

Sanaston laatimiseen tarvittavan terminologisen työn ovat rahoittaneet
Työsuojelurahasto ja Svenska kulturfonden

Det terminologiska arbetet i ordlisteprojektet finansierades av
Arbetsarskyddsfonden och Svenska kulturfonden

Kirjaa myy: Työterveyslaitos
TTL-kirjakauppa
Topeliuksenkatu 41 a A, 00250 Helsinki
puhelin 030 474 2543
faksi (09) 477 5071
www.ttl.fi/kirjakauppa

© Sanastokeskus TSK ry ja Työterveyslaitos

Julkaisija: Sanastokeskus TSK ry
Albertinkatu 23 A 12, 00120 Helsinki
puhelin (09) 2709 1060
faksi (09) 608 859
s-posti tsk@tsk.fi
<http://www.tsk.fi>
Sanastokeskus TSK ottaa mielellään vastaan palautetta
sanastosta.

Kansi: Leena Seppänen

ISBN 951-802-698-X (nid.)
ISBN 951-802-699-8 (verkkojulkaisu)

ISSN 0359-5390 (nid.)
ISSN 1795-6323 (verkkojulkaisu)

Otavan kirjapaino Oy
Keuruu 2006

ESIPUHE

Työsuojelusanastossa selvitetään käsitteiden sisällöt määritelmien ja niitä täydentävien lisätietojen avulla sekä annetaan suositukset suomenkielisestä ammattitermistöstä. Termeille annetaan ruotsin-, englannin-, saksan- ja ranskan-kieliset vastineet. Määritelmät ja lisätiedot on käännetty ruotsiksi. Käsitteiden välisiä suhteita havainnollistetaan kaavioiden avulla.

Edellinen, pohjoismainen Työsuojelusanasto (TSK 7) ilmestyi vuonna 1985. Vuonna 2004 aloitettu sanaston uudistus toteutettiin suomalaisin voimin.

Uudistetulla ammattisanastolla pyritään yhtenäistämään alan viestintää ja välttämään väärinkäsityksiä. Sanaston tavoitteena on selventää käsitteitä, yhdenmukaistaa termejä ja antaa luotettavia vieraskielisiä vastineita suomen käsitteille. Työsuojelusanasto on tarkoitettu työsuojelun ammattilaisille ja muille työsuojelu-tehtävissä toimiville, kuten työsuojeluvaltuutetuille, työsuojelupäälliköille ja työterveyshuollon henkilöstölle. Sanasto sopii apuvälineeksi myös muille alan ammatti-kieltä käyttäville, muun muassa tiedottajille, toimittajille ja kääntäjille.

Sanasto on laadittu viestinnän apuvälineeksi ja sen tiedot perustuvat eri lähteisiin, asiantuntijoiden palautteeseen ja työryhmän pohdintoihin. Juridiseksi asiakirjaksi sanastoa ei sen sijaan ole laadittu.

Työsuojelusanastoa laativaan työryhmään ovat kuuluneet edustajat seuraavista organisaatioista:

Sanastokeskus TSK, **Lena Jolkkonen, Mari Suhonen**
Sosiaali- ja terveysministeriö, **Kaj-Erik Holmberg**
Työterveyslaitos, **Irja Laamanen, Tiina Sipilä**
Työturvallisuuskeskus, **Kerttuli Harjanne**
Uudenmaan työsuojelupiiri, **Carola Rönnerberg, Jan Rosqvist, Sandra Forsell**
VTT, **Teuvo Uusitalo, Timo Malm**

Sanaston ruotsinkielisiä vastineita ovat täydentäneet Carola Rönnerberg ja Kaj-Erik Holmberg, jotka ovat myös kääntäneet määritelmiä ja huomautuksia. Muunkielisiä termivastineita ovat täydentäneet Sanastokeskus TSK:n harjoittelijat Ernestiina Ervasti, Petra Heinola ja Terhi Lammi. Englanninkielisiä vastineita on tarkistanut ja täydentänyt kääntäjä Terttu Kaustia. Saksankielisiä termivastineita ovat tarkistaneet ja täydentäneet Carola Rönnerberg ja Raili Perimäki SAK:sta sekä TSK:n terminologit Katri Seppälä ja Anu Ylisalmi. Ranskan-kielisiä termivastineita ovat tarkistaneet ja täydentäneet Heikki Savolainen sosiaali- ja terveysministeriöstä, ranskalaisen Institut national de recherche et de sécurité (INRS) asiantuntijat sekä TSK:n terminologi Tuula Kuoppala. Tallennus- ja julkaisutekniikasta vastasi IT-suunnittelija Saku Seppälä TSK:sta. Tallennustyöhön osallistui toimistos sihteeri Kirsi Aarnikare TSK:sta.

Lisäksi sanastoa laadittaessa on oltu yhteydessä moniin työryhmän ulkopuolisiin asiantuntijoihin. Sanastosta järjestettiin lausuntokierros keväällä 2006, ja silloin saatu palaute otettiin huomioon sanaston viimeistelyssä.

Sanaston laatimiseen tarvittavan terminologisen työn ovat rahoittaneet

Työsuojelurahasto ja Svenska kulturfonden.

FÖRORD

Arbeterskyddsordlista klargör begreppens innehåll med hjälp av definitioner samt tilläggsuppgifter om begreppet. Den ger rekommendationer till finska termer samt termekvivalenter på svenska, engelska, tyska och franska. Definitionerna och tilläggsuppgifterna är översatta till svenska. Relationer mellan begreppen åskådliggörs med hjälp av diagram.

En nordisk Arbeterskyddsordlista (TSK 7) utkom år 1985. Revideringen av ordlistan igångsattes år 2004 som ett finländskt projekt.

Den förnyade fackordlistan strävar till att underlätta kommunikationen inom fackområdet och minska missförstånden. Ordlistans mål är att klargöra begrepp, harmonisera terminologin och ge pålitliga ekvivalenter till de finländska begreppen på flera språk. Arbeterskyddsordlista är avsedd för fackfolk inom arbetskyddet samt övriga som är aktiva inom området, bland annat arbetskyddsfullmäktige, arbetskyddschefer samt personalen inom företagshälsövrården. Ordlistan är ett bra hjälpmedel även för andra som använder arbetskyddsterminologi, bland annat informatörer, journalister och översättare.

Ordlistan är avsedd som ett hjälpmedel för kommunikationen och informationen i den baserar sig på olika källor, kommentarer från ämnesspecialister och arbetsgruppens dryftande. En juridisk handling är ordlistan däremot inte.

I Arbeterskyddsordlistans arbetsgrupp var följande organisationer representerade:

Terminologicentralen TSK, **Lena Jolkkonen, Mari Suhonen**

Social- och hälsovårdsministeriet, **Kaj-Erik Holmberg**

Arbetshälsoinstitutet, **Irja Laamanen, Tiina Sipilä**

Arbeterskyddscentralen, **Kerttuli Harjanne**

Nylands arbetskyddsdistrikt, **Carola Rönnerberg, Jan Rosqvist, Sandra Forsell**

VTT, **Teuvo Uusitalo, Timo Malm**

Carola Rönnerberg och Kaj-Erik Holmberg har kompletterat ordlistan med svenska termer och översatt definitioner och tilläggsuppgifter till svenska. Ekvivalenter på övriga språk har tillförts av Terminologicentralen TSKs praktikanter Ernestiina Ervasti, Petra Heinola och Terhi Lammi. De engelska termerna är granskade och kompletterade av translator Terttu Kaustia, de tyska av Carola Rönnerberg, Raili Perimäki från FFC samt TSKs terminologer Katri Seppälä och Anu Ylisalmi. De franska termerna är granskade och kompletterade av Heikki Savolainen från social- och hälsovårdsministeriet samt fackspecialister från Institut national de recherche et de sécurité (INRS) i Frankrike och TSKs terminolog Tuula Kuoppala. För termhanteringsystemet svarade IT-planerare Saku Seppälä på TSK och centralens sekreterare Kirsi Aarnikare deltog i hanteringen av ordlistan.

Därtill har flera fackexperter utanför arbetsgruppen anlitats under arbetet. Vårn 2006 sändes ordlistan ut på remiss och kommentarerna beaktades vid slutredigeringen av ordlistan.

Det terminologiska arbetet i ordlisteprojektet finansierades av

Arbeterskyddsfonden och Svenska kulturfonden.

SISÄLLYS

Käsitekaavioluettelo.....	10
Sanaston rakenne ja merkinnät.....	12
Sanaston ryhmittely ja termien haku.....	12
Merkintöjen selitykset – sanasto-osuus.....	12
Merkintöjen selitykset – käsitekaaviot.....	14
Työsuojelusanaston erityispiirteitä.....	20
Sanaston näkökulmasta ja rajauksesta.....	20
Sanaston termeistä.....	20
Sanastoon tehdyistä päivityksistä.....	21
1 Yleisiä käsitteitä.....	26
2 Työterveys.....	33
2.1 Työterveyshuolto.....	33
2.2 Työterveyden edistäminen.....	46
2.3 Ensiapu.....	50
2.4 Työn kuormittavuus.....	56
2.5 Työhön liittyvät sairaudet ja vaaratekijät.....	61
2.6 Ergonomia.....	73
3 Työturvallisuus.....	77
3.1 Henkilönsuojaimet.....	82
3.2 Työvälineiden ja -tilojen turvallisuus.....	94
3.3 Työtapaturmat.....	103
4 Työympäristö.....	112
4.1 Psykososiaalinen työympäristö.....	112
4.2 Työyhteisö.....	116
4.3 Fyysinen työympäristö.....	122
4.3.1 Sisäilmasto.....	139
4.3.2 Aerosolit ja pölyt.....	145
4.3.3 Fysikaaliset tekijät.....	153
4.3.3.1 Melu.....	153
4.3.3.2 Tärinä.....	163
4.3.3.3 Valaistus.....	169
4.3.3.4 Säteily.....	174
4.3.4 Kemialliset tekijät.....	182
4.3.5 Biologiset tekijät.....	191
5 Riskienhallinta.....	195
6 Työelämän hallinta.....	201
6.1 Työsuhde.....	201
6.2 Työn organisointi.....	215
6.3 Henkilöstön kehittäminen.....	224
7 Työsuojelun organisointi.....	230
7.1 Työsuojelun organisointi ja toimijat työpaikalla.....	230
7.2 Työsuojelun valvonta ja toimijat.....	237
7.3 Työsuojelun kansainvälisiä toimijoita.....	247
8 Rekistereitä ja menetelmiä.....	254
9 Työsuojelualan yhteistyöorganisaatioita.....	263

Ranskankielinen hakemisto / Index français.....	266
Saksankielinen hakemisto / Deutsches Register.....	274
Englanninkielinen hakemisto / English index.....	281
Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register.....	289
Suomenkielinen hakemisto.....	298

INNEHÅLL

Förteckning över begreppsdiagrammen.....	11
Ordlistans uppläggning och beteckningar.....	16
Ordlistans uppställning och sökning av termer.....	16
Beteckningarna i ordlistans textdel.....	16
Beteckningarna i begreppsdiagrammen.....	18
Om ordlistans innehåll.....	22
Om ordlistans synvinkel och avgränsning.....	22
Om ordlistans termer.....	22
Uppdateringar i ordlistan.....	23
1 Allmänna begrepp.....	26
2 Arbetshälsa.....	33
2.1 Företagshälsovård.....	33
2.2 Främjande av arbetshälsa.....	46
2.3 Första hjälpen.....	50
2.4 Arbetsbelastning.....	56
2.5 Arbetsrelaterade sjukdomar och riskfaktorer.....	61
2.6 Ergonomi.....	73
3 Arbetssäkerhet.....	77
3.1 Personlig skyddsutrustning.....	82
3.2 Säkerheten hos arbetsutrustning och arbetslokaler.....	94
3.3 Arbetsolycksfall.....	103
4 Arbetsmiljö.....	112
4.1 Psykosocial arbetsmiljö.....	112
4.2 Arbetsgemenskap.....	116
4.3 Fysisk arbetsmiljö.....	122
4.3.1 Inneklimat.....	139
4.3.2 Aerosoler och damm.....	145
4.3.3 Fysikaliska agens.....	153
4.3.3.1 Buller.....	153
4.3.3.2 Vibration.....	163
4.3.3.3 Belysning.....	169
4.3.3.4 Strålning.....	174
4.3.4 Kemiska agens.....	182
4.3.5 Biologiska agens.....	191
5 Riskhantering.....	195
6 Administration av arbetslivet.....	201
6.1 Anställningsförhållande.....	201
6.2 Arbetets organisering.....	215
6.3 Personalutveckling.....	224
7 Organisering av arbetarskyddet.....	230
7.1 Organisering av arbetarskyddet och arbetsplatsens aktörer inom arbetarskyddet.....	230
7.2 Tillsyn över arbetarskyddet och aktörer inom tillsynen.....	237
7.3 Internationella aktörer inom arbetarskyddet.....	247
8 Register och metoder.....	254
9 Samarbetsorgan inom arbetarskyddet.....	263

Franskt register / Index français.....	266
Tyskt register / Deutsches Register.....	274
Engelskt register / English index.....	281
Svenskt register.....	289
Finskt register / Suomenkielinen hakemisto.....	298

KÄSITEKAAVIOLUETTELO

Käsitekaavio 1. Työsuojelun miellekartta.....	24
Käsitekaavio 3. Työsuojelu.....	26
Käsitekaavio 5. Työterveyshuolto.....	33
Käsitekaavio 7. Terveystarkastukset.....	39
Käsitekaavio 9. Työterveys.....	46
Käsitekaavio 11. Ensiapu.....	50
Käsitekaavio 13. Työn kuormittavuus.....	56
Käsitekaavio 15. Työhön liittyvä sairaus.....	61
Käsitekaavio 17. Ergonomia.....	73
Käsitekaavio 19. Henkilönsuojain.....	82
Käsitekaavio 21. Koneturvallisuus.....	97
Käsitekaavio 23. Tapaturma.....	103
Käsitekaavio 25. Psykososiaalinen työympäristö.....	112
Käsitekaavio 27. Työyhteisö.....	116
Käsitekaavio 29. Fyysinen työympäristö.....	122
Käsitekaavio 31. Altistuminen	128
Käsitekaavio 33. Raja-arvo.....	134
Käsitekaavio 35. Sisäilmasto.....	139
Käsitekaavio 37. Aerosoli.....	145
Käsitekaavio 39. Melu.....	154
Käsitekaavio 41. Tärinä.....	163
Käsitekaavio 43. Valaistus	169
Käsitekaavio 45. Säteily.....	174
Käsitekaavio 47. Kemikaali.....	182
Käsitekaavio 49. Vaara ja riski.....	195
Käsitekaavio 51. Työsopimus.....	201
Käsitekaavio 53. Työaika.....	207
Käsitekaavio 55. Työn organisointi.....	215
Käsitekaavio 57. Henkilöstön kehittäminen.....	224
Käsitekaavio 59. Työsuojelun organisointi työpaikalla.....	230
Käsitekaavio 61. Julkiset toimijat.....	237

FÖRTECKNING ÖVER BEGREPPSDIAGRAMMEN

Begreppsdiagram 2. Associationskarta över arbetarskyddet.....	25
Begreppsdiagram 4. Arbetarskydd.....	27
Begreppsdiagram 6. Företagshälsovård.....	34
Begreppsdiagram 8. Hälsoundersökning.....	40
Begreppsdiagram 10. Arbetsförmåga.....	47
Begreppsdiagram 12. Första hjälpen.....	51
Begreppsdiagram 14. Arbetsbelastning.....	57
Begreppsdiagram 16. Arbetsrelaterad sjukdom.....	62
Begreppsdiagram 18. Ergonomi.....	73
Begreppsdiagram 20. Personlig skyddsutrustning.....	83
Begreppsdiagram 22. Maskinsäkerhet.....	98
Begreppsdiagram 24. Olycksfall.....	104
Begreppsdiagram 26. Psykosocial arbetsmiljö.....	113
Begreppsdiagram 28. Arbetsgemenskap.....	117
Begreppsdiagram 30. Fysisk arbetsmiljö.....	123
Begreppsdiagram 32. Exponering.....	128
Begreppsdiagram 34. Gränsvärde.....	135
Begreppsdiagram 36. Ventilation.....	140
Begreppsdiagram 38. Aerosol.....	146
Begreppsdiagram 40. Buller.....	155
Begreppsdiagram 42. Vibration.....	164
Begreppsdiagram 44. Belysning.....	170
Begreppsdiagram 46. Strålning.....	175
Begreppsdiagram 48. Kemikalie.....	183
Begreppsdiagram 50. Fara och risk.....	196
Begreppsdiagram 52. Arbetsavtal.....	202
Begreppsdiagram 54. Arbetstid.....	208
Begreppsdiagram 56. Arbetets organisering.....	216
Begreppsdiagram 58. Personalutveckling.....	225
Begreppsdiagram 60. Organisering av arbetarskyddet på arbetsplatsen.....	231
Begreppsdiagram 62. Offentliga aktörer.....	238

SANASTON RAKENNE JA MERKINNÄT

Sanaston ryhmittely ja termien haku

Sanasto on ryhmitelty **aiheenmukaisesti** jäsenneltyihin lukuihin, joissa toisiinsa liittyvät käsitteet on pyritty sijoittamaan lähekkäin.

Aakkoselliset hakemistot löytyvät sanaston lopusta kullakin sanaston kielellä. Hakemistoihin on poimittu suositettavien ja hylättävien termien lisäksi muita hakusanoja, jotka liittyvät läheisesti tiettyyn käsitteeseen. Muut hakusanat viittaavat sen käsitteen numeroon, jonka yhteydessä sanaa käsitellään.

Merkintöjen selitykset – sanasto-osuus

Sanastossa käsitteille annetaan ensin **suomenkieliset termit** ja sen jälkeen **vastineet muilla sanaston kielillä**. Näiden jälkeen seuraa suomenkielinen **määritelmä** ja mahdolliset määritelmää täydentävät **lisätiedot**, joiden alla on määritelmän ja lisätietojen **ruotsinkieliset käännökset**. Käsitteet on numeroitu juoksevasti.

Esimerkki infrapunasäteilyä kuvaavista tiedoista ja niiden selitykset:

113		käsitteen numero
visiiri; silmikko		suomenkieliset termit, suositeltavin ensimmäisenä
sv	ansiktsskärm; visir <i>n</i>	ruotsinkieliset vastineet, suositettavin ensimmäisenä (<i>n</i> = ett-suku)
en	face shield (2)	englanninkieliset vastineet (2 = homonyymien numero)
de	Gesichtsschutzschild <i>m</i> ; Visier <i>n</i>	saksankieliset vastineet (<i>m</i> = maskuliini, <i>n</i> = neutri)
fr	écran <i>m</i> facial pour casque	ranskankielinen vastine (<i>m</i> = maskuliini)
<i>kasvo- ja silmäsuojain</i> , joka liitetään päänsuojaimeen tai pantaan		määritelmä (alkaa pienellä kirjaimella, ei pistettä, <i>kursivointi</i> viittaa sanastossa määriteltyyn käsitteeseen)
Visiiri saattaa suojata silmien ja kasvojen lisäksi myös kaulaa.		huomautus (lisätietoa käsitteestä, esimerkkejä, tietoa termien käytöstä yms.)
<i>ansikts- och ögonskydd</i> som ansluts till ett huvudskydd eller pannband		määritelmän käännös
Förutom ögon och ansikten en ansiktsskärm skydda även halsen.		huomautuksen käännös

Kooste kaikista käsitteiden yhteydessä sanasto-osuudessa käytetyistä merkintätavoista:

lihavointi	suomenkielinen suositettava termi (ensimmäisenä suositettavin ja sen jälkeen hyväksyttävät synonyymit)
<i>kursivointi</i>	määritelmässä tai huomautuksessa, viittaa tässä sanastossa määriteltyyn käsitteeseen
(2)	homonymi; sanastossa on useita kirjoitusasultaan samanlaisia termejä, joilla on eri merkitys, esim. <i>turvallisuustekniikka (1)</i> ja <i>turvallisuustekniikka (2)</i>
*	termiehdotus
mieluummin kuin: rather than: au lieu de:	termin käyttöä ei suositella kielellisistä syistä (esim. vierasperäisyyden vuoksi)
ei: not:	termi tarkoittaa eri asiaa kuin suositettava termi, eikä sitä pitäisi käyttää tässä merkityksessä
†	termi on vanhentunut
sv	ruotsinkieliset vastineet (suositettavin ensin)
en	englanninkieliset vastineet (suositettavin ensin)
de	saksankieliset vastineet (suositettavin ensin)
fr	ranskankieliset vastineet (suositettavin ensin)
<	vastine viittaa määriteltyä käsitettä laajempaan käsitteeseen
>	vastine viittaa määriteltyä käsitettä suppeampaan käsitteeseen
~	vastine viittaa hieman määritellystä käsitteestä poikkeavaan käsitteeseen
/FI/	suomenruotsia
/SE/	ruotsinruotsia
/US/	amerikanenglantia
/CA/	kanadanranskaa
<i>pl</i>	termiä käytetään vain monikkumuotoisena
<i>f</i>	feminiini
<i>m</i>	maskuliini
<i>n</i>	neutri (ruotsissa ett-suku)
(i finländsk lagstiftning)	kaarisuluissa termin perässä saatetaan antaa termin käyttöalaa kuvaava täsmennys
<tapaturmavakuutuksissa>	kulmasuluissa suomenkielisen termin alla saatetaan antaa ala, jolle määritelmä on rajattu

Merkintöjen selitykset – käsitekaaviot

Käsitekaaviot ja sanasto-osuus on tarkoitettu toisiaan tukeviksi esitysmuodoiksi. Kaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita ja auttavat hahmottamaan kokonaisuuksia.

Sanastossa esiintyy seuraavanlaisia käsitesuhteita ja terminologisten käsitesuhteiden vakiintuneita merkintätapoja (ks. esimerkit viereisellä sivulla):

Käsitteen merkitseminen kaavioon

- sanasto-osuudesta käsitteen tiedoista on poimittu kaavioon käsitteen numero, suositettava termi, mahdollinen homonyymien numero kaarisuluissa ja määritelmä
- lihavoimaton termi on kaaviossa helpottamassa kaavion tulkintaa, mutta sitä ei ole määriteltä sanastossa

Hierarkkinen suhde (puudiagrammi)

- vallitsee laajemman yläkäsitteen (*henkilönsuojain*) ja sitä suppeamman alakäsitteen (*suojavaate*, *päänsuojain*, *käsiensuojain* jne.) välillä
- alakäsite voidaan ajatella yläkäsitteen erikoistapaukseksi

Koostumussuhde (kampadiagrammi)

- alakäsitteet ovat osia yläkäsitteenä olevasta kokonaisuudesta
- **kaksoisviiva**: kokonaisuuteen tarvitaan tyypillisesti monta kyseisenlaista osaa
- esimerkiksi *ensiapuväline* koostuu muun muassa *ensiapuvälineistä*, *häätäsuihkuista* ja *silmäsuihkuista*

Funktiosuhde (nuoli)

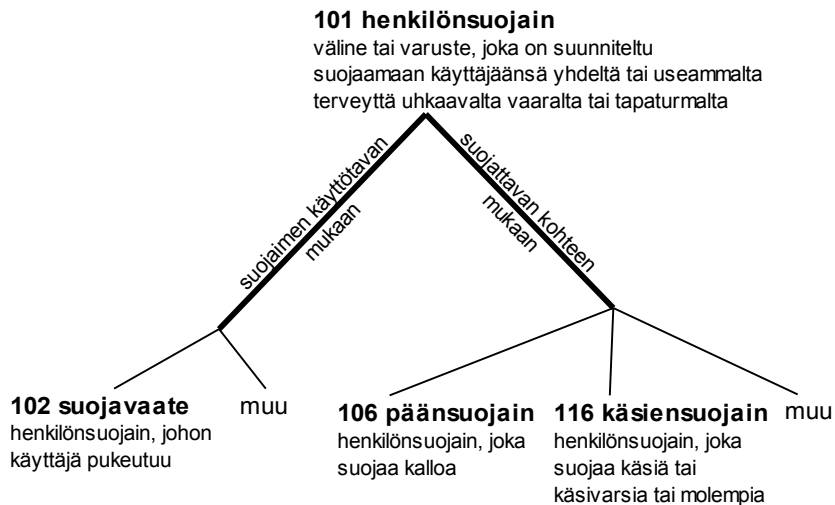
- käsitesuhde, jota ei voida luokitella hierarkkiseksi tai koostumussuhteeksi (esim. ajalliset, paikalliset, toiminnalliset, välineelliset sekä alkuperään ja syntyyn liittyvät suhteet)
- funktiosuhteen tyyppi käy yleensä ilmi määritelmän kielellisestä muodosta
- esimerkiksi *ensiapuväline* ja *ensiapuvälineiden* välillä on funktiosuhde: ensiapuväline edellyttää ensiapuvälineiden ylläpitoa

Moniulotteinen käsitejärjestelmä (puudiagrammin lihavoitu viiva)

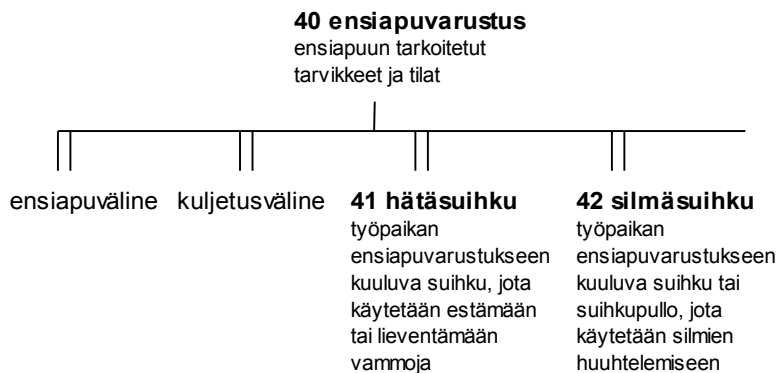
- yläkäsitteestä päästään erilaisiin alakäsitevalikoimiin käyttämällä eri jaotteluperusteita
- yhden jaotteluperusteen mukaiset (kaaviossa tietyn paksunnetun viivan alla olevat) alakäsitteet eivät voi yhdistyä uudeksi käsitteeksi (esimerkiksi *päänsuojain* ei voi olla *käsiensuojain*)
- useasta eri ulottuvuudesta poimittuja alakäsitteitä voidaan yhdistää uusiksi käsitteiksi (esimerkiksi voisi olla olemassa *suojavaate*, jota käytetään *päänsuojaimena* ja *suojavaate*, jota käytetään *käsiensuojaimena*)
- jaotteluperuste on merkitty lihavoidun viivan viereen (esimerkiksi *suojaimen käyttötavan mukaan* ja *suojattavan kohteen mukaan*)

Katkoviivat kuvaavat käsitesuhteita, jotka ovat käsitteen ymmärtämisen kannalta tärkeitä mutta määrittelyn kannalta epäolennaisia, joten suhteet eivät käy ilmi määritelmästä.

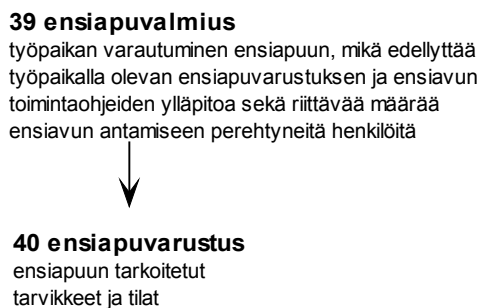
HIERARKKINEN SUHDE, MONIULOTTEINEN KÄSITEJÄRJESTELMÄ

KOOSTUMUSSUHDE

FUNKTIOSUHDE

ORDLISTANS UPPLÄGGNING OCH BETECKNINGAR

Ordlistans uppställning och sökning av termer

Ordlistan är **systematiskt** uppställd, innehållet är indelat i ämnesvisa kapitel och inom kapitlet har relaterade begrepp placerats nära varandra.

Alfabetiska register på alla språk som förekommer i ordlistans finns i slutet av ordlistan. I registren ingår rekommenderade och icke-rekommenderade termer samt vissa övriga söktermer som ligger nära något av ordlistans begrepp. Söktermens nummer i registret hänvisar till det begrepp där söktermen är nämnd.

Beteckningarna i ordlistans textdel

I ordlistan ges först de finskspråkiga termerna och därefter ekvivalenterna på de övriga språken. Efter termerna följer den finskspråkiga definitionen och eventuella tilläggsuppgifter. Därefter följer den svenska översättningen av definitionen och tilläggsuppgifterna. Begreppen har fortlöpande numrering.

Ett exempel på hur informationen presenteras i ordlistan:

113		begreppets nummer
visiiri; silmikko		finska termer, den mest rekommenderade först
sv	ansiktsskärm; visir <i>n</i>	svensk ekvivalent, den mest rekommenderade först (<i>n</i> = ett-ord)
en	face shield (2)	engelsk ekvivalent (2 = homonym-nummer)
de	Gesichtsschutzschild <i>m</i> ; Visier <i>n</i>	tyska ekvivalenter (<i>m</i> = maskulinum, <i>n</i> = neutrum)
fr	écran <i>m</i> facial pour casque	fransk ekvivalent (<i>f</i> = femininum)
	<i>kasvo-</i> ja <i>silmäsuojain</i> , joka liitetään päänsuojaimen tai pantaan	definition (liten begynnelsebokstav, saknar punkt, <i>kursiverad</i> term hänvisar till begrepp definierat i ordlistan)
	Visiiri saattaa suojata silmien ja kasvojen lisäksi myös kaulaa.	anmärkning (tilläggsuppgifter om begreppet, exempel, uppgifter om termbruk etc.)
	<i>ansikts-</i> och <i>ögonskydd</i> som ansluts till ett huvudskydd eller pannband	översättning av definitionen
	Förutom ögon och ansikte kan en ansiktsskärm skydda även halsen.	översättning av anmärkningen

Förteckning över alla beteckningar som används i ordlistans textdel:

fetstil	rekommenderad finsk term (den mest rekommenderade först, därefter godkända synonymer)
<i>kursivering</i>	i definition eller anmärkning, hänvisar till begrepp definierat i denna ordlista
(2)	homonym; termer med samma lydelse men olika betydelser t.ex. <i>skyddsteknik (1)</i> och <i>skyddsteknik (2)</i>
*	termförslag
mieluummin kuin: rather than: au lieu de:	termen rekommenderas inte p.g.a. språkliga skäl (t.ex. lån från främmande språk)
ei: not:	termens betyder något annat än den rekommenderade termen och skall därför inte användas för det definierade begreppet
†	termen är föråldrad
sv	svensk ekvivalent (den mest rekommenderade först)
en	engelsk ekvivalent (den mest rekommenderade först)
de	tysk ekvivalent (den mest rekommenderade först)
fr	fransk ekvivalent (den mest rekommenderade först)
<	ekvivalenten hänvisar till ett vidare begrepp än det definierade begreppet
>	ekvivalenten hänvisar till ett vidare begrepp än det definierade begreppet
~	ekvivalenten hänvisar till ett begrepp som avviker något från det definierade begreppet
/FI/	finlandssvenska
/SE/	sverigesvenska
/US/	amerikansk engelska
/CA/	kanadensisk franska
<i>pl</i>	termen används oftast i pluralis
<i>f</i>	femininum
<i>m</i>	maskulinum
<i>n</i>	neutrum (svenska ett-ord)
(i finländsk lagstiftning)	termens användningsområde kan anges inom parentes efter termen
<tapaturmavakuutuksissa>	ämnesområde som definitionen begränsar sig till kan anges inom hakparentes under de finska termerna

Beteckningarna i begreppsdiagrammen

Begreppsdiagrammen och ordlistans textdel är avsedda att stödja varandra. Begreppsdiagrammen åskådliggör relationer mellan begreppen och gör det lättare att överblicka helheter.

I begreppsdiagrammen beskrivs följande begreppsrelationer enligt vedertagna beteckningssätt inom terminologin (se exemplen på sidan invid):

Presentation av **begreppet** i diagrammet

- av informationen i ordlistans textdel presenteras begreppets nummer, rekommenderad term, eventuellt homonymnummer (inom parentes) och definitionen i diagrammen
- termer som inte är i fetstil i diagrammen är inte definierade i ordlistan, men är med i diagrammen för att underlätta tolkningen av diagrammen

Generisk relation (träddiagram)

- råder mellan bredare överordnat begrepp (t.ex. personlig skyddsutrustning) och snävare underordnat begrepp (*skyddskläder*, *huvudskydd*, *handskydd* osv.)
- det underordnade begreppet kan beskrivas som ett specialfall av det överordnade begreppet

Partitiv relation (kamdiagram)

- de underordnade begreppen utgör delar av det överordnade begreppets helhet
- **dubbelt streck**: i helheten ingår vanligtvis flera delar av detta slag
- t.ex. utrustning för första hjälpen utgörs bland annat av *förbandsartiklar*, *nöddusch* och *ögondusch*

Associativ relation (pilar)

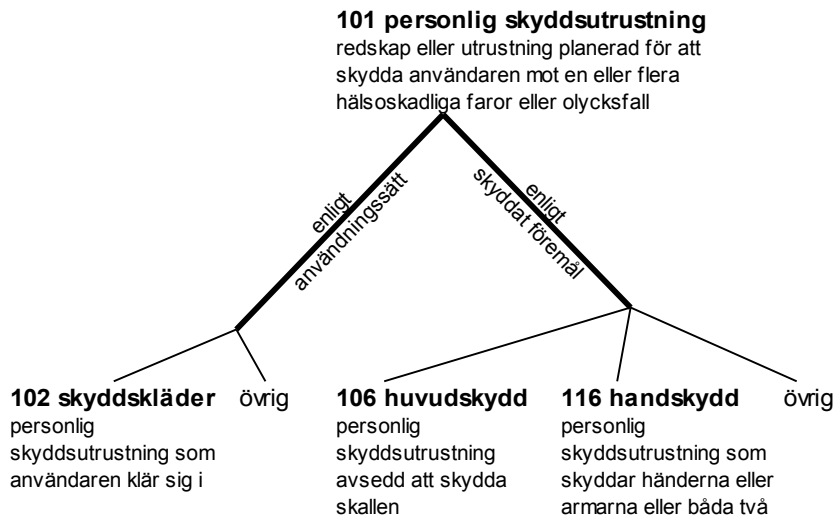
- begreppsrelation som inte klassificeras som generisk eller partitiv relation (t.ex. relationer som beskriver tid, plats, funktion, medier samt ursprung och uppkomst)
- relationstypen framgår ofta ur definitionens språkliga form
- t.ex. relationen mellan *utrustning för första hjälpen* och *beredskap för första hjälpen* är associativ: *beredskap för första hjälpen* förutsätter att *utrustning för första hjälpen* hålls ajour

Flerdimensionellt begreppssystem (träddiagrammets streck i fetstil)

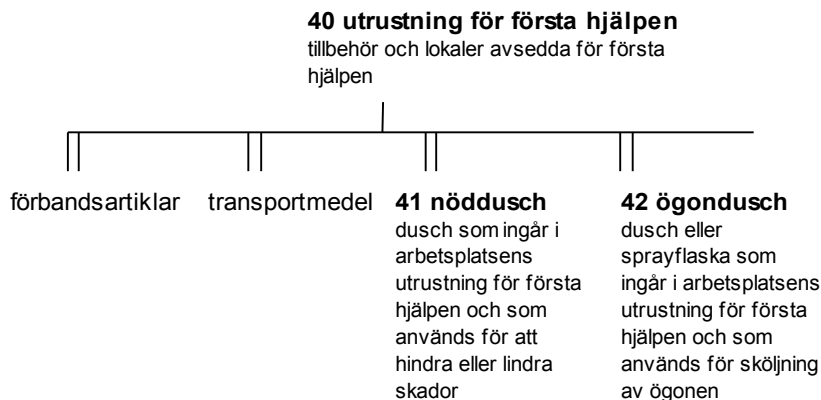
- det överordnade begreppet indelas i enligt olika kriterier till olika grupper av underordnade begrepp
- underordnade begrepp i en och samma dimension (begreppen under ett och samma fetstilta streck) utesluter varandra (till exempel huvudskydd kan inte vara handskydd)
- underordnade begrepp i skilda dimensioner kan kombineras till nya begrepp (skyddskläder kunde till exempel användas som *huvudskydd* eller *handskydd*)
- indelningskriteriet anges invid det fetstilta strecket (till exempel *enligt skyddets användningssätt* eller *enligt skyddsobjekt*)

Streckade linjer anger begreppsrelationer som är betydande men inte så väsentliga att relationen skulle framgå ur definitionen.

GENERISK RELATION, FLERDIMENSIONELLT BEGREPPSSYSTEM

PARTITIV RELATION

ASSOCIATIV RELATION

39 beredskap för första hjälpen
beredskap på arbetsplats för att ge första hjälpen, vilket förutsätter att arbetsplatsens utrustning för första hjälpen och anvisningar för första hjälpen hålls ajour och att det finns ett tillräckligt antal personer som kan ge första hjälpen

40 utrustning för första hjälpen
tillbehör och lokaler avsedda för första hjälpen

TYÖSUOJELUSANASTON ERITYISPIIRTEITÄ

Sanaston näkökulmasta ja rajauksesta

Työsuojelusanasto sisältää käsitteitä useilta työsuojeluun liittyviltä erikoisaloilta. Koska sanastossa pyritään antamaan yleiskuva työsuojelualan eri osa-alueista, kultakin osa-alueelta on valittu kohderyhmän todennäköisesti tarvitsemat yltäosan käsitteet. Sanaston laajaa kohderyhmää ajatellen määritelmät on pyritty laatimaan mahdollisimman ymmärrettäviksi myös muille kuin erikoisaloihin syvästi perehtyneille asiantuntijoille.

Määritelmät on kirjoitettu pääsääntöisesti työtä tekevän ihmisen eikä esimerkiksi tekniikan tai talouden näkökulmasta. Siksi määritelmässä on pyritty tuomaan esiin työn tekijän kannalta olennaisimmat piirteet. Esimerkiksi työympäristö voitaisiin määritellä teknisesti, mutta sanastossa se on määritelty ihmisen näkökulmasta: *työympäristö on fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät, jotka työtä tehtäessä vaikuttavat ihmisen terveyteen ja turvallisuuteen.*

Työsuojelusanastossa kuvataan Suomen kansallista työsuojelujärjestelmää, joten keskeisiä lähteitä ovat olleet muun muassa alan säädökset. Sanastotyössä on huomioitu myös Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston sivustolla oleva, tiedonhaun apuvälineeksi tarkoitettu monikielinen termihakemisto. Koska Työsuojelusanasto on laadittu suomalaisen työsuojelujärjestelmän näkökulmasta, sen suomenkieliset termisuositukset ja erikieliset termivastineet poikkeavat osittain Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston termihakemistossa esitetyistä termeistä.

Sanaston termeistä

Suomenkielinen työpaikka-sana osoittautui sanastoa tehtäessä monimerkitykseksi. Sanastossa päädyttiin määrittelemään työpaikka-käsite työntekijän näkökulmasta *paikaksi, jossa työntekijä työskentelee*. Työpaikka-termi esitetään määritelmässä ja huomautuksissa kursivoituna viitattaessa juuri tähän työpaikan merkitykseen. Työpaikka-sanaa käytetään kursivoimattomana silloin, kun sitä käytetään laajemmassa ja epämääräisessä yleiskielisessä merkityksessä, jonka lukijoiden uskotaan pystyvän tulkitsemaan ongelmitta kontekstin perusteella.

Sanaston lähtökohtana ovat Suomen olot ja suomalainen lainsäädäntö. Siksi erikieliset vastineet on pyritty valitsemaan niin, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin suomalaista määritelmää. Eri maissa esimerkiksi raja-arvot tai ammattitaudit saatetaan määritellä eri tavoin ja termien käyttö saattaa poiketa tässä esitetystä.

Ruotsinkielisiksi termeiksi on pyritty valitsemaan sekä Suomessa että Ruotsissa vakiintuneita termejä. Joissain tapauksissa on ollut tarpeen ottaa mukaan alueellisia variantteja, koska Suomen ja Ruotsin toisistaan poikkeavat yhteiskuntajärjestelmät ovat aiheuttaneet termien variaatiota. Esimerkiksi työturvallisuusrikoksen vastineena käytetään Suomessa *arbetarskyddsbrott*-termiä, kun taas Ruotsissa tunnetaan sitä suunnilleen vastaava rikos nimeltä *arbetsmiljöbrott*. Myös Euroopan unionin säädöksissä käytetyt termit on asetettu etusijalle, joten ne saattavat ohittaa suomenruotsissa vakiintuneet termit.

Ruotsissa on yleistä, että kansainvälisten organisaatioiden nimityksiä käytetään englanninkielisiä lyhenteitä myös ruotsinkielisessä tekstissä. Siksi joillekin organisaatioille on annettu sanastossa ruotsin kielen kohdalla vain englanninkielinen lyhenne.

Englanninkielisistä termeistä on pyritty valitsemaan ensisijaisiksi Isossa-Britanniassa käytettävät termit. Olennaiset erot britti- ja amerikanenglannin välillä on huomioitu sanastossa.

Etenkin työsuojelun organisointiin liittyvien suomenkielisten termien vieraskielisiä vastineita on ollut vaikea löytää, koska erot eri maiden työsuojelujärjestelmissä ovat suuret: samoja käsitteitä ja siten täysin toisiaan vastaavia termejä ei ole aina olemassa esimerkiksi Suomessa ja Ranskassa. Tällaisissa tilanteissa olemme pyrkineet mahdollisuuksien mukaan joko laatimaan olevassa olevien termien perusteella suomalaista käsitettä hyvin vastaavan käännösvastineen tai jättäneet vastineen pois väärinkäsitysten ja turhan synonymian synnyttämisen välttämiseksi.

Sanastoon tehdyistä päivityksistä

Edellisen työsuojelusanaston (TSK 7) julkaisemisesta kului kaksikymmentä vuotta ennen kuin uusittua sanastoa alettiin laatia, ja alalla tapahtunut kehitys kuvastuu myös sanaston sisältöön. Uusitussa sanastossa on paljon uusia käsitteitä ja kokonaisia lukujakin verrattuna vuonna 1985 julkaistuun sanastoon. Esimerkiksi psykososiaalisista tekijöistä on tullut entistä merkittävämpi osa työsuojelua, ja tähän osa-alueeseen liittyviä käsitteitä päivitettiin sanastossa. Uusia käsitteitä liittyy myös muun muassa *biologiseen tekijään*, joka on noussut fyysisten ja psykososiaalisten tekijöiden rinnalle tärkeäksi työturvallisuuteen ja työterveyteen liittyväksi tekijäksi.

Kaikki sanaston uusien käsitteiden merkitykset eivät ole vielä vakiintuneita. Sanaston määritelmistä on kuitenkin pyritty tekemään sellaisia, että ajan mukaan tapahtuva käsitteiden tarkentuminen ei välttämättä tee niitä pätemättömmiksi. Siitä huolimatta sanaston määritelmät kuvastavat tietenkin tämän päivän näkemystä, ja uusien tutkimustulosten tai käytäntöjen myötä jotkin määritelmät saattavat tarvita päivitystä suhteellisen nopeastikin.

OM ORDLISTANS INNEHÅLL

Om ordlistans synvinkel och avgränsning

Arbetarskyddsordlistan innehåller begrepp från flera delområden inom arbetarskyddet. Eftersom ordlistan strävar till att ge en översikt på allmän nivå över olika delområden inom arbetarskyddet, representeras varje delområde av överordnade begrepp som målgruppen sannolikt behöver. Med tanke på ordlistans breda målgrupp har definitionerna skrivits så att de kan förstås även av andra än fackspecialister som är väl insatta i ämnet.

Definitionerna är i huvudsak skrivna ur en arbetande människas synvinkel hellre än till exempel ur en teknisk eller ekonomisk synvinkel. Därför strävar definitionerna till att lyfta fram kännetecknen som är betydande för arbetets utförare. Till exempel arbetsmiljön kunde definieras ur teknisk synvinkel, men i ordlistan definieras den ur människans synvinkel: arbetsmiljö är *helhet som utgörs av de fysiska, psykiska och sociala faktorer som inverkar på en persons säkerhet och hälsa när denne utför arbete*.

Arbetarskyddsordlistan beskriver Finlands nationella system för arbetarskydd, vilket innebär att bland annat författningarna som berör branschen har varit en central källa. I arbetet beaktades även det flerspråkiga termregister som finns på Europeiska arbetsmiljöbyråns webbplats och är avsett som hjälpmedel för informationssökning. Eftersom Arbetarskyddsordlista är uppgjord ur det finländska arbetarskyddets synvinkel avviker de finskspråkiga termrekommendationer delvis från de termer som finns i Europeiska arbetsmiljöbyråns termregister.

Om ordlistans termer

Det finska ordet "työpaikka" (arbetsplats) visade sig ha flera betydelser. Detsamma gäller även den svenska termen arbetsplats (övers. anm.). Arbetsgruppen beslöt att i ordlistan definiera arbetsplatsbegreppet ur arbetstagarens synvinkel som *plats där arbetstagaren utför sitt arbete*. Termen arbetsplats kursiveras i definitioner och anmärkningar när termen hänvisar till denna betydelse. Ordet arbetsplats är okursiverat i ordlistan när ordet används i bredare eller allmänspråklig bemärkelse. Läsarna antas kunna tolka denna skillnad med hjälp av kontexten.

Eftersom utgångspunkten i ordlistan är förhållandena i Finland och finsk lagstiftning, har termekvivalenter på övriga språk valts så att de så bra som möjligt motsvarar de finländska definitionerna. I andra länder kan t.ex. gränsvärden eller yrkesjukdomar definieras på annat sätt och termbruket kan avvika från det som presenteras i denna ordlista.

Om en svenskspråkig term är etablerad både i Finland och Sverige har i första hand en sådan term rekommenderats. I vissa fall har det funnits behov för att ta med varianter från Finland och Sverige, eftersom ländernas olika samhällssystem har skapat variation i termbruket. Till exempel den finska termen *työturvallisuusrikos* motsvaras i Finland av ekvivalenten *arbetarskyddsbrott* medan ett liknande brott i Sverige går under benämningen *arbetsmiljöbrott*. Termer som används i Europeiska unionen har prioriterats och i vissa fall kan dessa termer ha gått förbi termer som etablerats i finlandssvenskan.

I svenska texter används ofta engelskspråkiga förkortningar på internationella organisationer och ett svenskt namn är kanske inte alls i bruk. Av denna orsakan ses som svensk term för vissa organisationers enbart en engelskspråkig förkortning.

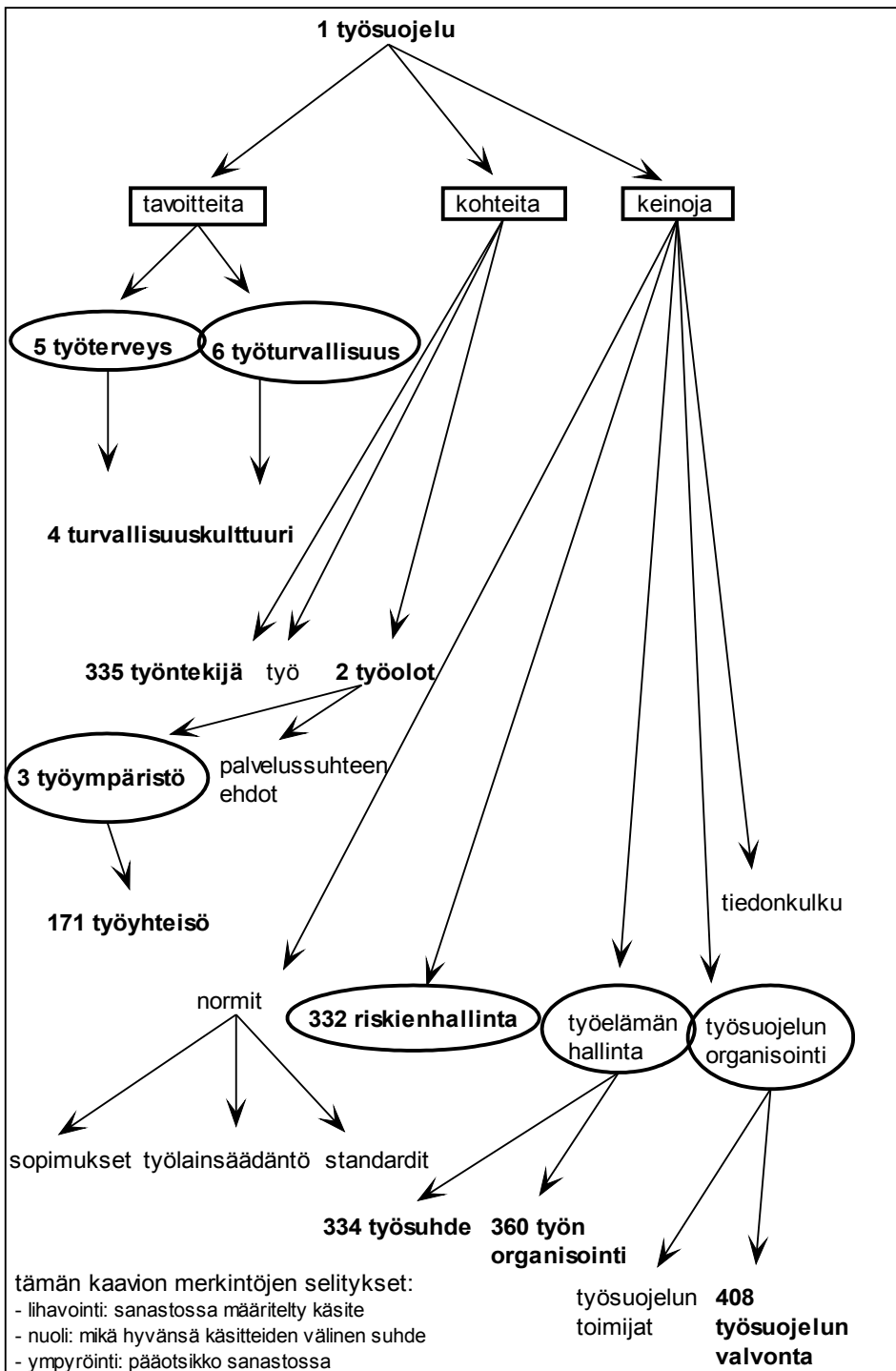
Till engelskspråkiga termer har i första hand valts termer som är i bruk i Storbritannien. Väsentliga skillnader mellan brittisk och amerikansk engelska har beaktats i ordlistan.

Ekvivalenter på främmande språk har varit svåra att hitta framförallt till finska termer som berör organisering av arbetarskyddet, eftersom skillnaderna i de olika ländernas system avviker från varandra och samma begrepp och därtillhörande termer inte alltid finns till exempel i Finland och Frankrike. I sådana fall ges en termöversättning som motsvarar det finska begreppet så väl som möjligt eller alternativt utelämnas ekvivalenten helt och hållet för att undvika missförstånd och onödiga synonymer.

Uppdateringar i ordlistan

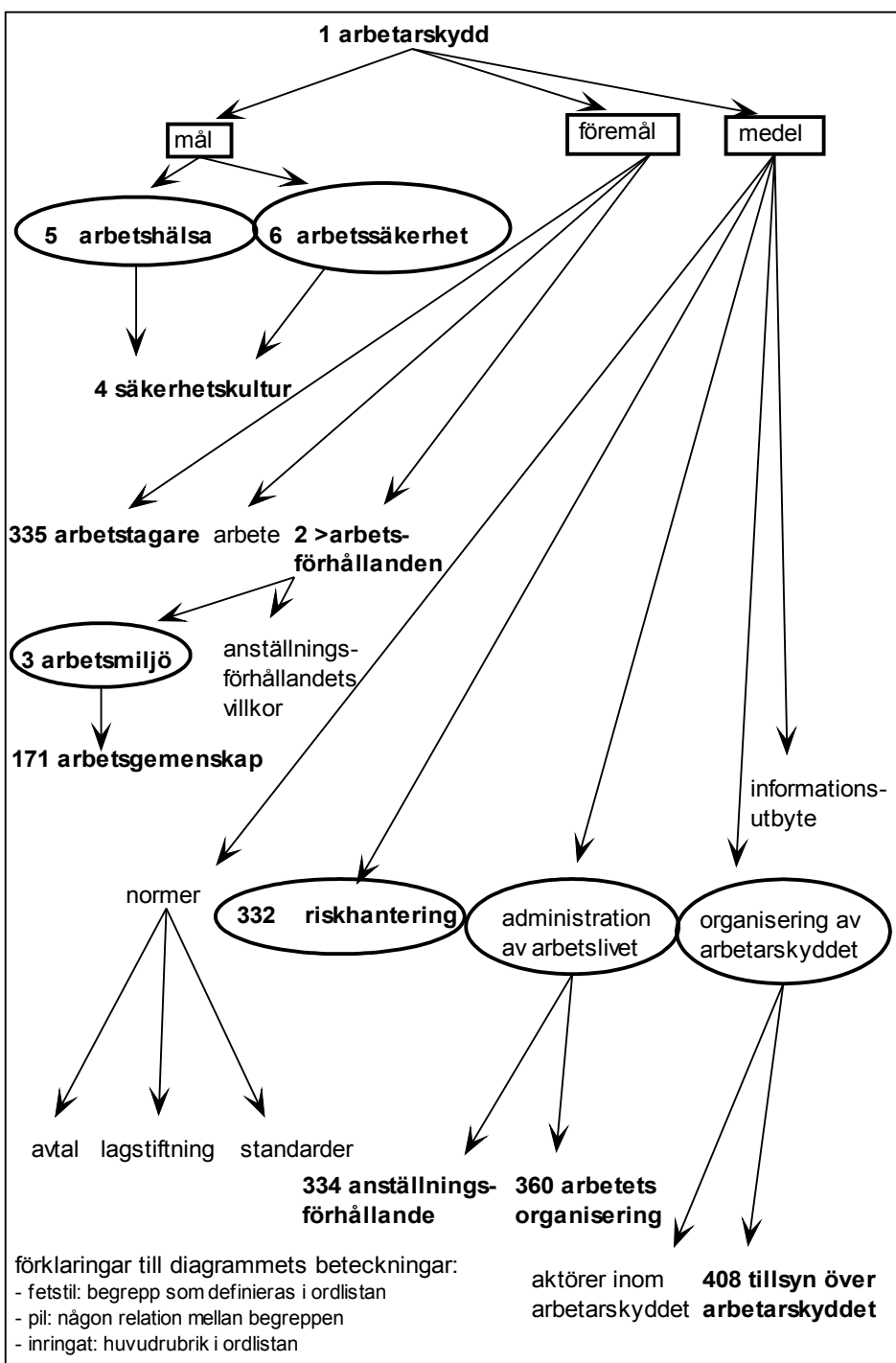
Sedan den föregående arbetarskyddsordlistan (TSK 7) publicerades har det förflytts tjugo år innan arbetet med den nya ordlistan igångsattes. Utvecklingen som skett inom branschen avspeglar sig även i ordlistans innehåll. I den reviderade ordlistan ingår många nya begrepp och till och med nya kapitel jämfört med ordlistan som publicerades 1985. Till exempel de psykosociala faktorerna utgör numera en betydande del av arbetarskyddet och begrepp som berör detta område reviderades avsevärt i ordlistan. Nya begrepp finns också i anslutning till bland annat *biologiskt agens* vars betydelse inom arbetssäkerheten och arbetshälsan har ökat.

Innebörden i alla de nya begrepp som ingår i ordlistan har inte ännu etablerat sig. Definitionerna i ordlistan strävar ändå till att återges så att definitionerna inte blir helt felaktiga, fastän begreppet blir skarpare avgränsat med tiden. Trots detta avspeglar definitionerna i ordlistan otvivelaktigt dagens syn och i och med att nya rön görs eller praxisen förändras, kan vissa definitioner kräva uppdatering relativt snabbt.

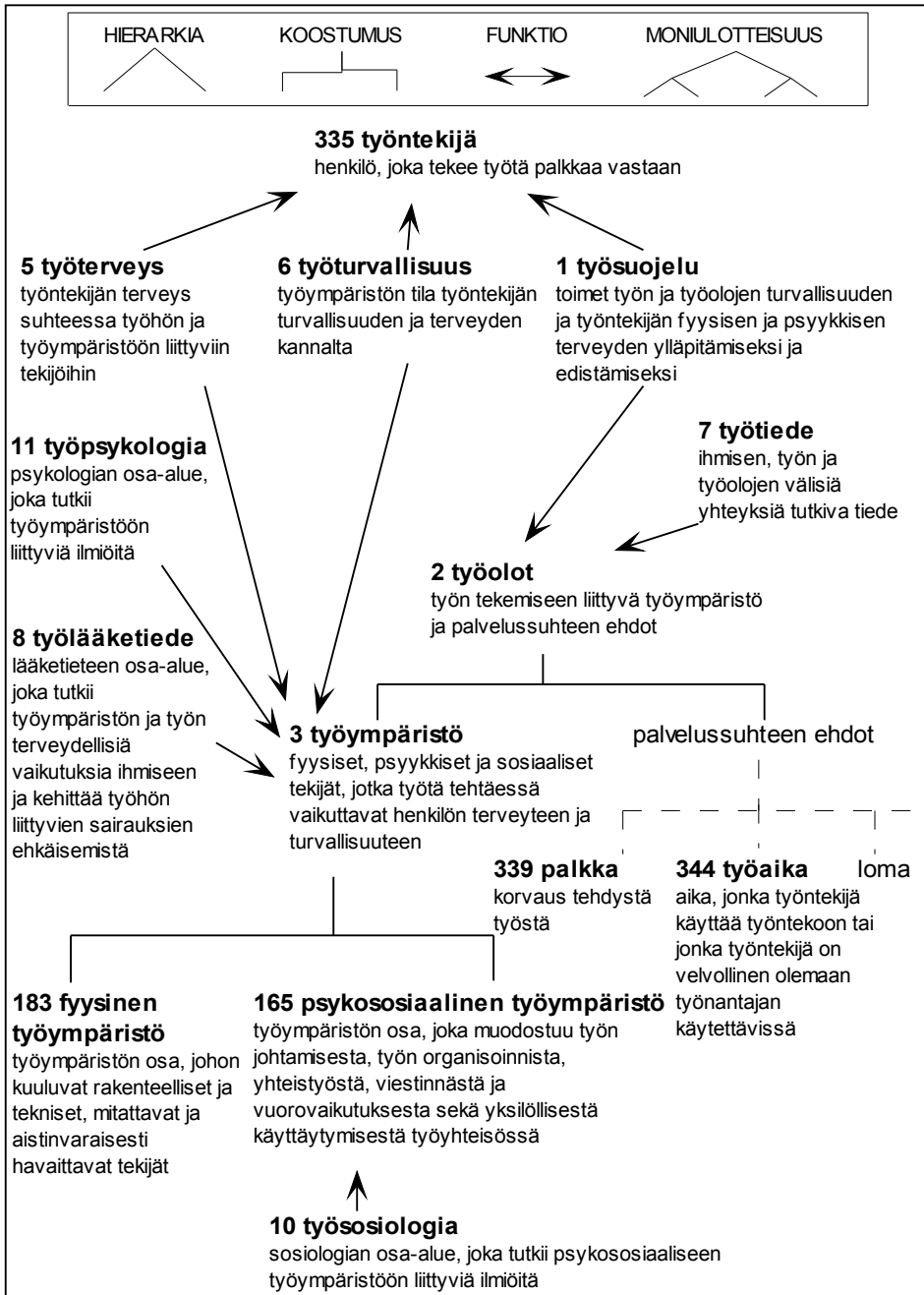
Käsitekaavio 1. Työsuojelun miellekartta.

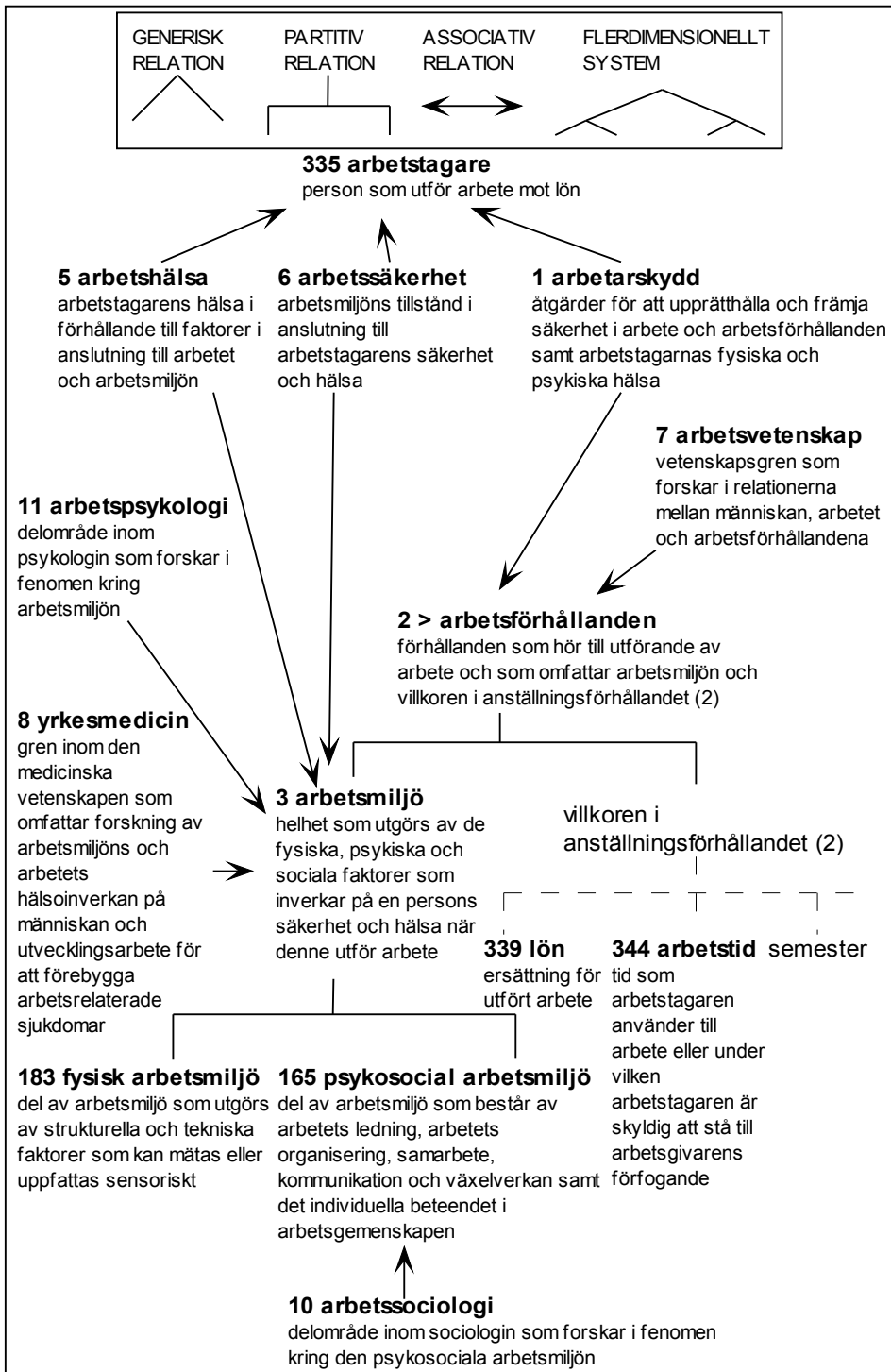

Begreppsdiagram 2. Associationskarta över arbetarskyddet.

1 YLEISIÄ KÄSITTEITÄ ALLMÄNNA BEGREPP

Käsitekaavio 3. Työsuojelu.

Begreppsdiagram 4. Arbetarskydd.

1

työsuojelu

sv	arbetarskydd <i>n</i> ; ~ arbetsmiljöarbete <i>n</i>
en	safety and health at work; labour protection; workers' protection; ~ industrial safety and health; ~ industrial safety; > occupational safety and health; > OS&H; > OSH
de	Arbeitsschutz <i>m</i>
fr	santé <i>f</i> et sécurité <i>f</i> au travail; protection <i>f</i> des travailleurs; prévention <i>f</i> des risques professionnels

toimet työn ja *työolojen* turvallisuuden ja *työntekijän* fyysisen ja psyykkisen terveyden ylläpitämiseksi ja edistämiseksi

Työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä huolehtiminen työssä on työnantajan velvollisuus. Työpaikan työsuojelutoiminta perustuu *vaaran tunnistamiseen, riskien arviointiin* ja terveyttä edistävään toimintaan.

åtgärder för att upprätthålla och främja säkerhet i arbete och *arbetsförhållanden* samt *arbetstagarnas* fysiska och psykiska hälsa

Det är arbetsgivarens skyldighet att se till arbetstagarnas säkerhet och hälsa. Arbetarskyddsverksamheten på arbetsplatsen grundar sig på *riskidentifiering, riskbedömning* och hälsofrämjande verksamhet.

2

työolot *pl*

mieluummin kuin: työolosuhteet *pl*

sv	> arbetsförhållanden <i>n pl</i> (arbetsmiljö); > arbetsvillkor <i>n pl</i> (avtal)
en	working conditions <i>pl</i>
de	Arbeitsbedingungen <i>f pl</i>
fr	conditions <i>f pl</i> de travail

työn tekemiseen liittyvä *työympäristö* ja palvelussuhteen ehdot

Palvelussuhteella tarkoitetaan työnantajan ja *työntekijän* välistä oikeussuhdetta, joka voi olla joko virkasuhde tai *työsuhde*.

Palvelussuhteen ehtoja ovat muun muassa *palkka, työaika* ja lomat.

förhållanden som hör till utförande av arbete och som omfattar *arbetsmiljön* och villkoren i anställningsförhållandet (2)

Med anställningsförhållande (2) avses rättsligt förhållande mellan arbetsgivare och *arbetstagare* som kan vara tjänsteförhållande eller *anställningsförhållande* (1).

Villkoren i ett anställningsförhållande (2) omfattar bland annat *lön, arbetstider* och semester.

3

työympäristö

sv	arbetsmiljö
en	work environment; working environment
de	Arbeitsumgebung <i>f</i> ; Arbeitsumwelt <i>f</i> ; Arbeitsumfeld <i>n</i>
fr	environnement <i>m</i> de travail; milieu <i>m</i> de travail

fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät, jotka työtä tehtäessä vaikuttavat henkilön terveyteen ja turvallisuuteen

helhet som utgörs av de fysiska, psykiska och sociala faktorer som inverkar på en persons säkerhet och hälsa när denne utför arbete

4

turvallisuuskulttuuri

sv	säkerhetskultur
en	safety culture
de	Sicherheitskultur <i>f</i>
fr	culture <i>f</i> de la sécurité; culture <i>f</i> de sécurité

toimintatavat, jotka perustuvat turvallisuuteen ja terveyteen liittyviin käytäntöihin, käsityksiin ja asenteisiin

Turvallisuuskulttuuri luo asenneilmaston, joka vaikuttaa *työterveyden* laatuun ja *työturvallisuuden* toteutumiseen.

Turvallisuuskulttuuria edistetään muun muassa valistuksella ja neuvonnalla sekä *turvallisuusjohtamisen* ja henkilöstöjohtamisen avulla.

förfarande som grundar sig på praxis, uppfattningar och attityder i anslutning till säkerhet och hälsa

Säkerhetskulturen skapar ett attitydklimat som påverkar *arbetshälsans* kvalitet och hur väl *arbetssäkerheten* uppnås.

Säkerhetskulturen främjas bland annat med hjälp av upplysning, rådgivning samt *säkerhetsledning* och personalledning.

5

työterveys

sv	arbetshälsa
en	occupational health; ~ workplace health rather than: health at work
de	Arbeitsgesundheit <i>f</i>
fr	santé <i>f</i> au travail

työntekijän terveys suhteessa työhön ja *työympäristöön* liittyviin tekijöihin

arbetstagarens hälsa i förhållande till faktorer i anslutning till arbetet och *arbetsmiljön*

6

työturvallisuus

sv	arbetssäkerhet; säkerhet i arbete
en	safety at work; occupational safety
de	Arbeitssicherheit <i>f</i> ; Sicherheit <i>f</i> am Arbeitsplatz
fr	sécurité <i>f</i> au travail

työympäristön tila *työntekijän* turvallisuuden ja terveyden kannalta

Kokonaisturvallisuudeksi kutsutaan tavoitetilaa, jossa ei satu työ-, liikenne-, koti- tai vapaa-ajan *tapaturmia*.

Työturvallisuus on osa yritysturvallisuutta eli kaikkien yrityksen turvallisuuteen liittyvien asioiden hallintaa.

arbetsmiljöns tillstånd i anslutning till *arbetstagarens* säkerhet och hälsa

Helhetssäkerhet är ett mållstånd där inga *olycksfall* sker i arbetet, i trafiken, i hemmen eller under fritiden.

Arbetssäkerhet är en del av företagssäkerhet, det vill säga hantering av allt som har med företagets säkerhet att göra.

7

työtiede

sv	arbetsvetenskap
en	research on work (1); work research (1) not: labour science
de	Arbeitswissenschaft <i>f</i>
fr	sciences <i>f</i> pl du travail

ihmisen, työn ja *työolojen* välisiä yhteyksiä tutkiva tiede

vetenskapsgren som forskar i relationerna mellan människan, arbetet och *arbetsförhållandena*

8

työlääketiede

sv	yrkesmedicin; arbetsmedicin
en	occupational medicine rather than: industrial medicine
de	Arbeitsmedizin <i>m</i>
fr	médecine <i>f</i> du travail (1)

lääketieteen osa-alue, joka tutkii *työympäristön* ja työn terveydellisiä vaikutuksia ihmiseen ja kehittää *työhön liittyvien sairauksien* ehkäisemistä

gren inom den medicinska vetenskapen som omfattar forskning av *arbetsmiljöns* och arbetets hälsoinverkan på människan och utvecklingsarbete för att förebygga *arbetsrelaterade sjukdomar*

9

työfysiologia

sv arbetsfysiologi
en occupational physiology; work physiology
de Arbeitsphysiologie *f*
fr physiologie *f* du travail

fysiologian osa-alue, joka tutkii työn vaikutuksia ihmiselimistön toimintaan

Työfysiologia tutkii muun muassa työtä lihaksiston ja verenkiertoelimistön kuntoa ylläpitävänä tekijänä sekä *työn kuormittavuutta ja työntekijän työssä kuormittumista*.

delområde inom fysiologin som forskar i arbetets inverkan på människokroppens funktioner

Arbetsfysiologin forskar bland annat i arbetets roll i upprätthållandet av muskulaturens och cirkulationsorganens skick samt *arbetsbelastningen* och *arbetstagarens arbetspåfrestning*.

10

työ sosiologia

sv arbetssociologi
en occupational sociology
de Arbeitssoziologie *f*
fr sociologie *f* du travail; sociologie *f* industrielle

sosiologian osa-alue, joka tutkii *psykososiaalseen työympäristöön* liittyviä ilmiöitä

delområde inom sociologin som forskar i fenomen kring den *psykosociala arbetsmiljön*

11

työpsykologia

sv arbetspsykologi
en occupational psychology
de Arbeitspsychologie *f*; Arbeits- und Organisationspsychologie *f*
fr psychologie *f* du travail; psychologie *f* industrielle

psykologian osa-alue, joka tutkii *työympäristöön* liittyviä ilmiöitä

delområde inom psykologin som forskar i fenomen kring *arbetsmiljön*

12

yhteiskuntavastuu

sv samhällsansvar *n*

en > corporate social responsibility

de > soziale Verantwortung *f* der Unternehmen;
> gesellschaftliche Verantwortung *f* der Unternehmen

fr > responsabilité *f* sociale des entreprises

toiminnan periaate, jonka mukaan organisaatio ottaa huomioon toiminnassaan ja vuorovaikutuksessa sidosryhmiensä kanssa taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät näkökohdat

Yhteiskuntavastuun sosiaalisia näkökohtia toteutetaan työssä *työsuojelulla*.

verksamhetsprincip enligt vilken en organisation beaktar ekonomiska och sociala aspekter samt miljöaspekter i sin egen verksamhet och i växelverkan med sina intressentgrupper

Inom *arbetarskyddet* beaktas de sociala aspekterna av samhällsansvaret.

13

työympäristötalous

sv arbetsmiljöekonomi

en economics of the work environment

de Ökonomie *f* der Arbeitsumgebung

fr sciences *f pl* économiques du travail; économie *f* du milieu de travail

taloudellinen ajattelutapa *työsuojelussa*

Hyvä *työympäristö* ja siitä seuraava *työhyvinvointi* auttavat pitämään työtapaturma-, sairaus- ja työkyvyttömyyskustannukset alhaisina.

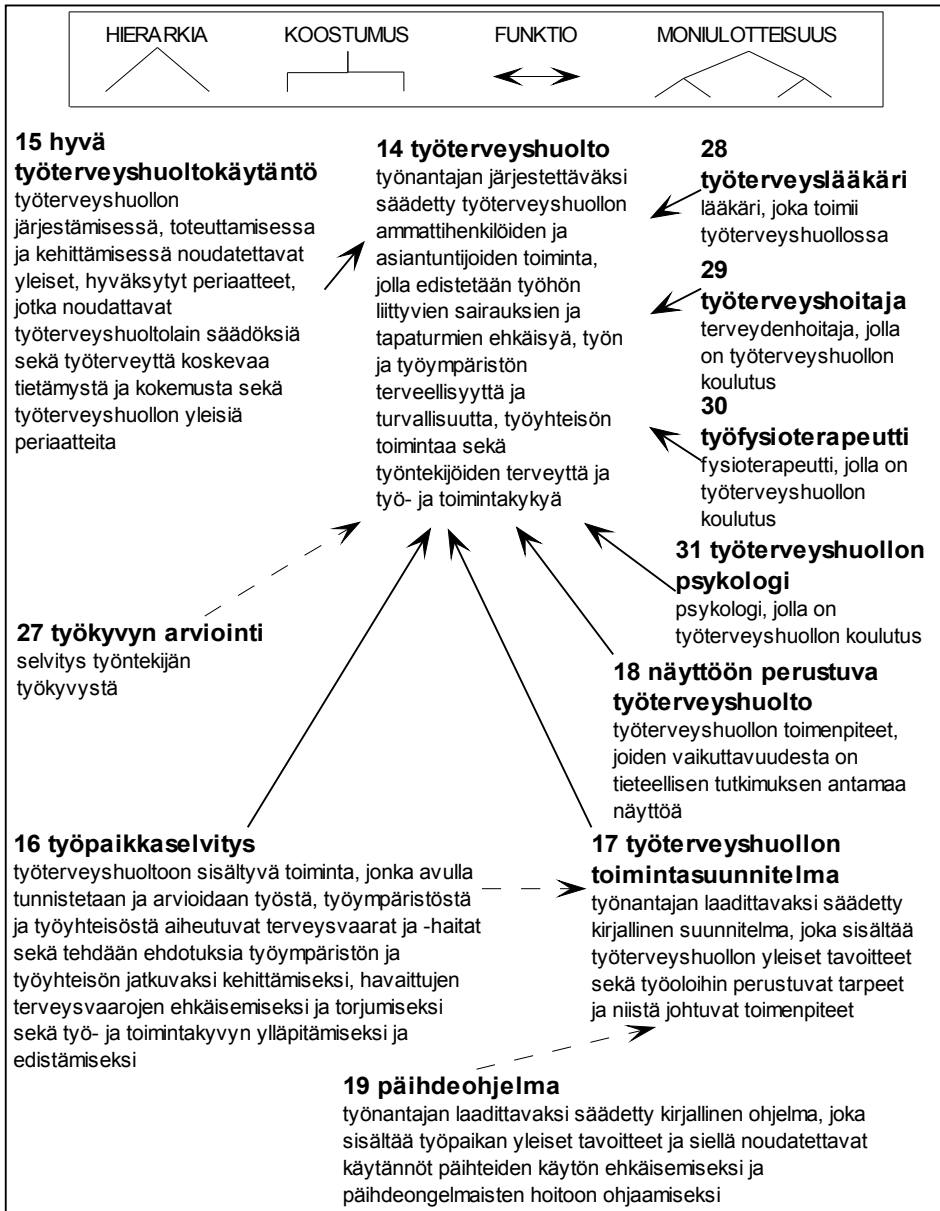
ekonomiskt tankesätt inom *arbetarskyddet*

En god *arbetsmiljö* och *välbefinnande i arbetet* som ett resultat av den, kan bidra till att hålla kostnader som orsakas av olycksfall i arbetet, sjukdom och arbetsförmåga låga.

2 TYÖTERVEYS ARBETSHÄLSA

2.1 Työterveyshuolto Företagshälsovård

Käsitekaavio 5. Työterveyshuolto.

Begreppsdiagram 6. Företagshälsovård.

14

työterveyshuolto

sv företagshälsovård

en occupational health services *pl*; occupational health service;
occupational health care
not: company health service

de betriebliche Gesundheitsfürsorge *f*; betriebsärztliche Betreuung *f*

fr médecine *f* du travail (2); services *m pl* de médecine du travail;
services *m pl* de santé au travail

työnantajan järjestettäväksi säädetty työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden toiminta, jolla edistetään *työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien* ehkäisyä, työn ja *työympäristön* terveellisyyttä ja turvallisuutta, *työyhteisön* toimintaa sekä *työntekijöiden* terveyttä ja työ- ja toimintakykyä

Työterveyshuoltoon kuuluu työstä ja *työoloista* riippuen seuraavia toimia: *työpaikkaselvitykset*, *riskien arviointi*, *työterveyshuollon toimintasuunnitelman* ja siihen liittyvien toimenpide-ehdotusten laatiminen, tietojen antaminen ja ohjaus, erilaiset *terveystarkastukset*, *työkykyä ylläpitävä toiminta*, työntekijän *kuormittumisen* selvitys, työn sovittaminen työntekijän työ- ja toimintakyvyn mukaiseksi, kuntoutukseen tai hoitoon ohjaaminen sekä *ensiavun* järjestämiseen osallistuminen.

Työterveyshuollon lakisääteiset palvelut määräytyvät työstä ja työoloista johtuvien tarpeiden mukaan. Lakisääteisten, ehkäisevien työterveyshuollon palvelujen lisäksi työnantaja voi järjestää työntekijöille sairaanhoitoa ja muita terveydenhuoltopalveluja.

verksamhet som utövas av yrkespersoner och sakkunniga inom företags-hälsovården och som bör ordnas av arbetsgivaren för att främja förebyggandet av *arbetsrelaterade sjukdomar* och *olycksfall*, hälsa och säkerhet i arbetet och *arbetsmiljön*, *arbetsgemenskapens* verksamhet samt *arbetstagarnas* hälsa och arbets- och funktionsförmåga

Företagshälsovården på arbetsplatsen omfattar beroende på arbetet och *arbetsförhållandena* följande åtgärder: *arbetsplatsutredningar*, *riskbedömning*, utarbetandet av *företagshälsovårdens verksamhetsplan* och framläggande av förslag till åtgärder utgående från denna, informationsspridning och handledning, olika *hälsoundersökningar*, *hälsofrämjande på arbetsplatsen*, utredning av arbetstagarens *arbetspåfrestning*, anpassande av arbetet till arbetstagarens *arbets- och funktionsförmåga*, hänvisning till rehabilitering eller vård och deltagande i organiseringen av *första hjälpen*.

De lagstadgade tjänsterna inom företagshälsovården bestäms utgående från det behov som arbetet och arbetsförhållandena väcker. Förutom de lagstadgade tjänsterna inom företagshälsovården kan arbetsgivaren dessutom anordna sjukvård och andra hälsovårdstjänster för sina anställda.

15

hyvä työterveyshuoltokäytäntö

sv	god företagshälsovårdspraxis
en	good occupational health practice; good occupational health service practice
de	gute Praktiken <i>f pl</i> für betriebliche Gesundheitsfürsorge
fr	bonnes pratiques <i>f pl</i> de santé au travail

työterveyshuollon järjestämisessä, toteuttamisessa ja kehittämisessä noudatettavat yleiset, hyväksytyt periaatteet, jotka noudattavat työterveyshuoltolain säädöksiä sekä *työterveyttä* koskevaa tietämystä ja kokemusta sekä työterveyshuollon yleisiä periaatteita

allmänna principer som bör iakttas i anordnandet, genomförandet och utvecklandet av *företagshälsovården* och som följer författningarna om företagshälsovård, den kunskap och erfarenhet som finns om *arbetshälsa* samt de allmänna principer som gäller inom företagshälsovården

16

työpaikkaselvitys

sv	arbetsplatsutredning
en	workplace survey; survey of the workplace rather than: workplace investigation
de	Beurteilung <i>f</i> der Arbeitsbedingungen
fr	actions <i>f pl</i> en milieu de travail

työterveyshuoltoon sisältyvä toiminta, jonka avulla tunnistetaan ja arvioidaan työstä, *työympäristöstä* ja *työyhteisöstä* aiheutuvat terveysvaarat ja -haitat sekä tehdään ehdotuksia työympäristön ja työyhteisön jatkuvaksi kehittämiseksi, havaittujen terveysvaarojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja edistämiseksi

Työpaikkaselvitys tehdään *työterveyshuollon toimintasuunnitelman* laatimiseksi.

verksamhet inom *företagshälsovården* för att identifiera och utvärdera risker och men för hälsan som arbete, *arbetsmiljö* eller *arbetsgemenskap* orsakar, föreslå fortlöpande utveckling av arbetsmiljö och arbetsgemenskap, förebygga och avvärja observerade hälsorisker samt bevara och främja arbets- och funktionsförmågan

Arbetsplatsutredningen utförs inför utarbetningen av *företagshälsovårdens verksamhetsplan*.

17

työterveyshuollon toimintasuunnitelma

sv	företagshälsovårdens verksamhetsplan
en	occupational health service plan; occupational health care plan
de	Plan <i>f</i> der betrieblichen Gesundheitsfürsorge; Plan <i>f</i> der betriebsärztlichen Betreuung
fr	plan <i>m</i> d'activité du médecin du travail

työnantajan laadittavaksi säädetty kirjallinen suunnitelma, joka sisältää *työterveyshuollon* yleiset tavoitteet sekä *työoloihin* perustuvat tarpeet ja niistä johtuvat toimenpiteet

skriftlig plan som bör utarbetas av arbetsgivaren och som innehåller de allmänna målen för *företagshälsovården* och de behov som *arbetsförhållandena* ställer på den, samt därav föranledda åtgärder

18

näyttöön perustuva työterveyshuolto

sv	evidensbaserad företagshälsovård
en	evidence-based occupational health
de	~ evidenzbasierte betriebliche Gesundheitsfürsorge <i>f</i>
fr	~ médecine <i>f</i> du travail fondée sur des faits; ~ médecine <i>f</i> fondée sur des faits; ~ médecine <i>f</i> factuelle

työterveyshuollon toimenpiteet, joiden vaikuttavuudesta on tieteellisen tutkimuksen antamaa näyttöä

åtgärder inom *företagshälsovården* vilka inom vetenskaplig forskning har belägg på att vara effektiva

19

päihdeohjelma

sv	missbruksprogram <i>n</i> ; antidrogprogram <i>n</i> (i finländsk lagstiftning)
en	drug and alcohol abuse prevention plan; plan to prevent drug and alcohol abuse
de	Suchtprogramm <i>n</i>
fr	programme <i>m</i> de prévention de la toxicomanie et de l'alcoolisme; programme <i>m</i> de prévention des addictions

työnantajan laadittavaksi säädetty kirjallinen ohjelma, joka sisältää työpaikan yleiset tavoitteet ja siellä noudatettavat käytännöt päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja päihdeongelmaisten hoitoon ohjaamiseksi

Päihdeohjelma voi olla osa *työterveyshuollon toimintasuunnitelmaa*.

skriftligt program som bör utarbetas av arbetsgivare som låter utföra narkotikatest på arbetstagare och som innehåller arbetsplatsens allmänna mål och den praxis som iakttas för att förebygga drogmissbruk och hänvisa personer med drogproblem till vård

Missbruksprogrammet kan ingå i *företagshälsovårdens verksamhetsplan*.

20

terveyden edistäminen

sv	friskvård (1); hälsofrämjande <i>n</i> /FI/
en	health promotion
de	Gesundheitsförderung <i>f</i> , Förderung <i>f</i> der Gesundheit
fr	promotion <i>f</i> de la santé

toiminta, jolla vaikutetaan ihmisten mahdollisuuksiin huolehtia omasta terveydestään

verksamhet för att påverka människors möjligheter att sköta den egna hälsan

21

terveystarkastus

sv	hälsoundersökning; hälsokontroll
en	health examination; medical check-up; > health screening
de	Gesundheitsuntersuchung <i>f</i>
fr	surveillance <i>f</i> médicale; examen <i>m</i> médical; examen <i>m</i> de santé

tarkastus, jonka tavoitteena on henkilön terveydentilan ja työ- ja toimintakyvyn tutkiminen sekä *työoloissa* esiintyvien *vaarojen* tunnistaminen ja torjunta

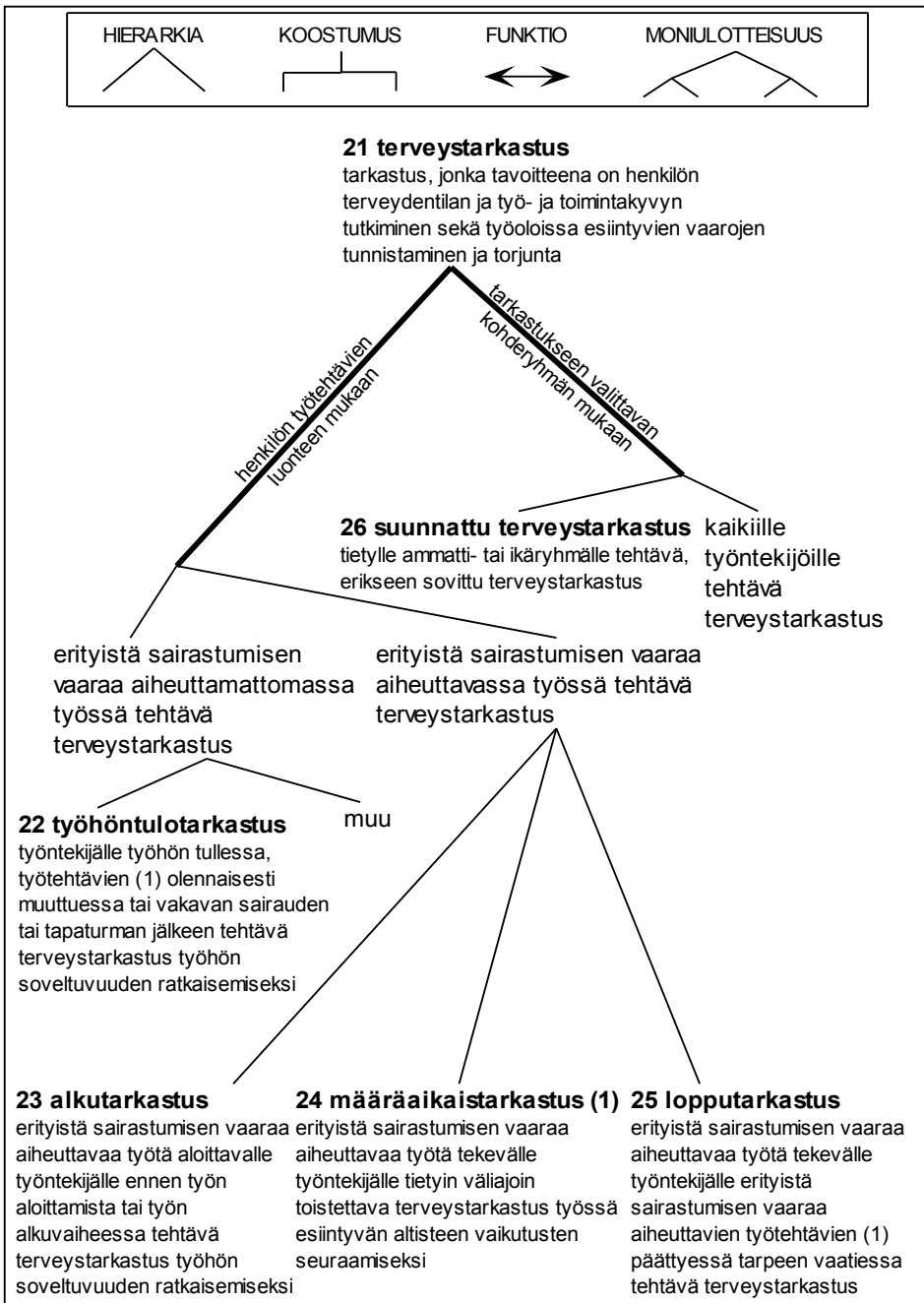
Terveystarkastukset tehdään kliinisillä tutkimuksilla tai muilla tarkoituksenmukaisilla ja luotettavilla menetelmillä. *Työterveyshuollon* terveystarkastuksen sisältö vaihtelee *työn vaatimusten*, *altisteiden* ja *työntekijän* yksilöllisten ominaisuuksien mukaan.

Tietyt terveystarkastukset sisältyvät lakisääteiseen työterveyshuoltoon. Terveystarkastuksia tehdään työterveyshuollossa neljästä eri tarpeesta: joko työn aiheuttaman terveysvaaran vuoksi, työstä johtuvien terveydellisten vaatimusten ja muiden työntekijän yksilöllisten ominaisuuksien vuoksi, erityisalojen turvallisuuskäyttökohtien vuoksi tai terveyden ja *työkyvyn* seuraamiseksi, ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.

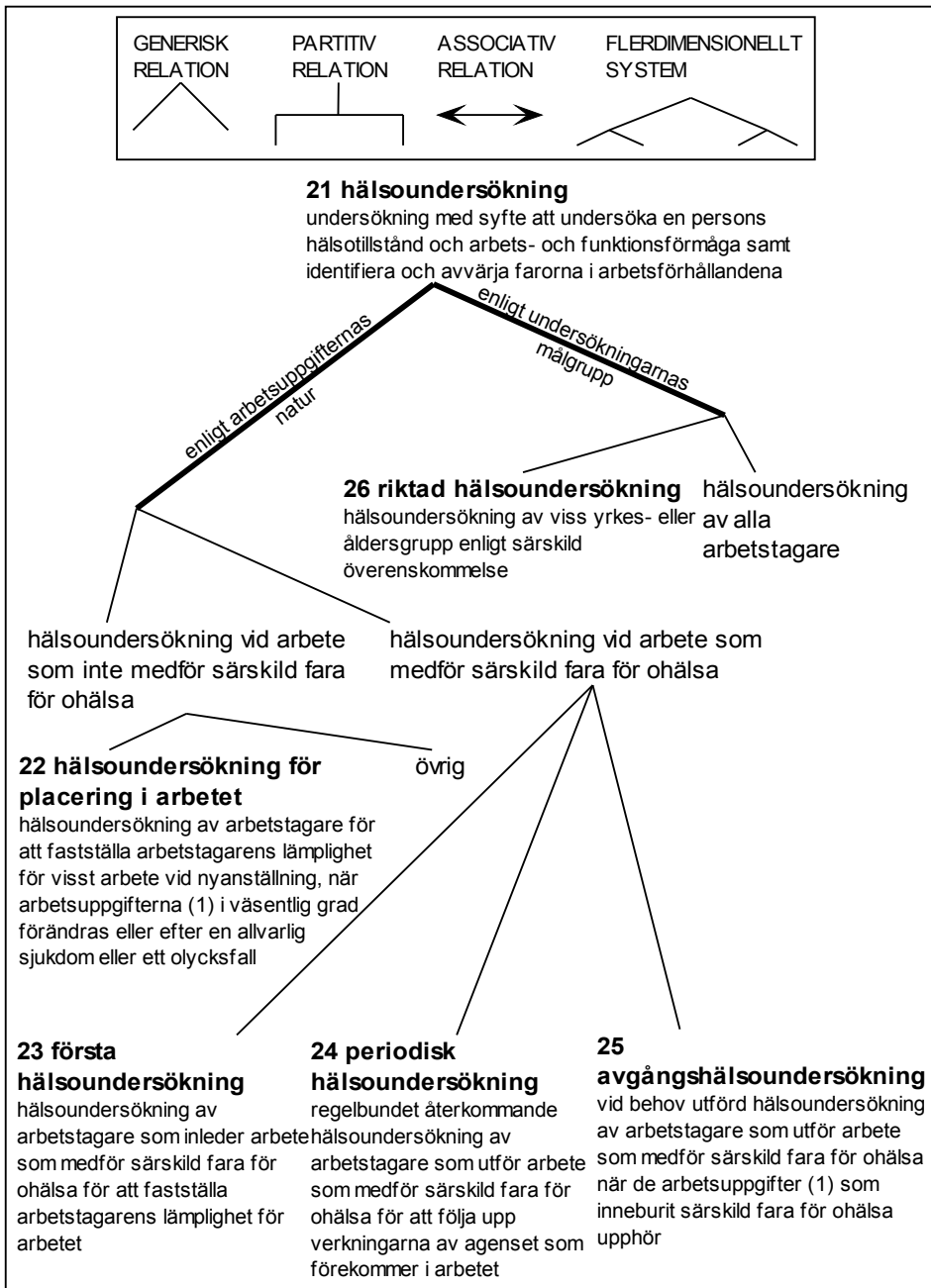
undersökning med syfte att undersöka en persons hälsotillstånd och *arbets-* och funktionsförmåga samt identifiera och avvärja *farorna* i *arbetsförhållandena*

Hälsoundersökningar genomförs som kliniska undersökningar eller med hjälp av andra ändamålsenliga och tillförlitliga metoder. *Hälsoundersökningens* innehåll varierar beroende på *arbetskraven*, *exponeringen* och *arbetstagarens* individuella egenskaper.

Vissa hälsoundersökningar omfattas av den lagstadgade företagshälsosvården. Hälsoundersökningar görs utgående från fyra olika behov: på grund av hälsorisken i arbetet, hälsokrav som föranleds av arbetet och övriga individuella egenskaper hos arbetstagaren, på grund av säkerhetsaspekter inom specialbranscher eller för att följa upp, bevaka och förbättra hälsan och *arbetsförmågan*.

Käsitekaavio 7. Terveystarkastukset.

Begreppsdiagram 8. Hälsoundersökning.

22

työhöntulotarkastus; työhönsijoitustarkastus

- sv hälsoundersökning för placering i arbetet;
> hälsoundersökning vid nyanställning;
> hälsoundersökning inför anställning /SE/
en > pre-employment health examination;
> pre-employment physical examination;
> physical examination of applicant
de Einstellungsuntersuchung *f*
fr visite *f* médicale d'embauche (1); visite *f* d'embauche;
> examen *m* médical d'embauche (1);
> examen *m* médical d'embauchage (1); examen *m* d'aptitude

työntekijälle työhön tullessa, *työtehtävien* (1) olennaisesti muuttuessa tai vakavan sairauden tai *tapaturman* jälkeen tehtävä *terveystarkastus* työhön soveltuvuuden ratkaisemiseksi

Työhöntulotarkastus kuuluu lakisääteiseen *työterveyshuoltoon*.

hälsoundersökning av arbetstagare för att fastställa arbetstagarens lämplighet för visst arbete vid nyanställning, när *arbetsuppgifterna* (1) i väsentlig grad förändras eller efter en allvarlig sjukdom eller ett *olycksfall*

Hälsoundersökningar för placering i arbetet ingår i den lagstadgade *företagshälsovården*.

23

alkutarkastus

- sv första hälsoundersökning
en pre-placement health examination;
health examination prior to starting hazardous work
de Erstuntersuchung *f*
fr examen *m* médical d'embauche (2);
examen *m* médical d'embauchage (2); visite *f* médicale d'embauche (2)

erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavaa työtä aloittavalle *työntekijälle* ennen työn aloittamista tai työn alkuvaiheessa tehtävä *terveystarkastus* työhön soveltuvuuden ratkaisemiseksi

Alkutarkastus kuuluu lakisääteiseen *työterveyshuoltoon*.

hälsoundersökning av arbetstagare som inleder arbete som medför särskild fara för ohälsa för att fastställa arbetstagarens lämplighet för arbetet

Första hälsoundersökningen ingår i den lagstadgade *företagshälsovården*.

24

määräaikaistarkastus (1)

sv	periodisk hälsoundersökning; återkommande hälsoundersökning
en	periodic health examination; periodic health check-up
de	Nachuntersuchung <i>f</i>
fr	contrôle <i>m</i> périodique (1); examen <i>m</i> médical périodique

erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavaa työtä tekevälle *työntekijälle* tietyin väliajoin toistettava *terveystarkastus* työssä esiintyvän *altisteen* vaikutusten seuraamiseksi

Määräaikaistarkastus kuuluu lakisääteiseen *työterveyshuoltoon*.

regelbundet återkommande *hälsoundersökning* av *arbetstagare* som utför arbete som medför särskild fara för ohälsa för att följa upp verkningarna av *agenset* som förekommer i arbetet

Periodiska hälsoundersökningar ingår i den lagstadgade *företagshälsövården*.

25

* lopputarkastus

sv	* avgångshälsoundersökning
en	> post-employment health examination
de	nachgehende Untersuchung <i>f</i>
fr	visite <i>f</i> médicale post-exposition

erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavaa työtä tekevälle *työntekijälle* erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavien *työtehtävien (1)* päätyessä tarpeen vaatiessa tehtävä *terveystarkastus*

Lopputarkastus voidaan tehdä työntekijälle työpaikan vaihdon, työttömyyden tai eläkkeelle siirtymisen vuoksi, jos se on tarpeellista työntekijän työaikaisen *altistumisen* vuoksi.

vid behov utförd *hälsoundersökning* av *arbetstagare* som utför arbete som medför särskild fara för ohälsa när de *arbetsuppgifter (1)* som inneburit särskild fara för ohälsa upphör

Avgångshälsoundersökningen kan utföras när arbetstagaren byter arbetsplats, blir arbetslös eller pensionerad om det är motiverat med tanke på arbetstagarens *exponering* under arbetets gång.

26

suunnattu terveystarkastus

sv	riktad hälsoundersökning
en	health control of exposed group; special health examination of exposed group
de	Vorsorgeuntersuchung <i>f</i>
fr	surveillance <i>f</i> médicale particulière

tietylle ammatti- tai ikäryhmälle tehtävä, erikseen sovittu *terveystarkastus*
Suunnatut terveystarkastukset eivät kuulu lakisääteiseen *työterveys-*
huoltoon.

hälsoundersökning av viss yrkes- eller åldersgrupp enligt särskild överens-
kommelse

Riktade hälsoundersökningar ingår inte i den lagstadgade *företags-*
hälsovården.

27

työkyvyn arviointi

sv	bedömning av arbetsförmågan
en	assessment of work ability; ~ assessment of work capacity
de	Beurteilung <i>f</i> der Arbeitsfähigkeit
fr	évaluation <i>f</i> de l'aptitude au travail

selvitys *työntekijän työkyvystä*

Työkyvyn arviointi edellyttää työkykyyn vaikuttavien tekijöiden tunnistamista, fyysisen ja psyykkisen *kuormittumisen* mittaamista ja arviointia sekä saatujen tietojen soveltamista työkykyä ylläpitävään ja parantavaan toimintaan.

Työkyvyn arviointi tehdään aina yhteistyössä työntekijän, työpaikan, *työterveyshuollon* ja arviointia suorittavien tahojen kesken.

utredning av *arbetstagarens arbetsförmåga*

Bedömning av arbetsförmågan förutsätter identifiering av faktorer som påverkar arbetsförmågan, mätning och bedömning av den fysiska och psykiska *arbetspåfrestningen* och tillämpning av vunnen kunskap i upprätthållande och främjande verksamhet.

Bedömning av arbetsförmågan görs alltid i samarbete mellan arbetstagaren, arbetsplatsen, *företagshälsovården* och de organ som genomför bedömningen.

28

työterveyslääkäri

sv	företagshälsovårdsläkare
en	occupational health physician
de	Betriebsarzt <i>m</i>
fr	médecin <i>m</i> du travail

lääkäri, joka toimii *työterveyshuollossa*

Työterveyslääkäri on työterveyshuollon ammattihenkilö.

Työterveyshuollossa päätoimisesti toimivan laillistetun lääkärin tulee olla koulutukseltaan työterveyshuollon erikoislääkäri. Työterveyshuollossa osaaikaisesti toimivalla laillistetulla lääkärillä tulee olla tietynlaajuinen työterveyshuollon koulutus.

läkare som arbetar inom *företagshälsovården*

Företagshälsovårdsläkaren är en yrkesutbildad person inom företagshälsovården.

En legitimerad läkare som huvudsakligen arbetar inom företagshälsovården bör till sin utbildning vara specialiserad inom företagshälsovården. En legitimerad läkare som delvis arbetar inom företagshälsovården bör ha en viss utbildning inom företagshälsovården.

29

työterveyshoitaja

sv	företagshälsovårdare /FI/; företagssköterska /SE/
en	occupational health nurse
de	Betriebskrankenschwester <i>f</i> ; Betriebskrankenpfleger <i>m</i>
fr	infirmier <i>m</i> d'entreprise; infirmière <i>f</i> d'entreprise; infirmier <i>m</i> de santé au travail; infirmière <i>f</i> de santé au travail; infirmier <i>m</i> en santé au travail; infirmière <i>f</i> en santé au travail

terveydenhoitaja, jolla on *työterveyshuollon* koulutus

Työterveyshoitaja on työterveyshuollon ammattihenkilö.

Työterveyshuollossa toimivalla laillistetulla terveydenhoitajalla tulee olla terveydenhoitajan pätevyys ja tietynlaajuinen työterveyshuollon koulutus.

hälsovårdare med utbildning inom *företagshälsovården*

Företagshälsovårdaren är en yrkesutbildad person inom företagshälsovården.

En legitimerad hälsovårdare som arbetar inom företagshälsovården bör ha behörighet som hälsovårdare och en viss utbildning inom företagshälsovården.

30

työfysioterapeutti

- sv företagsfysioterapeut; arbetsfysioterapeut /FI/; företagssjukgymnast /SE/
en occupational physiotherapist
not: work physiotherapist
de Betriebsphysiotherapeut *m*
fr < kinésithérapeute *m/f*

fysioterapeutti, jolla on *työterveyshuollon* koulutus

Työfysioterapeutti on työterveyshuollon asiantuntija.

fysioterapeut med utbildning inom *företagshälsovården*

Företagsfysioterapeuten är sakkunnig inom företagshälsovården.

31

työterveyshuollon psykologi

- sv psykolog inom företagshälsovården
en occupational health psychologist
de Psychologe *m* in der arbeitsmedizinischen Dienst
fr psychologue *m/f* du service de médecine du travail;
~ psychologue *m/f* d'entreprise; ~ psychologue *m/f* du travail

psykologi, jolla on *työterveyshuollon* koulutus

Työterveyshuollon psykologi on työterveyshuollon asiantuntija.

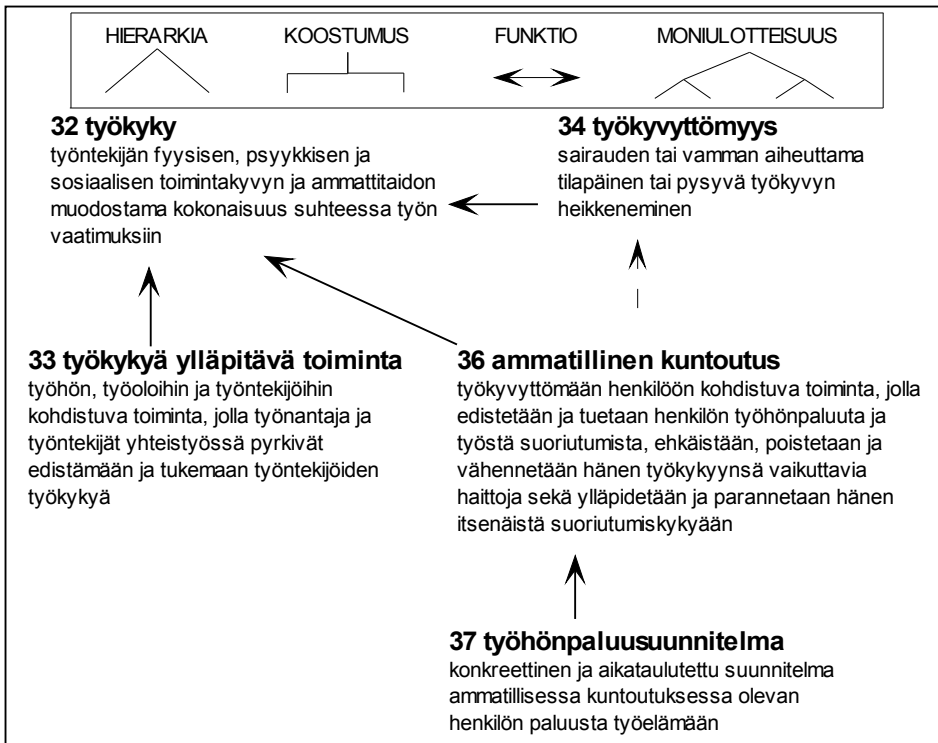
Työpsykologi-nimikettä käytetään psykologista, joka toimii työn, organisaa-
tion ja *henkilöstön kehittämisen* tehtävissä.

psykolog med utbildning inom *företagshälsovården*

Psykologen inom företagshälsovården är sakkunnig inom företags-
hälsovården.

Benämningarna arbetspsykolog och företagspsykolog används om psyko-
loger som arbetar med uppgifter kring arbete, organisationer och
personalutveckling.

2.2 Työterveyden edistäminen Främjande av arbetshälsa

Käsitekaavio 9. Työterveys.

32

työkyky

sv arbetsförmåga

en work ability; ability to work; ~ capacity to work; ~ work capacity
not: working ability

de Arbeitsfähigkeit *f*

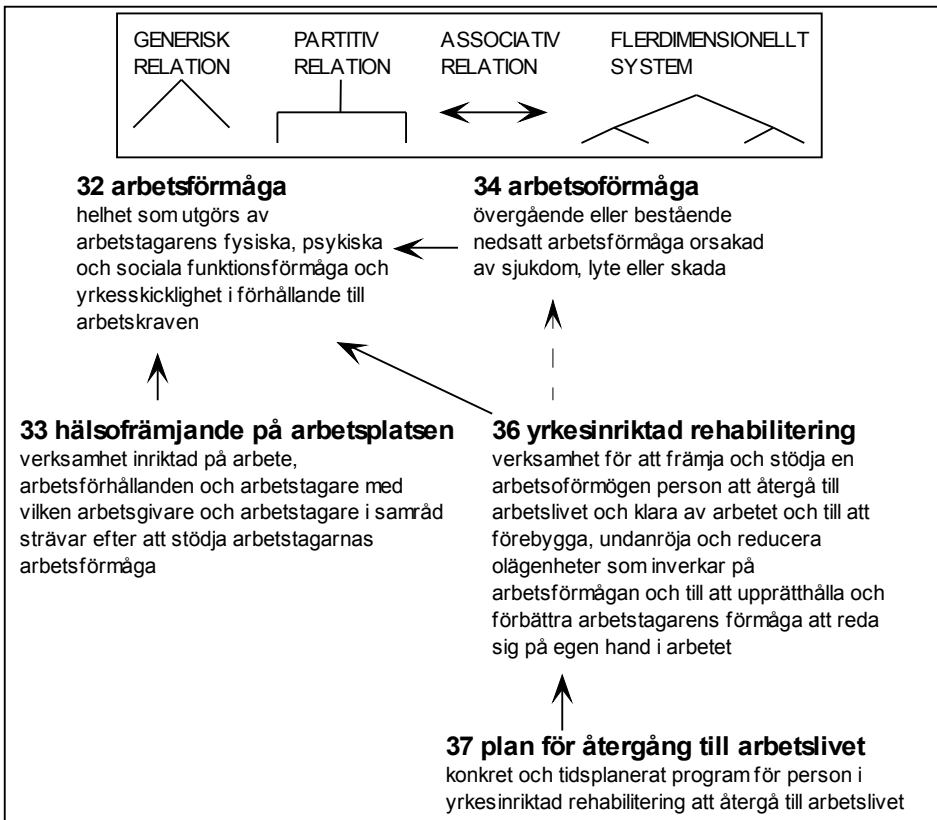
fr capacité *f* de travail; aptitude *f* au travail

työntekijän fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ja *ammattitaidon* muodostama kokonaisuus suhteessa *työn vaatimuksiin*

Hyvää työkykyä edistää se, että työntekijän fyysiset ja psyykkiset edellytykset ja hänen työtä koskevat odotuksensa sekä toisaalta työn asettamat vaatimukset ja sen antamat mahdollisuudet ovat tasapainossa keskenään.

helhet som utgörs av *arbetstagarens* fysiska, psykiska och sociala funktionsförmåga och *yrkesskicklighet* i förhållande till *arbetskraven*

God arbetsförmåga främjas av att arbetstagarens fysiska och psykiska förutsättningar och förväntningarna på hans eller hennes arbete såväl som de krav som arbetet ställer och de möjligheter som det erbjuder står i inbördes harmoni.

Begreppsdiagram 10. Arbetsförmåga.

33

työkykyä ylläpitävä toiminta; työkytoiminta

- sv hälsofrämjande *n* på arbetsplatsen; hälsofrämjande åtgärder *pl*; verksamhet för bevarande av arbetsförmågan; ~ friskvård (2)
- en workplace health promotion; maintenance of work ability
- de Maßnahmen *f pl* zur Aufrechterhaltung der Arbeitsfähigkeit; betriebliche Gesundheitsförderung *f*
- fr entretien *m* de la capacité de travail; promotion *f* de la santé sur le lieu de travail

työhön, *työoloihin* ja *työntekijöihin* kohdistuva toiminta, jolla työnantaja ja työntekijät yhteistyössä pyrkivät edistämään ja tukemaan työntekijöiden *työkykyä*

Työkykyä ylläpitävä toiminta on osa kaikkia *työterveyshuollon työympäristöön* ja *työyhteisöön* kohdistuvia toimintoja.

verksamhet inriktad på arbete, *arbetsförhållanden* och *arbetstagare* med vilken arbetsgivare och arbetstagare i samråd strävar efter att stödja arbetstagarnas *arbetsförmåga*

Hälsofrämjandet på arbetsplatsen utgör en del av alla de åtgärder som *företagshälsovården* vidtar kring *arbetsmiljön* och *arbetsgemenskapen*.

34

työkyvyttömyys

sv arbetsoförmåga; > medicinsk invaliditet; > invaliditet

en work disability; < incapacity for work
not: unfitness for work

de Arbeitsunfähigkeit *f*; Invalidität *f*

fr incapacité *f* de travail; ~ inaptitude *f* au travail; > invalidité *f*

sairauden tai vamman aiheuttama tilapäinen tai pysyvä *työkyvyn* heikkeneminen

Työkyvyttömyyden käsite on lainsäädännössä määritelty eri tavoin eri etujen näkökulmasta, kuten kansaneläkkeen, työeläkkeen, sairauspäivärahan ja kuntoutuksen näkökulmasta.

övergående eller bestående nedsatt *arbetsförmåga* orsakad av sjukdom, lyte eller skada

Begreppet arbetsoförmåga definieras i lagstiftningen enligt den förmån det är fråga om, bland annat ur folkpensionens, arbetspensionens, sjukdagpenningens och rehabiliteringens synvinklar.

35

vajaakuntainen työntekijä

sv arbetstagare med funktionshinder; handikappad arbetstagare

en disabled worker; handicapped worker

de behinderter Arbeitnehmer *m*

fr travailleur *m* handicapé

henkilö, jonka työssä selviytymistä rajoittaa todettu vamma, sairaus tai vajavuus

person med begränsad möjlighet att klara sig i arbetet på grund av konstaterad skada, sjukdom eller funktionshinder

36

ammattillinen kuntoutus

sv yrkesinriktad rehabilitering; ~ arbetslivsinriktad rehabilitering /SE/

en vocational rehabilitation

de berufliche Rehabilitation *f*

fr réadaptation *f* professionnelle

työkyvyttömään henkilöön kohdistuva toiminta, jolla edistetään ja tuetaan henkilön työhönpaluuta ja työstä suoriutumista, ehkäistään, poistetaan ja vähennetään hänen *työkykyys*ä vaikuttavia haittoja sekä ylläpidetään ja parannetaan hänen itsenäistä suoriutumiskykyään, vrt. *työkyvyttömyys*

verksamhet för att främja och stödja en arbetsoförmögen person att återgå till arbetslivet och klara av arbetet och till att förebygga, undanröja och reducera olägenheter som inverkar på *arbetsförmågan* och till att upprätthålla och förbättra arbetstagarens förmåga att reda sig på egen hand i arbetet, jfr *arbetsoförmåga*

37

työhönpaluu-suunnitelma

sv plan för återgång till arbetslivet; ~ rehabiliteringsplan /SE/

en return to work plan

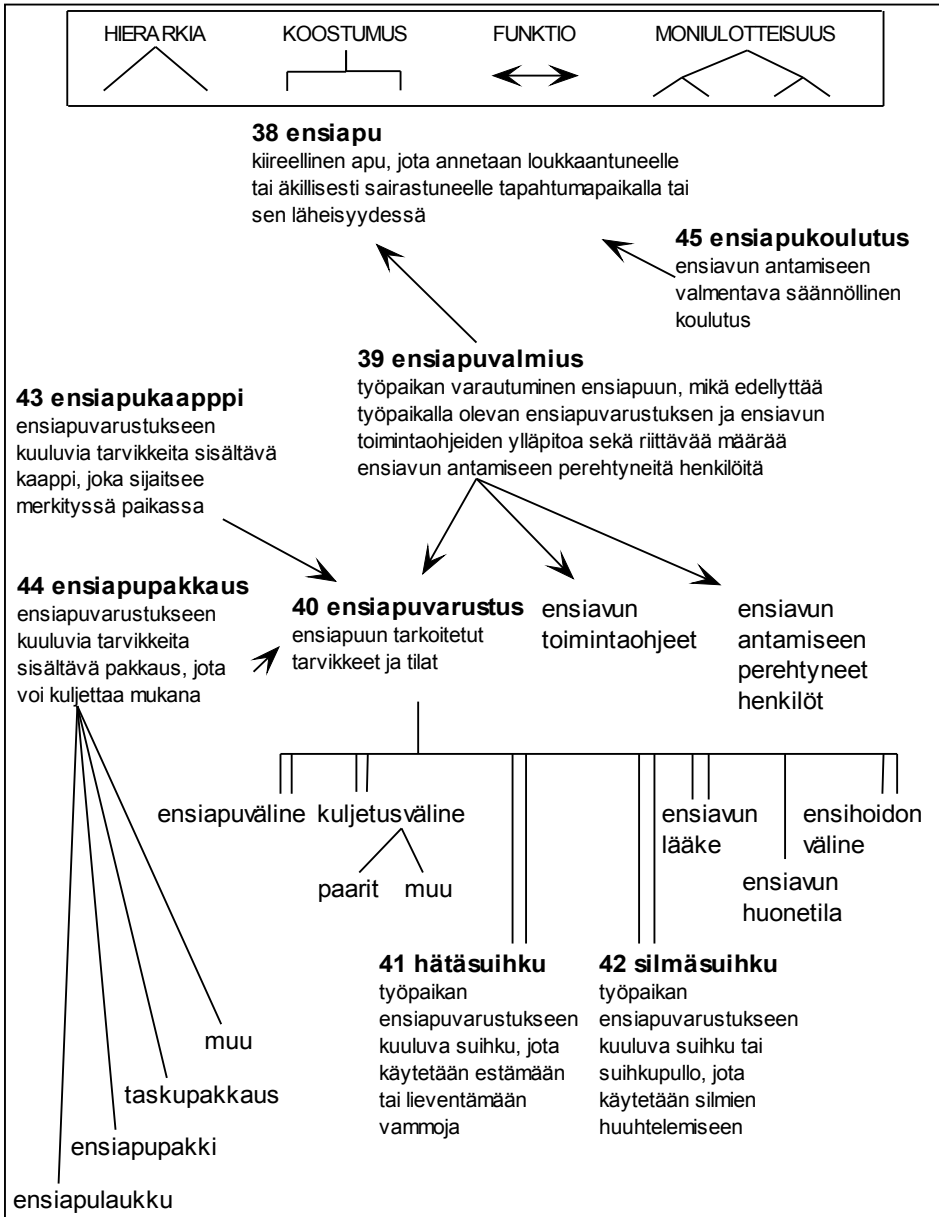
de Plan *m* für die Wiedereingliederung ins Arbeitsleben

fr plan *m* de retour au travail

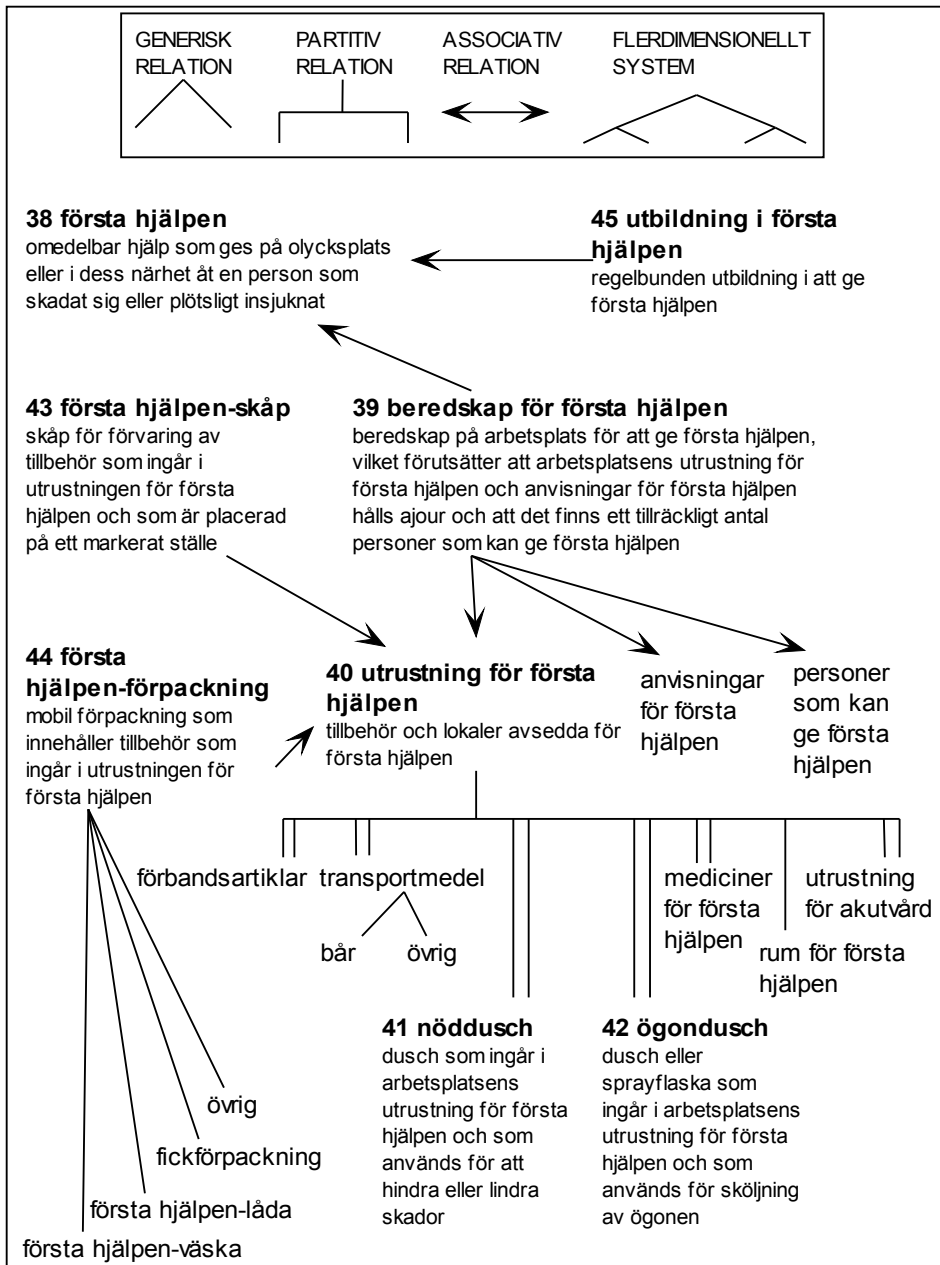
konkreettinen ja aikataulutettu suunnitelma *ammattillisessa kuntoutuksessa* olevan henkilön paluusta työelämään

konkret och tidsplanerat program för person i *yrkesinriktad rehabilitering* att återgå till arbetslivet

2.3 Ensiapu Första hjälpen

Käsitekaavio 11. Ensiapu.

Begreppsdiagram 12. Första hjälpen.

38

ensiapu

sv första hjälpen

en first aid

de erste Hilfe *f*

fr premiers secours *m pl*; soins *m pl* de première urgence

kiireellinen apu, jota annetaan loukkaantuneelle tai äkillisesti sairastuneelle tapahtumapaikalla tai sen läheisyydessä

Ensiapu voi olla fyysistä tai psyykkistä, ja sen tavoite on elämän ylläpito sekä vammojen pahenemisen ja uusien vammojen syntymisen estäminen. Jokaisella on velvollisuus antaa ensiapua taitojensa mukaan.

omedelbar hjälp som ges på olycksplats eller i dess närhet åt en person som skadat sig eller plötsligt insjuknat

Första hjälpen kan vara fysisk eller psykisk och dess syfte är att hålla vid liv samt förhindra att skadorna förvärras och att nya uppkommer. Var och en är skyldig att ge första hjälpen utgående från sina egna färdigheter.

39

ensiapuvalmius

sv beredskap för första hjälpen; första hjälpen-beredskap

en first aid preparedness

de Bereitschaft *f* zur Ersten Hilfe

fr organisation *f* des premiers secours

työpaikan varautuminen *ensiapuun*, mikä edellyttää työpaikalla olevan *ensiapu-varustuksen* ja ensiavun toimintaohjeiden ylläpitoa sekä riittävää määrää ensiavun antamiseen perehtyneitä henkilöitä

Ensiapuvalmiuden suunnittelu voi sisältyä *työsuojelun toimintaohjelmaan*.

beredskap på arbetsplats för att ge *första hjälpen*, vilket förutsätter att arbetsplatsens *utrustning för första hjälpen* och anvisningar för första hjälpen hålls ajour och att det finns ett tillräckligt antal personer som kan ge första hjälpen

Planeringen av beredskap för första hjälpen bör ingå i *verksamhetsprogrammet för arbetarskyddet*.

40

ensiapuvarustus

sv	utrustning för första hjälpen
en	first aid supplies and equipment
de	Erste-Hilfe-Ausrüstung <i>f</i> , Erste-Hilfe-Ausstattung <i>f</i>
fr	matériel <i>m</i> de premiers secours

ensiapuun tarkoitetut tarvikkeet ja tilat

Työpaikan ensiapuvarustuksen tarve suunnitellaan työpaikkakohtaisesti. Ensiapuvarustukseen voivat kuulua ensiapuvälineet, paarit ja muut kuljetusvälineet, *hätäsuihku*, *silmäsuihku*, ensiavun lääkkeet, ensiavun huonetila ja ensihoidon välineet.

tillbehör och lokaler avsedda för *första hjälpen*

Arbetsplatsens behov av utrustning för första hjälpen bestäms enskilt för varje arbetsplats. I utrustningen kan ingå förbandsartiklar, bårar och övriga transportmedel, *nödduschar*, *ögonduschar*, mediciner och rum för första hjälpen samt utrustning för akutvård.

41

hätäsuihku

sv	nöddusch
en	emergency shower rather than: safety shower
de	Sicherheitsdusche <i>f</i> , Notfalldusche <i>f</i>
fr	douche <i>f</i> de secours; douche <i>f</i> d'urgence; douche <i>f</i> de sécurité

työpaikan *ensiapuvarustukseen* kuuluva suihku, jota käytetään estämään tai lieventämään vammoja

Hätäsuihku on osa ensiapuvarustusta työpaikoilla, joilla on palo- tai räjähdysvaara tai syövyttävien ja myrkyllisten *kemikaalien* roiskumisvaara.

dusch som ingår i arbetsplatsens *utrustning för första hjälpen* och som används för att hindra eller lindra skador

Nödduschen utgör en del av utrustningen för första hjälpen på arbetsplatser där det råder brand- eller explosionsrisk eller risk för stänk av frätande och giftiga *kemikalier*.

42

silmäsuihku

sv	ögondusch
en	emergency eye-wash fountain
de	Augendusche <i>f</i>
fr	lave-yeux <i>m</i> d'urgence; douche <i>f</i> oculaire d'urgence

työpaikan *ensiapuvarustukseen* kuuluva suihku tai suihkupullo, jota käytetään silmien huuhtelemiseen

Silmäsuihku on osa ensiapuvarustusta työpaikoilla, joilla on palo- tai räjähdysvaara tai syövyttävien ja myrkyllisten *kemikaalien* roiskumisvaara.

dusch eller sprayflaska som ingår i arbetsplatsens *utrustning för första hjälpen* och som används för sköljning av ögonen

Ögonduschen är en del av utrustningen för första hjälpen på arbetsplatser där det råder brand- eller explosionfara eller risk för stänk av frätande och giftiga *kemikalier*.

43

ensiapukaappi

sv	första hjälpen-skåp <i>n</i>
en	first aid cabinet
de	Erste-Hilfe-Schrank <i>m</i>
fr	armoire <i>f</i> de premiers soins

ensiapuvarustukseen kuuluvia tarvikkeita sisältävä kaappi, joka sijaitsee merkityssä paikassa

skåp för förvaring av tillbehör som ingår i *utrustningen för första hjälpen* och som är placerad på ett markerat ställe

44

ensiapupakkaus

sv	första hjälpen-förpackning
en	first aid kit
de	Verbandskasten <i>m</i>
fr	trousse <i>f</i> de premiers secours; trousse <i>f</i> de premiers soins; trousse <i>f</i> de secours; boîte <i>f</i> de secours; boîte <i>f</i> de premiers soins

ensiapuvarustukseen kuuluvia tarvikkeita sisältävä pakkaus, jota voi kuljettaa mukana

Ensiapupakkauksen pakkaustapa ja sisältö vaihtelevat tarpeen mukaan. Ensiapupakkaus voi olla esimerkiksi ensiapulaukku, ensiapupakki tai taskupakkaus.

mobil förpackning som innehåller tillbehör som ingår i *utrustningen för första hjälpen*

Första hjälpen-förpackningens utseende och innehåll varierar enligt behov. Första hjälpen-förpackningen kan till exempel vara en första hjälpen-väska, en första hjälpen-låda eller en fickförpackning.

45

ensiapukoulutus

sv utbildning i första hjälpen

en first aid training

de Erste-Hilfe-Ausbildung *f*

fr formation *f* aux premiers soins; formation *f* aux premiers secours;
formation *f* des secouristes

ensiavun antamiseen valmentava säännöllinen koulutus

Työpaikalla tulee olla tarpeellinen määrä ensiapukoulutettuja henkilöitä.

regelbunden utbildning i att ge *första hjälpen*

På arbetsplatsen bör det finnas ett tillräckligt antal personer med utbildning i första hjälpen.

46

hätilmoitus

sv larmmeddelande *n*; nödanmälan /FI/

en emergency call

de Notruf *m*

fr alarme *f*; appel *m* de secours; appel *m* d'urgence

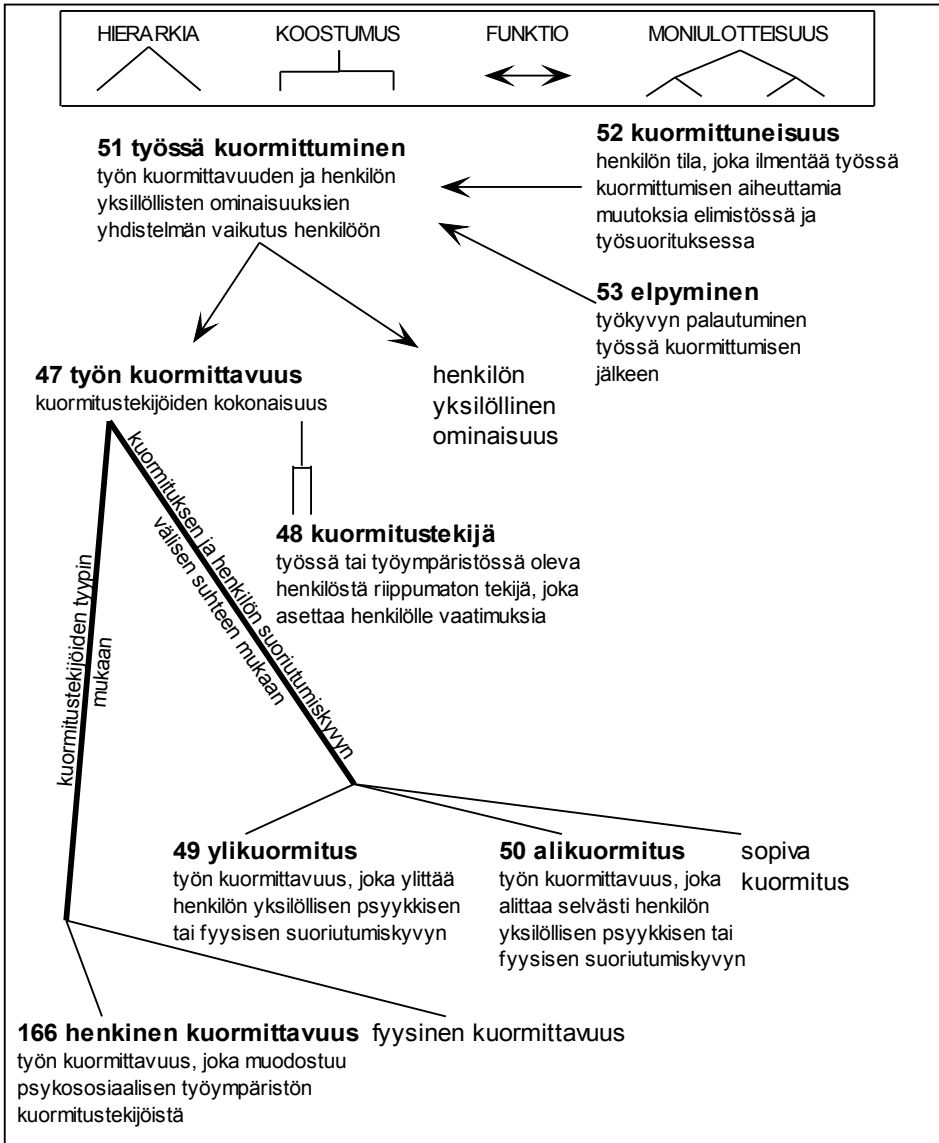
toimintaan velvollisille osoitettu avunpyyntö

Hätilmoituksen voi tehdä sekä laite että ihminen. Esimerkiksi paloilmoin ilmoittaa palosta automaattisesti antamalla paloilmoituksen. Avuntarvitsija voi tehdä hätilmoituksen soittamalla hätänumeroon, jolloin siitä voidaan käyttää nimitystä hätäpuhelu.

begäran om hjälp riktad till inrättning som är skyldig att ingripa

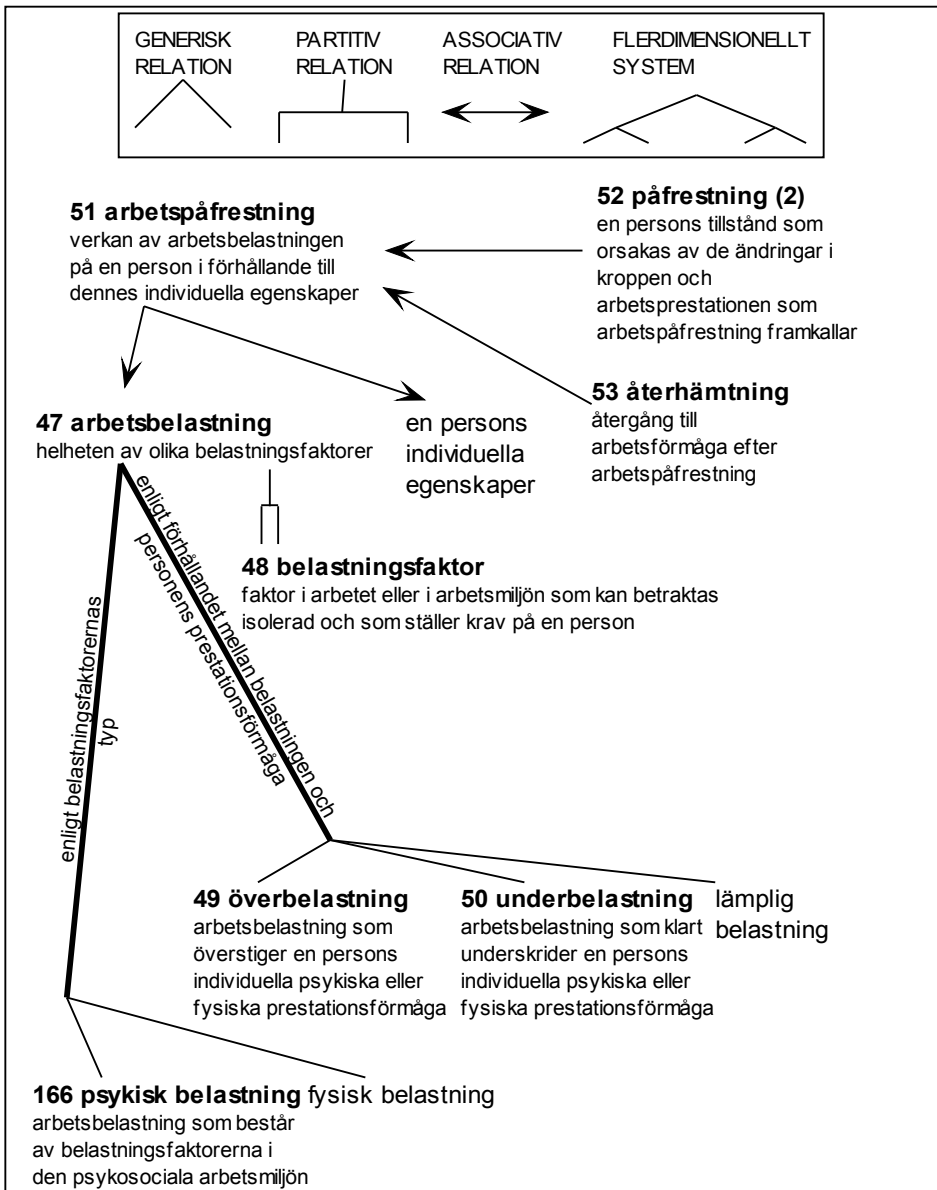
Såväl en människa som en anordning kan göra ett larmmeddelande. En brandvarnare till exempel anmäler automatiskt att det brinner genom att avge larm. Den som är i behov av hjälp kan göra ett larmmeddelande genom att ringa nödnumret, varvid samtalet kallas nödsamtal.

2.4 Työn kuormittavuus Arbetsbelastning

Käsitekaavio 13. Työn kuormittavuus.

Begreppsdiagram 14. Arbetsbelastning.

47

työn kuormittavuus; työn kuormitus; työkuormitus

sv	arbetsbelastning
en	work load; workload
de	Arbeitsbelastung <i>f</i>
fr	charge <i>f</i> de travail

kuormitustekijöiden kokonaisuus

Työn kuormittavuus voi olla fyysistä tai *henkistä kuormittavuutta*.

Työn kuormittavuuteen vaikuttaa tehtävä työ tai *työtehtävä (1)*.

helhet av olika belastningsfaktorer

Arbetsbelastningen kan vara fysisk eller *psykisk belastning*.

Arbetsbelastning beror på arbetet som skall utföras eller på *arbetsuppgiften (1)*.

48

kuormitustekijä

sv	belastningsfaktor
en	work load factor; workload factor; loading factor
de	Belastung <i>f</i>
fr	facteur <i>m</i> de stress; facteur <i>m</i> de charge

työssä tai *työympäristössä* oleva henkilöstä riippumaton tekijä, joka asettaa henkilölle vaatimuksia

Kuormitustekijöitä voivat olla esimerkiksi taakan muoto ja paino, työtason korkeus, käsiteltävän tiedon määrä, työn liiallinen määrä, väkivallan uhka sekä muistamista, tarkkaavaisuutta, nopeita reaktioita ja ihmisten kohtaamista vaativat tehtävät.

faktor i arbetet eller i *arbetsmiljön* som kan betraktas isolerad och som ställer krav på en person

Belastningsfaktorer kan vara till exempel formen och vikten hos en last, arbetsplanens höjd, informationsmängden som skall hanteras, för mycket arbete, hot om våld samt uppgifter som kräver minnesförmåga, uppmärksamhet, snabb reaktionsförmåga och bemötande av människor.

49

ylikuormitus

sv	överbelastning; överansträngning
en	overloading; over load; overstraining not: overwork
de	Arbeitsüberlastung <i>f</i>
fr	surcharge <i>f</i> de travail; surmenage <i>m</i>

työn kuormittavuus, joka ylittää henkilön yksilöllisen psyykkisen tai fyysisen suoriutumiskyvyn

arbetsbelastning som överstiger en persons individuella psykiska eller fysiska prestationsförmåga

50

alikuormitus

sv	underbelastning
en	work under load
de	Unterforderung <i>f</i>
fr	sous-charge <i>f</i> de travail

työn kuormittavuus, joka alittaa selvästi henkilön yksilöllisen psyykkisen tai fyysisen suoriutumiskyvyn

arbetsbelastning som klart underskrider en persons individuella psykiska eller fysiska prestationsförmåga

51

työssä kuormittuminen

sv	arbetspåfrestning; påfrestning (1)
en	stress (1)
de	Arbeitsbeanspruchung <i>f</i>
fr	contrainte <i>f</i>

työn kuormittavuuden ja henkilön yksilöllisten ominaisuuksien yhdistelmän vaikutus henkilöön

Työssä kuormittuminen on yksilöllistä, ja sen laatu ja määrä vaihtelevat *työntekijän* tilanteen mukaan.

verkan av *arbetsbelastningen* på en person i förhållande till dennes individuella egenskaper

Belastningstillståndet är individuellt och dess art och omfattning varierar beroende på *arbetstagarens* situation.

52

kuormittuneisuus

sv	påfrestning (2)
en	strain
de	Beanspruchung <i>f</i>
fr	astreinte <i>f</i>

henkilön tila, joka ilmentää *työssä kuormittumisen* aiheuttamia muutoksia elimistössä ja työsuorituksessa

en persons tillstånd som orsakas av de ändringar i kroppen och arbetsprestationen som *arbetspåfrestning* framkallar

53

elpyminen

sv	återhämtning
en	recovery
de	Restitution <i>f</i>
fr	rétablissement <i>m</i> ; récupération <i>f</i>

työkyvyn palautuminen *työssä kuormittumisen* jälkeen

återgång till *arbetsförmåga* efter *arbetspåfrestning*

54

toistotyö

sv	repetitivt arbete <i>n</i>
en	repetitive work; repetitive work task
de	repetitive Arbeit <i>f</i>
fr	travail <i>m</i> répétitif

työ, joka koostuu peräkkäisistä usein toistuvista liikkeistä

Toistotyötä tehdään esimerkiksi kokoomateollisuudessa.

arbete som består i att samma rörelse upprepas ofta

Repetitivt arbete utförs till exempel i monteringsindustrin.

55

nostotyö

sv	lyftarbete <i>n</i> ; manUEllt utfört arbete <i>n</i>
en	lifting work; hoisting
de	Hebearbeit <i>f</i>
fr	levage <i>m</i> ; levage <i>m</i> manuel

työ, jossa käsitellään taakkoja käsin tai koneella

arbete där laster hanteras manUEllt eller maskinellt

56

yksitoikkoinen työ; monotoninen työ

sv	monotont arbete <i>n</i>
en	monotonous work
de	monotone Arbeit <i>f</i>
fr	travail <i>m</i> monotone

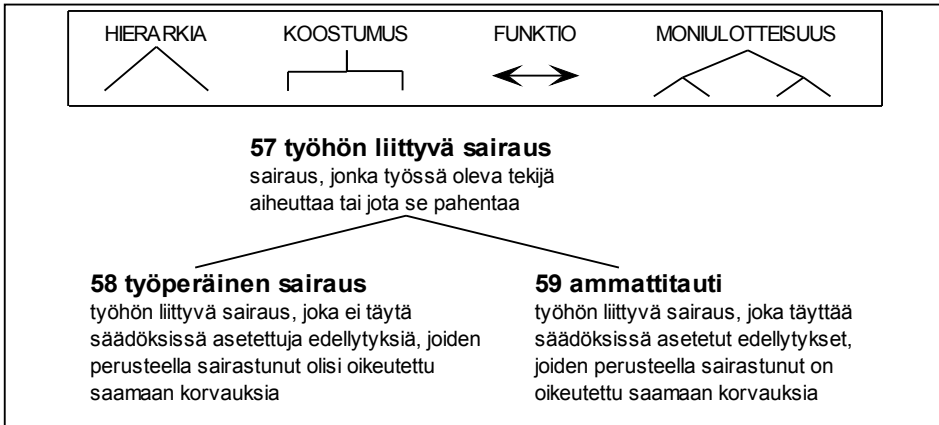
työ, joka koostuu yksipuolisista *työtehtävistä* (1)

Yksitoikkoista työtä tehdään esimerkiksi valvomoissa.

arbete som består av ensidiga *arbetsuppgifter* (1)

Monotont arbete utförs till exempel i kontrollrum.

2.5 Työhön liittyvät sairaudet ja vaaratekijät Arbetsrelaterade sjukdomar och riskfaktorer

Käsitekaavio 15. Työhön liittyvä sairaus.

57

työhön liittyvä sairaus

sv arbetsrelaterad sjukdom (1)

en work-related illness (1); work-related disease (1)

de arbeitsbedingte Erkrankung *f* (1); berufsbedingte Erkrankung *f* (1)

fr maladie *f* à composante professionnelle (1)

sairaus, jonka työssä oleva tekijä aiheuttaa tai jota se pahentaa

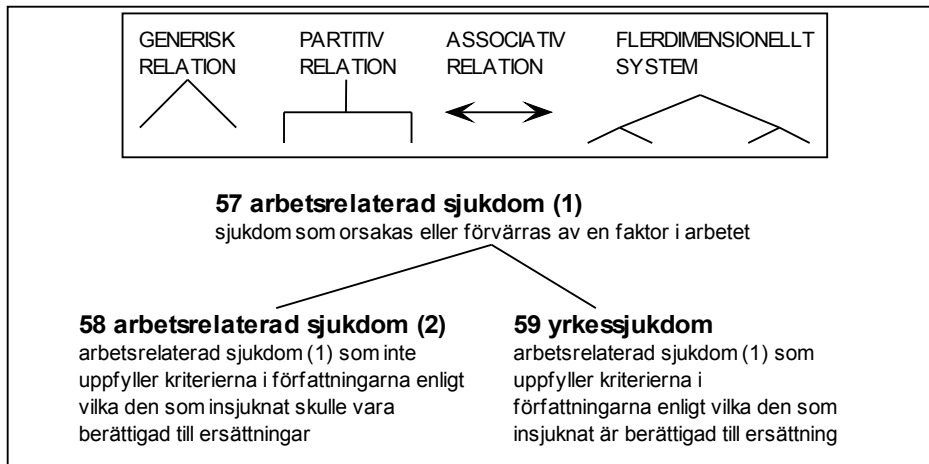
Työolot voivat aiheuttaa erityistä sairastumisen vaaraa, jos *fysikaalinen*, *kemiallinen* tai *biologinen tekijä* voi todennäköisesti aiheuttaa sairauden, liiallisen *altistumisen* tai *vaaran* lisääntymisterveydelle. Erityistä sairastumisen vaaraa voivat aiheuttaa myös *yötyö* ja erityinen väkivallan uhka työssä.

Työhön liittyvät sosiaaliset tai elintapoihin vaikuttavat tekijät voivat lisätä alttiutta työhön liittyville sairauksille.

sjukdom som orsakas eller förvärras av en faktor i arbetet

Arbetsförhållandena kan orsaka särskild risk för sjukdom om ett *fysikaliskt*, *kemiskt* eller *biologiskt agens* med sannolikhet orsakar sjukdom, för stor *exponering* eller *fara* för reproduktionshälsan. Även *nattarbete* och särskild risk för hot om våld i arbetet kan innebära särskild risk för att insjukna.

Sociala faktorer i anslutning till arbetet eller faktorer som inverkar på livsstilen kan öka mottagligheten för arbetsrelaterade sjukdomar.

Begreppsdiagram 16. Arbetsrelaterad sjukdom.

58

työperäinen sairaus

sv arbetsrelaterad sjukdom (2)

en work-related illness (2); work-related disease (2); work-induced illness; work-induced disease

de arbeitsbedingte Erkrankung *f* (2); berufsbedingte Erkrankung *f* (2)

fr maladie *f* à caractère professionnel

työhön liittyvä sairaus, joka ei täytä säädöksissä asetettuja edellytyksiä, joiden perusteella sairastunut olisi oikeutettu saamaan korvauksia

Työperäisten sairauksien ja *ammattitautien* välinen raja muuttuu tutkimustiedon lisääntyessä. Luokitus työperäisiksi sairauksiksi ja ammattitaudeiksi vaihtelee eri maissa, koska ammattitaudin käsite perustuu kussakin maassa noudatettavaan lainsäädäntöön ja korvauskäytäntöön.

arbetsrelaterad sjukdom (1) som inte uppfyller kriterierna i författningarna enligt vilka den som insjuknat skulle vara berättigad till ersättningar

Gränsen mellan arbetsrelaterade sjukdomar och *yrkessjukdomar* förändras alltefter nya rön inom forskningen görs. Klassificeringen av arbetsrelaterade och yrkessjukdomar varierar i olika länder eftersom begreppet yrkessjukdom i varje land grundar sig på den lagstiftning som bör följas i respektive land och på ersättningspraxis.

59

ammattitauti

sv yrkessjukdom; arbetssjukdom

en occupational disease; occupational illness; occupational injury or illness

de Berufskrankheit *f*

fr maladie *f* professionnelle (3)

työhön liittyvä sairaus, joka täyttää säädöksissä asetetut edellytykset, joiden perusteella sairastunut on oikeutettu saamaan korvauksia

Suomessa ammattitaudiksi määrittelyn edellytyksenä on, että sairaus on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut työn *fysikaalisista, kemiallisista tai biologisista tekijöistä*.

Sairauden toteaminen ammattitaudiksi edellyttää sellaista lääketieteellistä tutkimusta, jossa on käytettävissä riittävä tieto työssä olevasta *altistumisesta* ja josta vastaa asianomaiseen alaan perehtynyt lääkäri. Säädösten mukaisesti todetusta ammattitaudista suoritetaan korvausta sairastuneelle. Ammattitautien korvausjärjestelmä perustuu tapaturmavakuutuslakiin ja korvataan kuten *työtapaturma*.

Suomessa ammattitauteja ovat esimerkiksi *meluvammat, rasisussairaudet, hengitystieallergiat*, ihotaudit, *asbestisairaudet*, tartuntataudit, silmän sidekalvon tulehdukset, *tärinäsairaus* sekä myrkytykset.

Ammattitautien ja muiden *työperäisten sairauksien* välinen raja on liukuva ja muuttuu koko ajan tutkimustiedon lisääntyessä.

arbetsrelaterad sjukdom (1) som uppfyller kriterierna i författningarna enligt vilka den som insjuknat är berättigad till ersättning

Förutsättningen för att en sjukdom skall definieras som yrkessjukdom i Finland är att sjukdomen sannolikt i huvudsak orsakats av ett *fysikaliskt, kemiskt eller biologiskt agens* i arbetet.

För att en sjukdom skall kunna konstateras vara en yrkessjukdom förutsätts en medicinsk undersökning vid vilken det finns tillräcklig information om *exponering* i arbetet och för vilken en läkare ansvarar som är förtrogen inom området. I enlighet med författningarna betalas för en konstaterad yrkessjukdom ersättning åt den som insjuknar. Ersättnings-systemet för yrkessjukdomar grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring. Ersättning betalas till exempel som för *arbetsolycksfall*.

I Finland brukar yrkessjukdomarna indelas i *bullerskador, belastnings-sjukdomar, allergi i andningsvägarna*, hudsjukdomar, *asbestsjukdomar*, smittsamma sjukdomar, bindhinneinflammation, *vibrationsskada* och förgiftningar.

Gränsen mellan yrkessjukdomar och övriga *arbetsrelaterade sjukdomar* är flytande och förändras i takt med nya rön inom forskningen.

60

lisääntymisterveyden häiriö

sv	reproduktionsstörning
en	reproductive health disorder
de	Störung <i>f</i> der reproduktiven Gesundheit
fr	effets <i>m pl</i> reprotoxiques

häiriö, joka ilmenee hedelmällisyyden heikkenemisenä, raskauden kulun häiriytymisenä, syntyvän lapsen pienipainoisuutena tai jälkeläisen terveyden vaurioitumisena

Altistuminen saattaa vaarantaa lisääntymisterveyden. Esimerkiksi pesulatyössä käytettävät *kemikaalit* saattavat aiheuttaa *vaaraa* raskaana olevalle *työntekijälle*.

störning som yttrar sig som som nedsatt fertilitet, störning i graviditetens förlopp, låg födelsevikt eller som nedsatt hälsa hos avkomman

Exponering kan riskera den reproduktiva hälsan. *Kemikalier* som används till exempel i tvättinrättningar kan medföra *fara* för gravida *arbetstagare*.

61

työuupumus

sv	utbrändhet
en	burn-out
de	Burnout-Syndrom <i>n</i> ; Ausbrennen <i>n</i>
fr	épuisement <i>m</i> professionnel

työn aiheuttama psyykkinen uupumus, johon usein liittyy kyyniseksi muuttunut asennoituminen työhön ja heikentynyt ammatillinen itsetunto

av arbete orsakad psykisk utmattning som ofta yppar sig som cynisk inställning till arbetet och försvagad självkänsla i arbtet

62

työperäinen allergia

sv	yrkesallergi
en	occupational allergy
de	berufsbedingte Allergie <i>f</i>
fr	allergie <i>f</i> professionnelle

allergia, jonka aiheuttaa työssä tapahtunut herkistyminen jollekin aineelle

allergi som orsakas av överkänslighet som i arbetet uppstått mot ett visst ämne

63

työperäinen syöpä

sv	arbetsrelaterad cancer
en	occupational cancer
de	berufsbedingter Krebs <i>m</i>
fr	cancer <i>m</i> professionnel

syöpä, jonka aiheuttaa *altistuminen* työssä esiintyville syöpäsairauden *vaaraa* aiheuttaville aineille tai tekijöille

cancer som orsakas av *exponering* för cancerframkallande ämnen eller faktorer i arbetet

64

mielenterveyshäiriö; mielenterveyden häiriö

sv	psykisk störning; mental störning
en	mental health disorder; mental disorder
de	psychische Störung <i>f</i>
fr	trouble <i>m</i> mental

häiriö, jolle on ominaista mielen toimintoihin, persoonallisuuteen, mielenalaa tai käyttäytymiseen liittyvät oireet sekä *työ-* ja toimintakyvyn muutokset

störning som kännetecknas av symptom i anslutning till mentala funktioner, personlighet, sinnestämning eller beteende och förändringar i *arbets-* och funktionsförmågan

65

meluvamma

sv	bullerskada
en	hearing damage caused by noise; < hearing damage not: noise injury
de	Lärmschaden <i>m</i>
fr	affections <i>f pl</i> provoquées par le bruit; traumatisme <i>m</i> sonore

pitkäaikaisen *melu*altistuksen tai voimakkaan hetkellisen *impulssimelun* aiheuttama kuulon pysyvä heikentyminen

Melu vaikuttaa kuulon heikentymisen lisäksi esimerkiksi sydämen sykkeeseen ja verenpaineeseen.

bestående nedsättning av hörseln som orsakas av långvarig *bullerexponering* eller kraftigt momentant *impulsbuller*

Buller inverkar förutom på hörseln även på pulsen och blodtrycket.

66

tinnitus; korvan soiminen; korvan humina

sv	tinnitus; öronsus <i>n</i>
en	tinnitus
de	Ohrensausen <i>n</i> ; Tinnitus <i>m</i>
fr	acouphène <i>m</i>

kuulohäiriö, joka ilmenee ilman ulkoista ääntä syntyvänä korvan tai korvien soimisena

Tinnituksen syynä voi olla esimerkiksi *melu*, myrkyllinen aine, *tapaturma*, tulehdus, verenkiertohäiriö tai ikääntyminen.

hörselstörning som uppträder som öronsus utan yttre stimuli

Tinnitus orsakas till exempel av *buller*, giftigt ämne, *olycksfall*, infektion, störning i blodcirkulationen eller åldrande.

67

tuki- ja liikuntaelinsairaus; tuki- ja liikuntaelimistön sairaus; TULE-sairaus; TULES

sv	sjukdomar i rörelseorganen; muskuloskeletal sjukdom
en	musculoskeletal disorder; musculoskeletal disease
de	Muskel-Skelett-Erkrankung <i>f</i>
fr	troubles <i>m pl</i> musculo-squelettiques; TMS <i>m pl</i>

pehmytkudosten, luiden tai nivelten sairaus

Tuki- ja liikuntaelinsairauksiin kuuluvat esimerkiksi rappeumamuutosten, *ylikuormituksen* ja aineenvaihdunnan häiriöiden pohjalta syntyvät kiputilat.

sjukdom i den lösa bindväven, skelettet eller lederna

Till sjukdomar i rörelseorganen hör till exempel smärttillstånd som uppstår på grund av degenerering, *överbelastning* eller störningar i ämnesomsättningen.

68

rasitussairaus

sv	belastningssjukdom
en	repetitive strain injury
de	Gesundheitsschaden <i>m</i> durch wiederholte Belastung; Belastungsschaden <i>m</i>
fr	lésions <i>f pl</i> dues aux gestes répétitifs

tuki- ja liikuntaelinsairaus, joka on seurausta liiallisesta tai haitallisesta *työn kuormittavuudesta*

Rasitussairauksia aiheuttavat muun muassa toistorasitus ja epätavalliset työasennot. Toistorasitus tarkoittaa samanlaisena toistuvan liikkeen tai asennon aiheuttamaa rasitusta.

Rasitussairauksia ovat muun muassa *jännetuppitulehdus*, olkaluun sivunastan tulehdus, limapussin tulehdus, *rannekanavaoireyhtymä* ja pohjehieron halvaus. Rasitussairauksiin kuuluu myös hiirikädeksi kutsuttava niskan ja sormien välillä esiintyvä oireisto, joka ilmaantuu pitkäkestoisen ja usein tauottoman hiirellä työskentelyn yhteydessä.

sjukdom i rörelseorganen som följd av för stor eller skadlig arbetsbelastning

Belastningssjukdomar orsakas bl.a. av ensidigt upprepad belastning och ovanliga arbetsställningar. Upprepad belastning är belastning som orsakas av ensidigt upprepade rörelser eller ställningar.

Till belastningssjukdomarna hör bl.a. *senskideinflammation*, epikondylit i överarmen, slemsäcksinflammation, *karpaltunnelsyndrom*, förlamning i vadvärvärv (peroneuspares). Till belastningssjukdomarna hör även symptom mellan nacke och fingrar som kallas för mushand och uppträder i samband med långvarig användning av datormus, ofta utan avbrott.

69

jännetuppitulehdus; jännetupentulehdus

sv	senskideinflammation; tendinit
en	tenosynovitis; tendovaginitis
de	Sehnenscheidenentzündung <i>f</i> ; Peritendinitis <i>f</i> ; Tendovaginitis <i>f</i>
fr	ténosynovite <i>f</i>

jännetupen tai sen nivelvoidekalvon tulehdus

inflammation i senskida eller ledkapsel

70

tenniskyynärpää

sv	tennisarmbåge
en	tennis elbow
de	Tennisellbogen <i>m</i> ; Tennisarm <i>m</i> ; Epikondylitis <i>f</i>
fr	épicondylite <i>f</i> , tennis elbow <i>m</i>

olkaluun ulkosivunastaan liittyvien jänteiden tulehdus

inflammation i överarmbenets senfästen

71

**rannekanavaoireyhtymä; karpaalikanavaoireyhtymä;
karpaalitunnelioireyhtymä**

sv karpaltunnelsyndrom *n*
en carpal tunnel syndrome
de Karpaltunnelsyndrom *n*
fr syndrome *m* du canal carpien

keskihermon puristumisesta rannekanavassa aiheutuva oireisto

Rannekanavaoireyhtymä ilmenee muun muassa sormien pistelynä ja puutumisena.

symptom på grund av nervinklämning i handledsnivå

Karpaltunnelsyndrom yppar sig bl.a. som stickningar och domningar i fingrarna.

72

hengitystieallergia

sv allergi i andningsvägarna
en respiratory allergy
de Atemwegsallergie *f*
fr allergie *f* respiratoire; allergie *f* des voies respiratoires

allergia, jonka aiheuttaa ovat sisään hengitetty haitallinen aine ja jossa allerginen reaktio aiheuttaa hengitysteiden supistumisen

allergi som orsakas av damm eller kemikalier i andningsluften och där den allergiska reaktionen orsakar förträngning i andningsvägarna

73

allerginen alveoliitti

sv allergisk alveolit
en allergic alveolitis; extrinsic allergic alveolitis;
hypersensitivity pneumonitis /US/
de exogenallergische Alveolitis *f*
fr alvéolite *f* allergique; alvéolite *f* allergique extrinsèque;
pneumopathie *f* d'hypersensibilité

hengitetyn haitallisen aineen aiheuttama allerginen sairaus

allergisk sjukdom som orsakas av skadliga ämnen i andningsluften

74

homepölykeuhko; viljelijän homepölykeuhko

sv	tröskdammslunga
en	farmer's lung; pneumoconiosis rather than: threshing-dust pneumoconiosis
de	Farmerlunge <i>f</i> ; Drescherlunge <i>f</i>
fr	poumon <i>m</i> du fermier

homeisesta heinästä tai viljasta lähtöisin olevien homeitiöiden aiheuttama
allerginen alveoliitti

Homepölykeuhkoa esiintyy muun muassa homeista heinää käsittelevillä
maanviljelijöillä.

allergisk alveolit orsakad av mögelsporer i möjligt hö eller spannmål

Tröskdammslunga förekommer bland annat hos lantbrukare som hanterar
mögligt hö.

75

astma

sv	astma
en	asthma
de	Asthma <i>n</i>
fr	asthme <i>m</i>

vaihteleva keuhkoputkien supistumistaipumus, johon liittyy tiettyntyyppisten
tulehdussolujen lisääntyminen keuhkoputkien limakalvoilla

Astmaa voivat aiheuttaa erilaiset *altisteet*.

Ammattiasmalla tarkoitetaan astmaa, joka on syntynyt *altistumisesta*
työssä esiintyville *biologisille* tai *kemiallisille tekijöille*. Ammattiasmana
pidetään myös äkillisen ärsytyksen aiheuttamaa astmaa eli RADS:ia
(reactive airways dysfunction syndrome).

Työperäisellä astmalla tarkoitetaan sekä ammattiasmaa että astmaa, joka
ei ole syntynyt työssä olevien altisteiden vaikutuksesta mutta jota ne
pahentavat.

varierande allergisk disposition för luftrörssammandragning varvid en viss typ av
inflammationsceller ökar i luftvägarnas slemhinnor

Olika *agens* kan framkalla astma.

Med yrkesastma avses astma som uppkommit på grund av *exponering* för
biologiska eller *kemiska agens* som förekommer i arbetet. Som yrkes-
astma betraktas även astma som orsakas av akut irritation, det vill säga
RADS (reactive airways dysfunction syndrome).

Med yrkesbetingad astma avses både yrkesastma och astma som inte
orsakats av agens i arbetet men som förvärras på grund av dem.

76

nuha; nenätulehdus; riniitti

sv snuva; rinit
en rhinitis
de Schnupfen *m*; Rhinitis *f*
fr rhinite *f*

nenän limakalvon reaktio, jonka oireita ovat muun muassa aivastelu, nenän eritteisyyden lisääntyminen ja tukkoisuus

reaktion i nässlemhinnorna med symptom såsom nysningar, ökad utsöndring av sekret i näsan och täppthet

77

ammattinuha

sv yrkessnuva
en occupational rhinitis
de berufsbedingte Rhinitis *f*
fr rhinite *f* d'origine professionnelle; rhinite *f* professionnelle

työperäisen *altisteen* tai ärsykkeen aiheuttama *nuha*, jossa altisteen ja nuhan välinen syy-yhteys voidaan osoittaa

snuva orsakad av *agens* eller stimuli i arbetet där sambandet mellan *agens* och *snuvan* kan påvisas

78

organisten pölyjen toksinen oireyhtymä

sv akut toxisk alveolit; toxiskt syndrom *n* framkallat av organiskt damm
en organic dust toxic syndrome; ODTS
de Vergiftung *f* durch organischen Staub; ODTS *n*
fr syndrome *m* toxique des poussières organiques

voimakkaan pölyaltistuksen ilman aikaisempaa herkistymistä aiheuttama äkillinen limakalvotulehdus

akut slemhinneinflammation som orsakas av kraftig exponering för damm utan tidigare överkänslighet

79

ammatti-ihotauti

sv yrkeshudsjukdom
en occupational skin disease
de Berufshautkrankheit *f*
fr dermatite *f* professionnelle; dermatose *f* professionnelle

ammattitaidiksi luokiteltava ihotauti

Ammatti-ihotauteja ovat työperäisten *altisteiden* aiheuttamat ihotaudit, joista suurimpia ryhmiä ovat *ärsytysihottumat* ja *allergiset kosketusihottumat*.

hudsjukdom som klassificeras som *yrkessjukdom*

Till yrkeshudsjukdomarna hör hudsjukdomar som orsakas av arbetsrelaterade *agens*. De största grupperna utgörs av *kontaktdermatit* och *allergiska kontakteksem*.

80

ärsytysihottuma

sv kontaktdermatit
en irritant contact dermatitis
de toxisches Kontaktekzem *n*
fr dermatite *f* irritative de contact; dermatite *f* d'irritation

ihottuma, joka on aiheutunut ärsyttävän aineen suorasta kosketuksesta ihoon
eksem orsakad av irriterande ämne i direkt kontakt med huden

81

allerginen kosketusihottuma; allerginen kosketusekseema

sv allergiskt kontakteksem *n*; allergisk kontaktdermatit
en allergic contact dermatitis; allergic eczema
de allergisches Kontaktekzem *n*
fr dermatite *f* de contact allergique; dermatite *f* allergique de contact

ihottuma, joka on aiheutunut herkistävän aineen suorasta kosketuksesta ihoon
eksem orsakat av allergiframkallande ämne i direkt kontakt med huden

82

asbestisairaus

sv asbestsjukdom
en asbestos-related disease; asbestos-induced disease
de asbestbedingte Erkrankung *f*
fr maladie *f* liée à l'amiante

asbestin aiheuttama sairaus

Asbesti aiheuttaa muun muassa syöpää, asbestoosia sekä keuhkopussin kiinnikkeitä ja paksuntumia.

sjukdom orsakad av asbest

Till asbestsjukdomarna hör bland annat cancer, asbestos och förtjockningar i lungsäcken.

83

tärinäsaairaus; tärinätauti

sv vibrationsskada

en vibration-induced disease; hand-arm vibration syndrome

de Hand-Arm-Vibrationssyndrom *n*

fr syndrome *m* des vibrations du système main-bras;
atteinte *f* des membres supérieurs due aux vibrations

tärisevien työkalujen pitkäaikaisesta käytöstä aiheutuva oireyhtymä, jolle ovat ominaisia sormien valtimoiden supistuminen, käsien tuntohäiriöt ja yläraajan nivelten artroosimuutokset

symtomkomplex som yttrar sig efter långvarigt bruk av vibrerande arbetsredskap och som kännetecknas av att fingrarnas artärer sammandras, att det uppträder känselstörningar i händerna och att det sker atroföändringar i lederna i de övre extremiteterna

84

valkosormisuus; Raynaud'n oireyhtymä; Raynaud'n ilmiö

sv vita fingrar *p/*; Raynauds syndrom; Raynauds fenomen

en white-finger syndrome; white fingers *p/*; Raynaud's phenomenon;
Raynaud's sign
rather than: dead fingers

de Weißfingerkrankheit *f*

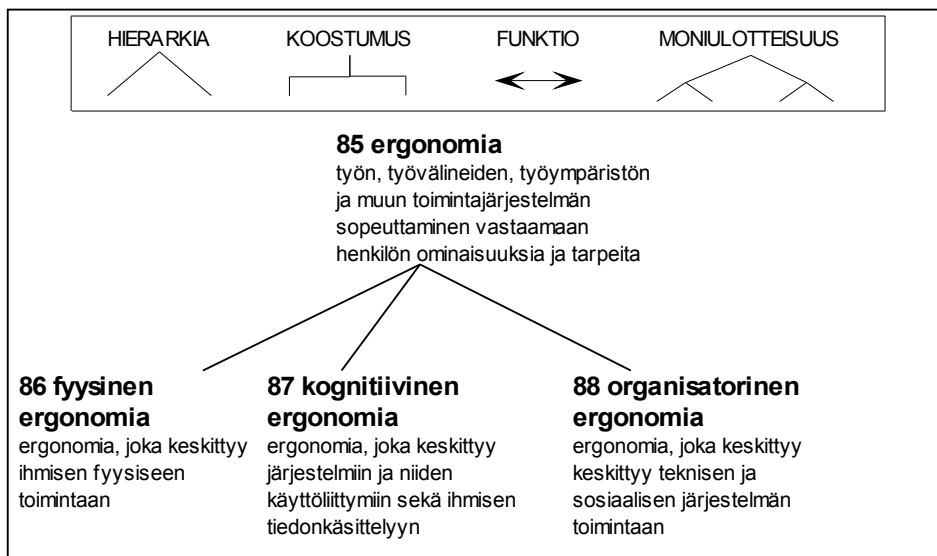
fr maladie *f* des doigts blancs; maladie *f* de Raynaud

käsien verenkierron tilapäinen häiriö, joka ilmenee yleisimmin niin, että sormet muuttuvat valkoisiksi ja tunnottomiksi kylmän vaikutuksesta

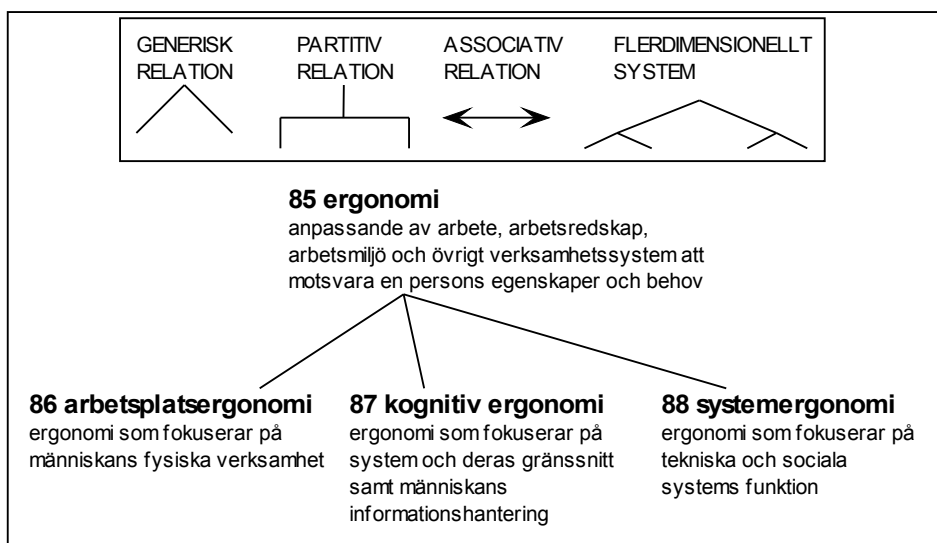
övergående störning i händernas blodcirkulation som främst yttrar sig i att fingrarna vitnar och blir känslolösa när de utsätts för kyla

2.6 Ergonomia Ergonomi

Käsitekaavio 17. Ergonomia.

Begreppsdiagram 18. Ergonomi.

85

ergonomia

sv	ergonomi
en	ergonomics
de	Ergonomie <i>f</i>
fr	ergonomie <i>f</i>

työn, työvälineiden, *työympäristön* ja muun toimintajärjestelmän sopeuttaminen vastaamaan henkilön ominaisuuksia ja tarpeita

Ergonomian toteuttamiseen sisältyy sekä *työntekijälle* sopimattomien *kuormitustekijöiden* poistaminen että hänelle sopivien työn piirteiden lisääminen. Ergonomian avulla parannetaan sekä työntekijän hyvinvointia että työn tuottavuutta.

Ergonomiaksi nimitetään myös tieteenalaa, joka tutkii ihmisen, työn ja tekniikan vuorovaikutusta ja tuottaa tietoja ja menetelmiä, joiden avulla järjestelmät, tehtävät ja ympäristö sovitetaan ihmisen ominaisuuksien, kykyjen ja tarpeiden mukaisiksi.

anpassande av arbete, arbetsredskap, *arbetsmiljö* och övrigt verksamhets-system att motsvara en persons egenskaper och behov

Ergonomiska tillämpningar innebär att *belastningsfaktorer* som icke är lämpliga för *arbetstagaren* avlägsnas och faktorer som är lämpliga ökas. Med hjälp av ergonomi förbättras både arbetstagarens välbefinnande och arbetets produktivitet.

Ergonomi är också en vetenskapsgren som forskar i interaktionen mellan människan, arbetet och tekniken och producerar kunskap och metoder med vilkas hjälp system, uppgifter och miljö anpassas till människans egenskaper, förmågor och behov.

86

fyysinen ergonomia

sv	arbetsplatsergonomi
en	physical ergonomics
de	physische Ergonomie <i>f</i>
fr	ergonomie <i>f</i> physique; > ergonomie <i>f</i> du lieu de travail; > ergonomie <i>f</i> du poste de travail

ergonomia, joka keskittyy ihmisen fyysiseen toimintaan

Fyysistä ergonomiaa sovelletaan *fyysisen työympäristön*, *työpisteiden*, työvälineiden ja *työmenetelmien* suunnittelussa.

Fyysisessä ergonomiassa sovelletaan muun muassa anatomian, antropometrian, fysiologian ja biomekaniikan alueiden tietämystä sekä teknologisten mahdollisuuksien tuntemusta.

ergonomi som fokuserar på människans fysiska verksamhet

Fysisk ergonomi tillämpas bland annat i planering av den *fysiska arbetsmiljön*, *arbetsplatsen* (2), arbetsredskap och *arbetsmetoder*.

I fysisk ergonomi tillämpas bland annat kunskap om anatomi, antropometri, fysiologi och biomekanik samt kännedom om teknologiska möjligheter.

87

kognitiivinen ergonomia; informaatioergonomia

sv kognitiv ergonomi; informationsergonomi

en cognitive ergonomics

de kognitive Ergonomie *f*, Informationsergonomie *f*

fr ergonomie *f* cognitive

ergonomia, joka keskittyy järjestelmiin ja niiden käyttöliittymiin sekä ihmisen tiedonkäsittelyyn

Kognitiivista ergonomiaa sovelletaan muun muassa järjestelmien ja niiden käyttöliittymien (kuten näyttöjen ja ohjainten) ja tiedon esittämistapojen suunnittelussa.

Kognitiivisessa ergonomiassa sovelletaan muun muassa ihmisen havaintokykyä, muistia, päättelyä ja motorisia toimintoja koskevaa tietämystä sekä teknologisten mahdollisuuksien tuntemusta.

ergonomi som fokuserar på system och deras gränssnitt samt människans informationshantering

Kognitiv ergonomi tillämpas bland annat i planering av system och deras gränssnitt (till exempel bildskärmar och styrenheter) och sättet att presentera informationen på.

I kognitiv ergonomi tillämpas bland annat kunskap om människans perceptionsförmåga, minne, slutledningsförmåga och motorik samt kännedom om tekniska möjligheter.

88

organisatorinen ergonomia; järjestelmäergonomia

sv systemergonomi

en organizational ergonomics; system ergonomics

de Systemergonomie *f*

fr ergonomie *f* des systèmes

ergonomia, joka keskittyy teknisen ja sosiaalisen järjestelmän toimintaan

Organisatorista ergonomiaa sovelletaan muun muassa henkilöstön, työprosessien, työkokonaisuuksien ja työaikajärjestelyjen suunnittelussa sekä tuotannon, toiminnan laadun ja yhteistyön kehittämisessä.

Organisatorisessa ergonomiassa sovelletaan organisaatiopsykologista tietämystä, kuten osallistumisen, yhteistyön ja mielekkään työn kehittämisen periaatteita sekä teknologisten ja organisatoristen mahdollisuuksien tuntemusta.

ergonomi som fokuserar på tekniska och sociala systems funktion

Systemergonomi tillämpas bland annat i planering av personal, arbetsprocesser, arbetets helhet och arbetstidsarrangemang samt i utveckling av produktion, verksamhetens kvalitet och samarbete.

I systemergonomi tillämpas kunskap i organisationspsykologi, bland annat principer som berör utveckling av deltagande, samarbete och meningsfullt arbete samt kännedom om tekniska och organisatoriska möjligheter.

89

käytettävyys

sv användbarhet

en usability

de Gebrauchstauglichkeit *f*

fr facilité *f* d'utilisation; utilisabilité *f*

tuotteen ominaisuus, joka ilmentää sitä, miten hyvin käyttäjät voivat käyttää sitä tietyssä käyttötilanteessa saavuttaakseen tavoitteet tuloksellisesti, tehokkaasti ja miellyttävästi

egenskap hos produkt som anger hur väl användarna kan använda produkten i vissa användningssituationer för att framgångsrikt, effektivt och på ett angenämt sätt uppnå målen

3 TYÖTURVALLISUUS ARBETSSÄKERHET

90

turvallisuustekniikka (1)

sv skyddsteknik (1); säkerhetsteknik (1) /FI/

en safety engineering

de Sicherheitstechnik *f* (1)

fr technique *f* de sécurité (1); mesures *f* *pl* techniques de sécurité;
prévention *f* technique

tekniset laitteet ja menetelmät, joilla lisätään *työturvallisuutta*

Turvallisuustekniikka (1) sisältää muun muassa *suojarakenteet* ja *suojaustekniset laitteet*. Turvallisuustekniikka (1) käsittää myös hälytys- ja ilmoitinjärjestelmät, valvontajärjestelmät sekä *turvavalaistuksen* ja uloskäytäviä osoittavan merkkivalaistuksen.

tekniska anordningar och metoder som ökar *arbetssäkerheten*

Skyddsteknik (1) omfattar bland annat *skyddskonstruktioner* och *skyddstekniska anordningar*. Skyddsteknik (1) omfattar även larmanordningar, övervakningssystem, *säkerhetsbelysning* och vägledningsbelysning.

91

turvallisuustekniikka (2)

sv skyddsteknik (2); säkerhetsteknik (2) /FI/

en safety technology

de Sicherheitstechnik *f* (2)

fr technologie *f* de la sécurité

tieteenala, joka pyrkii kehittämään tuotannon ja tuotteiden turvallisuutta

vetenskapsgren som strävar efter att utveckla produktionssäkerheten och produkters säkerhet

92

turvamerkki

sv	säkerhetsmärkning
en	safety sign
de	Sicherheitszeichen <i>n</i>
fr	signalisation <i>f</i> de sécurité

merkki, jolla osoitetaan tiettyä kohdetta, toimintoa tai tilannetta ja annetaan tietoa tai ohjeita turvallisuuteen liittyvistä tekijöistä

Turvamerkinä voidaan käyttää kilpeä, väriä, symbolia tai kuvatunnusta, valo- tai äänimerkkiä, suullista viestintää tai käsimerkkiä tai jotain edellä mainittujen merkkien yhdistelmää.

Eri tarkoituksiin käytettäviä turvamerkkejä ovat kieltomerkit, *varoitusmerkit*, määräysmerkit, hätäuloskäynti- tai ensiapumerkit sekä ohjemerkit.

märkning som utpekar vissa föremål, verksamheter eller situationer och som ger information eller anvisningar om faktorer i anslutning till säkerhet

Som säkerhetsmärkning används skyltar, färger, symboler eller bilder, ljus- eller ljudsignaler, muntliga meddelanden eller handsignalering eller en kombination av ovan nämnda märkningar.

Säkerhetsmärkningar som används i olika syften är förbudsskyltar, *varningssymboler*, påbudsskyltar, nödutgångs- eller första hjälpen-skyltar och informationsskyltar.

93

työturvallisuuskortti

sv	arbetssäkerhetskort <i>n</i>
en	occupational safety card
de	persönliches Arbeitssicherheitszertifikat <i>n</i>
fr	certificat <i>m</i> de sécurité au travail

kortti, jonka henkilö saa suoritettuaan hyväksytysti *yhteisen työpaikan työturvallisuutta* käsittelevän kurssin

Työturvallisuuskortti myönnetään viideksi vuodeksi työturvallisuuskortti-kurssin hyväksytysti suorittaneelle henkilölle.

kort som beviljas en person som med godkänt betyg avlagt kurs i *arbetssäkerhet* på *gemensamma arbetsplatser*

Arbetssäkerhetskortet beviljas för fem år åt en person som avlagt en arbetssäkerhetskortskurs.

94

tulityökortti

sv hetarbetscertifikat *n*; kort *n* för heta arbeten /FI/;
certifikat *n* för heta arbeten /SE/

en hot work licence

de Feuerarbeitsausweis *m*

fr permis *m* de feu

kortti, jonka henkilö saa suoritettuaan hyväksyttävästi tulitöiden turvallisuus-kurssin

Tulityö tarkoittaa työtä, jossa syntyy kipinöitä tai jossa käytetään liekkiä tai muuta lämpöä ja josta aiheutuu palovaara.

Tulityökortti on voimassa viisi vuotta, jonka jälkeen se on uusittava.

Suomessa myönnetty tulityökortti on voimassa muissa Pohjoismaissa ja Pohjoismaissa myönnetty vastaavasti Suomessa.

kort som beviljas en person som med godkänt betyg avlagt kurs i säkerhet vid heta arbeten

Heta arbeten är arbeten i vilka gnistor bildas eller i vilka lågor eller annan värmekälla används och som medför brandrisk.

Hetarbetscertifikatet gäller i fem år och bör sedan förnyas. Ett i Finland beviljat hetarbetscentifikat gäller även i de övriga nordiska länderna och vice versa.

95

panostajan pätevyyskirja

sv kompetensbrev för laddare

en charger's certificate

fr certificat *m* de préposé au tir; certificat *m* de boutefeu /CA/

todistus, joka oikeuttaa henkilön räjähteiden käsittelyyn panostajan työssä

Panostajan pätevyyskirja voidaan myöntää iältään, *ammattitaidoltaan* ja muilta ominaisuuksiltaan panostustyöhön sopivalle ja pätevälle henkilölle.

Panostajan pätevyyskirja annetaan kerrallaan enintään 10 vuodeksi.

intyg som berättigar en person att i arbetet som laddare hantera och använda explosiva varor

Kompetensbrev för laddare kan beviljas en person som i fråga om ålder, *yrkesskicklighet* och övriga egenskaper är lämplig och kompetent för laddningsarbete.

Kompetensbrev utfärdas för högst tio år i sänder.

96

keskeyttämisoikeus

sv	rätt att avbryta arbetet
en	right to stop hazardous work
de	Recht <i>n</i> zur Unterbrechung der Arbeit
fr	droit <i>m</i> d'arrêt

työsuojeluvaltuutetun oikeus keskeyttää edustamiensa *työntekijöiden* osalta työ, josta aiheutuu välitöntä ja vakavaa *vaaraa* työntekijän hengelle tai terveydelle

arbetarskyddsfullmäktigs rätt att avbryta arbete, som innebär omedelbar och allvarlig *fara* för de *arbetstagares* liv eller hälsa som fullmäktige företrädar

97

oikeus pidättäytyä työn tekemisestä

sv	rätt att vägra utföra arbete
en	right to stop doing hazardous work
de	Recht <i>n</i> auf Arbeitsverweigerung
fr	droit <i>m</i> de retrait

työntekijän oikeus olla tekemättä työtä, josta aiheutuu vakavaa *vaaraa* työntekijän omalle tai muiden työntekijöiden hengelle tai terveydelle

arbetstagares rätt att vägra utföra arbete om det medför allvarlig *fara* för arbetstagarens eget eller andra arbetstagares liv eller hälsa

98

työturvallisuusrikos

sv	arbetarskyddsbrott <i>n</i> /FI/ (i finländsk lagstiftning); ~ arbetsmiljöbrott <i>n</i> /SE/
en	crime against occupational safety and health
de	Vergehen <i>n</i> gegen Arbeitsschutzgesetze
fr	délit <i>m</i> de non respect de la réglementation sur la santé et la sécurité au travail; > infraction <i>f</i> à la réglementation sur la santé et la sécurité au travail (1)

rikoslaissa rangaistavaksi määritelty teko, jolla työnantaja tai tämän edustaja tahallaan tai huolimattomuudellaan rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai mahdollistaa työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen

Työturvallisuusrikoksesta tuomitaan sakkoon tai vankeuteen.

enligt strafflagen straffbar gärning varmed arbetsgivare eller dennes företrädare avsiktligt eller på grund av försummelse bryter mot arbetarskyddsbestämmelserna eller möjliggör att en situation som strider mot arbetarskyddsbestämmelserna tillåts fortsätta

Straffpåföljden för arbetarskyddsbrott är böter eller fängelse.

99

työturvallisuusrikkomus

- sv arbetarskyddsförseelse (i finländsk lagstiftning)
en violation of occupational safety and health regulations
de Verstoß *m* gegen Arbeitsschutzgesetze
fr infraction *f* à la réglementation sur la santé et la sécurité au travail (2);
contravention *f* à la réglementation sur la santé et la sécurité au travail

työturvallisuuslaissa rangaistavaksi määritelty teko

Työturvallisuusrikkomuksesta tuomitaan sakkoon.

gärning som enligt arbetarskyddslagen är straffbart

Straffpåföljden för arbetarskyddsförseelse är böter.

100

CE-merkintä; EY-vaatimustenmukaisuusmerkintä

- sv CE-märkning; EG-märkning om överensstämmelse
en CE marking
de CE-Kennzeichnung *f*
fr marquage *m* CE

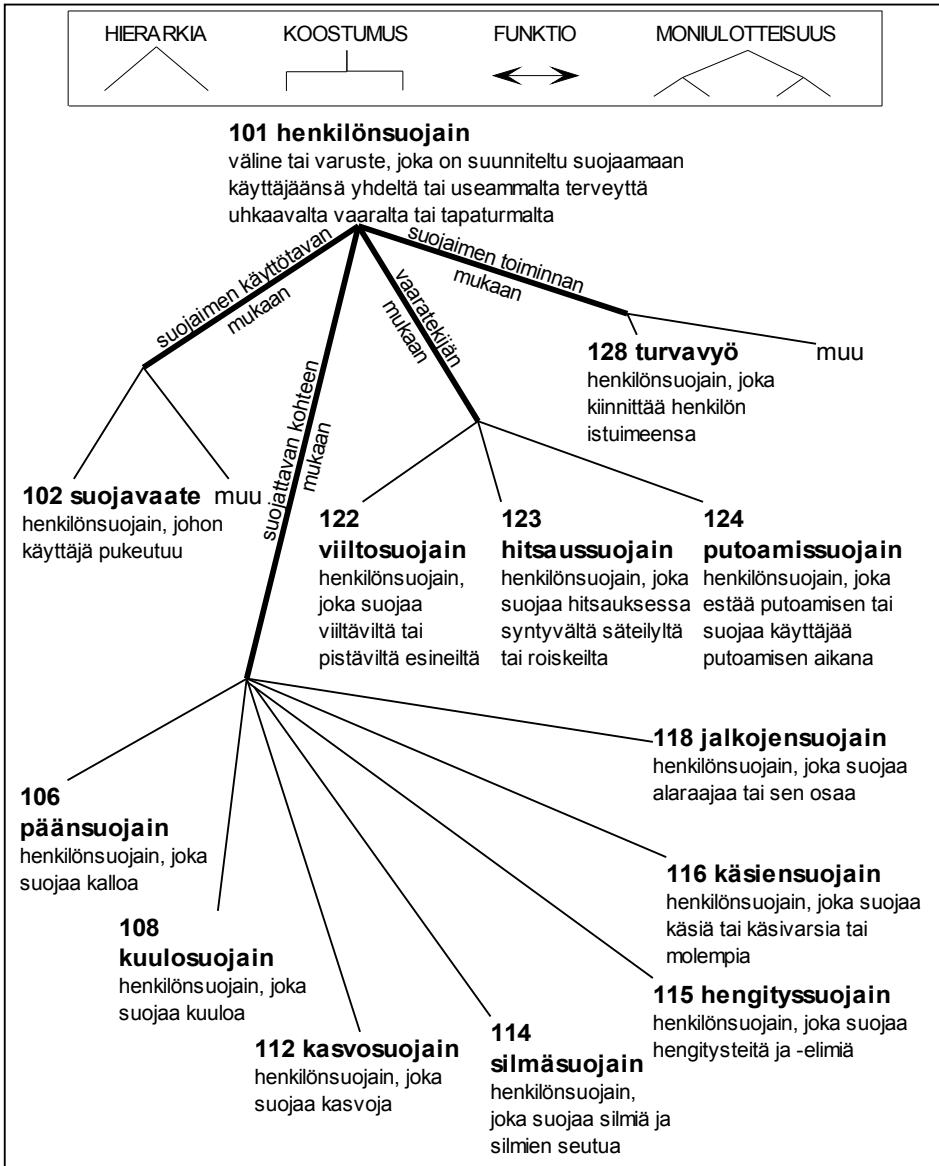
merkintä, joka osoittaa tuotteen täyttävän sille direktiiveissä asetetut vaatimukset

Tuotteeseen liitettävän CE-merkintää kuvaavan CE-merkin muoto ja muut tekniset vaatimukset on määritetty säädöksissä.

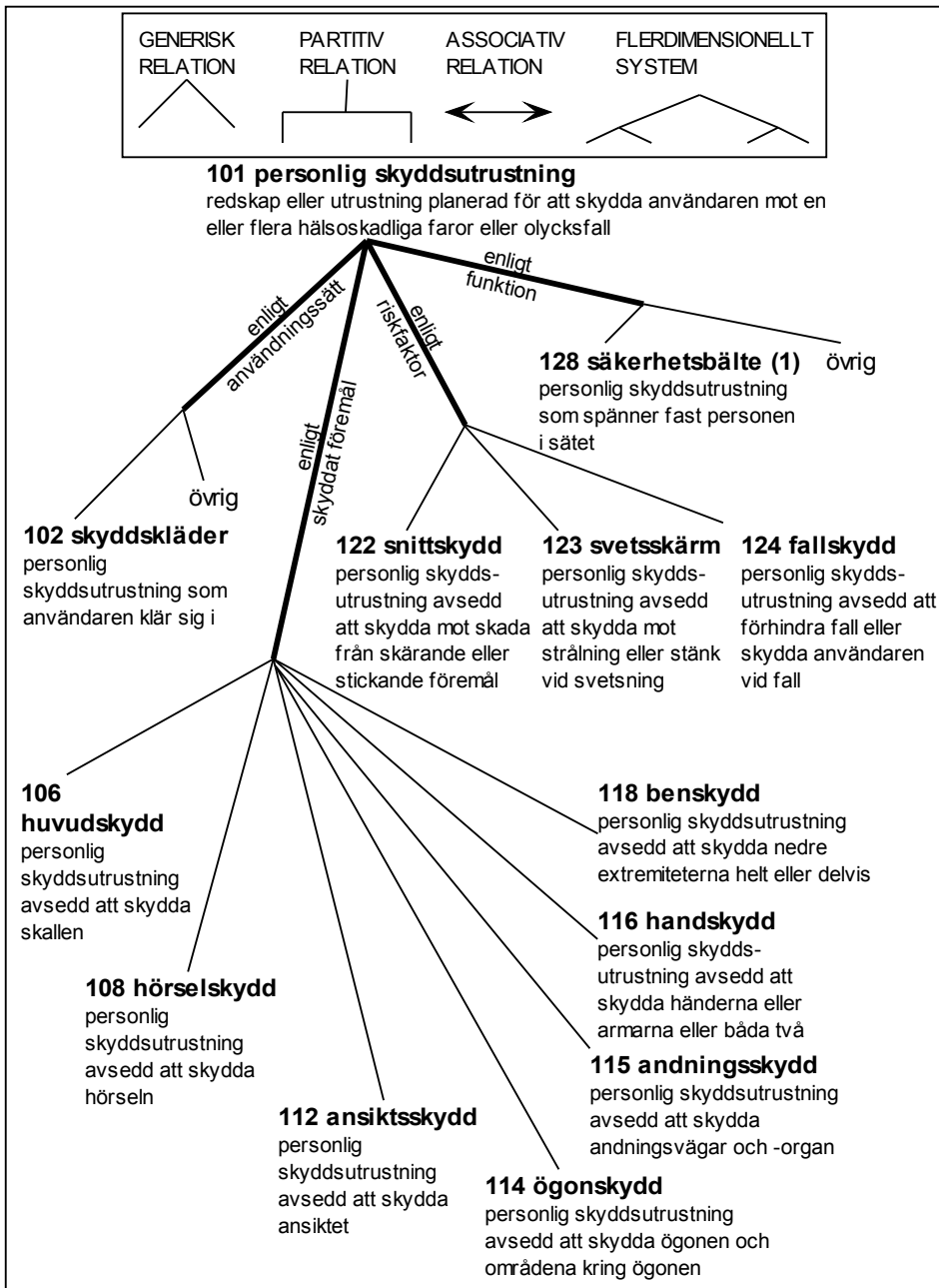
märkning som anger att produkten fyller de krav som ställs i direktiven

Formen och övriga tekniska krav på det CE-märke som fästs i produkten för att visa CE-märkning bestäms i författningarna.

3.1 Henkilönsuojaimet Personlig skyddsutrustning

Käsitekaavio 19. Henkilönsuojain.

Begreppsdiagram 20. Personlig skyddsutrustning.

101

henkilönsuojain

sv	personlig skyddsutrustning
en	personal protective equipment; personal protector
de	persönliche Schutzausrüstung <i>f</i>
fr	équipement <i>m</i> de protection individuelle; EPI <i>m</i>

väline tai varuste, joka on suunniteltu suojaamaan käyttäjänsä yhdeltä tai useammalta terveyttä uhkaavalta *vaaralta* tai *tapaturmalta*

Työnantajan on mukaan hankittava ja annettava *työntekijän* käyttöön erikseen säädetyt vaatimukset täyttävät ja tarkoituksenmukaiset henkilönsuojaimet, jollei tapaturman tai sairastumisen vaaraa voida välttää tai riittävästi rajoittaa työhön tai *työoloihin* kohdistuvilla toimenpiteillä.

redskap eller utrustning planerad för att skydda användaren mot en eller flera hälsoskadliga *faror* eller *olycksfall*

Arbetsgivaren bör skaffa och ställa till *arbetstagarens* förfogande ändamålsenlig personlig skyddsutrustning som uppfyller bestämda krav, om ej fara för olycksfall eller sjukdom kan undvikas eller begränsas tillräckligt genom åtgärder som omfattar arbetet eller *arbetsförhållandena*.

102

suojaavaate

sv	skyddskläder <i>pl</i>
en	protective garment
de	Schutzanzug <i>m</i>
fr	vêtement <i>m</i> de protection

henkilönsuojain, johon käyttäjä pukeutuu

Suojaavaate voi olla suunniteltu suojaamaan esimerkiksi teräviltä esineiltä, *kemikaaleilta*, metalliroiskeilta, *säteilyltä*, lämmöltä, kylmyydeltä, *pölyltä*, kaasulta, mikro-organismeilta tai hukkumiselta.

Suojaavaatteita ovat esimerkiksi kokosuojaapuku ja suojaesiliina sekä heijastavat vaatteet työssä, jossa *työntekijän* täytyy näkyä hyvin.

Henkilönsuojaimia eivät ole työvaatteet tai virkapuvut, joilla ei ole tapaturman tai sairastumisen *vaaralta* suojaavia ominaisuuksia.

personlig skyddsutrustning som användaren klär sig i

Skyddskläder kan vara avsedda att skydda till exempel mot vassa föremål, *kemikalier*, metallstänk, *strålning*, värme, kyla, *damm*, gaser, mikroorganismer eller drunkning.

Skyddskläder är till exempel helskyddsdräkter och skyddsförkläden samt reflekterande kläder i arbetet där *arbetstagaren* måste synas bra.

Arbetskläder eller uniformer som inte skyddar mot *risk* för olycksfall eller sjukdom är inte personlig skyddsutrustning.

103

pelastusliivit *pl*; pelastusliivi

sv	räddningsväst; flytväst
en	life jacket
de	Rettungsweste <i>f</i> ; < Schwimmweste <i>f</i>
fr	gilet <i>m</i> de sauvetage

suojavaate, joka kääntää toimintakyvyttömän henkilön veden pinnalla selälleen ja kannattelee häntä niin, että hänen hengitystiensä ovat veden pinnan yläpuolella

Pelastusliivejä valmistetaan erilaisiin olosuhteisiin. Ne sopivat uima-
taidottomillekin henkilöille.

skyddskläder som vänder en handlingsoförmögen person i vattnet i ryggläge och bär personen så att andningsvägarna hålls ovanför vattenytan

Räddningsvästar tillverkas för olika förhållanden. De lämpar sig även för personer utan simkunskaper.

104

kelluntapukine

sv	flytdräkt; flytoverall
en	personal buoyancy aid; personal flotation device not: floating jacket
de	Schwimmhilfe <i>f</i>
fr	vêtement <i>m</i> de flottaison individuel; V.F.I. <i>m</i> ; équipement <i>m</i> de flottaison

suojavaate, joka kannattelee toimintakykyistä henkilöä veden pinnalla

Kelluntapukine suojaaa vedessä, kun henkilö on pukeutunut siihen asian-
mukaisesti.

skyddskläder som bär en handlingsförmögen person ovanpå vattnet

Flytdräkten skyddar i vattnet när den är riktigt påklädd.

105

suojavaatetus

sv	skyddsklädsel
en	protective clothing; safety clothing
de	Schutzkleidung <i>f</i>
fr	vêtements <i>m pl</i> de protection

tietyssä tehtävässä käytettävien *suojavaatteiden* kokonaisuus

Esimerkiksi metsureiden ja palomiesten tulee käyttää erilaisten työ-
tehtävien (1) edellyttämää suojavaatetusta.

helhet som utgörs av *skyddskläderna* som används i vissa arbeten

Skogsarbetare och brandmän till exempel bör använda den skyddsklädsel
som förutsätts i olika *arbetsuppgifter* (1).

106

päänsuojain

sv	huvudskydd <i>n</i>
en	head protector
de	Kopfschutz <i>m</i>
fr	protection <i>f</i> de la tête

henkilönsuojain, joka suojaa kalloa

Päänsuojain voi suojata muun muassa putoavan esineen tai sähköiskun aiheuttamalta vammalta, mahdollisesti hiuksiin tarttuvilta koneenosilta ja vahingollisilta aineilta.

personlig skyddsutrustning avsedd att skydda skallen

Huvudskyddet kan skydda bland annat mot skador orsakade av fallande föremål eller elektriska stötar, maskindelar som eventuellt fastnar i håret och skadliga ämnen.

107

suojakypärä

sv	skyddshjälm
en	safety helmet; hard hat
de	Schutzhelm <i>m</i>
fr	casque <i>m</i> de protection

kova päänsuojain

Suojakypärä suojaa iskuilta ja kolhuilta, joita muun muassa putoavat esineet saattavat aiheuttaa.

hårt huvudskydd

Skyddshjälmens skyddar mot slag och stötar som bland annat fallande föremål kan orsaka.

108

kuulosuojain; kuulonsuojain

sv	hörselskydd <i>n</i>
en	hearing protector not: ear protectors <i>pl</i>
de	Gehörschutz <i>m</i>
fr	protection <i>f</i> auditive; protecteur <i>m</i> d'oreille

henkilönsuojain, joka suojaa kuuloa

Kuulonsuojain suojaa kuuloa haitalliselta *melulta* ja estää kuulovaurion syntymisen.

personlig skyddsutrustning avsedd att skydda hörseln

Hörselskydd skyddar hörseln mot skadligt *buller* och förhindrar uppkomsten av hörselskador.

109

tulppasuojain

ei: korvatulppa

sv öronpropp

en ear plug

de Gehörschutzstöpsel *m*; Ohrstöpsel *m*; Ohrenstöpsel *m*

fr bouchon *m* d'oreille

kuulonsuojain, joka asetetaan korvakäytävään

Korvatulppa-termiä käytetään yleiskielessä tulppasuojaimen merkityksessä. Henkilönsuojainten yhteydessä korvatulppa-termi on kuitenkin vakiintunut viittaamaan tulppaan, jolla estetään veden pääsy korvakäytävään, joten sitä ei suositeta käytettäväksi tulppasuojaimen synonyyminä.

hörselskydd som placeras i hörselgången

Den finskspråkiga termen tulppasuojain används i allmänspråket i betydelsen öronpropp. Termen tulppasuojain har emellertid etablerat sig i betydelsen propp för att hindra att vatten tränger in i hörselgången. Sålunda rekommenderas termen inte som synonym till tulppasuojain.

110

kupusuojain

sv hörselskyddskåpa; kåpa

en earmuffs *pl*

de Kapselgehörschützer *m*; Kapselgehörschutz *m*

fr coquilles *f pl* antibruit

kuulonsuojain, joka peittää ulkokorvan

hörselskydd som omsluter ytterörat

111

kuulonsuojauskypärä

sv hjälm med hörselskydd

en anti-noise helmet

de Gehörschutzhelm *m*

fr casque *m* antibruit

kuulonsuojain, joka peittää ulkokorvan ja suurimman osan päätä

Kuulonsuojauskypärä suojaa ensisijaisesti erittäin kovalta *melulta*.

hörselskydd som omsluter ytterörat och större delen av huvudet

Hjälmarna med hörselskydd skyddar främst mot mycket starkt buller.

112

kasvosuojain; kasvojensuojain

sv	ansiktsskydd <i>n</i>
en	face shield (1); face protector
de	Gesichtsschutz <i>m</i>
fr	écran <i>m</i> facial; masque <i>m</i>

henkilönsuojain, joka suojaa kasvoja

Kasvosuojain voi suojata muun muassa vahingolliselta mekaaniselta tai kemialliselta vaikutukselta tai *säteilyltä*.

personlig skyddsutrustning avsedd att skydda ansiktet

Ansiktsskydd kan skydda bland annat mot skadliga mekaniska eller kemiska verkningar eller *strålning*.

113

visiiri; silmikko

sv	ansiktsskärm; visir <i>n</i>
en	face shield (2)
de	Gesichtsschutzschild <i>m</i> ; Visier <i>n</i>
fr	écran <i>m</i> facial pour casque

kasvo- ja *silmäsuojain*, joka liitetään *päänsuojaimen* tai pantaan

Visiiri saattaa suojata silmien ja kasvojen lisäksi myös kaulaa.

ansikts- och *ögonskydd* som ansluts till *huvudskydd* eller pannband

Förutom ögon och ansikte kan en ansiktsskärm skydda även halsen.

114

silmäsuojain; silmiensuojain

sv	ögonskydd <i>n</i>
en	eye protector; eye shield
de	Augenschutz <i>m</i>
fr	protection <i>f</i> oculaire; lunettes <i>f pl</i> de sécurité

henkilönsuojain, joka suojaa silmiä ja silmien seutua

Silmäsuojain suojaa silmävammoilta ja *tapaturmilta*, joita voivat aiheuttaa muun muassa vahingollinen mekaaninen tai kemiallinen vaikutus tai *säteily*.

Silmäsuojaimet voivat olla sangallisia tai naamiomallisia.

Silmäsuojaimia ovat esimerkiksi suojasilmälasit, joissa on erikoishiotut linssit.

personlig skyddsutrustning avsedd att skydda ögonen och områdena kring ögonen

Ögonskydd skyddar för ögonskador och *olycksfall* som orsakas av skadliga mekaniska eller kemiska verkningar eller skadlig *strålning*.

Ögonskydd kan vara försedda med skalmar eller vara masker.

Ögonskydd är till exempel skyddsglasögon med specialslipade linser.

115

hengityssuojain; hengityksensuojain

sv andningsskydd *n*

en respiratory mask; respiratory protective equipment;
respiratory protective device

de Atemschutz *m*; Atemschutzgerät *n*

fr appareil *m* de protection respiratoire; dispositif *m* de protection respiratoire

henkilönsuojain, joka suojaa hengitysteitä ja -elimiä

Hengityssuojain voi suojata esimerkiksi ilman epäpuhtauksien (kuten erilaisten *pölyjen*, *savujen*, *sumujen*, kaasujen tai höyryjen) haittavaikutuksilta, hapen puutteelta tai kuumuudelta.

Hengityssuojaimet jaetaan suojaimen käyttäjän saaman hengitysilman mukaan suodatinsuojaimiin ja eristäviin suojaimiin eli hengityslaitteisiin. Suodatinsuojaimen suodatin poistaa ilman epäpuhtauden käyttäjälle tulevista hengitysilma-ista. Eristävä suojain puolestaan antaa käyttäjälle ilmaa tai happea saastumattomasta lähteestä.

Hengityksensuojaimia ovat esimerkiksi pölynsuodatinsuojain, kaasun-suodatinsuojain, raitisilmahengityslaitte, paineilmahengityslaitte ja happilaitte.

personlig skyddsutrustning avsedd att skydda andningsvägar och -organ

Andningsskydd kan skydda till exempel mot skadeverkningar av föroreningar i luften (till exempel olika *damm*, *rök*, *dimmor*, gaser eller ångor), syrebrist eller hetta.

Andningsskydden indelas enligt den andningsluft andningsskyddets användare får i filterskydd och isolerande skydd, det vill säga andningsapparater. Filterskyddens filter avlägsnar luftföroreningar i den andningsluft som användaren andas in medan isolerande skydd ger användaren luft eller syre från en oförorenad källa.

Andningsskyddet kan vara utformat som partikelfilterskydd, gasfilterskydd, frisksugluftsapparat, tryckluftsapparat eller oxygenapparat.

116

käsiensuojain

sv	handskydd <i>n</i>
en	hand protector; hand guard
de	Handschutz <i>m</i>
fr	protection <i>f</i> des mains

henkilönsuojain, joka suojaa käsiä tai käsivarsia tai molempia

Käsiensuojain suojaa muun muassa vahingolliselta fysikaaliselta, kemialliselta tai biologiselta vaikutukselta, kuten kylmyydeltä, kuumuudelta, *tärinältä*, *säteilyltä*, *kemikaaleilta* tai mikrobeilta.

Käsiensuojaimia ovat muun muassa sormisuojaus, ranteensuojukset ja suojahihat.

personlig skyddsutrustning avsedd att skydda händerna eller armarna eller båda två

Handskydd skyddar bland annat mot skadlig fysikalisk, kemisk eller biologisk inverkan, till exempel mot kyla, hetta, *vibrationer*, *strålning*, *kemikalier* eller mikrober.

Handskydd är till exempel fingerskydd, handledsskydd och skyddsärmar.

117

suojakäsine

sv	skyddshandskar <i>pl</i>
en	safety glove; protective glove
de	Schutzhandschuh <i>f</i>
fr	gant <i>m</i> de protection

käsiensuojain, joka suojaa kämmettä ja sormia sekä mahdollisesti myös rannetta ja käsivartta

Suojakäsine voi suojata esimerkiksi viilloilta, *tärinältä*, *kemikaaleilta*, sähköltä ja kuumuudelta.

handskydd som skyddar handflata och fingrar och eventuellt även handleder och armar

Skyddshandskar kan skydda till exempel mot snitt, *vibrationer*, *kemikalier*, elektricitet och hetta.

118

jalkojensuojain

sv	benskydd <i>n</i>
en	foot and leg protector; leg protector; foot protector
de	Fuß- und Beinschutz <i>m</i> ; Beinschutz <i>m</i> ; Fußschutz <i>m</i>
fr	protecteur <i>m</i> de la jambe; protection <i>f</i> des pieds

henkilönsuojain, joka suojaa alaraajaa tai sen osaa

Jalkojensuojain suojaa vahingolliselta fysikaaliselta tai kemialliselta vaikutukselta, kuten teräviltä tai putoavilta esineiltä, liukastumiselta, *kemikaaleilta*, kuumuudelta tai kylmyydeltä.

personlig skyddsutrustning avsedd att skydda nedre extremiteterna helt eller delvis

Benskydd skyddar mot fysikaliska eller kemiska skadeverkningar, till exempel vassa eller fallande föremål, halka, *kemikalier*, hetta eller kyla.

119

suojajalkine; ammattijalkine

sv	skyddssko; yrkessko
en	protective footwear
de	Sicherheitsschuh <i>m</i>
fr	chaussure <i>f</i> de protection; botte <i>f</i> de protection

ammattikäyttöön suunniteltu *jalkojensuojain*, joka suojaa jalkapöytää ja varpaita sekä mahdollisesti myös nilkkaa, säärtä ja reittä

Suojajalkine voi olla tavallinen kenkä, varsikenkä, saapas tai puukenkä ja se voi olla varustettu esimerkiksi varvassuojuksella, naulaanastumis-suojuksella ja *viiltosuojaimella*.

för yrkesbryk planerat *benskydd* som skyddar fotrygg och tår och möjligtvis även vrist, underben och lår

Skyddsskon kan vara en vanlig sko, känga, stövel eller träsko och den kan vara försedd till exempel med tåhätta, spiktrampskydd och *snittskydd*.

120

turvajalkine

sv	säkerhetssko
en	safety footwear
de	Schutzschuh <i>m</i>
fr	chaussure <i>f</i> de sécurité; botte <i>f</i> de sécurité

suojajalkine, joka suojaa mekaaniselta vaikutukselta

Turvajalkineessa on aina varvassuojus.

skyddssko som skyddar mot mekaniska verkningar

Säkerhetsskor är alltid försedda med tåskydd.

121

polvisuojain; polvensuojain

sv knäskydd *n*

en knee protector; knee pad

de Knieschutz *m*

fr genouillère *f*; protection *f* des genoux; protège-genoux *m*

polvea suojaava *jalkojensuojain*

Polvensuojainta käytetään esimerkiksi polvien varassa tehtävissä betoni- ja laatoitustöissä.

Polvensuojaimilla suojataan polvia rasittumiselta, kosteudelta sekä vaarallisilta aineilta, jotka voivat päästä iholle työvaatteiden läpi.

benskydd som skyddar knän

Knäskydd används till exempel i betong- och plattbeläggningsarbeten som utförs på knä.

Knäskydd skyddar knäna mot belastning, fukt och farliga ämnen som kan tränga in i huden genom arbetskläderna.

122

viiltosuojain

sv snittskydd *n*; skärskadeskydd *n*; > sågningsskydd *n*

en personal protector against cuts; > protector against chainsaw;
> protective apron

de Schnittschutz *m*

fr protection *f* contre les coupures; > protection *f* contre les scies à chaîne;
> tablier *m* de protection

henkilönsuojain, joka suojaa viiltäviltä tai pistäviltä esineiltä

personlig skyddsutrustning avsedd att skydda mot skada från skärande eller stickande föremål

123

hitsaussuojain

sv svetsskärm; svetsskydd *n*

en welder's protective shield; welder's protective screen;
welder's hand screen

de Schweißerschutz *m*; Schweißerschutzschild *n*

fr masque *m* de soudeur; écran *m* de soudage

henkilönsuojain, joka suojaa hitsauksessa syntyvältä *säteilyltä* tai roiskeilta

Hitsaussuojain suojaa kasvoja, kaulaa ja joskus myös suojainta pitelevää kättä.

Hitsaussuojaimia ovat esimerkiksi hitsausnaamarit.

personlig skyddsutrustning avsedd att skydda mot *strålning* eller stänk vid svetsning

Svetsskydd skyddar ansikte, hals och ibland även handen som håller skyddet.

Svetsskydd är till exempel svetsmasker.

124

putoamissuojain

sv	fallskydd <i>n</i>
en	fall arrest system
de	persönliche Schutzausrüstung <i>f</i> gegen Absturz
fr	dispositif <i>m</i> anti-chute

henkilönsuojain, joka estää putoamisen tai suojaa käyttäjää putoamisen aikana

Putoamissuojaimia ovat erilaiset vapaan putoamisen aikana suojaavat järjestelmät, korkean paikan töissä (kuten pylvästöissä) käyttäjää tukevat suojaimet sekä putoamisalueelle pääsyn estävät suojaimet.

personlig skyddsutrustning avsedd att förhindra fall eller skydda användaren vid fall

Fallskydd är olika system som skyddar vid fritt fall, skydd som stödjer användaren vid arbete på hög höjd (i master) och skydd som förhindrar tillträdet till fallzon.

125

turvavaljaat *pl*; kokovaljaat *pl*

sv	säkerhetssele
en	safety harness
de	Auffanggurt <i>m</i> ; Sicherheitsgeschirr <i>n</i> ; Sicherungsgeschirr <i>n</i> ; Sicherheitsgurt <i>m</i> (1); Sicherungsgurt <i>m</i>
fr	harnais <i>m</i> de sécurité

putoamissuojain, joka tukee kehoa ja pitää käyttäjää kiinni vapaan putoamisen aikana ja sen pysähdytyä

Turvavaljaat voivat koostua hihnoista, kiinnittimistä, soljista ja muista osista. Turvavaljaisiin voidaan liittää tarrain, köysi ja nykäyksen vaimennin.

Turvavaljaita käytetään esimerkiksi mastotöissä.

fallskydd som stödjer kroppen och håller fast användaren under och efter fritt fall

Säkerhetsselen kan bestå av remmar, spännen och andra delar. Till säkerhetsselen kan gripare, rep och ryckdämpare anslutas.

Säkerhetselar används till exempel vid mastarbeten.

126

tukivyö

sv	stödbälte <i>n</i> ; säkerhetsbälte <i>n</i> (2)
en	safety belt (1)
de	Haltegurt
fr	ceinture <i>f</i> de travail

putoamissuojain, joka tukee käyttäjää korkealla paikalla tehtävässä työssä

fallskydd som ger användaren stöd vid arbete som utförs på höga höjder

127

turvaköysi; varmistusvyö

sv	skyddsbälte <i>n</i> ; säkringsbälte <i>n</i> (i finländsk lagstiftning); säkerhetslina
en	life line
de	Sicherheitsleine <i>f</i>
fr	ligne <i>f</i> de vie

putoamissuojain, joka estää putoamisen, kun käyttäjä kiinnitetään sillä tukevaan kohteeseen riittävän etäälle mahdollisesta putoamiskohdasta

fallskydd som kopplar användaren vid ett stabilt fäste och förhindrar fall genom att hålla användaren på tillräckligt långt avstånd från fallpunkten

128

turvavyö

sv	säkerhetsbälte <i>n</i> (1); > bilbälte <i>n</i>
en	seat belt; safety belt (2)
de	Sicherheitsgurt <i>m</i> (2)
fr	ceinture <i>f</i> de sécurité

henkilönsuojain, joka kiinnittää henkilön istuimeensa

Turvavyö estää istuimelta sinkoutumisen esimerkiksi törmäystilanteessa.

personlig skyddsutrustning som spänner fast personen i sätet

Säkerhetsbältet (1) hindrar en person från att slungas bort från sätet till exempel vid en sammanstötning.

3.2 Työvälineiden ja -tilojen turvallisuus Säkerheten hos arbetsutrustning och arbetslokaler

129

työvälineen turvallisuus

sv	säkerheten hos arbetsutrustning
en	safety of work equipment
de	Sicherheit <i>f</i> der Arbeitsmittel
fr	sécurité <i>f</i> des équipements de travail

työvälineen ominaisuus, joka ilmentää työvälineen sopivuutta tehtävään työhön ja mahdollisuutta käyttää työvälinettä käyttäjän turvallisuuden tai terveyden vaarantumatta

Työvälineitä ovat työssä käytettävät koneet, välineet ja muut tekniset laitteet sekä niiden asennetut yhdistelmät.

egenskap hos arbetsutrustning som anger utrustningens lämplighet för det arbete som skall utföras och möjligheten att använda arbetsutrustningen utan att användarens säkerhet eller hälsa äventyras

Arbetsutrustning är maskiner, redskap och andra tekniska apparater samt installerade kombinationer av dessa.

130

sähköturvallisuus

sv	elsäkerhet
en	electrical safety
de	elektrische Sicherheit <i>f</i>
fr	sécurité <i>f</i> électrique

sähkölaitteen ja -laitteiston ominaisuus, joka ilmentää mahdollisuutta käyttää sähkölaitetta tai -laitteistoa vaarantamatta kenenkään henkeä, terveyttä tai turvallisuutta, ilman kohtuutonta sähköistä tai sähkömagneettista häiriötä tai ilman, että laitteen tai laitteiston toiminta häiriintyy helposti sähköisesti tai sähkömagneettisesti

egenskap hos elmateriel och elanläggningar som anger möjligheten att använda elmaterialen eller elanläggningen så att de inte medför *fara* för någons liv, hälsa eller säkerhet och utan oskäligen elektriska eller elektromagnetiska störningar eller utan att materielets eller anläggningens funktion lätt utsätts för elektriska eller elektromagnetiska störningar

131

painelaiteturvallisuus

sv	säkerheten hos tryckbärande anordningar
en	pressure equipment safety
de	Sicherheit <i>f</i> von Druckgeräten
fr	sécurité <i>f</i> des équipements sous pression

painelaitteen ominaisuus, joka ilmentää mahdollisuutta käyttää painelaitetta vaarantamatta kenenkään terveyttä, turvallisuutta tai omaisuutta

egenskap hos tryckbärande anordningar som anger möjligheten att använda tryckanordningen utan att någons hälsa, säkerhet eller egendom äventyras

132

räjähdysvaarallinen tila

sv	explosionsfarligt område <i>n</i>
en	explosive atmosphere
de	explosionsgefährdeter Bereich <i>m</i>
fr	atmosphère <i>f</i> explosible

tila, jossa valmistetaan, käsitellään tai varastoidaan räjähteitä tai jossa syntyy herkästi räjähtäviä seoksia

Räjähdysvaaralliseen tilaan voidaan rinnastaa myös työmaiden räjähteiden säilytystilat.

Räjähdysvaarallisiin tiloihin viitataan suomen kielessä usein ATEX-lyhenteellä. ATEX on lyhenne ranskankielisistä sanoista atmosphères explosibles.

område där explosiva ämnen framställs, hanteras eller lagras eller där explosiva landningar lätt uppstår

Med explosionsfarliga områden kan även avses lagringsutrymmena för explosiva ämnen på byggarbetsplatser.

Förkortningen ATEX hänvisar ofta i finskan till explosionsfarliga områden. Benämningen ATEX är förkortningen av de franska orden atmosphères explosibles.

133

räjähdysraja

sv	explosionsgräns
en	explosive limit
de	Explosionsgrenze <i>f</i>
fr	limite <i>f</i> d'explosivité

raja, jolla ainetta sisältävä aerosoli- tai kaasuseos muuttuu joko räjähtävästä räjähtämättömäksi tai päinvastoin

Syttymisaluetta rajaavat alempi ja ylempi syttymisraja.

Räjähdyksen sytyttämiseen tarvitaan ulkoista energiaa kuten pieni liekki tai sähkökipinä.

Itsesyttymislämpötilan yläpuolella seos syttyy itsestään.

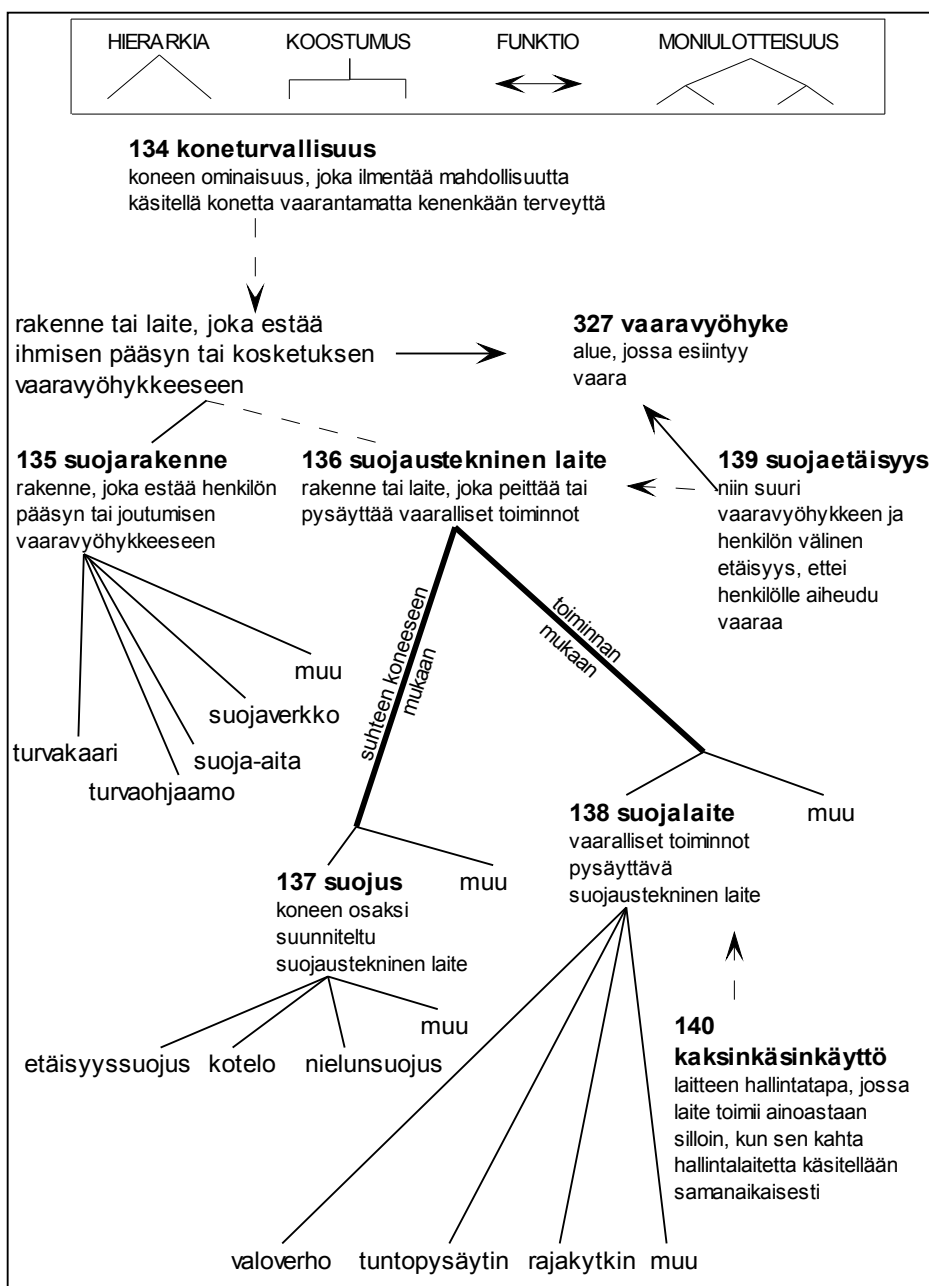
gräns där ett ämne som innehåller aerosol- eller gasblandning förvandlas från explosivt till inexplsivt eller tvärtom

Antändningsområdet avgränsas av en undre och övre antändningsgräns.

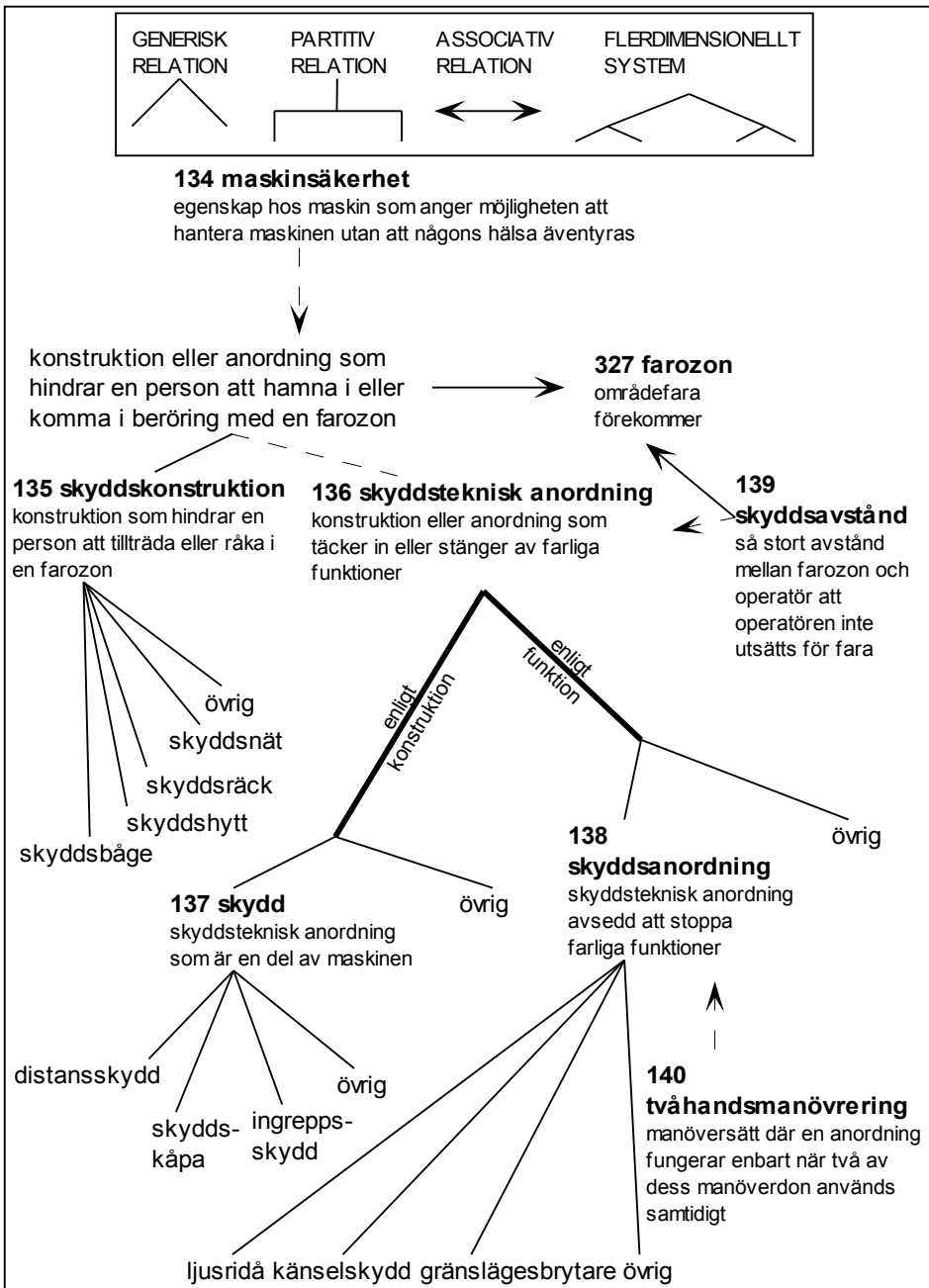
För antändning av explosion krävs yttre energi till exempel en liten låga eller en elgnista.

Ovanför självantändningssgränsen antänds en blandning av sig själv.

Käsitekaavio 21. Koneiturvallisuus.

Begreppsdiagram 22. Maskinsäkerhet.

134

koneturvallisuus; koneen turvallisuus

sv	maskinsäkerhet
en	machine safety
de	Maschinensicherheit <i>f</i>
fr	sécurité <i>f</i> des machines

koneen ominaisuus, joka ilmentää mahdollisuutta käsitellä konetta vaarantamatta kenenkään terveyttä

Koneturvallisuutta voidaan parantaa esimerkiksi sellaisten rakenteiden tai laitteiden avulla, jotka estävät henkilön pääsyn *vaaravyöhykkeeseen*.

egenskap hos maskin som anger möjligheten att hantera maskinen utan att någons hälsa äventyras

Maskinsäkerheten kan förbättras till exempel med hjälp av sådana konstruktioner och anordningar som hindrar personer att tillträda *faro-zonen*.

135

suojarakenne

sv	skyddskonstruktion
en	protective structure
de	Schutzkonstruktion <i>f</i>
fr	structure <i>f</i> de protection

rakenne, joka estää henkilön pääsyn tai joutumisen *vaaravyöhykkeeseen*

Suojarakenteita ovat esimerkiksi turvakaari, turvaohjaamo, suoja-aita ja suojaverkko.

konstruktion som hindrar en person att tillträda eller råka i en *farozon*

Skyddskonstruktioner är till exempel skyddsbågar, skyddshytter, skyddsräck och skyddsnät.

136

suojaustekninen laite

sv	skyddsteknisk anordning
en	technical protective device
de	schutztechnische Anlage <i>f</i>
fr	dispositif <i>m</i> de sécurité

rakenne tai laite, joka peittää tai pysäyttää vaaralliset toiminnot

konstruktion eller anordning som täcker in eller stänger av farliga funktioner

137

suojus

sv	skydd <i>n</i>
en	shield; guard
de	Schutzabdeckung <i>f</i>
fr	écran <i>m</i> de protection

koneen osaksi suunniteltu *suojaustekninen laite*

Suojuksia ovat esimerkiksi etäisyysuojus, kotelo ja nielinsuojus.

skyddsteknisk anordning som är en del av maskinen

Skydd är till exempel distansskydd, skyddskåpor och ingreppsskydd.

138

suojalaite

mieluummin kuin: turvalaite

sv	skyddsanordning
en	protective device
de	Schutzvorrichtung <i>f</i>
fr	dispositif <i>m</i> de blocage; dispositif <i>m</i> de protection

vaaralliset toiminnot pysäyttävä *suojaustekninen laite*

Suojalaitteita ovat esimerkiksi valoverho, tuntopysäytin ja rajakytkin.

skyddsteknisk anordning avsedd att stoppa farliga funktioner

Skyddsanordningar är till exempel ljusridå, känselskydd och gränslägebrytare.

139

suojaetäisyys; turvaetäisyys

sv	skyddsavstånd <i>n</i> ; säkerhetsavstånd <i>n</i>
en	safety distance
de	Schutzabstand <i>m</i> ; Sicherheitsabstand <i>m</i>
fr	distance <i>f</i> de sécurité

niin suuri *vaaravyöhykkeen* ja henkilön välinen etäisyys, ettei henkilölle aiheudu *vaaraa*

Suojaetäisyys täytyy ottaa huomioon *suojausteknisten laitteiden* suunnittelussa, kuten valoverhon asentamisessa ja hallintalaitteen sijoittamisessa suhteessa vaarakohteeseen.

så stort avstånd mellan *farozon* och operatör att operatören inte utsätts för *fara*

Skyddsavståndet bör beaktas i planeringen av *skyddstekniska anordningar*, till exempel vid installationen av ljusridåer och placeringen av styrsystemen i relation till riskobjektet.

140

kaksinkäsinkäyttö

sv	tvåhandsmanövrering
en	two-hand control
de	Zweihandbetätigung <i>f</i>
fr	commande <i>f</i> à deux mains; commande <i>f</i> bimanuelle

laitteen hallintatapa, jossa laite toimii ainoastaan silloin, kun sen kahta hallintalaitetta käsitellään samanaikaisesti

Kaksinkäsinkäytössä henkilön pitää käyttää molempia käsiään yhtä aikaa laitteen hallintaan.

manöversätt där en anordning fungerar enbart när två av dess manöverdon används samtidigt

Vid tvåhandsmanövrering måste operatören använda båda händerna samtidigt för manövrering av anordningen.

Tvåhandsmanövreringen beaktas i planeringen av bestämda skyddsanordningar.

141

varoituslaite

sv	varningsanordning
en	warning device
de	Warnanlage <i>f</i>
fr	dispositif <i>m</i> d'alarme

ilmaisín, joka antaa signaalin *vaaran* uhatessa

Ilmaisimen antama signaali voi olla esimerkiksi ääni- tai valomerkki. Esimerkiksi liikenteessä käytetään erilaisia varoitulaitteita tietyömaiden tai muiden erityisten vaarapaikkojen yhteydessä, jolloin varoituslaite voi koostua esimerkiksi matalalle jalustalle asetetusta liikennemerkistä mahdollisine lisäkilpineen sekä varoituvilkusta.

detektor som avger signal när *fara* hotar

Signalen som detektorn avger kan vara till exempel en ljud- eller ljussignal. Till exempel i trafiken används olika varningsanordningar vid vägbyggplatser eller andra särskilda farliga platser. Då kan varningsanordningen bestå till exempel av trafikmärken på låga socklar med eventuella tilläggsskyltar och varningsblinkar.

142

häätäpysäytin

sv	nödstopp <i>n</i>
en	emergency stop device; emergency stop push button
de	Notschalter <i>m</i>
fr	arrêt <i>m</i> d'urgence

laite, jolla henkilö voi pysäyttää nopeasti vaaralliset toiminnot

anordning med vilken en person snabbt kan stoppa farliga funktioner

143

määräaikaistarkastus (2)

sv	periodisk besiktning; återkommande besiktning
en	periodic inspection (2)
de	regelmäßige Inspektion <i>f</i>
fr	vérification <i>f</i> périodique; contrôle <i>m</i> périodique (2)

laitteen tai järjestelmän tarkastus, jonka tarkastuslaitos tai tehtävään päteväksi todettu henkilö tekee säännöllisin väliajoin laitteen tai järjestelmän käyttöönoton jälkeen laitteen tai järjestelmän toimintakunnon varmistamiseksi tai tarvittaessa poikkeuksellisen tilanteen jälkeen

Esimerkiksi painelaitteille, nostolaitteille ja sammutusvälineistölle sekä tuotantoprosesseille pitää tehdä määräaikaistarkastus (2).

besiktning av anordning eller system, som ett besiktningsorgan eller behörig person utför med regelbunda intervaller efter att anordningen eller systemet tagits i bruk, för att säkra anordningens eller systemets funktionsduglighet eller vid behov efter exceptionell situation

Till exempel tryckbärande anordningar, lyftanordningar, släckningsutrustning och produktionsprocesser bör genomgå periodiska besiktingar.

144

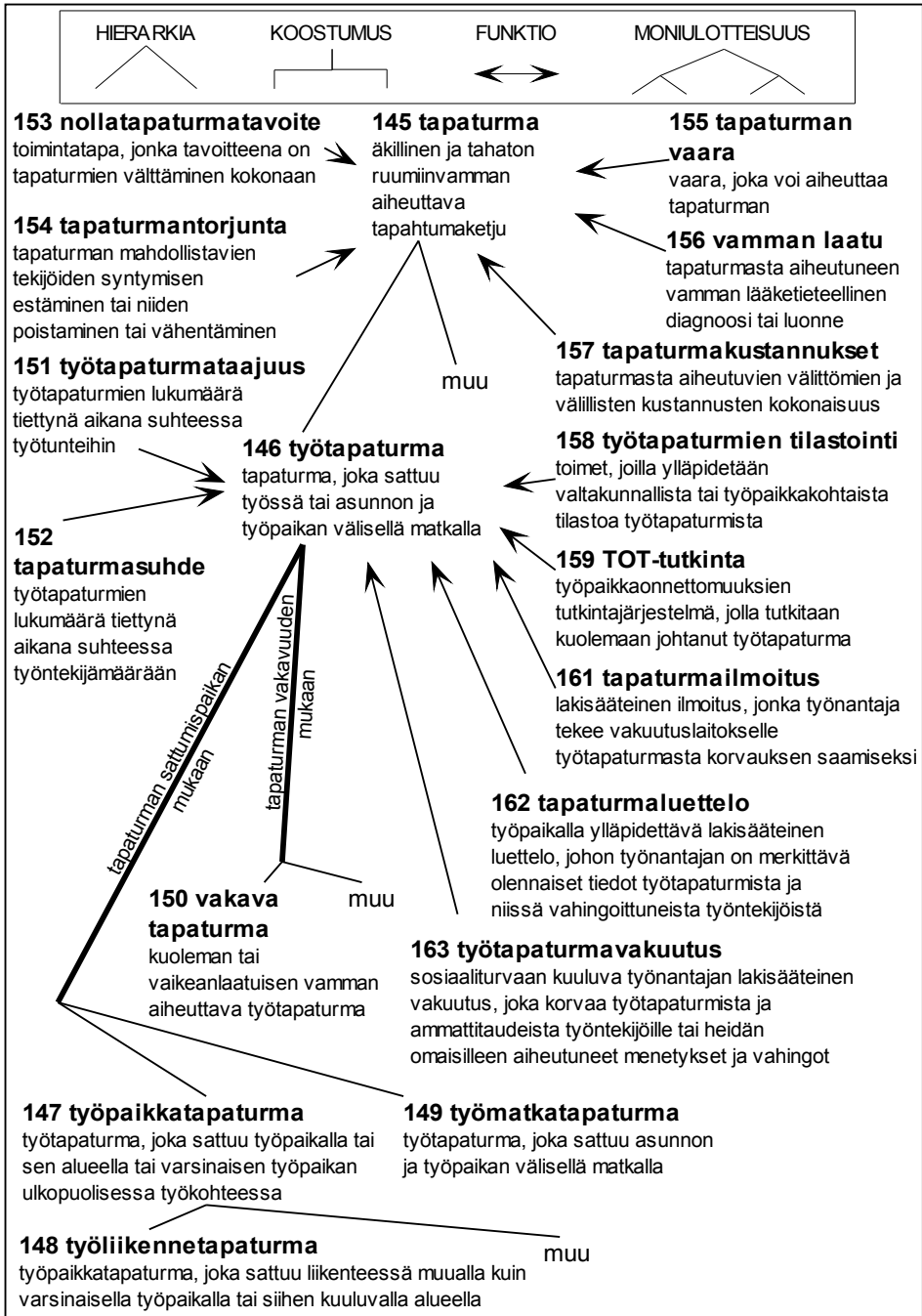
EY-tyyppitarkastus; tyyppitarkastus

sv	EG-typkontroll
en	EC type examination
de	EG-Baumusterprüfung <i>f</i>
fr	examen <i>m</i> CE de type

menettely, jolla ilmoitettu laitos toteaa ja varmentaa, että Euroopan talousalueen markkinoille saatettavan koneen, turvakomponentin tai *henkilönsuojaimen* mallikappale täyttää säännösten mukaiset vaatimukset

procedur genom vilken ett anmält organ försäkrar och intygar, att ett exemplar av en viss maskinmodell, säkerhetskomponent eller *personlig skyddsutrustning* som släpps på marknaden inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet, uppfyller kraven i bestämmelserna

3.3 Työtapaturmat Arbetsolycksfall

Käsitekaavio 23. Tapaturma.

145

tapaturma

sv	olycksfall <i>n</i>
en	accident
de	Unfall <i>m</i>
fr	accident <i>m</i>

äkillinen ja tahaton ruumiinvamman aiheuttava tapahtumaketju
plötsligt och oavsiktligt händelseförlopp som orsakar kroppsskada

146

työtapaturma

sv	arbetsolycksfall <i>n</i> ; olycksfall <i>n</i> i arbetet inte: arbetsolycka
en	accident at work; work accident; occupational accident; work injury not: employment accident
de	Arbeitsunfall <i>m</i> ; Betriebsunfall <i>m</i>
fr	accident <i>m</i> du travail

tapaturma, joka sattuu työssä tai asunnon ja työpaikan välisellä matkalla
olycksfall som inträffar i arbetet eller under färd till eller från arbetsplatsen

147

työpaikkatapaturma

sv	arbetsplatsolycksfall <i>n</i> ; olycksfall <i>n</i> på arbetsplatsen
en	work-related accident; workplace accident
de	Unfall <i>m</i> am Arbeitsplatz
fr	accident <i>m</i> sur le lieu de travail

työtapaturma, joka sattuu työpaikalla tai sen alueella tai varsinaisen työpaikan ulkopuolisessa työkohteessa

arbetsolycksfall som inträffar på arbetsplatsen eller utanför den egentliga arbetsplatsen på plats där arbete utförs

148

työliikennetapaturma

sv	olycksfall <i>n</i> i arbetstrafiken /FI/
en	occupational traffic accident
de	Dienstwegeunfall <i>m</i>
fr	accident <i>m</i> de la circulation professionnelle

työpaikkatapaturma, joka sattuu liikenteessä muualla kuin varsinaisella työpaikalla tai siihen kuuluvalla alueella

arbetsplatsolycksfall som inträffar i trafiken annanstans än på den egentliga arbetsplatsen eller på område som hör till denna

149

työmatkatapaturma

sv	färdolycksfall <i>n</i> ; olycksfall <i>n</i> under arbetsfärd /FI/
en	commuting accident; accident on the way to or from work
de	Wegeunfall <i>m</i>
fr	accident <i>m</i> de trajet

työtapaturma, joka sattuu asunnon ja työpaikan välisellä matkalla
arbetsolycksfall som inträffar under färd till eller från arbetsplatsen

150

vakava tapaturma

sv	allvarligt olycksfall <i>n</i> ; allvarlig olycka
en	serious accident
de	schwerer Arbeitsunfall <i>m</i>
fr	accident <i>m</i> grave

kuoleman tai vaikeanlaatuisen vamman aiheuttava *työtapaturma*
Vakavista tapaturmista pitää tehdä ilmoitus *työsuojelupiirille*.

arbetsolycksfall som har dödlig utgång eller som medför svåra skador
Allvarliga olycksfall bör anmälas till *arbetarskyddsdistriktet*.

151

työtapaturmataajuus

sv	olycksfallsfrekvens
en	accident frequency; accident rate
de	Unfallhäufigkeit <i>f</i> ; Arbeitsunfallhäufigkeit <i>f</i>
fr	fréquence <i>f</i> des accidents du travail; fréquence <i>f</i> des accidents; taux <i>m</i> de fréquence des accidents

työtapaturmien lukumäärä tietyssä aikana suhteessa työtunteihin
Työtapaturmataajuus lasketaan pääsääntöisesti työtapaturmien lukumääränä miljoonaa työtuntia kohti.

antalet *arbetsolycksfall* under en viss tid i förhållande till arbetstimmarna
Olycksfallsfrekvensen beräknas som antalet arbetsolycksfall per 1 miljon arbetstimmar.

152

tapaturmasuhde

sv	olycksfallskvot
en	accident incidence rate
de	Unfallquote <i>f</i> ; Arbeitsunfallquote <i>f</i>
fr	taux <i>m</i> d'incidence des accidents du travail

työtapaturmien lukumäärä tietyssä aikana suhteessa työntekijämäärään
antalet *arbetsolycksfall* under en viss tidsperiod i förhållande till antalet *arbets-tagare*

153

nollatapaturmatavoite; nolla tapaturmaa -tavoite

sv	nollvision för olycksfall
en	zero accidents objective
de	Ziel <i>n</i> von null Unfällen
fr	objectif <i>m</i> zéro accident

toimintatapa, jonka tavoitteena on *tapaturmien* välttäminen kokonaan

Nollatapaturmatavoitteen mukaan kaikista *vaaratilanteista* pitää oppia, vaaratilanteisiin on reagoitava välittömästi ja niitä on seurattava. Nolla-tapaturmatavoitteen mukaisesti tapaturmien torjuminen on kaikkien asia.

verksamhetssätt vars mål är att undvika *olycksfall* helt och hållet

Enligt visionen om noll olycksfall skall man lära sig av alla *farliga situationer*, det skall ske en omedelbar reaktion på alla risksituationer och dessa skall följas upp. Enligt visionen om noll olycksfall är bekämpningen av olycksfall allas sak.

154

tapaturmantorjunta; tapaturmatorjunta

sv	bekämpning av olycksfall; olycksfallsbekämpning
en	accident prevention
de	Unfallverhütung <i>f</i>
fr	prévention <i>f</i> des accidents

tapaturman mahdollistavien tekijöiden syntymisen estäminen tai niiden poistaminen tai vähentäminen

verksamhet som hindrar att faktorer som orsakar *olycksfall* uppstår eller eliminering eller minskning av dessa

155

tapaturman vaara; tapaturmavaara

sv	olycksfallsrisk
en	accident risk; risk of injury
de	Unfallgefahr <i>f</i>
fr	risque <i>m</i> d'accident

vaara, joka voi aiheuttaa *tapaturman*

risk som kan leda till *olycksfall*

156

vamman laatu

<tapaturmavakuutuksissa>

sv	skadans art
en	type of injury
de	Schadensart <i>f</i>
fr	nature <i>f</i> de la lésion

tapaturmasta aiheutuneen vamman lääketieteellinen diagnoosi tai luonne

medicinsk diagnos eller art av skada som uppkommit på grund av ett *olycksfall*

157

tapaturmakustannukset

sv	olycksfallskostnader <i>pl</i> ; kostnader <i>pl</i> för olycksfall
en	costs <i>pl</i> of accidents; accident costs <i>pl</i>
de	Unfallkosten <i>pl</i>
fr	coûts <i>m pl</i> des accidents

tapaturmasta aiheutuvien välittömien ja välillisten kustannusten kokonaisuus

Välillisiä kustannuksia aiheuttavat muun muassa omaisuus- ja materiaali-vahingot, tuotannon häiriöt ja laatumenetykset.

sammanlagda indirekta och direkta kostnader som uppstått på grund av ett *olycksfall*

Indirekta kostnader uppstår bland annat på grund av egendoms- och materialskador, störningar i produktionen och kvalitetsförluster.

158

työtapaturmien tilastointi

sv	skadeklassificering; klassificering av skada
en	accident classification; keeping accident statistics
de	Erfassung <i>f</i> von Arbeitsunfällen; Statistik <i>f</i> über Arbeitsunfälle
fr	statistiques <i>f pl</i> des accidents du travail

toimet, joilla ylläpidetään valtakunnallista tai työpaikkakohtaista tilastoa *työ-tapaturmista*

Työtapaturmien tilastoinnissa kirjataan EU:n ESAW-luokituksen mukaisesti työtehtävä (2) (henkilön tekemän työvaiheen luonne vahingoittumishetkellä), työsuoritus (henkilön täsmällinen toiminta juuri ennen vahingoittumishetkeä), poikkeama (viimeisin vahingoittumista edeltänyt tapahtuma), vahingoittumistapa (tapa, jolla vahingoittunut ruumiinosa joutui kosketuksiin vamman aiheuttajan kanssa) ja vahingoittumistapaan liittyvä välitön aiheuttaja eli vamman aiheuttaja (fyysinen tekijä, jonka kanssa vahingoittunut ruumiinosa joutui kosketuksiin).

åtgärder, varmed statistik förs över *arbetsolycksfall* som inträffat i hela landet eller på enskilda arbetsplatser

I statistikföringen av arbetsolycksfall registreras utgående från EU:s ESAW-klassificering följande variabler: arbetsuppgift (2) (huvudsaklig art av arbete eller arbetsuppgift som den skadade utförde vid tidpunkten för olycksfallet) arbetsprestation (den aktivitet som den skadade utförde just innan olycksfallet inträffade) avvikelse (den sista händelsen innan olycksfallet inträffade) skadesätt (sätt på vilket den skadade kroppsdelens kom i kontakt med den faktor som orsakade skadan) och omedelbar faktor som orsakade skadan i anslutning till skadesättet, det vill säga orsaken till skadan (fysisk faktor med vilken den skadade kroppsdelens kom i kontakt med).

159

TOT-tutkinta

sv	TOT-undersökning
en	TOT investigation; TOT accident investigation
de	Untersuchung <i>f</i> der tödlichen Arbeitsunfälle
fr	enquête <i>f</i> d'accident TOT

työpaikkaonnettomuuksien tutkintajärjestelmä, jolla tutkitaan kuolemaan johtanut *työtaturma*

TOT-tutkinnan tekee tutkintatyöryhmä *Tapaturmavakuutuslaitosten liiton* hallituksen johdossa ja valvonnassa.

TOT-tutkinta koskee palkansaaajia ja *YTOT-tutkinta* yrittäjiä ja ammatinharjoittajia.

TOT-tutkinnan tavoitteena on löytää vastaukset siihen, mitä tapahtui ja miksi sekä miten vastaavat uudet työtaturmat voidaan torjua.

TOT-tutkinnan tuloksena laadittava TOT-raportti toimitetaan työpaikoille, joilla on samanlaiset *työolot* tai *työmenetelmät* kuin tutkitussa tapauksessa.

system för undersökning av arbetsplatsolyckor varmed *arbetsolycksfall* med dödlig utgång undersöks

TOT-undersökning genomförs av en arbetsgrupp under ledning och övervakning av *Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbunds* styrelse.

TOT-undersökningen berör lönetagare och *YTOT-undersökningen* företagare och yrkesutövare.

Målet för TOT-undersökningen är att finna svar på frågorna vad som skedde och varför samt på vilket sätt motsvarande arbetsolycksfall i fortsättningen skall kunna undvikas.

Resultatet av TOT-undersökningen är en TOT-rapport som lämnas till arbetsplatser med liknande *arbetsförhållanden* eller *arbetsmetoder* som det undersökta fallet.

160

YTOT-tutkinta

sv	YTOT-undersökning
en	YTOT investigation; YTOT accident investigation
de	Untersuchung <i>f</i> der tödlichen Arbeitsunfälle bei Selbständigen
fr	enquête <i>f</i> d'accident des tiers (TOT)

TOT-tutkinta, joka kohdistuu yrittäjille ja itsenäisille ammatinharjoittajille *yhteisellä työpaikalla* sattuneisiin *työtaturmiin*

YTOT-tutkinnasta laadittavaa raporttia kutsutaan YTOT-raportiksi.

TOT-undersökning som gäller *arbetsolycksfall* som inträffat på *gemensamma arbetsplatser* för företagare och yrkesutövare

Rapporten som sammanställs utgående från YTOT-undersökningen kallas YTOT-rapport.

161

tapaturmailmoitus

sv	olycksfallsanmälan
en	accident report
de	Unfallanzeige <i>f</i>
fr	déclaration <i>f</i> d'accident

lakisääteinen ilmoitus, jonka työnantaja tekee vakuutuslaitokselle *työtapaturmasta* korvauksen saamiseksi

Tapaturmailmoitus tehdään erityisellä tapaturma- ja ammattitauti-ilmoituslomakkeella.

lagstadgad anmälan som arbetsgivaren gör till försäkringsbolaget för att få ersättning för *arbetsolycksfall*

Olycksfallsanmälan görs på särskild anmälningsblankett för olycksfall och yrkessjukdomar.

162

tapaturmaluettelo

sv	olycksfallsförteckning
en	accident record; accident register
de	Unfallverzeichnis <i>n</i>
fr	registre <i>m</i> des accidents

työpaikalla ylläpidettävä lakisääteinen luettelo, johon työnantajan on merkittävä olennaiset tiedot *työtapaturmista* ja niissä vahingoittuneista *työntekijöistä*

lagstadgad förteckning som förs på arbetsplatsen och i vilken arbetsgivaren för in väsentliga upplysningar om *arbetsolycksfall* och de *arbetstagare* som skadats i dessa

163

työtapaturmavakuutus

sv	arbetsolycksfallsförsäkring
en	occupational accident insurance
de	Arbeitsunfallversicherung <i>f</i>
fr	assurance <i>f</i> accidents du travail; assurance <i>f</i> accidents

sosiaaliturvaan kuuluva työnantajan lakisääteinen vakuutus, joka korvaa *työtapaturmista* ja *ammattitaukeista työntekijöille* tai heidän omaisilleen aiheutuneet menetykset ja vahingot

för arbetsgivare lagstadgad försäkring som ingår i socialskyddet och som ersätter förluster och skador som *arbetstagare* eller deras anhöriga lidit på grund av *arbetsolycksfall* eller *yrkessjukdom*

164

suuronnettomuus

sv storolycka; katastrof
 en major accident; > disaster; > catastrophe
 de Katastrophe *f*, Großunfall *m*
 fr catastrophe *f*, accident *m* majeur

onnettomuus, jota on kuolleiden tai loukkaantuneiden tai ympäristöön tai omaisuuteen kohdistuneiden vahinkojen määrän tai onnettomuuden laadun perusteella pidettävä erityisen vakavana

Työympäristössä suuronnettomuuden voi aiheuttaa esimerkiksi kemikaali, räjähdde tai säteily.

Suuronnettomuudella tarkoitetaan kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin yhteydessä huomattavaa päästöä, tulipaloa, räjähdystä tai muuta ilmiötä, joka seuraa *vaarallisia kemikaaleja* käsittelevän tai varastoivan tuotantolaitoksen toiminnassa esiintyneistä hallitsemattomista tapahtumista, jotka voivat aiheuttaa ihmisten terveyteen tai ympäristöön kohdistuvaa vakavaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää *vaaraa* laitoksen sisä- tai ulkopuolella ja joissa on mukana yksi tai useampi vaarallinen kemikaali.

Suuronnettomuuksiin täytyy varautua. Suuronnettomuuden vaaran aiheuttaneet tilanteet täytyy tutkia. Suuronnettomuus voi olla lähtöisin työpaikalta, mutta sen seurausten rajoittamisesta vastaavat myös muut tahot. Onnettomuustutkintakeskus tutkii kaikki Suomessa sattuneet suuronnettomuudet.

olycka som anses vara särskilt allvarlig på grund av antalet döda eller skadade, eller skadornas omfattning på miljö, eller egendom eller olyckstyp

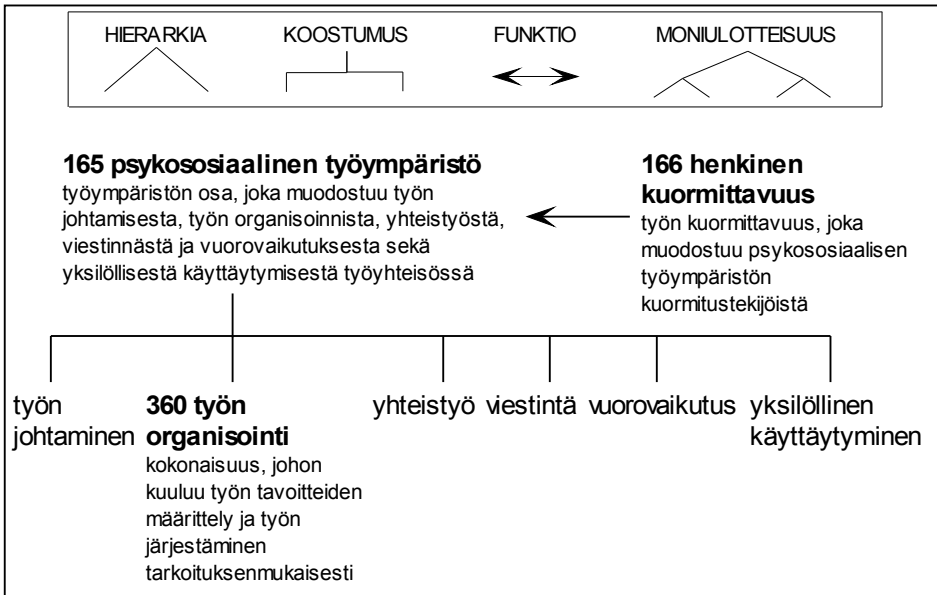
I arbetsmiljön kan till exempel en kemikalie, ett explosivt ämne eller strålning vara orsaken till en storolycka.

Med storolycka avses i samband med industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier betydande utsläpp, brand, explosion eller annan händelse, som orsakas av okontrollerade händelseförlopp i en produktionsanläggning som hanterar eller upplagrar *farliga kemikalier*, som medför allvarlig, omedelbar eller fördröjd *fara* för människors hälsa eller för miljön, inne i eller utanför anläggningen, samt där en eller flera farliga kemikalier ingår.

Beredskap för storolyckor bör finnas. Situationer som medför fara för en storolycka måste undersökas. En storolyckas orsak kan finnas på arbetsplatsen men för att begränsa dess följder svarar även andra parter. Centralen för undersökning av olyckor undersöker alla storolyckor som inträffar i Finland.

4 TYÖYMPÄRISTÖ ARBETSMILJÖ

4.1 Psykososiaalinen työympäristö Psykosocial arbetsmiljö

Käsitekaavio 25. Psykososiaalinen työympäristö.

165

psykososiaalinen työympäristö

sv psykosocial arbetsmiljö
en psychosocial work environment
de psychosoziale Arbeitsumgebung *f*
fr environnement *m* psychosocial de travail

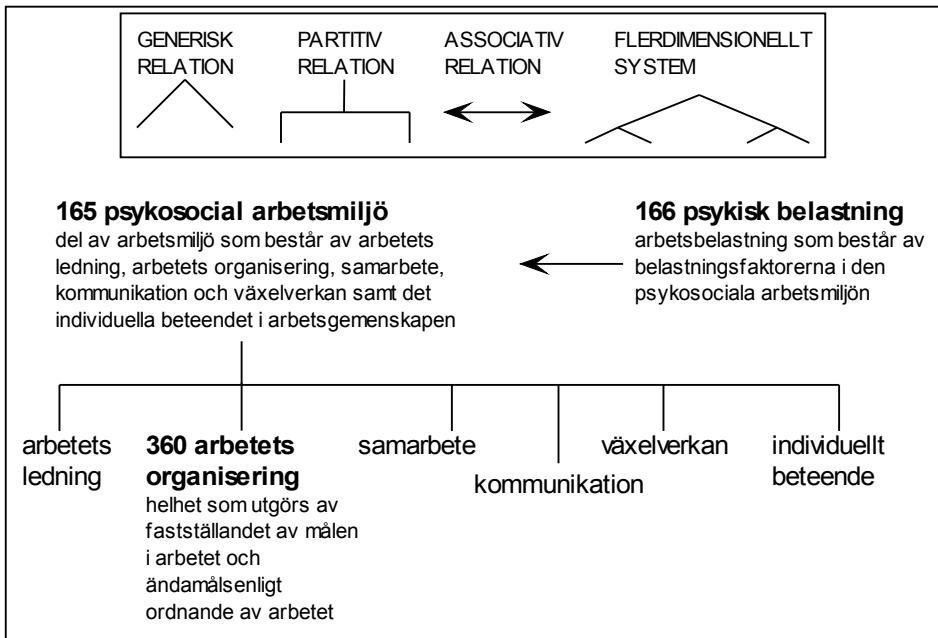
työympäristön osa, joka muodostuu työn johtamisesta, *työn organisoinnista*, yhteistyöstä, viestinnästä ja vuorovaikutuksesta sekä yksilöllisestä käyttäytymisestä *työyhteisössä*

Psykososiaaliseen työympäristöön vaikuttavat sosiaaliin kontakteihin, työyhteisön kulttuuriin, *työilmapiiriin*, arvoihin ja normeihin, vastuun jakoon ja työn sisältöön liittyvät tekijät.

del av *arbetsmiljö* som består av arbetets ledning, *arbetets organisering*, samarbete, kommunikation och växelverkan samt det individuella beteendet i *arbetsgemenskapen*

På den psykosociala arbetsmiljön inverkar faktorer kring de sociala kontakterna, arbetsgemenskapens kultur, *arbetsplatsklimatet*, normer och värderingar, ansvarsfördelningen och innehållet i arbetet.

Begreppsdiagram 26. Psykosocial arbetsmiljö.

166

henkinen kuormittavuus; psyykkinen kuormittavuus; henkinen kuormitus

sv psykisk belastning

en mental work load

de psychische Belastung *f*

fr charge *f* mentale de travail; charge *f* mentale

työn kuormittavuus, joka muodostuu *psykososiaalisen työympäristön kuormitus-tekijöistä*

Henkinen kuormittavuus voi aiheuttaa *stressiä* ja johtaa *työuupumukseen* sekä muihin fyysisiin ja psyykkisiin häiriöihin ja sairauksiin.

arbetsbelastning som består av *belastningsfaktorena* i den *psykosociala arbetsmiljön*

Psykisk belastning kan orsaka *stress* och leda till *utbrändhet* samt andra fysiska och psykiska störningar och sjukdomar.

167

stressi

sv	stress
en	stress (2)
de	Stress <i>m</i>
fr	stress <i>m</i>

psykkinen *työssä kuormittuminen*, joka saattaa aiheuttaa epäsuotavia tai terveydelle vahingollisia reaktioita yksilössä

Stressireaktioita ovat esimerkiksi ahdistuneisuus, jännittyneisyys, masentuneisuus, unen häiriöt, lihasjännitys ja sydämen toiminnan epäsäännöllisyys.

Työstressi aiheutuu ristiriidasta *työn vaatimusten* ja yksilön edellytysten välillä. Työstressiä voivat aiheuttaa työn liian vähäiset tai liian suuret haasteet. Työstressiä voidaan arvioida *työntekijän* oman näkemyksen perusteella tai mitata fysiologisilla tai biokemiallisilla mittareilla.

psykisk *arbetspåfrestning* som kan orsaka icke önskvärda eller hälsoskadliga reaktioner hos individen

Stressreaktioner är till exempel ångest, spänningstillstånd, depression, sömnstörningar, muskelspänning och oregelbunden hjärtverksamhet.

Arbetsstress orsakas av konflikter mellan *arbetskrav* och individens egna förutsättningar. För små eller för stora utmaningar i arbetet kan medföra arbetsstress. Arbetsstressen kan uppskattas utgående från *arbetsstagarens* egen uppfattning eller mätas med hjälp av fysiologiska eller biokemiska mätare.

168

työhyvinvointi

sv	välbefinnande i arbetet
en	well-being at work
de	Wohlbefinden <i>n</i> am Arbeitsplatz
fr	bien-être <i>m</i> au travail

työntekijän fyysinen ja psykkinen olotila, joka perustuu työn, *työympäristön* ja vapaa-ajan sopivaan kokonaisuuteen

Ammattitaito ja *työn hallinta* ovat tärkeimmät työhyvinvointia edistävät tekijät.

Työhyvinvointia voidaan tarkastella myös työnantajan toiminnan kannalta.

arbetstagarens fysiska och psykiska tillstånd som härrör sig från en lämplig helhet som utgörs av arbete, *arbetsmiljö* och fritid

Yrkesskicklighet och *kontroll över arbetet* är de viktigaste faktorerna när det gäller främjandet av arbetshälsan.

Välbefinnande i arbetet kan betraktas även ur arbetsgivarens synvinkel.

169

työmotivaatio

sv	arbetsmotivation
en	work motivation
de	Arbeitsmotivation <i>f</i>
fr	motivation <i>f</i> au travail

työntekijän tai ryhmän tietoiset tai tiedostamattomat motiivit, jotka ohjaavat suhtautumista työhön ja vaikuttavat *työhyvointiin*

medvetna eller omedvetna motiv hos en *arbetstagare* eller en grupp, som styr inställningen till arbetet och inverkar på *välbefinnandet i arbetet*

170

työtyytyväisyys

sv	arbetstillfredsställelse
en	job satisfaction
de	Arbeitszufriedenheit <i>f</i>
fr	satisfaction <i>f</i> au travail; satisfaction <i>f</i> des travailleurs

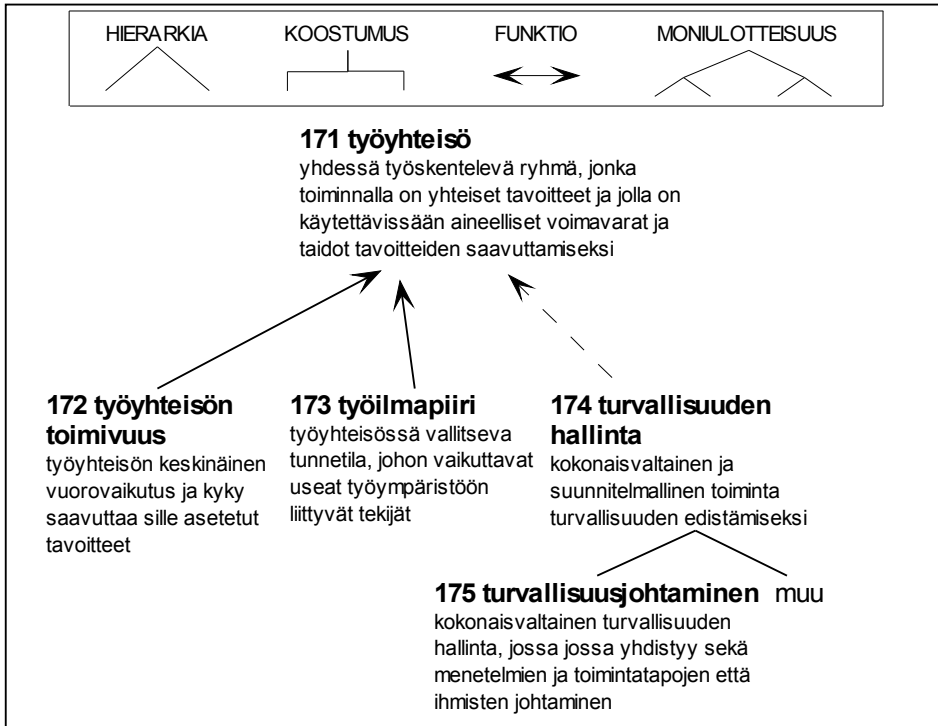
tunnetila, joka ilmaisee, kuinka *työntekijä* kokee työnsä

Työtyytyväisyys perustuu *työntekijän* omaan arvioon työstä, *työyhteisöstä* ja työpaikasta.

känslotillstånd som anger hur *arbetstagaren* upplever sitt arbete

Arbetstillfredsställselsen grundar sig på arbetstagarens egen bedömning av arbetet, *arbetsgemenskapen* och arbetsplatsen.

4.2 Työyhteisö Arbetsgemenskap

Käsitekaavio 27. Työyhteisö.

171

työyhteisö

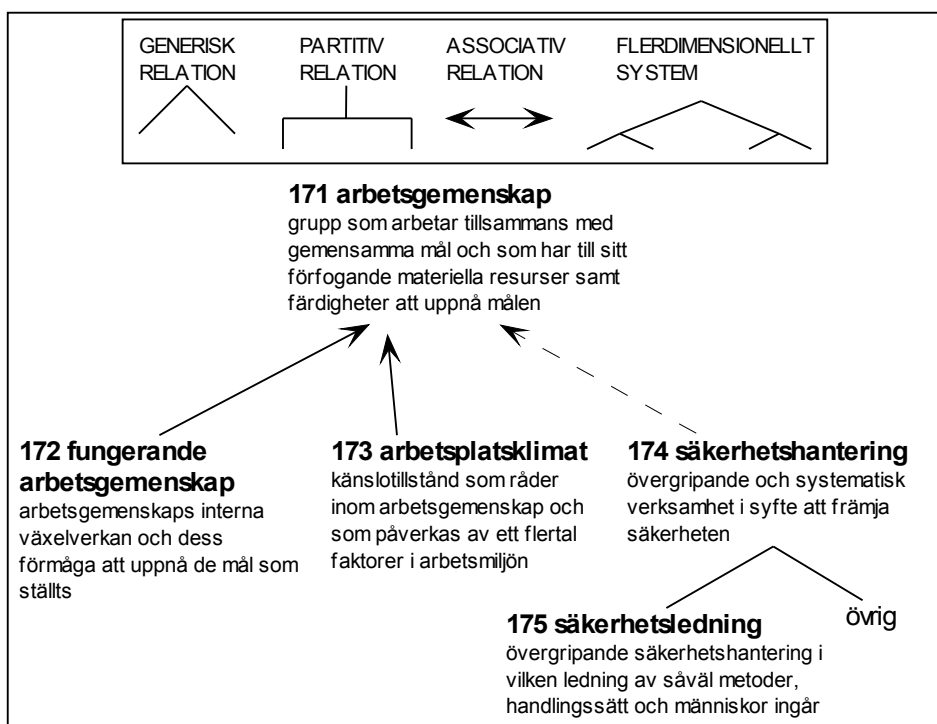
sv arbetsgemenskap
en work community; > work unit
de Arbeitsgemeinschaft *f*
fr collectif *m* de travail; > équipe *f* (1)

yhdessä työskentelevä ryhmä, jonka toiminnalla on yhteiset tavoitteet ja jolla on käytettävissään aineelliset voimavarat ja taidot tavoitteiden saavuttamiseksi

Työyhteisö voi tarkoittaa esimerkiksi organisaatiota, *tiimiä* (1), osastoa tai työryhmää.

grupp som arbetar tillsammans med gemensamma mål och som har till sitt förfogande materiella resurser samt färdigheter att uppnå målen

Arbetsgemenskapen kan omfatta till exempel en organisation, ett *lag*, en avdelning eller en arbetsgrupp.

Begreppsdiagram 28. Arbetsgemenskap.

172

työyhteisön toimivuus

- sv fungerande arbetsgemenskap
- en functioning of the work community
- de Funktionieren *n* der Arbeitsgemeinschaft;
Leistungsfähigkeit *f* der Arbeitsgemeinschaft
- fr fonctionnement *m* du collectif de travail

työyhteisön keskinäinen vuorovaikutus ja kyky saavuttaa sille asetetut tavoitteet

Työyhteisön toimivuuteen vaikuttavat esimerkiksi toimintaan varattujen resurssien riittävyys, johtaminen, *työilmapiiri* ja yhteistyön toteutuminen työyhteisössä.

arbetsgemenskaps interna växelverkan och dess förmåga att uppnå de mål som ställts

Hur väl arbetsgemenskapen fungerar, beror till exempel på hur tillräckliga resurser reserveras, ledning, *arbetsplatsklimat* och hur samarbetet förverkligas i arbetsgemenskapen.

173

työilmapiiri

sv arbetsplatsklimat *n*; arbetsklimat *n*
en work climate; working climate; work atmosphere
de Arbeitsklima *n*; Betriebsklima *n*
fr climat *m* de travail; ambiance *f* de travail

työyhteisössä vallitseva tunnetila, johon vaikuttavat useat *työympäristöön* liittyvät tekijät

Työilmapiiri vaihtelee herkästi.

känslotillstånd som råder inom *arbetsgemenskap* och som påverkas av ett flertal faktorer i *arbetsmiljön*

Arbetsklimatet reagerar känsligt.

174

turvallisuuden hallinta

sv säkerhetshantering
en safety management (1)
de Sicherheitsmanagement *n* (1)
fr gestion *f* de la sécurité et de la santé au travail; gestion *f* de la SST

kokonaisvaltainen ja suunnitelmallinen toiminta turvallisuuden edistämiseksi

Turvallisuuden hallinta työpaikalla perustuu *työyhteisön* yhteistyöhön työnantajan johdolla.

övergripande och systematisk verksamhet i syfte att främja säkerheten

Säkerhetshanteringen på arbetsplatsen grundar sig på samarbetet inom *arbetsgemenskapen* under ledning av arbetsgivaren.

175

turvallisuusjohtaminen

sv säkerhetsledning
en safety management (2)
de Sicherheitsmanagement *n* (2)
fr management *m* de la santé et de la sécurité au travail

kokonaisvaltainen *turvallisuuden hallinta*, jossa jossa yhdistyy sekä menetelmien ja toimintatapojen että ihmisten johtaminen

Turvallisuusjohtaminen pitää sisällään suunnittelun, toiminnan ja seurannan. Se sisältää ajatuksen turvallisuuden ja terveellisyyden edistämisestä.

övergripande *säkerhetshantering* i vilken ledning av såväl metoder, handlingssätt och människor ingår

Säkerhetsledning omfattar planering, verksamhet och uppföljning. Här ingår tanken om främjande av säkerhet och hälsa.

176

työolobarometri

sv	arbetslivsbarometer
en	work life barometer rather than: working life barometer
de	Arbeitsleben-Barometer <i>n</i>
fr	baromètre <i>m</i> des conditions de travail

työoloja ja niiden muutoksia mittaava selvitys

Työolobarometri voidaan toteuttaa esimerkiksi tietyssä organisaatiossa tai tietyllä alalla.

Työministeriö tekee vuosittain valtakunnallisen, kaikki toimialat kattavan työolobarometrin.

utredning för att mäta *arbetsförhållandena* och förändringar i dem

Arbetslivsbarometern kan tillämpas till exempel inom en viss organisation eller inom en viss bransch.

Arbetsministeriet sammanställer årligen en riksomfattande arbetslivsbarometer som omfattar alla branscher.

177

epäasiallinen kohtelu työssä

sv	osakligt bemötande <i>n</i> i arbetet; kränkande särbehandling i arbetet
en	unfair treatment at work; unjust treatment at work
de	~ Belästigung <i>f</i> am Arbeitsplatz
fr	traitement <i>m</i> inéquitable; traitement <i>m</i> injustifié

yleisen hyvän tavan vastainen käyttäytyminen toisia kohtaan työssä

Epäasiallista kohtelua työssä on muun muassa *työsyryntä*, *häirintä*, painostus ja loukkaukset. Epäasiallinen kohtelu työssä voi loukata *tasa-arvoisuutta* tai olla *yhdenvertaisuuden* vastaista.

Työnantajan on pyrittävä poistamaan *työntekijään* kohdistuva ja hänen terveydelleen haittaa tai *vaaraa* aiheuttava epäasiallinen kohtelu.

uppförande mot varandra i arbetet som strider mot gott uppförande

Osakligt bemötande i arbetet är bland annat *diskriminering i arbetslivet*, *mobbning*, påtryckning och förolämpningar. Osakligt bemötande i arbetet kan kränka *jämställdheten* eller strida mot principerna för *likställdhet*.

Arbetsgivaren bör sträva efter att undanröja osakligt bemötande som riktar mot *arbetstagare* och som medför olägenheter eller *fara* för hans eller hennes hälsa.

178

työsyryjintä

sv	diskriminering i arbetslivet; mobbning (1)
en	occupational discrimination
de	Diskriminierung <i>f</i> am Arbeitsplatz
fr	discrimination <i>f</i> au travail

työnhakijan tai *työntekijän* asettaminen epäedulliseen asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella

Työsyryjintä voi perustua esimerkiksi työntekijän etnisyyteen, sukupuoleen tai mielipiteisiin.

Työsyryjintä on säädetty rikoslaissa rangaistavaksi.

försättande av arbetssökande eller *arbetstagare* i ofördelaktig ställning på grund av orsak som gäller hans eller hennes person

Diskriminering i arbetslivet kan ske till exempel på grund av arbetstagarens etniska ursprung, kön eller åsikt.

Diskriminering i arbetslivet är straffbart i enlighet med strafflagen.

179

häirintä

sv	mobbning (2); trakasserier <i>pl</i>
en	harassment; bullying
de	~ Belästigung <i>f</i> ; > Mobbing <i>n</i>
fr	harcèlement <i>m</i>

järjestelmällinen ja jatkuva toista alistava toiminta

Häirintä voi ilmetä esimerkiksi sukupuolisena häirintänä tai kiusaamisena.

systematisk och fortlöpande verksamhet för att underkasta en annan person

Mobbning kan yttra sig bland annat som sexuella trakasserier eller som annan mobbning.

180

työpaikkaväkivalta; työväkivalta

sv	våld <i>n</i> i arbetet; våld <i>n</i> på arbetsplatsen; arbetsplatsvåld <i>n</i>
en	violence at work; threat of violence at work
de	Gewalt <i>f</i> am Arbeitsplatz
fr	violence <i>f</i> sur le lieu de travail; violence <i>f</i> au travail

väkivalta tai sen uhka, jonka kohteeksi työnantaja tai *työntekijä* joutuu *työtehtäviä* (1) hoitaessaan

fysiskt våld eller hot om våld som arbetsgivare eller *arbetstagare* utsätts för när hon eller han utför sina *arbetsuppgifter* (1)

181

tasa-arvoisuus; tasa-arvo

sv	jämställdhet; jämlikhet
en	equality (1); equity
de	Gleichberechtigung <i>f</i>
fr	égalité <i>f</i> (1); parité <i>f</i> ; non-discrimination <i>f</i>

kaikkien ihmisten yhtäläinen arvo yksilöinä ja yhteisön jäsenenä

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta työpaikalla on säädetty laissa.

alla människors lika värde som individer och som medlemmar i en gemenskap

I lagstiftningen finns det stadgar om jämställdhet mellan kvinnor och män på arbetsplatsen.

182

yhdenvertaisuus

sv	likställdhet
en	equality (2)
de	Gleichstellung <i>f</i>
fr	égalité <i>f</i> (2)

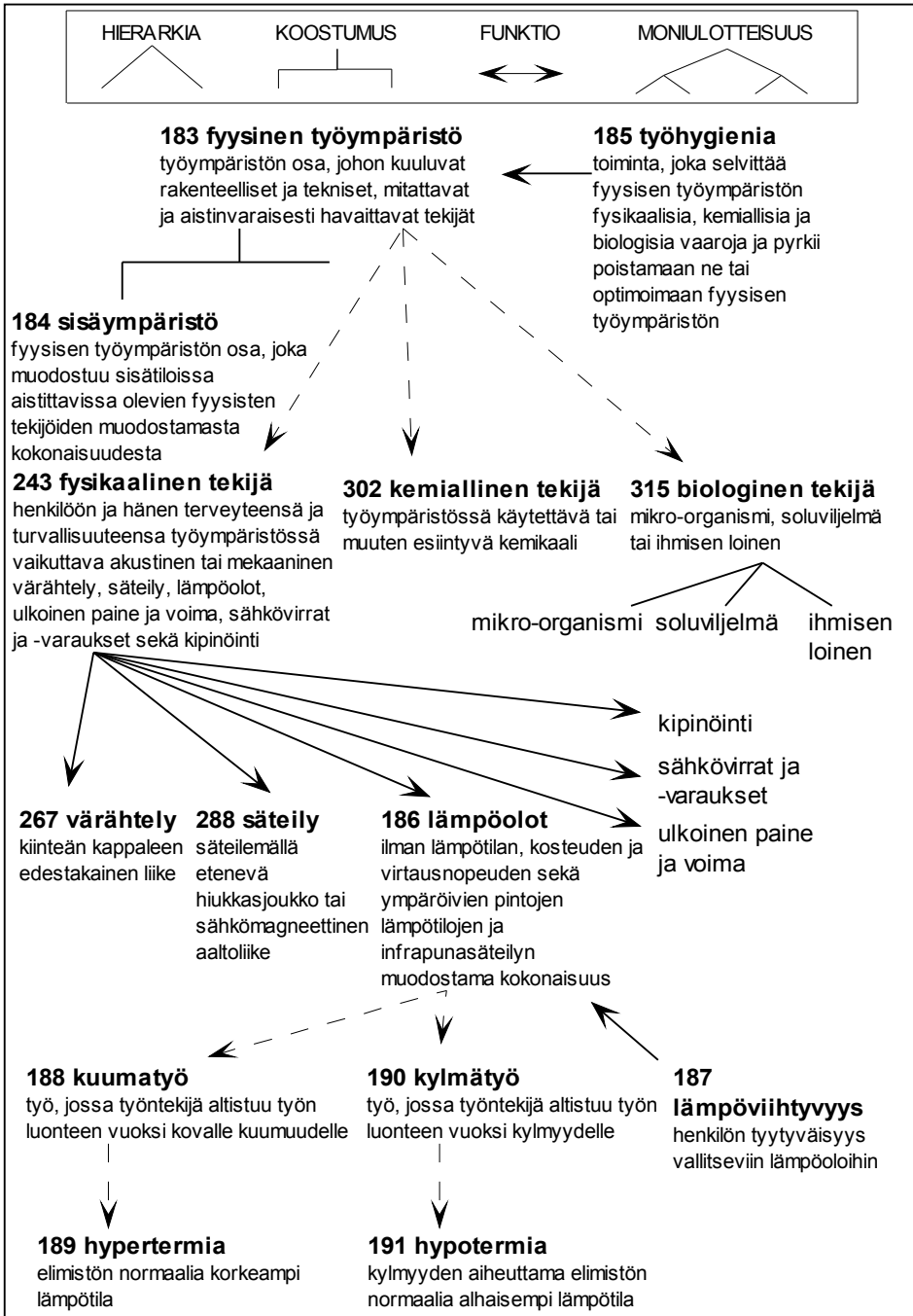
periaate, jonka mukaan ketään ei saa syrjiä henkilöön liittyvän syyn perusteella

Työssä yhdenvertaisuus liittyy esimerkiksi uskonnollisiin kysymyksiin, ikään, sukupuoliseen suuntautumiseen ja etniseen taustaan.

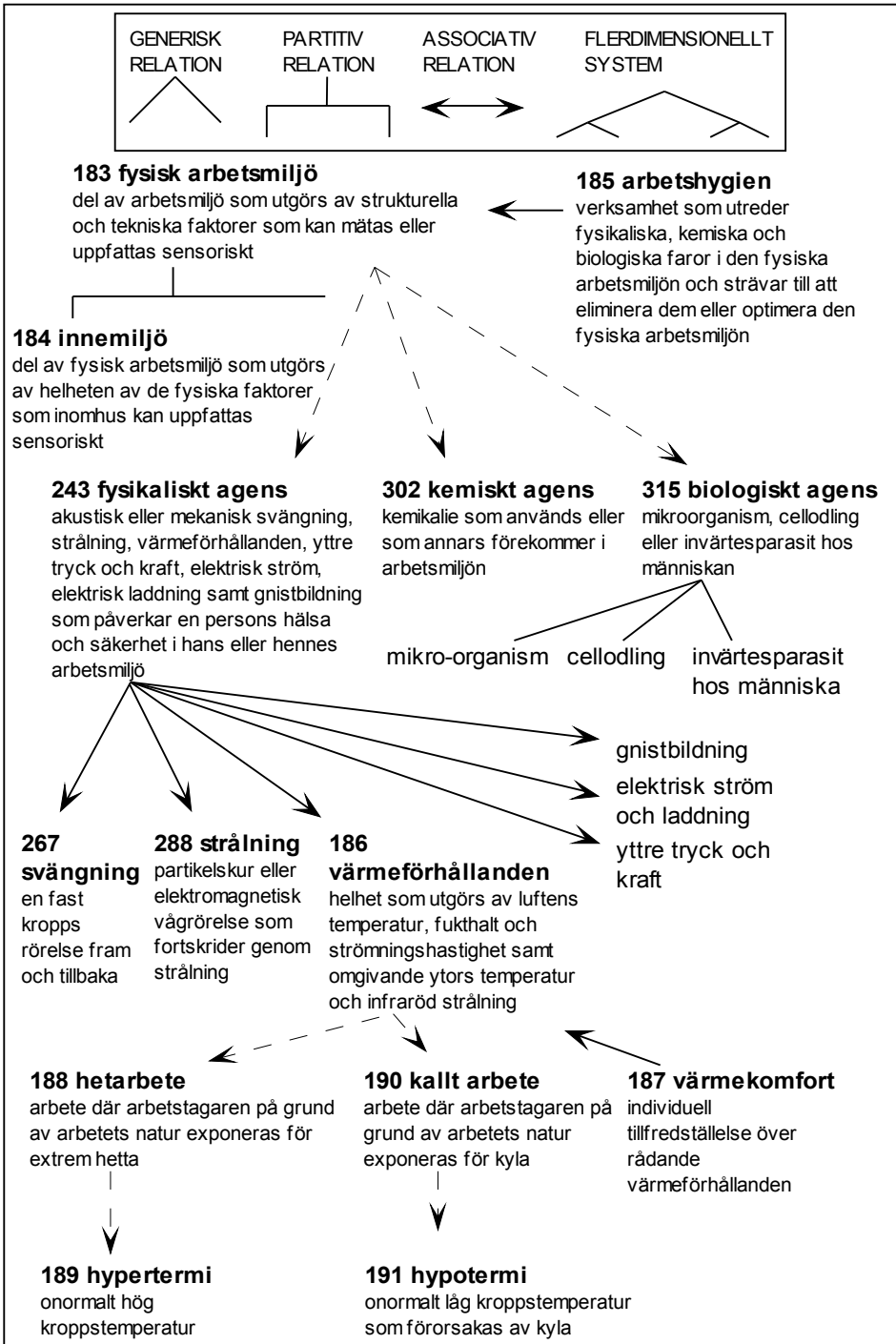
princip enligt vilken ingen får diskrimineras på grund av orsak som gäller hans eller hennes person

I arbetet gäller likställdhet till exempel trosfrågor, ålder, sexuell inriktning och etnisk bakgrund.

4.3 Fyysinen työympäristö Fysisk arbetsmiljö

Käsitekaavio 29. Fyysinen työympäristö.

Begreppsdiagram 30. Fysisk arbetsmiljö.

183

fyysinen työympäristö

sv	fysisk arbetsmiljö
en	physical work environment
de	physische Arbeitsumgebung <i>f</i>
fr	environnement <i>m</i> physique de travail

työympäristön osa, johon kuuluvat rakenteelliset ja tekniset, mitattavat ja aistinvaraisesti havaittavat tekijät

Fyysinen työympäristö koostuu lähinnä tiloista, työvälineistä, koneista ja laitteista sekä välittömistä *fysikaalisista, kemiallisista ja biologisista tekijöistä*.

del av *arbetsmiljö* som utgörs av strukturella och tekniska faktorer som kan mätas eller uppfattas sensoriskt

Den fysiska arbetsmiljön består främst av lokaler, arbetsredskap, maskiner och anordningar samt av omedelbara *fysikaliska, kemiska och biologiska agens*.

184

sisäympäristö

sv	innemiljö
en	indoor environment
de	Innenumgebung <i>f</i>
fr	environnement <i>m</i> intérieur

fyysisen työympäristön osa, joka muodostuu sisätiloissa aistittavissa olevien fyysisten tekijöiden muodostamasta kokonaisuudesta

Sisäympäristöön kuuluvat *lämpöolot* ja *sisäilman* laatu sekä akustinen ja visuaalinen ympäristö.

del av *fysisk arbetsmiljö* som utgörs av helheten av de fysiska faktorer som inomhus kan uppfattas sensoriskt

Innemiljön omfattar *värmeförhållanden* och *inneluftens* kvalitet samt den akustiska och visuella miljön.

185

työhygienia

sv	arbetshygien; yrkeshygien
en	occupational hygiene; industrial hygiene
de	Arbeitshygiene <i>f</i>
fr	hygiène <i>f</i> du travail; hygiène <i>f</i> industrielle

toiminta, joka selvittää *fyysisen työympäristön* fysikaalisia, kemiallisia ja biologisia *vaaroja* ja pyrkii poistamaan ne tai optimoimaan fyysisen työympäristön

Työhygieniassa *työntekijöiden altistumista* selvitetään muun muassa erilaisin mittauksin. Terveysriskien arvioinnin perustana käytetään *ohje-arvoja*.

Työhygieenikko-ammattinimikkeellä toimiva henkilö arvioi, mittaa ja ehkäisee *fysikaalisten, kemiallisten ja biologisten tekijöiden* aiheuttamia haittoja.

verksamhet som utreder fysikaliska, kemiska och biologiska *faror* i den *fysiska arbetsmiljön* och strävar till att eliminera dem eller optimera den fysiska arbetsmiljön

Inom arbetshygienen klarläggs *arbetstagarnas exponering* bland annat med hjälp av olika slag av mätningar. *Riktvärden* används som utgångspunkt vid bedömning av hälsorisker.

Yrkesbenämningen arbetshygieniker används om person som utvärderar, mäter och förebygger olägenheter som orsakas av *fysikaliska, kemiska och biologiska agens*.

186

lämpöolot

sv	värmeförhållanden <i>n pl</i>
en	thermal conditions <i>pl</i>
de	Temperaturverhältnisse <i>n pl</i>
fr	ambiance <i>f</i> thermique

ilman lämpötilan, kosteuden ja virtausnopeuden sekä ympäröivien pintojen lämpötilojen ja *infrapunasäteilyn* muodostama kokonaisuus

Lämpöolot tulee ottaa huomioon erityisen tarkasti *kuumatyössä* ja *kylmätyössä*.

helhet som utgörs av luftens temperatur, fukthalt och strömningshastighet samt omgivande ytors temperatur och *infraröd strålning*

Värmeförhållandena bör beaktas särskilt omsorgsfullt vid *heta* och *kalla arbeten*.

187

lämpöviihtyvyys

sv	värmekomfort; termisk komfort
en	thermal comfort
de	thermische Behaglichkeit <i>f</i>
fr	confort <i>m</i> thermique

henkilön tyytyväisyys vallitseviin *lämpöoloihin*

individuell tillfredställelse över rådande *värmeförhållanden*

188

kuumatyö

sv	hetarbete <i>n</i> ; hett arbete <i>n</i>
en	hot work; work in a hot environment
de	Hitzearbeit <i>f</i>
fr	travail <i>m</i> à la chaleur; travail <i>m</i> au chaud; travail <i>m</i> aux températures élevées

työ, jossa *työntekijä* altistuu työn luonteen vuoksi kovalle kuumuudelle, vrt. *altistuminen*

Kuumatyötä tehdään esimerkiksi valimoissa, lasiteollisuudessa, pesu-
loissa ja suurkeittiöissä. Kuumatyönä ei pidetä erityisen kuumalla säällä
tehtävää työtä.

Kuumatyö voi aiheuttaa esimerkiksi *hypertermiaa*.

arbete där *arbetstagaren* på grund av arbetets natur exponeras för extrem hetta,
jfr *exponering*

Hetarbeten utförs till exempel i gjuterier, glasindustrin, tvättinrättningar och
storkök. Arbete som utförs under speciellt varma väderleksförhållanden
betraktas inte som hetarbete.

Hetarbete kan till exempel orsaka *hypertermi*.

189

hypertermia

sv	hypertermi
en	hyperthermia
de	Hyperthermie <i>f</i>
fr	hyperthermie <i>f</i>

elimistön normaalia korkeampi lämpötila

onormalt hög kroppstemperatur

190

kylmätyö

sv	kallt arbete <i>n</i>
en	cold work; work in a cold environment
de	Kältearbeit <i>f</i>
fr	travail <i>m</i> au froid

työ, jossa *työntekijä* altistuu työn luonteen vuoksi kylmyydelle, vrt. *altistuminen*

Kylmätyötä tehdään esimerkiksi elintarviketeollisuudessa ja kaupan kylmä-varastoissa. Kylmätyönä ei pidetä ulkona kylmällä säällä tehtävää työtä.

Kylmätyö voi aiheuttaa esimerkiksi *hypotermiaa*.

arbete där *arbetstagaren* på grund av arbetets natur exponeras för kyla, jfr *exponering*

Kallt arbete utförs till exempel i livsmedelsindustrin och i affärernas kyllager. Arbete som utförs utomhus under kalla väderleksförhållanden betaktas inte som kallt arbete.

Kallt arbete kan till exempel orsaka *hypotermi*.

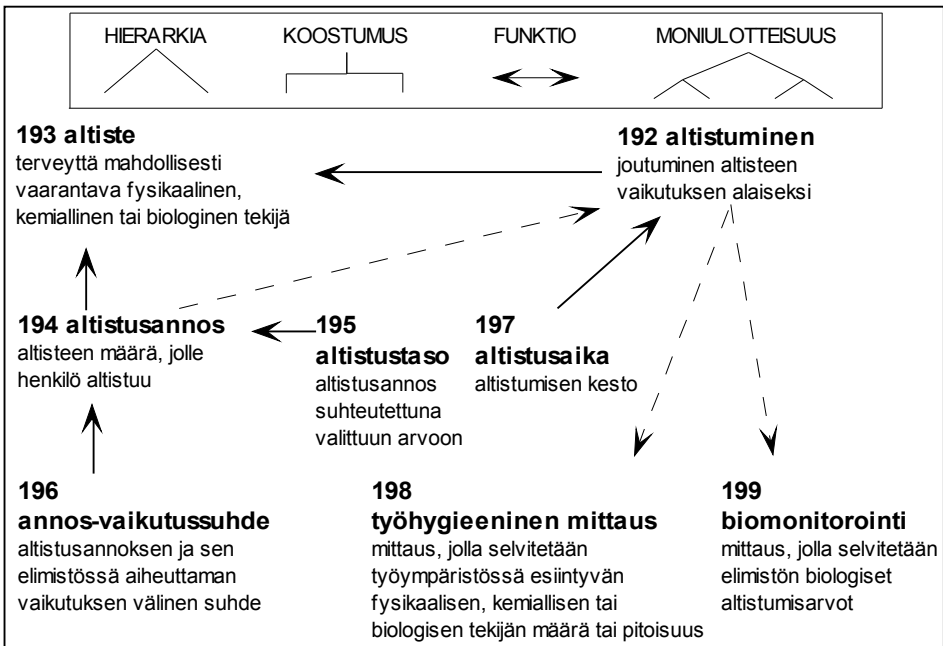
191

hypotermia

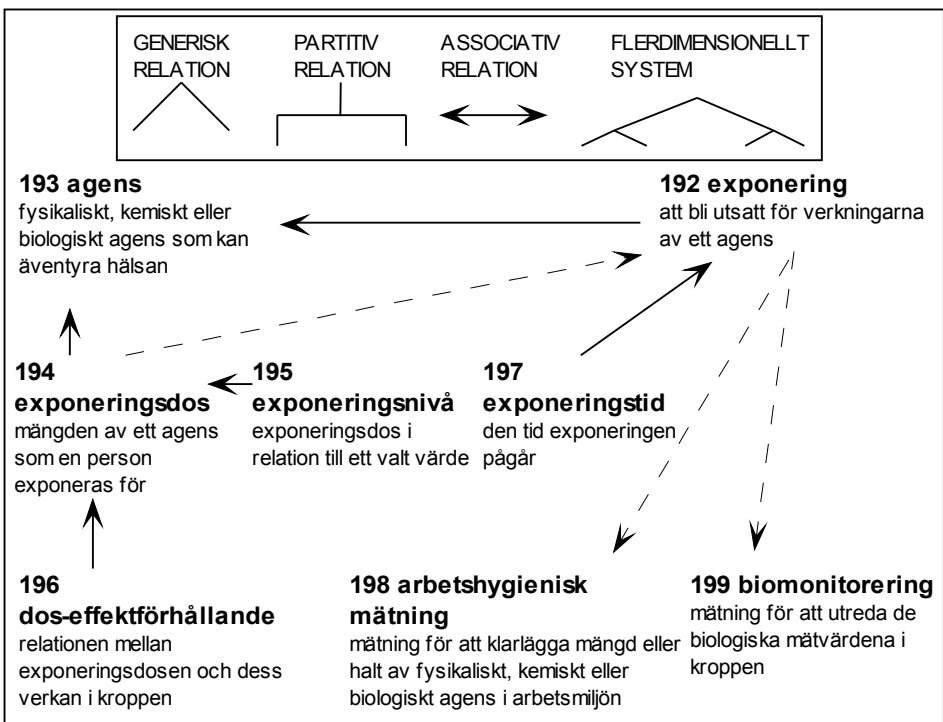
sv	hypotermi
en	hypothermia
de	Hypothermie <i>f</i> ; Unterkühlung <i>f</i>
fr	hypothermie <i>f</i>

kylmyyden aiheuttama elimistön normaalia alhaisempi lämpötila

onormalt låg kroppstemperatur som förorsakas av kyla

Käsitekaavio 31. Altistuminen.

Begreppsdiagram 32. Exponering.

192

altistuminen; altistus (1)

sv	exponering
en	exposure (1)
de	Exposition <i>f</i> , Exponierung <i>f</i>
fr	exposition <i>f</i> (1)

joutuminen *altisteen* vaikutuksen alaiseksi

Työntekijöiden altistumista voidaan selvittää kemiallisten, fysikaalisten ja biologisten tekijöiden mittauksilla, joita ovat erilaiset työhygieeniset mittaukset ja biomonitorointi. Altistumista arvioidaan mittaustuloksina saatujen arvojen perusteella muun muassa vertaamalla tuloksia altisteen haitalliseksi tunnettuun pitoisuuteen tai raja-arvoon.

Altistumisessa henkilö on kosketuksissa tekijään ihon, hengitysteiden, silmien tai suun kautta. Altistuminen voi johtaa aineen tai tekijän imeytymiseen elimistöön, jossa se voi riittävän suurina pitoisuuksina vaikuttaa terveyteen tai elimistöön toimintaan.

Suomen altistuminen- ja ruotsin exponering-käsitteiden välillä on lähinnä kielen luonteesta johtuva tarkastelukulman ero. Exponering kattaa altistumisen lisäksi myös altistamisen eli vaikutuksen alaiseksi asettamisen.

att bli utsatt för verkningarna av ett *agens*

Arbetstagarnas exponering kan utredas med hjälp av mätningar av kemiska, fysikaliska och biologiska agens, bland annat arbetshygieniska mätningar och biomonitorering. Exponeringen bedöms med hjälp av uppmätta värden i mätningarna, bland annat genom att jämföra resultatet med agensets nivågränsvärde eller gränsvärde.

Vid exponering råkar en person i kontakt med ett agens via hud, andningsvägar, ögon eller via munnen. Exponeringen kan leda till att agenset upptas i kroppen där det i tillräckligt hög halt kan påverka hälsan eller kroppens funktioner.

Mellan det finska begreppet 'altistuminen' och svenskans 'exponering' finns en skillnad som främst beror på betraktelsesättet. Svenskans "exponering" används både i betydelsen utsätta för exponering (altistaa) och utsättas för exponering (altistua).

193

altiste

sv	agens <i>n</i>
en	exposure agent
de	Agens <i>n</i>
fr	agent <i>m</i>

terveyttä mahdollisesti vaarantava *fysikaalinen, kemiallinen tai biologinen tekijä*

Altisteen vaikutus on yksilöllinen. Lisäksi vaikutus riippuu muun muassa altistumisreitistä, altisteen vaikutustavasta, *altistusajasta, altistusannoksesta* ja mahdollisesta eri altisteiden yhteisvaikutuksesta.

Altisteita ovat esimerkiksi *kemikaalit, asbesti, homepöly ja melu*.

fysikaliskt, kemiskt eller biologiskt agens som kan äventyra hälsan

Verkningarna av ett agens är individuella. Dessutom är verkningarna bland annat beroende av exponeringsvägar, verkningssätt, *exponeringstid, exponeringsdos* och en eventuell samverkan av olika agens.

Agens är till exempel *kemikalier, asbest, mögeldamm och buller*.

194

altistusannos

ei: altistus (2)

sv	exponeringsdos
en	exposure (2)
de	Expositions-dosis <i>f</i>
fr	exposition <i>f</i> (2)

altisteen määrä, jolle henkilö altistuu, vrt. *altistuminen*

Altistusannos ilmaistaan useimmiten pitoisuuden tai voimakkuuden ja ajan tulona.

Altistusannos-termi on vakiintunut käyttöön *kemikaalien* aiheuttaman altistumisen yhteydessä.

mängden av ett *agens* som en person exponeras för, jfr *exponering*

Exponeringsdosen anges oftast som produkt av koncentration eller styrka och tid.

Termen exponeringsdos har etablerat sig i samband med exponering orsakad av *kemikalier*.

195

altistustaso; altistumisen taso

sv	exponeringsnivå
en	level of exposure; exposure level
de	Expositionsniveau <i>n</i> ; Expositionspegel <i>m</i>
fr	niveau <i>m</i> d'exposition

altistusannos suhteutettuna valittuun arvoon

Altistustaso voidaan mitata esimerkiksi suhteessa *raja-arvoon*. Altistus-tasosta annetaan erilaisia *ohjearvoja*.

exponeringsdos i relation till ett valt värde

Exponeringsnivån kan mätas till exempel i förhållande till *gränsvärdet*. För exponeringsnivån anges olika *riktvärden*.

196

annos-vaikutussuhde

sv	dos-effektförhållande <i>n</i>
en	dose-effect relationship; dose-effect ratio; exposure-effect relationship
de	Dosis-Wirkung-Beziehung <i>f</i>
fr	relation <i>f</i> dose-effet

altistusannoksen ja sen elimistössä aiheuttaman vaikutuksen välinen suhde

relationen mellan *exponeringsdosen* och dess verkan i kroppen

197

altistusaika; altistumisaika

sv	exponeringstid
en	exposure time; duration of exposure
de	Expositionszeit <i>f</i> ; Expositionsdauer <i>f</i>
fr	durée <i>f</i> d'exposition

altistumisen kesto

den tid *exponeringen* pågår

198

työhygieeninen mittaus

sv	arbetshygienisk mätning
en	hygienic measurement
de	arbeitshygienische Messung <i>f</i>
fr	mesures <i>f pl</i> de l'exposition; métrologie <i>f</i> des risques

mittaus, jolla selvitetään *työympäristössä* esiintyvän *fysikaalisen*, *kemiallisen* tai *biologisen tekijän* määrä tai pitoisuus

Työhygieenisellä mittauksella voidaan selvittää esimerkiksi *kemikaalin* tai *pölyn* esiintymistä *sisäilmassa* tai *melupäästöä*.

mätning för att klarlägga mängd eller halt av *fysikaliskt*, *kemiskt* eller *biologiskt agens* i *arbetsmiljön*

Med en arbetshygienisk mätning kan man till exempel utreda förekomsten av en *kemikalie* eller *damm* i *inneluften* eller fastställa *bulleremission*.

199

biomonitorointi

sv biomonitorering

en biomonitoring

de Biomonitoring *n*

fr surveillance *f* biologique; monitoring *m* biologique

mittaus, jolla selvitetään elimistön *biologiset altistumisarvot*

Biologisia altistumisarvoja voidaan mitata esimerkiksi *työntekijän* veri- tai virtsanäytteestä ja sen avulla voidaan arvioida työntekijän elimistöön kertyvää ainekuormaa ja sen aiheuttamaa terveysvaaraa.

mätning för att utreda de *biologiska mätvärdena* i kroppen

Biologiska exponeringsvärden kan mätas till exempel från en *arbets-tagares* blod- eller urinprov för att bedöma ämnesbelastningen som samlas i arbetstagarens kropp och dess hälsorisk.

200

biologinen altistumisarvo

sv biologiskt mätvärde *n*; biologiskt exponeringsvärde *n* /FI/

en biological exposure value

de biologischer Expositionswert *m*

fr valeur *f* biologique d'exposition

arvo, joka kuvaa elimistössä olevan vieraan aineen tai sen aineenvaihdunta tuotteiden määrää tai *altistumisen* aikaansaamaa biologista muutosta

Biologinen altistumisarvo mitataan esimerkiksi veri-, virtsa- tai uloshengitysilmanäytteestä. Biologinen altistumisarvo voi joskus ilmaista aineen elimistölle aiheuttaman vaurion.

värde som anger mängden av ett främmande ämne eller dess metaboliter i kroppen, eller biologisk förändring som *exponeringen* gett upphov till

Biologiska mätvärden mäts till exempel från blod- eller urinprov eller från prover av utandningsluften. Biologiska mätvärden kan ibland ange den skada ämnet orsakat i kroppen.

201

haitalliseksi tunnettu pitoisuus; HTP-arvo

ei: † enimmäistasoarvo

sv	nivågränsvärde <i>n</i> ; halt som befunnits skadlig /FI/; HTP-värde /FI/
en	concentration known to be harmful
de	maximaler Arbeitsplatzkonzentrationswert <i>m</i> ; MAK-Wert <i>m</i>
fr	> valeur <i>f</i> moyenne d'exposition (durée d'exposition 8 h); > valeur <i>f</i> limite d'exposition (durée d'exposition 15 min); concentration <i>f</i> maximale au poste de travail

hengitysilman epäpuhtauden pitoisuus, jonka katsotaan voivan vahingoittaa *työntekijää*

Työpaikan ilman epäpuhtauden haitallisen vaikutuksen ilmaantuminen riippuu pitoisuuden lisäksi *altistusajasta*. Siksi haitalliseksi tunnettuja pitoisuuksia vahvistetaan aineen tai aineryhmän ominaisuuksien mukaan ilman epäpuhtauksille 8 tunnin, 15 minuutin ja hetkelliselle keski pitoisuudelle.

Haitalliseksi tunnettuja pitoisuuksia käytetään ilman epäpuhtauden *raja-arvoina*.

halten av föroreningar i luften som anses kunna skada *arbetstagaren*

Uppkomsten av den skadliga inverkan som föroreningar i luften på arbetsplatsen medför beror förutom på halten även på *exponeringstiden*. Därför fastställs nivågränsvärden för föroreningar i luften utgående från ämnets eller ämnesgruppens egenskaper för genomsnittshalter för 8 timmar, 15 minuter och momentant.

Nivågränsvärden används som *gränsvärden* för föroreningar i luften.

202

allergeeni; herkistävä aine; herkiste

sv	allergen <i>n</i>
en	allergen; sensitizing agent; sensitizer
de	Allergen <i>n</i>
fr	allergène <i>m</i> ; sensibilisant <i>m</i>

allergiaa aiheuttava aine tai tekijä

Allergeenit voivat olla *kemikaaleja* tai esimerkiksi kasveista tai eläimistä peräisin olevia tekijöitä.

ämne eller faktor som förorsakar allergi

Allergener kan vara *kemikalier* eller till exempel faktorer med ursprung i växter eller djur.

203

mutageeni

sv mutagen *n*
 en mutagen
 de Mutagen *n*
 fr mutagène *m*

mutaatiota aiheuttava aine tai tekijä

Mutaatio tarkoittaa yhdessä tai useammassa geenissä tapahtuvaa rakenteellista muutosta, joka sukusolussa tapahtuessaan voi siirtyä jälkeläisille.

ämne eller faktor som förorsakar mutation

Mutation innebär en strukturell förändring i en eller flera gener som, då den äger rum i en könscell kan överföras till avkomman.

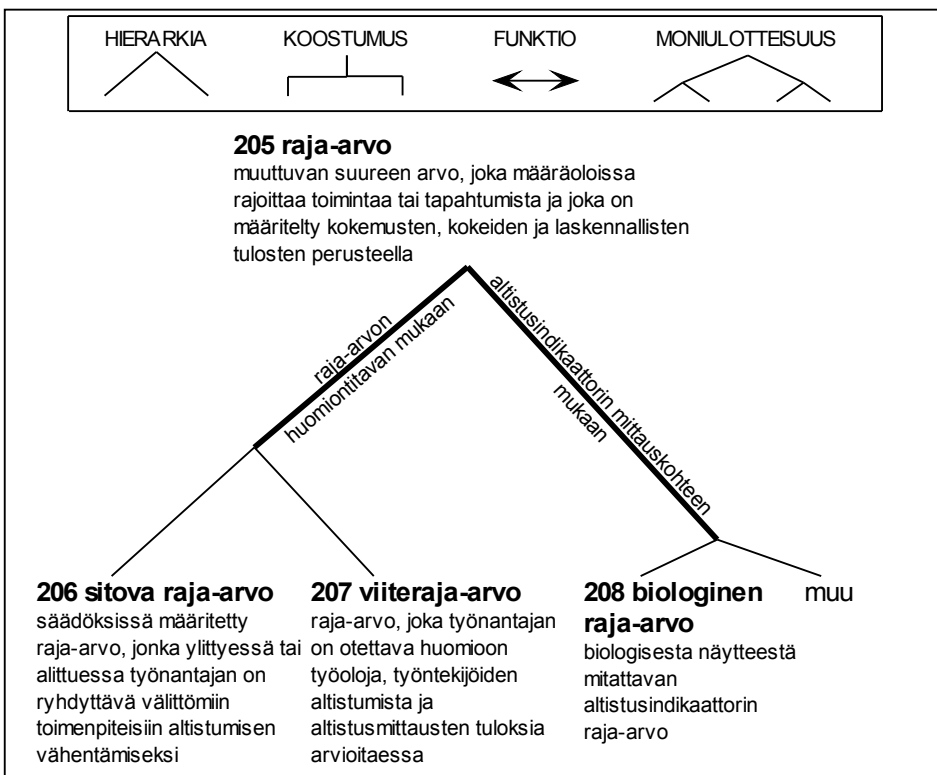
204

karsinogeeni

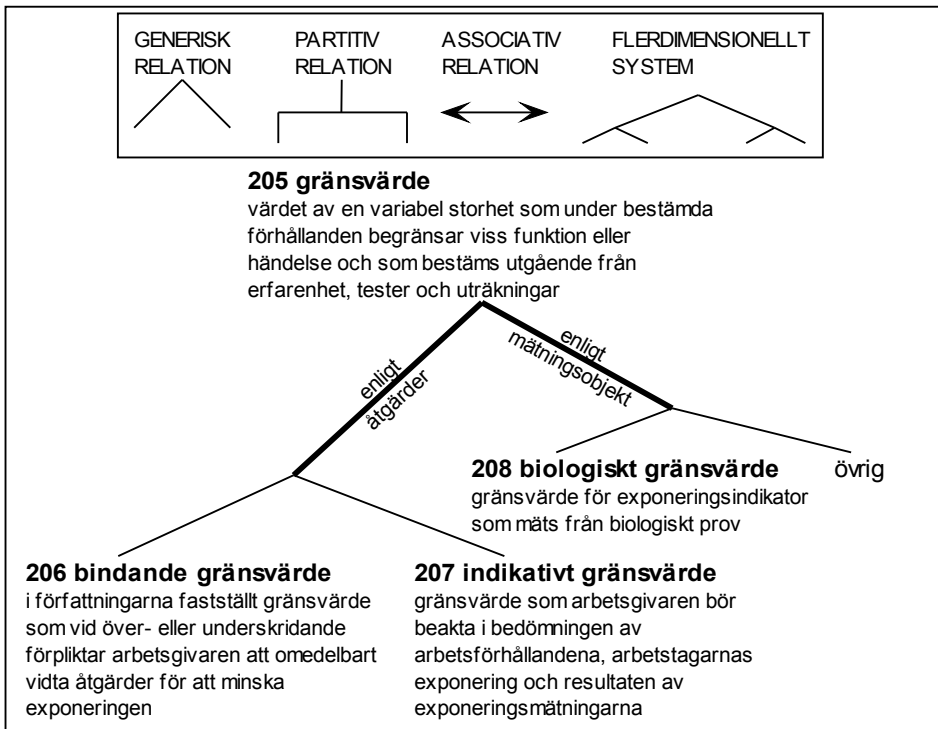
sv karcinogen
 en carcinogen
 de Karzinogen *n*
 fr cancérogène *m*; carcinogène *m*; cancérigène *m*

syöpää aiheuttava aine tai tekijä

ämne eller faktor som förorsakar cancer

Käsitekaavio 33. Raja-arvo.

Begreppsdiagram 34. Gränsvärde.

205

raja-arvo

sv gränsvärde *n*
en limit value
rather than: limiting value
de Grenzwert *m*
fr valeur *f* limite

muuttuvan suureen arvo, joka määräoloissa rajoittaa toimintaa tai tapahtumista ja joka on määritelty kokemusten, kokeiden ja laskennallisten tulosten perusteella

Raja-arvo on usein lakiin tai viranomaismääräykseen perustuva suureen arvo, jota ei saa ylittää tai alittaa.

Raja-arvoja on määritetty esimerkiksi *tärinälle*, *melulle*, *kemikaaleille* ja joillekin *biologisille tekijöille*.

värdet av en variabel storhet som under bestämda förhållanden begränsar viss funktion eller händelse och som bestäms utgående från erfarenhet, tester och uträkningar

Gränsvärdena är ofta storhetsvärden som grundar sig på lagar och myndighetsbestämmelser och som inte får överskridas eller underskridas. Gränsvärden har fastställts bland annat för *vibrationer*, *buller*, *kemikalier* och vissa *biologiska agens*.

206

sitova raja-arvo

ei: hygieeninen raja-arvo

sv bindande gränsvärde *n*; hygieniskt gränsvärde *n*

en binding limit value

de verbindlicher Grenzwert *m*

fr valeur *f* limite de caractère contraignant

säädöksissä määritetty *raja-arvo*, jonka ylittyessä tai alittuessa työnantajan on ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin *altistumisen* vähentämiseksi

Sitovana raja-arvona voidaan pitää esimerkiksi ilmassa olevan vahingollisen aineen suurinta sallittua pitoisuutta.

Sitovia *biologisia raja-arvoja* kutsutaan toimenpideraja-arvoiksi tai toimenpiderajoiksi. Säteilyn sitovia raja-arvoja kutsutaan toimenpidearvoiksi.

i författningarna fastställt *gränsvärde* som vid över- eller underskridande förpliktar arbetsgivaren att omedelbart vidta åtgärder för att minska *exponeringen*

Till exempel den högsta tillåtna halten av farliga ämnen i luften kan vara ett bindande gränsvärde.

Bindande *biologiska gränsvärden* kallas åtgärdsgränsvärden eller åtgärdsgränser.

207

viiteraja-arvo

sv indikativt gränsvärde *n*

en indicative limit value

de indikativer Grenzwert *m*

fr valeur *f* limite indicative

raja-arvo, joka työnantajan on otettava huomioon *työoloja*, *työntekijöiden altistumista* ja altistusmittausten tuloksia arvioitaessa

Viiteraja-arvoina voidaan käyttää esimerkiksi *haitalliseksi tunnettuja pitoisuuksia*.

gränsvärde som arbetsgivaren bör beakta i bedömningen av *arbetsförhållandena*, *arbetstagarnas exponering* och resultaten av exponeringsmätningarna

Som indiktiva gränsvärden kan till exempel *nivågränsvärdet* användas.

208

biologinen raja-arvo

sv biologiskt gränsvärde *n*

en biological limit value

de biologischer Grenzwert *m*

fr valeur *f* limite biologique

biologisesta näytteestä mitattavan altistusindikaattorin *raja-arvo*

gränsvärde för exponeringsindikator som mäts från biologiskt prov

209

kynnysarvo

sv	tröskelvärde <i>n</i>
en	threshold value
de	Schwellenwert <i>m</i>
fr	valeur-seuil <i>f</i> (2)

suureen tai sen muutoksen pienin arvo, joka aiheuttaa tai mahdollistaa jonkin tapahtuman

Kynnysarvon saavuttaminen saattaa aiheuttaa esimerkiksi aistittavan tai mitattavan havainnon.

minsta värdet av en storhet eller en storhets förändring som ger upphov till eller möjliggör en viss händelse

När ett tröskelvärde uppnås kan det innebära att en förnimbar eller mätbar observation är möjlig.

210

huippuarvo

sv	toppvärde <i>n</i>
en	peak value
de	Spitzenwert <i>m</i> ; Höchstwert <i>m</i>
fr	valeur <i>f</i> de crête

vaihtelevan suureen itseisarvon maksimi, joka lasketaan suureen aritmeettisesta keskiarvosta

Työpaikan *melulle* on määritetty Suomen lainsäädännössä *äänenpaineen* painottamaton huippuarvo, jonka ylittyessä työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin.

varierande storhets maximala egenvärde som beräknas från storhetens aritmetiska medelvärde

I finländsk lagstiftning fastställs för *buller* på arbetsplatsen ett toppvärde för *ljudtrycksnivån*. Om toppvärdet överskrids bör arbetsgivaren vidta åtgärder.

211

viitearvo

sv	referensvärde <i>n</i>
en	reference value
de	Referenzwert <i>m</i>
fr	valeur <i>f</i> de référence

muuttuvan suureen arvo, joka sijoittuu arvojoukkoon, johon valtaosa kohde-ryhmän edustajista tutkitusti sijoittuu

värdet av en variabel storhet som ingår i den värdegrupp i vilken den största delen av målgruppens företrädare enligt undersökningar ingår

212

ohjearvo

sv	riktvärde <i>n</i>
en	guideline value
de	Richtwert <i>m</i>
fr	valeur <i>f</i> indicative

tutkimukseen tai kokemukseen perustuva suositusarvo

Ohjearvona voi olla esimerkiksi *raja-arvo* tai *haitalliseksi tunnettu pitoisuus*.

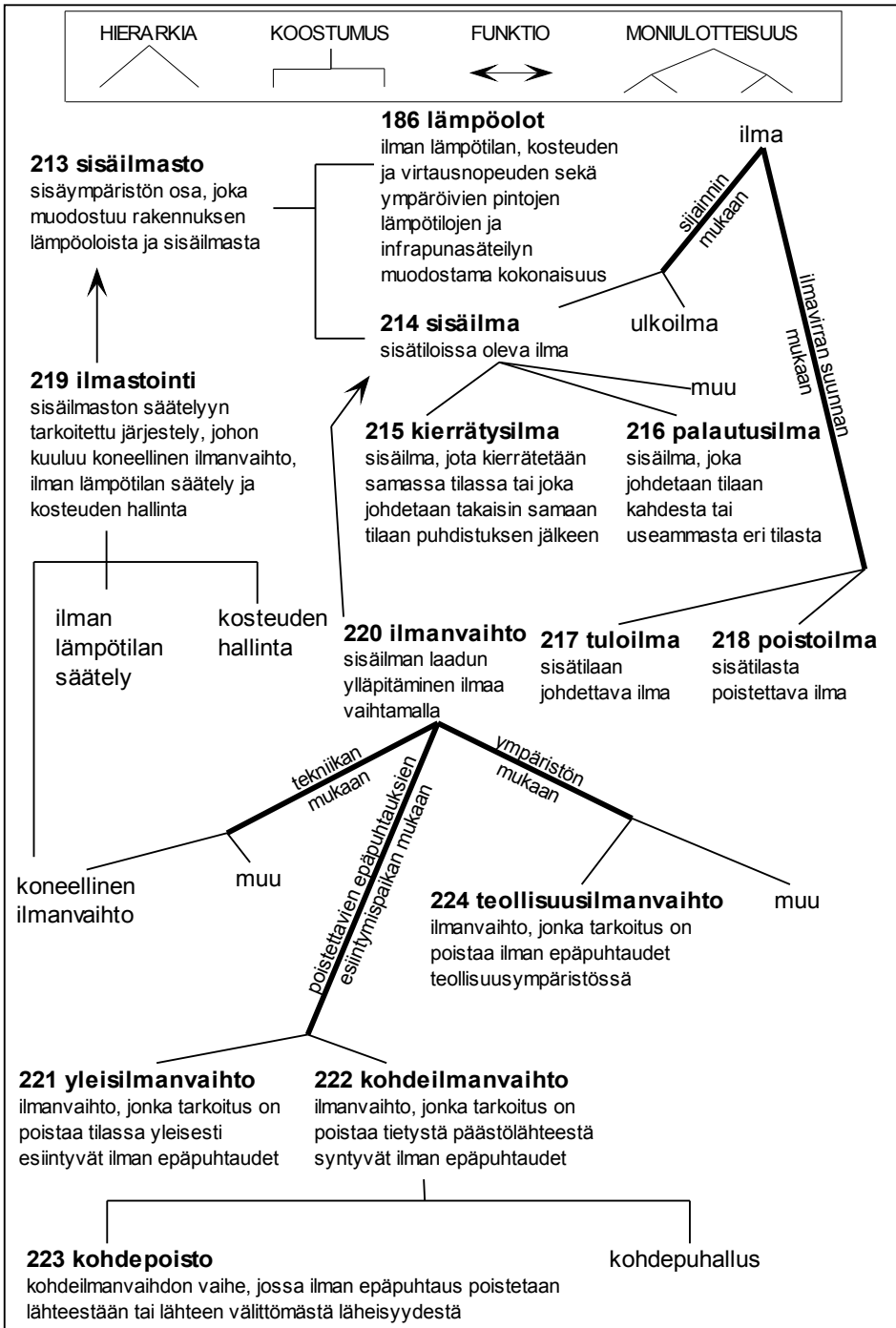
Työhygieenisissä tarkasteluissa terveysriskien arvioinnin perustana käytetään ohjearvoja, jotka jo pitävät sisällään kyseisen *altisteen* terveysriskien arviointeja.

rekommenderat värde som baserar sig på forskning eller erfarenhet

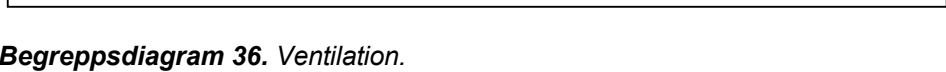
Som riktvärde kan till exempel ett *gränsvärde* eller *nivågränsvärde* tillämpas.

Som utgångspunkt vid bedömning av hälsorisker i arbetshygieniska betraktelser används riktvärden som redan i sig innehåller bedömningar av hälsorisker som *agense* medför.

4.3.1 Sisäilmasto Inneklimat

Käsitekaavio 35. Sisäilmasto.

213

sisäilmasto

sv	inneklimat <i>n</i> ; inomhusklimat <i>n</i>
en	indoor climate
de	Raumklima <i>n</i> ; Innenklima <i>n</i>
fr	climat <i>m</i> intérieur

sisäympäristön osa, joka muodostuu rakennuksen *lämpöoloista* ja *sisäilmasta*

del av *innemiljö* som utgörs av byggnadens *värmeförhållanden* och *inneluft*

214

sisäilma

sv	inneluft
en	indoor air
de	Innenluft <i>f</i>
fr	air <i>m</i> intérieur

sisätiloissa oleva ilma

Työsuojelun näkökulmasta erityisesti hengitettävän sisäilman terveyteen vaikuttavat ominaisuudet ovat oleellisia.

Sisäilman laatuun vaikuttavat erilaiset *fysikaaliset*, *kemialliset* ja *biologiset tekijät*.

luften inomhus

Ur *arbetarskyddets* synvinkel är speciellt egenskaper som påverkar den inandade luftens kvalitet viktiga.

Olika *fysikaliska*, *kemiska* och *biologiska agenser* påverkar inneluftens kvalitet.

215

kierrätysilma

sv	cirkulationsluft
en	secondary air
de	Umluft <i>f</i>
fr	air <i>m</i> recyclé (1)

sisäilma, jota kierrätetään samassa tilassa tai joka johdetaan takaisin samaan tilaan puhdistuksen jälkeen

inneluft som cirkulerar inne i ett rum eller som återförs till samma rum efter rening

216

palautusilma

sv	återluft
en	recirculation air; return air
de	Rückluft <i>f</i>
fr	air <i>m</i> repris; air <i>m</i> recyclé (2)

sisäilma, joka johdetaan tilaan kahdesta tai useammasta eri tilasta

inneluft som tillförs ett rum från två eller flera rum

217

tuloilma

sv tilluft; inloppsluft /FI/
en supply air
de Zuluft *f*
fr air *m* neuf; air *m* soufflé; air *m* frais

sisätilaan johdettava ilma

luft som tillförs ett rum

218

poistoilma

sv frånluft
en extract air; > exhaust air
de Abluft *f*
fr air *m* d'extraction; air *m* extrait; air *m* expulsé

sisätilasta poistettava ilma

luft som leds ut ur ett rum

219

ilmastointi

sv luftkonditionering
en air conditioning
not: air treatment
de Klimatisierung *f*
fr conditionnement d'air *m*; climatisation *f*

sisäilmaston säätelyyn tarkoitettu järjestely, johon kuuluu koneellinen *ilmanvaihto*, ilman lämpötilan säätely ja kosteuden hallinta

anordning avsedd att reglera *inneklimatet* och som omfattar maskinell *ventilation*, reglering av luftens temperatur och fukthantering

220

ilmanvaihto

sv ventilation
en ventilation
de Ventilation *f*; Belüftung *f*; Lüftung *f*
fr ventilation *f*

sisäilman laadun ylläpitäminen ilmaa vaihtamalla

procedur för att upprätthålla god kvalitet på *inneluft* genom luftombyte

221

yleisilmanvaihto

sv allmänventilation; basventilation

en general ventilation

de allgemeine Lüftung *f*; allgemeine Belüftung *f*; allgemeine Ventilation *f*

fr ventilation *f* générale

ilmanvaihto, jonka tarkoitus on poistaa tilassa yleisesti esiintyvät ilman epäpuhtaudet

Yleisilmanvaihto poistaa muun muassa ihmisten, rakennusmateriaalien ja kalusteiden aiheuttamat ilman epäpuhtaudet.

ventilation avsedd att avlägsna allmänt förekommande föroreningar i luften i rummet

Basventilationen avlägsnar bland annat föroreningar som människan, byggnadsmaterial och möbler ger upphov till.

222

kohdeilmanvaihto; paikallisilmanvaihto

sv punktventilation; lokal ventilation

en local ventilation

de lokale Ventilation *f*

fr ventilation *f* locale

ilmanvaihto, jonka tarkoitus on poistaa tietystä päästölähteestä syntyvät ilman epäpuhtaudet

ventilation avsedd att avlägsna föroreningar i luften som uppstår i en bestämd emissionskälla

223

kohdepoisto; paikallispoisto

sv punktsug *n*; punktutsugning

en local exhaust ventilation

not: local air extraction

de Punktentlüftung *f*; lokale Absaugung *f*

fr ventilation *f* par aspiration localisée; système *m* d'aspiration localisée

kohdeilmanvaihdon vaihe, jossa ilman epäpuhtaus poistetaan lähteestään tai lähteen välittömästä läheisyydestä

skede i *punktventilation* där föroreningarna i luften avlägsnas direkt från källan eller från källans omedelbara närhet

224

teollisuusilmanvaihto

sv	industriventilation; > processventilation; > tillsatsventilation
en	industrial ventilation
de	Industrielüftung <i>f</i>
fr	ventilation <i>f</i> industrielle

ilmanvaihto, jonka tarkoitus on poistaa ilman epäpuhtaudet teollisuusympäristössä

Teollisuudessa ilman epäpuhtauksia syntyy esimerkiksi materiaalin käsittelyssä ja tuotantoprosesseissa.

ventilation avsedd att avlägsna föroreningar i luften i industrimiljöer

I industrin uppstår föroreningar i luften till exempel i materialhantering och i produktionsprocesser.

225

veto

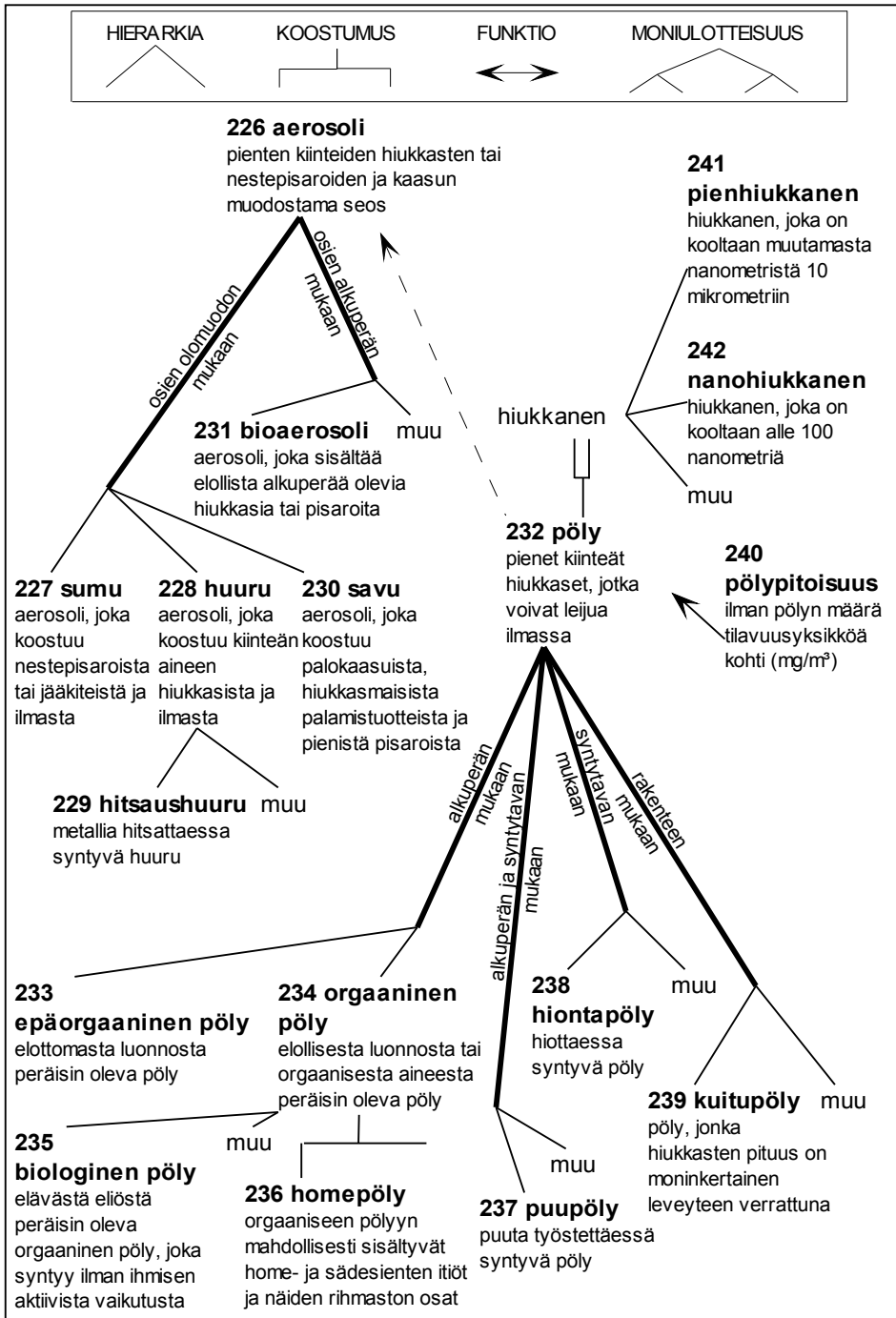
sv	drag <i>n</i>
en	draught; draft /US/
de	Zug <i>m</i>
fr	courant <i>m</i> d'air

henkilön tuntema paikallinen kylmyyden aistimus, jonka ilman liike ja lämpötila tai kylmän pinnan läheisyys tai nämä yhdessä aiheuttavat

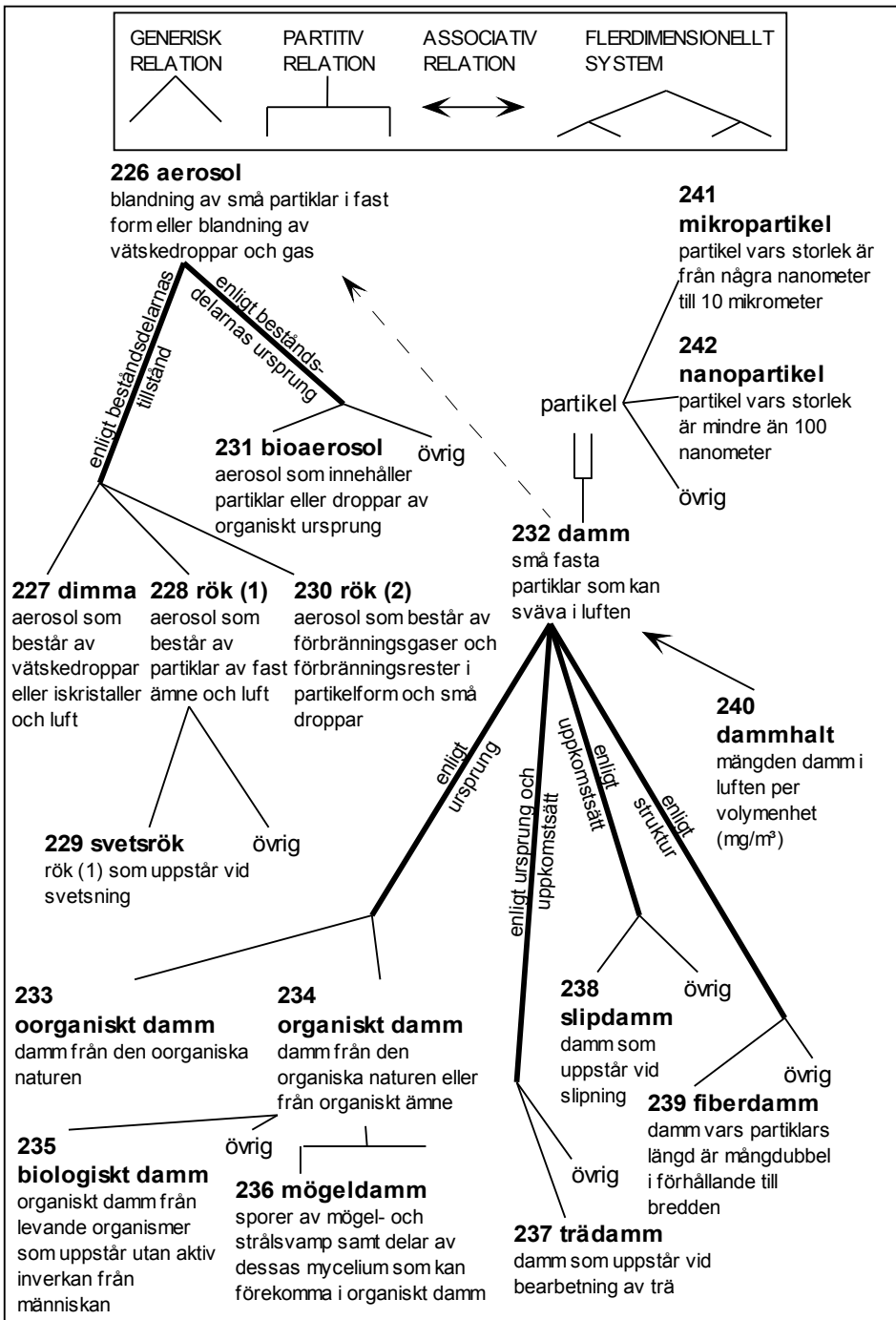
lokal känsla av kyla som människans förnimmer och som orsakas av luftrörelser och temperatur eller närhet till kall yta eller av båda tillsammans

4.3.2 Aerosolit ja pölyt Aerosoler och damm

Käsitekaavio 37. Aerosoli.

Begreppsdiagram 38. Aerosol.

226

aerosoli

sv	aerosol
en	aerosol
de	Aerosol <i>n</i>
fr	aérosol <i>m</i>

pienten kiinteiden hiukkasten tai nestepisaroiden ja kaasun muodostama seos

Suomessa käytetään aerosoli-termiä myös viitattaessa paineenalaiseen, venttiilillä varustettuun pakkaukseen, jota ei saa täyttää uudelleen.

blandning av små partiklar i fast form eller blandning av vätskedroppar och gas

I Finland används termen aerosol även för förpackningar som innehåller under tryck löst gas och som är försedda med ventiler och som inte får fyllas på nytt.

227

sumu

sv	dimma
en	fog; mist (1)
de	Nebel <i>m</i>
fr	brouillard <i>m</i>

aerosoli, joka koostuu nestepisaroista tai jääkiteistä ja ilmasta

aerosol som består av vätskedroppar eller iskristaller och luft

228

huuru

sv	rök (1)
en	vapour; vapor /US/; mist (2); fume
de	Rauch <i>m</i> (1)
fr	fumée <i>f</i> (1); vapeur <i>f</i>

aerosoli, joka koostuu kiinteän aineen hiukkasista ja ilmasta

Huuru syntyy joko lämmitys- tai kemiallisella prosessilla tai molemmilla tiivistymällä aineen kaasumaisesta tilasta.

aerosol som består av partiklar av fast ämne och luft

Rök uppstår antingen i en värme- eller kemisk process eller i båda genom att koncentreras från ämnets gasform.

229

hitaushuuru

mieluummin kuin: metallihuuru

sv svetsrök

en welding fume
rather than: metal fume

de Schweißrauch *m*

fr fumée *f* de soudage; fumée *f* de soudure

metallia hitsattaessa syntyvä *huuru*

rök (1) som uppstår vid svetsning

230

savu

sv rök (2)

en smoke; fumes *pl*

de Rauch *m* (2)

fr fumée *f* (2)

aerosoli, joka koostuu palokaasuista, hiukkasmaisista palamistuotteista ja pienistä pisaroista

Savuksi lasketaan myös kemiallisissa ja metallurgisissa prosesseissa syntyvät hiukkasia sisältävät kaasut.

aerosol som består av förbränningsgaser och förbränningsrester i partikelform och små droppar

Rök (2) är även gaser som innehåller partiklar och som uppstår i kemiska och metallurgiska processer.

231

bioaerosoli

sv bioaerosol

en bioaerosol

de Bioaerosol *n*

fr bioaérosol *m*; aérosol *m* biologique

aerosoli, joka sisältää elollista alkuperää olevia hiukkasia tai pisaroita

Bioaerosoli saattaa sisältää esimerkiksi mikro-organismeja, siitepölyä tai hyönteisten, *punkkien* tai jyrsijöiden eritteitä.

aerosol som innehåller partiklar eller droppar av organiskt ursprung

Bioaerosol kan innehålla till exempel mikroorganismer, pollen eller sekret av insekter, *kvalster* eller gnagare.

232

pöly

sv damm *n*

en dust

de Staub *m*

fr poussière *f*

pienet kiinteät hiukkaset, jotka voivat leijua ilmassa

Pölyhiukkasen halkaisija on kooltaan 1—100 mikrometriä tai pienempi.

Pölyhiukkasen aerodynaamisista ominaisuuksista riippuu, kauanko se voi leijua ilmassa.

Pölyn ja ilman seos on *aerosoli*.

Pöly voi olla epäorgaanista tai orgaanista tai sisältää sekä epäorgaanisia että orgaanisia aineksia.

små fasta partiklar som kan sväva i luften

Dammpartiklar har en diameter på 1—100 mikrometer eller mindre. Hur länge dessa kan sväva i luften beror på deras aerodynamiska egenskaper.

En blandning av damm och luft kallas *aerosol*.

Dammet kan vara organiskt eller icke-organiskt eller innehålla både organiska och icke-organiska ämnen.

233

epäorgaaninen pöly

sv oorganiskt damm *n*

en inorganic dust

de anorganischer Staub *m*

fr poussière *f* inorganique

elottomasta luonnosta peräisin oleva *pöly*

Epäorgaanista pölyä ovat esimerkiksi mineraalipölyt, kuten kivipöly, sekä metallipölyt, kuten lyijypöly ja kadmiumpöly.

damm från den oorganiska naturen

Oorganiskt damm är till exempel mineraldamm, till exempel stendamm och metaldamm såsom blydamm och kadmiumdamm.

234

orgaaninen pöly

sv	organiskt damm <i>n</i>
en	organic dust
de	organischer Staub <i>m</i>
fr	poussière <i>f</i> organique

elollisesta luonnosta tai orgaanisesta aineesta peräisin oleva *pöly*

Orgaanisia pölyjä ovat esimerkiksi paperipöly, selluloosapöly, tekstiilipöly, maalista syntyvä *hiontapöly* sekä kasviperaiset pölyt, kuten jauhopölyt.

damm från den organiska naturen eller från organiskt ämne

Organiskt damm är till exempel pappersdamm, cellulosadamm, textildamm, *slipdamm* från målfärg och vegetabiliska damm, till exempel mjöldamm.

235

biologinen pöly

sv	biologiskt damm <i>n</i>
en	biological dust
de	biologischer Staub <i>m</i>
fr	poussière <i>f</i> biologique

elävästä eliöstä peräisin oleva *orgaaninen pöly*, joka syntyy ilman ihmisen aktiivista vaikutusta

Biologista pölyä syntyy esimerkiksi homeista, sädesienistä, *bakteereista*, *punkeista* ja siitepölystä.

organiskt damm från levande organismer som uppstår utan aktiv inverkan från människan

Biologiskt damm uppstår till exempel från mögel, strålsvamp, *bakterier*, *kvalster* och pollen.

236

homepöly

sv	mögeldamm <i>n</i>
en	mould dust; mold dust /US/
de	Schimmelstaub <i>m</i>
fr	poussière <i>f</i> de moisissure

orgaaniseen pölyyn mahdollisesti sisältyvät home- ja sädesienten itiöt ja näiden rihmaston osat

Homepölyä esiintyy esimerkiksi maataloudessa.

sporer av mögel- och strålsvamp samt delar av dessas mycelium som kan förekomma i *organiskt damm*

Mögeldamm förekommer till exempel inom lantbruket.

237

puupöly

sv	trädamn <i>n</i>
en	wood dust
de	Holzstaub <i>m</i>
fr	poussière <i>f</i> de bois

puuta työstettäessä syntyvä *pöly*

Puupöly saattaa sisältää itse puusta peräisin olevan *orgaanisen pölyn* lisäksi *epäorgaanista pölyä*, kuten liima- tai maalipölyä.

damn som uppstår vid bearbetning av trä

Förutom att trädamn innehåller *organiskt damn* med ursprung i själva trämaterialen kan det även innehålla *oorganiskt damn*, till exempel damn från lim eller målfärg.

238

hiontapöly

sv	slipdamn <i>n</i>
en	abrasive dust
de	Schleifstaub <i>m</i>
fr	poussière <i>f</i> abrasive

hiottaessa syntyvä *pöly*

Hiontapölyä syntyy hiottaessa esimerkiksi metallia, puuta tai tasoitteita.

damn som uppstår vid slipning

Slipdamn uppstår vid slipning av till exempel metall, trä eller spackel.

239

kuitupöly

sv	fiberdamn <i>n</i> ; fiberhaltigt damn <i>n</i>
en	fibrous dust
de	fibrogener Staub <i>m</i>
fr	poussière <i>f</i> fibreuse

pöly, jonka hiukkasten pituus on moninkertainen leveyteen verrattuna

Esimerkiksi vuorivillasta syntyvä pöly ja asbestipöly ovat kuitupölyä.

damn vars partiklars längd är mångdubbel i förhållande till bredden

Damn från stenull och asbestdamn är exempel på fiberhaltigt damn.

240

pölypitoisuus

sv dammhalt

en dust level

de Staubgehalt *m*

fr teneur *f* en poussière; quantité *f* de poussière

ilman *pölyn* määrä tilavuusyksikköä kohti (mg/m³)

Pölypitoisuus ilmoitetaan tavallisesti kokonaispölynä eli kaikkena ilmassa olevana pölynä tai hienopölypitoisuutena eli alle 5 mikrometriä (µm) olevia hiukkasia sisältävän pölyn pitoisuutena.

mängden *damm* i luften per volymenhet (mg/m³)

Dammhalten anges vanligen som totaldamm, det vill säga halten av allt luftburet damm eller halten av findamm, det vill säga halten av damm som innehåller partiklar mindre än 5 mikrometer (µm).

241

pienhiukkanen

sv mikropartikel

en microparticle; ultra-fine particle

de Mikropartikel *n*

fr particule *f* ultrafine; microparticule *f*

hiukkanen, joka on kooltaan muutamasta nanometristä 10 mikrometriin

Aerosoliin voi sisältyä pienhiukkasia.

partikel vars storlek är från några nanometer till 10 mikrometer

Aerosol kan innehålla mikropartiklar.

242

nanohiukkanen

sv nanopartikel

en nanoparticle

de Nanopartikel *n*; Nanoteilchen *n*

fr nanoparticule *f*

hiukkanen, joka on kooltaan alle 100 nanometriä

partikel vars storlek är mindre än 100 nanometer

4.3.3 Fysikaaliset tekijät Fysikaliska agens

243

fysikaalinen tekijä

sv	fysikaliskt agens <i>n</i> ; fysikalisk faktor
en	physical factor
de	physikalischer Faktor <i>m</i>
fr	agent <i>m</i> physique

henkilöön ja hänen terveyteensä ja turvallisuuteensa *työympäristössä* vaikuttava akustinen tai mekaaninen *värähtely, säteily, lämpöolot*, ulkoinen paine ja voima, sähkövirrat ja -varaukset sekä kipinäointi

akustisk eller mekanisk *svängning, strålning, värmeförhållanden*, yttre tryck och kraft, elektrisk ström, elektrisk laddning samt gnistbildning som påverkar en persons hälsa och säkerhet i hans eller hennes *arbetsmiljö*

4.3.3.1 Melu Buller

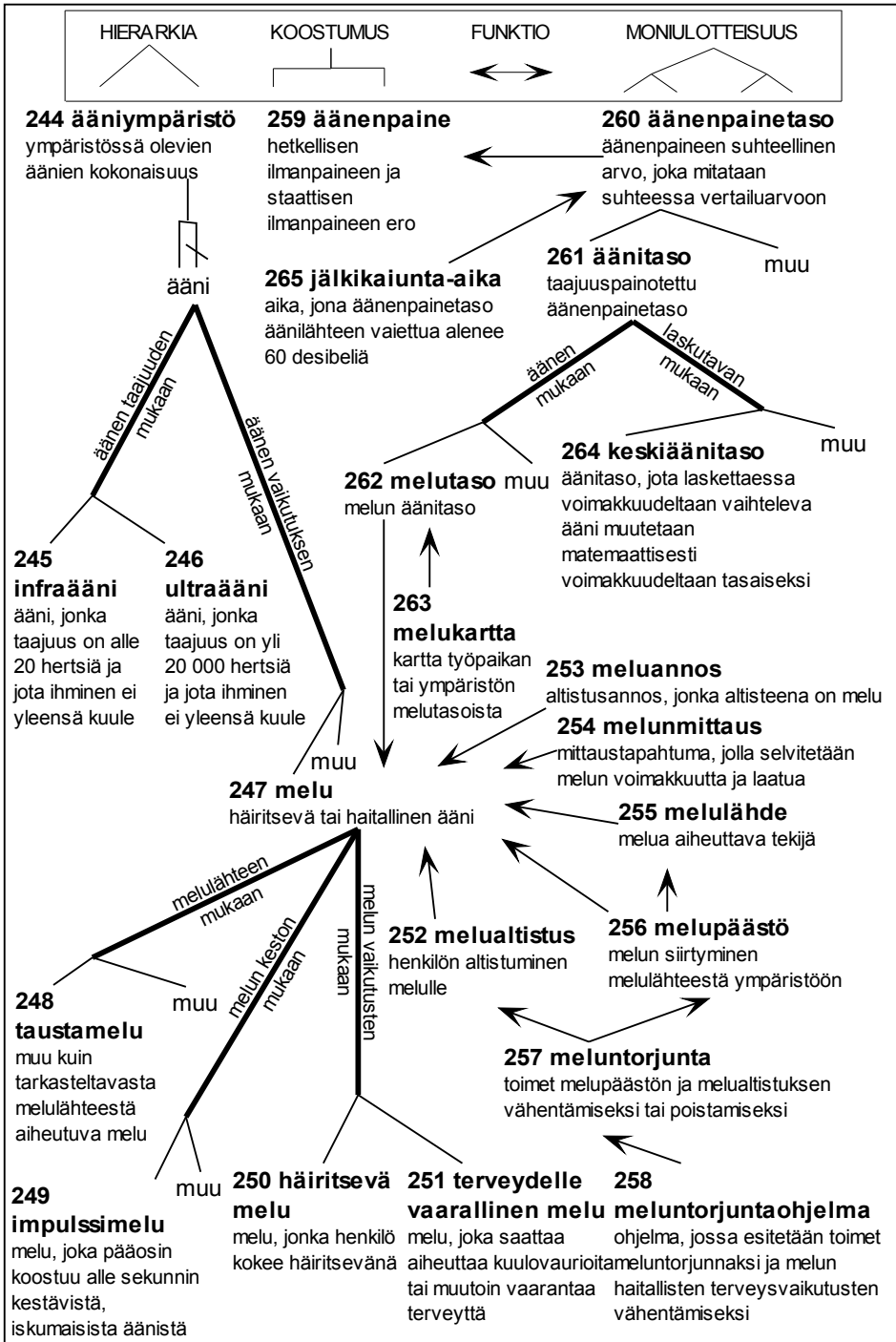
244

ääniympäristö

sv	ljudmiljö
en	acoustic environment
de	akustische Umgebung <i>f</i>
fr	environnement <i>m</i> acoustique

ympäristössä olevien äänien kokonaisuus

helhet som utgörs av ljuden i en miljö

Käsitekaavio 39. Melu.

245

infraääni

sv	infraljud <i>n</i>
en	infrasound
de	Infraschall <i>m</i>
fr	infrason <i>m</i>

ääni, jonka taajuus on alle 20 hertsiä (Hz) ja jota ihminen ei yleensä kuule

ljud som har en frekvens lägre än 20 hertz (Hz) och som människan vanligtvis inte kan höra

246

ultraääni

sv	ultraljud <i>n</i>
en	ultrasound
de	Ultraschall <i>m</i>
fr	ultrason <i>m</i>

ääni, jonka taajuus on yli 20 000 hertsiä (Hz) ja jota ihminen ei yleensä kuule

ljud som har en frekvens över 20 000 hertz (Hz) och som människan vanligtvis inte kan höra

247

melu

sv	buller <i>n</i>
en	noise
de	Lärm <i>m</i>
fr	bruit <i>m</i>

häiritsevä tai haitallinen ääni

Melu saattaa estää tai vaikeuttaa tarpeellisten äänien kuulemista ja aiheuttaa kuulovaurioita, *tapaturman vaaran* tai *stressiä* sekä häiritä työsuoritusta.

störande eller hälsoskadligt ljud

Buller kan hindra eller försvåra en persons möjlighet att höra nödvändiga ljud. Buller kan orsaka hörselskador, *olycksfallsrisk* eller *stress* och kan störa arbetsprestationen.

248

taustamelu

sv	bakgrundsbuller <i>n</i>
en	background noise; ambient noise
de	Hintergrundgeräusch <i>n</i> ; Hintergrundlärm <i>m</i> ; Fremdgeräusch <i>n</i>
fr	bruit <i>m</i> de fond; bruit <i>m</i> ambiant

muu kuin tarkasteltavasta *melulähteestä* aiheutuva *melu*

buller som orsakas av annan än studerad *bullerkälla*

249

impulssimelu; iskumelu

sv	impulsbuller <i>n</i>
en	impulse noise
de	Impulslärm <i>m</i>
fr	bruit <i>m</i> impulsionnel; bruit <i>m</i> impulsif

melu, joka pääosin koostuu alle sekunnin kestäivistä, iskumaisista äänistä
Impulssimelun altistusraja eli sallittu hetkellinen *huippuarvo* on 200 pascalia (Pa) eli noin 140 desibeliä (dB).
Impulssimelua aiheuttavat esimerkiksi laukaukset, mekaaniset iskut ja valokaaret.

buller som huvudsakligen består av starka ljudimpulser som varar under en sekund

Exponeringsgränsen för impulsbuller (tillåtet momentant *toppvärde*) är 200 pascal (Pa), det vill säga cirka 140 decibel (dB).

Till exempel skott, mekaniska slag och ljusbågar alstrar impulsbuller.

250

häiritsevä melu; melusaaste

sv	störande buller <i>n</i> ; bullerförorening
en	disturbing noise
de	störende Lärm <i>m</i> ; Lärmverschmutzung <i>f</i>
fr	nuisance <i>f</i> sonore; pollution <i>f</i> sonore

melu, jonka henkilö kokee häiritsevänä
Häiritsevä melu saattaa häiritä esimerkiksi *työtehtävää (1)* tai lepoa.
Melun luonne vaikuttaa voimakkaasti sen häiritsevyyteen.

buller som en person upplever som störande

Störande buller kan störa utförandet av en *arbetsuppgift (1)* eller en persons vila.

Hur störande bullret är beror i hög grad på dess art.

251

terveydelle vaarallinen melu

sv	hälsofarligt buller <i>n</i> ; hälsoskadligt buller <i>n</i>
en	noise that is hazardous to health
de	gesundheitsgefährdender Lärm <i>m</i>
fr	bruit <i>m</i> nocif

melu, joka saattaa aiheuttaa kuulovaurioita tai muutoin vaarantaa terveyttä

buller som kan förorsaka hörselskador eller annars äventyra hälsan

252

melualltistus

sv	bullerexponering
en	noise exposure
de	Lärmbelastung <i>f</i> , Lärmexposition <i>f</i>
fr	exposition <i>f</i> au bruit

henkilön *alltistuminen melulle*

Melualltistus määritetään joko kahdeksan tunnin työajalle tai 40 tunnin työviikolle.

en persons *exponering* för buller

Bullerexponeringen fastställs antingen för en arbetstid på 8 timmar eller för en arbetsvecka på 40 timmar.

253

meluannos

sv	bullerdos
en	noise dose
de	Lärmdosis <i>f</i>
fr	dose <i>f</i> de bruit

alltistusannos, jonka *alltisteena* on *melu*

Meluannos on vertailuaikana korvaan kohdistuneen taajuuspainotetun melun kokonaisenergia.

exponeringsdos vars *agens* är buller

En bullerdos utgörs av den sammanlagda frekvensvägda bullerenergin som under jämförelseperioden riktas mot örat.

254

melunmittaus; melumittaus

sv	bullermätning
en	noise level measurement
de	Schallmessung <i>f</i> , Lärmmessung <i>f</i>
fr	mesure <i>f</i> du bruit

mittaustapahtuma, jolla selvitetään *melun* voimakkuutta ja laatua

Melunmittauksella mitataan esimerkiksi *melualltistusta* tai *melupäästöä*.

mätning för att utreda styrka hos och typ av buller

Med bullermätning mäts till exempel *bullerexponering* eller *bulleremission*.

255

melulähde

sv	bullerkälla
en	noise source
de	Lärmquelle <i>f</i>
fr	source <i>f</i> de bruit

melua aiheuttava tekijä

Työympäristössä melulähteitä ovat esimerkiksi koneet, pinnat, työ, ihmiset tai eläimet.

faktor som ger upphov till *buller*

Bullerkällor i *arbetsmiljön* är till exempel maskiner, ytor, arbete, människor eller djur.

256

melupäästö

sv	bulleremission; bullerutsläpp <i>n</i>
en	noise emission
de	Geräuschemission <i>f</i> ; Lärmemission <i>f</i>
fr	émission <i>f</i> sonore; émission <i>f</i> de bruit

melun siirtyminen *melulähteestä* ympäristöön

spridning av *buller* från *bullerkällan* till omgivningen

257

meluntorjunta

sv	bullerbekämpning
en	noise control; noise attenuation; noise reduction; lowering the noise level
de	Lärminderung <i>f</i> ; Lärmbekämpfung <i>f</i> ; Lärmbegrenzung <i>f</i>
fr	lutte <i>f</i> contre le bruit; réduction <i>f</i> du bruit; mesures <i>f pl</i> anti-bruit; maîtrise <i>f</i> du bruit

toimet *melupäästön* ja *melualtistuksen* vähentämiseksi tai poistamiseksi

Meluntorjuntaan kuuluu muun muassa *melun* syntymisen estäminen, äänen leviämisen estäminen ja erilaiset työn järjestelyt.

åtgärder avsedda att minska eller eliminera *bulleremission* eller *bullerexponering*

Bullerbekämpning omfattar strävan att hindra *buller* från att uppstå, hindra ljud från att sprida sig och olika arbetsarrangemang.

258

meluntorjuntaohjelma

sv bullerbekämpningsprogram *n*

en noise-control programme

de Lärminderungsprogramm *n*; Lärmbekämpfungsprogramm *n*

fr programme *m* de lutte contre le bruit

ohjelma, jossa esitetään toimet *meluntorjunnaksi* ja *melun* haitallisten terveysvaikutusten vähentämiseksi

Työnantajan on *riskien arvioinnin* perusteella laadittava ja toimeenpantava meluntorjuntaohjelma, jos *työntekijän melualtistus* ylittää säädetyn arvon.

lagstadgat program där åtgärder för *bullerbekämpning* och minskning av *bullers* hälsofarliga skadeinverknningar anges

Arbetsgivaren bör utgående från *riskbedömning* göra upp och genomföra ett bullerbekämpningsprogram om *arbetstagarens bullerexponering* överskrider lagstadgat värde.

259

äänenpaine

sv ljudtryck *n*

en sound pressure

de Schalldruck *m*

fr pression *f* acoustique

hetkellisen ilmanpaineen ja staattisen ilmanpaineen ero

Äänenpaine ilmaistaan desibeleinä (dB).

skillnaden mellan momentant och statiskt lufttryck

Ljudtryck anges i decibel (dB).

260

äänenpainetaso

sv ljudtrycksnivå

en sound pressure level

de Schalldruckpegel *m*

fr niveau *m* de pression acoustique; niveau *m* de pression sonore

äänenpaineen suhteellinen arvo, joka mitataan suhteessa vertailuarvoon

Vertailuarvoksi on sovittu 20 mikropascalin tehollisarvo ilmassa.

Äänenpainetason mittauksilla pystytään mittaamaan *melun* aiheuttamia *riskejä*.

relativt värde av *ljudtrycket* mätt i förhållande till ett referensvärde

Referensvärdet är fastställt till 20 mikropascal effektivvärde i luft.

I ljudtrycksmätningar mäts de *risker* som *buller* ger upphov till.

261

äänitaso

sv	ljudnivå
en	sound level
de	bewerteter Schalldruckpegel <i>m</i>
fr	niveau <i>m</i> sonore

taajuuspainotettu *äänepainetaso*

Äänitason mittauksessa voidaan käyttää erilaisia mittalaitteen taajuusvastetta muuttavia painotussuodattimia, joiden avulla mittaustulokset saadaan vastaamaan korvan luontaista kuuloherkkyyttä ja pystytään näin arvioimaan *meluun* liittyvää kuulovaurioriskiä. Käytetty painotussuodatin näkyy myös äänitason nimessä: A-suodattimella mitattua äänitasa kutsutaan A-äänitasoksi ja C-suodattimella mitattua äänitasa C-äänitasoksi.

frekvensvägd *ljudtrycksnivå*

I mätningar av ljudnivån används olika slag av frekvensfilter som förändrar mätningens ordningens frekvensmotstånd. Med hjälp av frekvensfiltren kommer mätresultaten att efterlikna örats naturliga hörselkänslighet. Sålunda är det möjligt att bedöma riskerna för hörselskador orsakade av *buller*. Ljudnivånamnet anger vilket slag av filter som har använts: en ljudnivå som har mätts med A-filter kallas A-ljudnivå, en ljudnivå mätt med C-filter kallas C-ljudnivå.

262

melutaso

sv	bullernivå
en	noise level
de	Lärmpegel <i>m</i> ; Schallpegel <i>m</i> ; Lärmniveau <i>n</i>
fr	niveau <i>m</i> de bruit

melun *äänitaso*

ljudnivå hos *buller*

263

melukartta

sv	bullerkarta
en	noise map
de	Lärmkarte <i>f</i>
fr	carte <i>f</i> de niveaux sonores; carte <i>f</i> de bruit; cartographie <i>f</i> du bruit

kartta työpaikan tai ympäristön *melutasoista*

karta över arbetsplatsens eller områdets *ljudnivåer*

264

keskiäänitaso; ekvivalenttiäänitaso

sv	ekvivalent kontinuerlig ljudnivå
en	equivalent continuous sound level
de	äquivalenter Dauerschallpegel <i>m</i>
fr	niveau <i>m</i> acoustique continu équivalent

äänitaso, jota laskettaessa voimakkuudeltaan vaihteleva ääni muutetaan matemaattisesti voimakkuudeltaan tasaiseksi

Keskiäänitaso mitataan integroivalla äänitasomittarilla.

ljudnivå, som vid beräkning matematiskt omvandlas från ljud av varierande styrka till ljud med jämn styrka

Medelljudnivån mäts med integrerande ljudnivåmätare.

265

jälkikaiunta-aika

sv	efterklangstid
en	reverberation time
de	Nachschallzeit <i>f</i>
fr	temps <i>m</i> de réverbération; durée <i>f</i> de réverbération

aika, jona *äänenpainetaso* äänilähteen vaiettua alenee 60 desibeliä (dB)

tid som åtgår för *ljudtrycksnivån* att sjunka 60 decibel (dB) sedan ljudkällan upphört att verka

266

kuuloalue

sv	hörselområde <i>n</i>
en	hearing zone
de	Hörbereich <i>m</i>
fr	zone <i>f</i> d'audibilité; zone <i>f</i> d'audition; gamme <i>f</i> audible

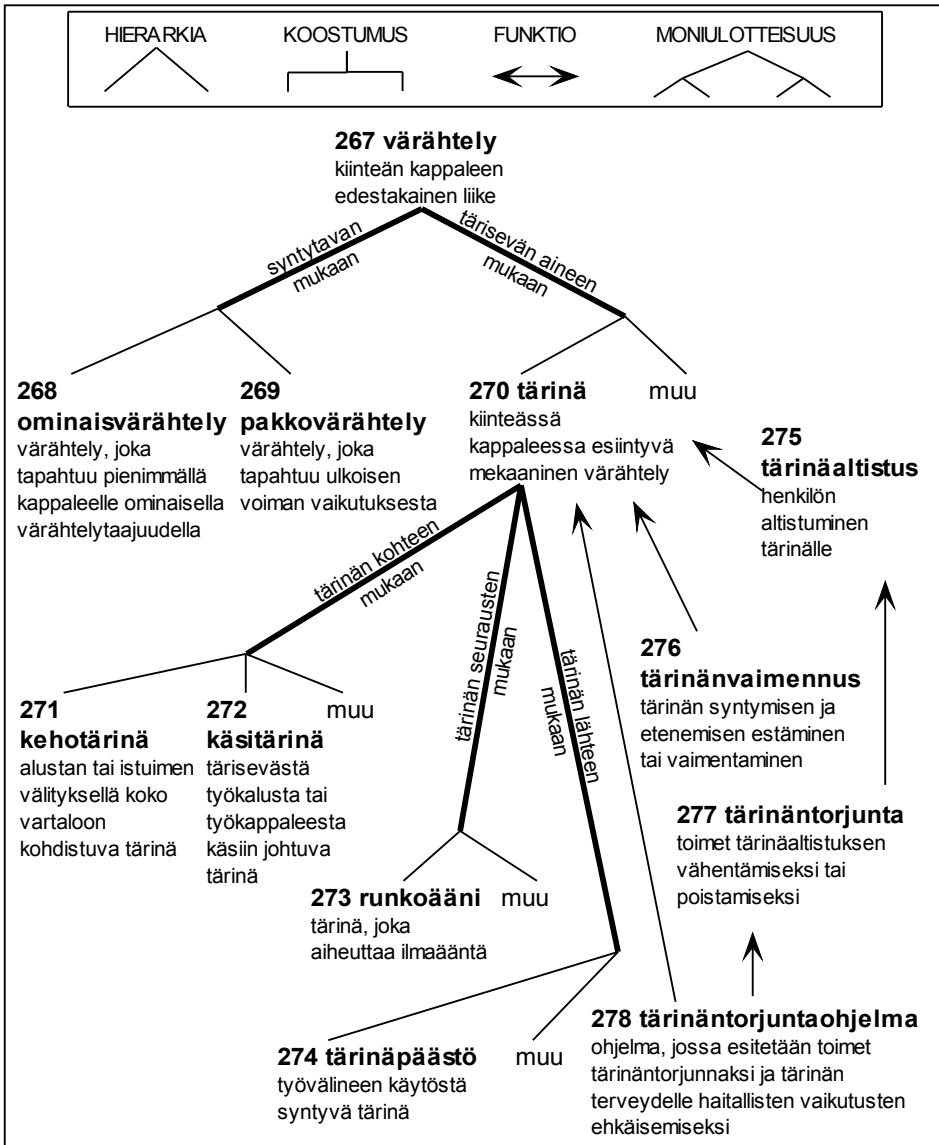
kuulokynnyksen ja melukipukynnyksen rajaama alue

Kuulokynnys tarkoittaa pienintä *äänenpainetta*, joka saa aikaan kuuloaistimuksen, ja melukipukynnys pienintä *äänenpainetta*, joka saa aikaan kipuaistimuksen.

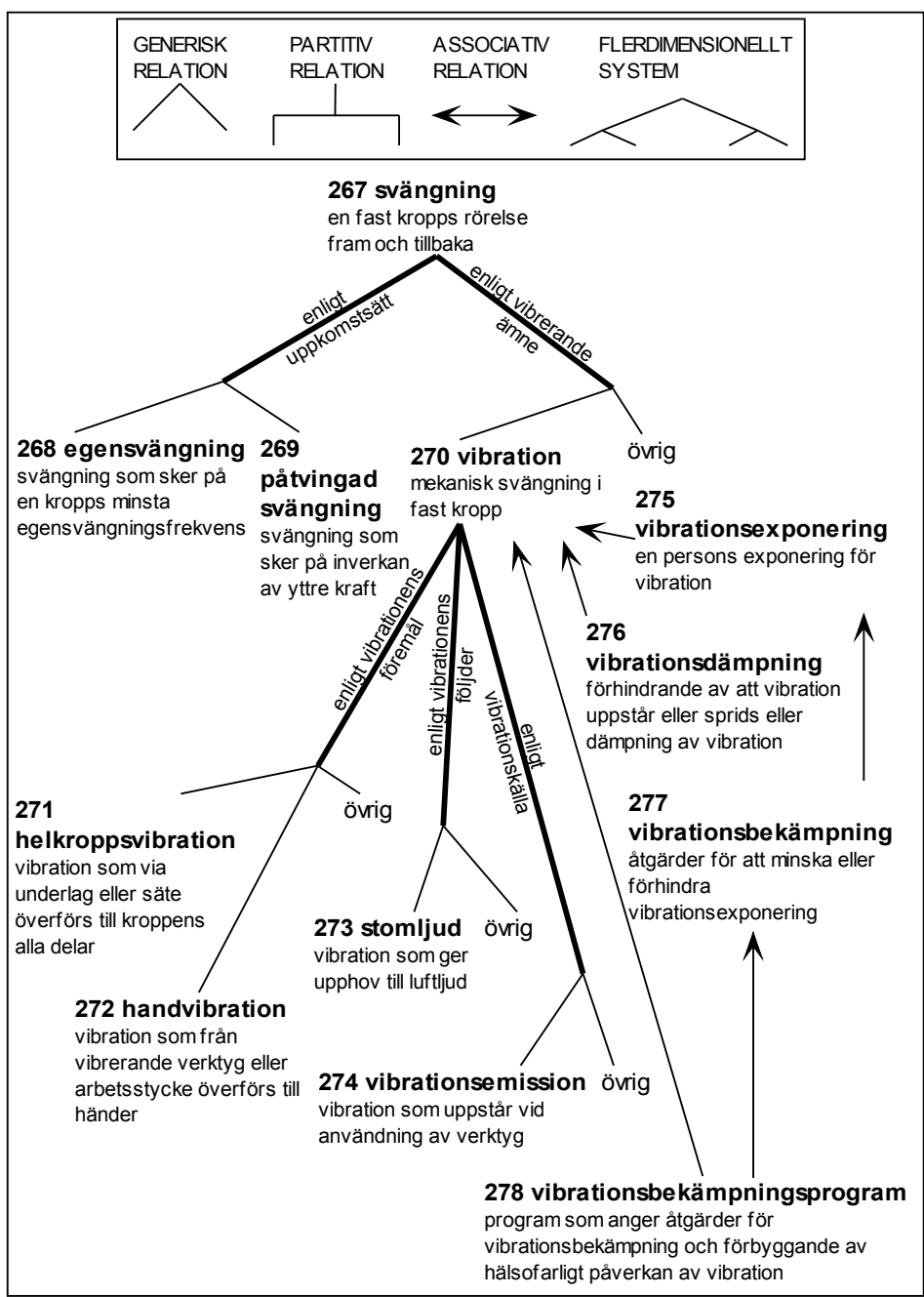
område vars gränser är hörseltröskeln och smärtröskeln

Hörseltröskeln är det lägsta *ljudtryck* som ger upphov till en förnimmelse av ljud och smärtröskeln för buller det lägsta *ljudtryck* som ger upphov till smärtförnimmelse.

4.3.3.2 Tärinä Vibration

Käsitekaavio 41. Tärinä.

Begreppsdiagram 42. Vibration.

267

värähtely

sv	svängning
en	vibration (1)
de	Schwingung f (1)
fr	vibration f (1); oscillation f

kiinteän kappaleen edestakainen liike

en fast kropps rörelse fram och tillbaka

268

ominaisvärähtely

sv	egensvängning
en	natural vibration
de	Eigenschwingung f
fr	vibration f propre; oscillation f propre

värähtely, joka tapahtuu pienimmällä kappaleelle ominaisella värähtelytaajuudella

Kappaleella voi olla useita ominaistajuuksia.

svängning som sker på en kropps minsta egensvängningsfrekvens

En kropp kan ha ett flertal egenfrekvenser.

269

pakkovärähtely

sv	påtvängad svängning
en	forced vibration
de	erzwungene Schwingung f
fr	vibration f forcée; oscillation f forcée

värähtely, joka tapahtuu ulkoisen voiman vaikutuksesta

svängning som sker på inverkan av yttre kraft

270

tärinä

sv	vibration
en	vibration (2)
de	Vibration <i>f</i> , Schwingung <i>f</i> (2)
fr	vibration <i>f</i> (2)

kiinteässä kappaleessa esiintyvä mekaaninen *värähtely*

Työympäristössä tärinää syntyy yleensä epätasaisen alustan tai liikkuvien koneenosien massavoimien vaikutuksesta. Tärinää aiheuttavat esimerkiksi epäkeskeiset massat, edestakaisin liikkuvat osat, pyörteiset kaasu- ja nestevirrat, vialliset laakerit tai hammaspyörät. Tärinä voi myös edetä runkoäänenä ja muuttua ilmaääneksi, joka saattaa aiheuttaa melua.

mekanisk *svängning* i fast kropp

I arbetsmiljön uppstår vibrationer vanligtvis vid ojämt underlag eller på grund av av rörliga maskindelar masskraft. Vibrationen orsakar till exempel av excentriska massor, delar som rör sig fram och tillbaka, virvlande gas- och vätskeströmmar, felaktiga lager eller kugghjul. Vibrationer kan även fortplanta sig som stomljud och övergå i luftljud som kan orsaka buller.

271

kehotärinä; koko kehon tärinä

sv	helkroppsvibration
en	whole-body vibration
de	Ganzkörpervibration <i>f</i> , Ganzkörperschwingung <i>f</i>
fr	vibrations <i>f</i> pl corps entier; vibration <i>f</i> globale du corps

alustan tai istuimen välityksellä koko vartaloon kohdistuva *tärinä*

Kehotärinän haitat kohdistuvat usein liikkuvien työkoneiden tai ajoneuvojen kuljettajiin.

vibration som via underlag eller säte överförs till kroppens alla delar

Personer som kör rörliga arbetsmaskiner eller fordon utsätts ofta för helkroppsvibration.

272

käsitärinä; käsiin kohdistuva tärinä

sv	handvibration
en	hand-arm vibration; hand-transmitted vibration; local vibration
de	Hand-Arm-Vibration <i>f</i> ; Hand-Arm-Schwingung <i>f</i>
fr	vibrations <i>f pl</i> main-bras; vibrations <i>f pl</i> transmises par la main

tärisevästä työkalusta tai työkappaleesta käsiin johtuva *tärinä*

Käsitärinän haittavaikutukset kohdistuvat erityisesti pyörivien tai vasaroi-vien työkalujen käyttäjiin, kuten autokorjaamoalan *työntekijöihin*, pora-reihin, metsätyöntekijöihin ja valunpuhdistajiin.

vibration som från vibrerande verktyg eller arbetsstycke överförs till händer

Det är oftast personer som använder roterande eller hamrande arbets-redskap som utsätts för skadlig handvibration. Hit hör *arbetstagare* inom bilmekanikerbranschen, borrare, skogsarbetare och gjutgoodsrensare.

273

runkoääni

sv	stomljud <i>n</i>
en	structure-borne sound
de	Körperschall <i>m</i>
fr	bruit <i>m</i> de structure; bruit <i>m</i> solidien

tärinä, joka aiheuttaa ilmaaääntä

Runkoääni syntyy esimerkiksi koneen tärinän siirtyessä kiinteisiin rakentei-siin ja voi edetä muun muassa palkistossa tai vesijohdossa.

vibration som ger upphov till luftljud

Stomljud uppstår till exempel när maskinvibrationer överförs till fasta konstruktioner och kan fortplantas till exempel via bjälklag och vatten-ledningar.

274

tärinäpäästö

sv	vibrationsemission
en	vibration emission
de	Vibrationsemission <i>f</i> ; Schwingungsemission <i>f</i>
fr	émission <i>f</i> vibratoire

työvälineen käytöstä syntyvä *tärinä*

vibration som uppstår vid användning av verktyg

275

tärinäaltistus

- sv vibrationsexponering
en vibration exposure
de Vibrationsexposition *f*, Schwingungsexposition *f*
fr exposition *f* aux vibrations

henkilön *altistuminen tärinälle*

Tärinäaltistus määritetään joko 8 tunnin päivittäiselle tai 40 tunnin viikottaiselle altistumiselle.

en persons *exponering för vibration*

Vibrationsexponeringen fastställs antingen som 8 timmars exponering per dag eller som 40 timmars exponering per vecka.

276

tärinänvaimennus

- sv vibrationsdämpning
en reducing the vibration; attenuating the vibration
de Vibrationsdämpfung *f*, Schwingungsdämpfung *f*
fr réduction *f* des vibrations; atténuation *f* des vibrations

tärinän syntymisen ja etenemisen estäminen tai vaimentaminen

förhindrande av att *vibration* uppstår eller sprids eller dämpning av vibration

277

tärinäntorjunta

- sv vibrationsbekämpning
en vibration control
de Vibrationsbekämpfung *f*, Schwingungsbekämpfung *f*
fr lutte *f* contre les vibrations

toimet *tärinäaltistuksen* vähentämiseksi tai poistamiseksi

Tärinäntorjunta voidaan toteuttaa teknisin toimenpitein sekä esimerkiksi työtapaa muuttamalla, päivittäistä *altistusaikaa* vähentämällä tai työtä tauottamalla. *Työntekijän* toimenpiteet, kuten tupakoinnin vähentäminen ja työssä lämpimänä pysyminen, voivat myös vähentää *tärinän* aiheuttamia terveysriskejä.

åtgärder för att minska eller förhindra *vibrationsexponering*

Vibrationsbekämpning kan genomföras med hjälp av tekniska åtgärder till exempel genom ändrade arbetsmetoder, minskad daglig *exponeringstid* eller genom pauser i arbetet. *Arbetstagaren* kan vidta åtgärder, till exempel röka mindre och hålla sig varm i arbetet, vilket kan minska de hälsorisker som *vibrationer* orsakar.

278

tärinäntorjuntaohjelma

sv vibrationsbekämpningsprogram *n*

en vibration control programme; vibration control program /US/

de Programm *n* zur Minimierung der Exposition gegenüber Vibrationen

fr programme *m* de lutte contre les vibrations

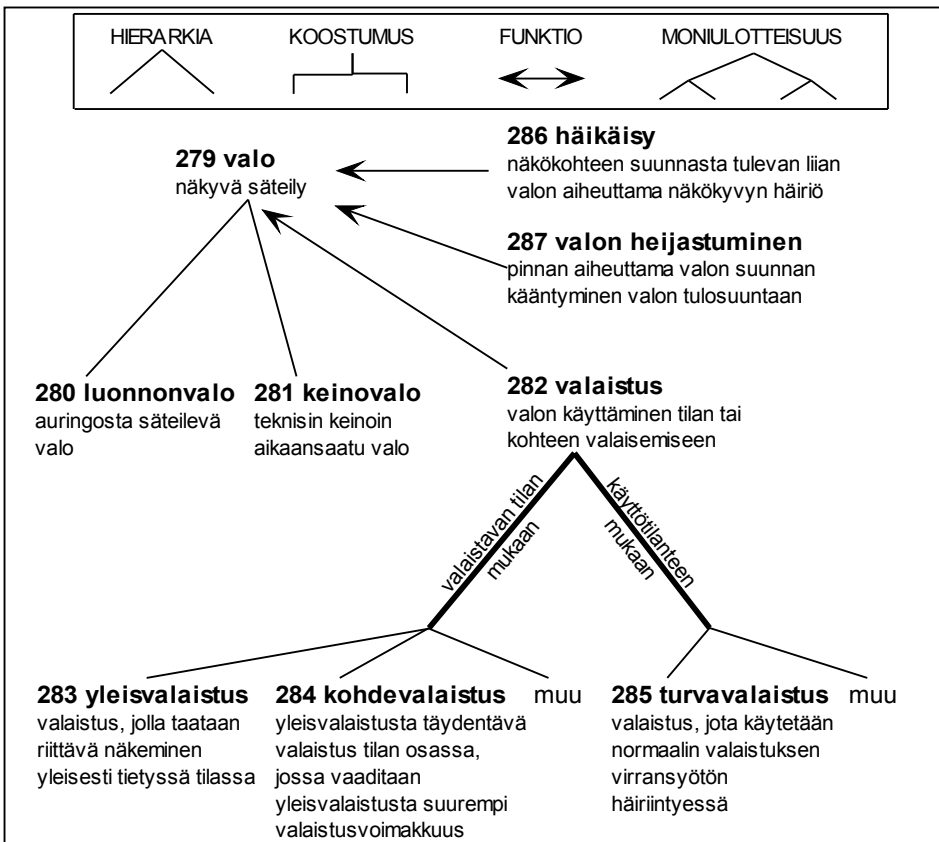
ohjelma, jossa esitetään toimet *tärinäntorjunnaksi* ja *tärinän* terveydelle haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi

Työnantajan täytyy laatia tärinäntorjuntaohjelma, jos *työntekijä* altistuu työssään tietyt rajat ylittävälle tärinälle.

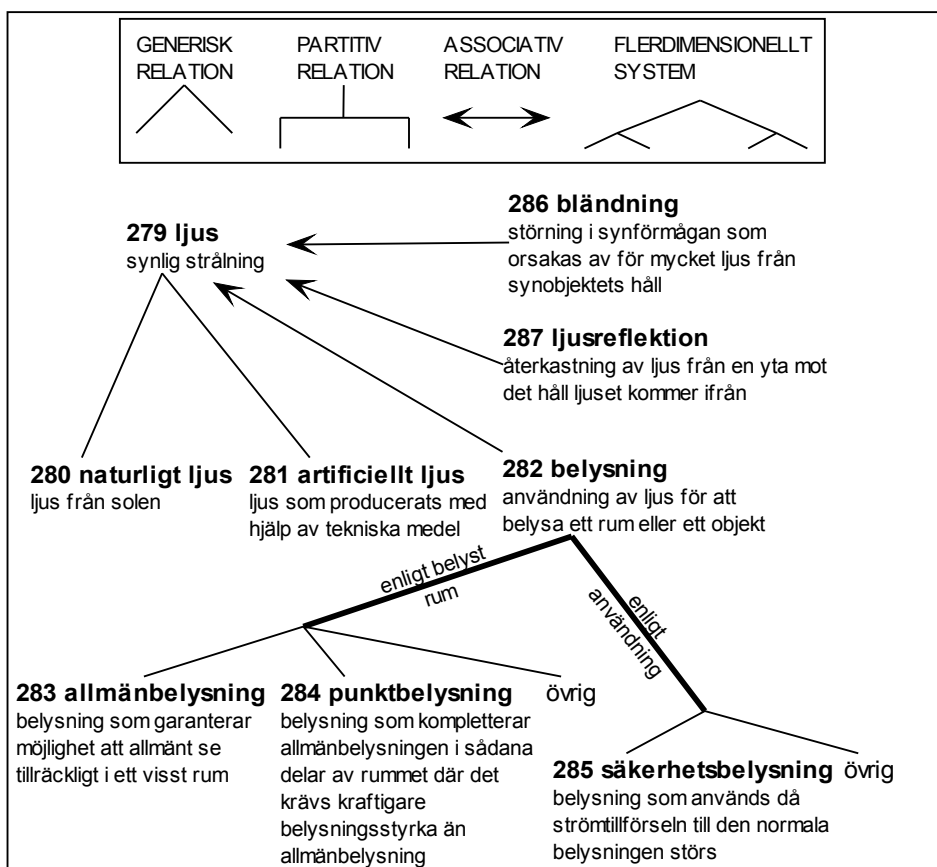
program som anger åtgärder för *vibrationsbekämpning* och förbyggande av hälsofarligt påverkan av *vibration*

Arbetsgivaren bör utarbeta ett vibrationsbekämpningsprogram om *arbets-tagaren* i arbetet exponeras för vibrationer som överskrider fastställda gränser.

4.3.3.3 Valaistus Belysning

Käsitekaavio 43. Valaistus.

Begreppsdiagram 44. Belysning.

279

valo

sv ljus *n*

en light

de Licht *n*

fr lumière *f*

näkyvä *säteily*

Valon aallonpituus on 400–780 nanometriä (nm).

Voimakas valo saattaa aiheuttaa haittaa esimerkiksi televisios튜디오ssa tai television lähetyssautossa työskenteleville henkilöille.

synlig *strålning*

Ljusets våglängd är 400–780 nanometer (nm).

Starkt ljus kan medföra olägenheter till exempel för personer som arbetar i televisionsstudior eller sändningsbilar.

280

luonnonvalo

sv	naturligt ljus <i>n</i>
en	natural light
de	natürliches Licht <i>n</i> ; Naturlicht
fr	lumière <i>f</i> du jour; lumière <i>f</i> naturelle

auringosta säteilevä *valo*

ljus från solen

281

keinovalo

sv	artificiellt ljus <i>n</i>
en	artificial light
de	Kunstlicht <i>n</i> ; künstliches Licht <i>n</i>
fr	lumière <i>f</i> artificielle

teknisin keinoin aikaansaatu *valo*

ljus som producerats med hjälp av tekniska medel

282

valaistus

sv	belysning
en	lighting
de	Beleuchtung <i>f</i>
fr	éclairage <i>m</i>

valon käyttäminen tilan tai kohteen valaisemiseen

användning av *ljus* för att belysa ett rum eller ett objekt

283

yleisvalaistus

sv	allmänbelysning
en	general lighting
de	Allgemeinbeleuchtung <i>f</i>
fr	éclairage <i>m</i> général

valaistus, jolla taataan riittävä näkeminen yleisesti tiettyssä tilassa

Yleisvalaistuksen suunnittelussa ei oteta huomioon tilan osien tai *työtehtävän (1)* erikoisvaatimuksia.

belysning som garanterar möjlighet att allmänt se tillräckligt i ett visst rum

Vid planering av allmänbelysning beaktas inte särskilda krav som rummet eller *arbetsuppgiften (1)* ställer.

284

kohdevalaistus

sv	punktbelysning; tillsatsbelysning; lokal belysning
en	local lighting
de	Punktbeleuchtung <i>f</i> ; Platzbeleuchtung <i>f</i>
fr	éclairage <i>m</i> localisé

yleisvalaistusta täydentävä *valaistus* tilan osassa, jossa vaaditaan yleisvalaistusta suurempi valaistusvoimakkuus

Kohdevalaistusta tarvitaan erityisesti tarkkuutta vaativien ja usein toistuvien *työtehtävien* (1) yhteydessä. Kohdevalaistuksen voimakkuus on yleensä vähintään 400 luksia (lx).

belysning som kompletterar *allmänbelysningen* i sådana delar av rummet där det krävs kraftigare belysningsstyrka än allmänbelysning

Punktbelysning behövs där repetitiva *arbetsuppgifter* (1) som kräver särskild exakthet skall utföras. Punktbelysningsstyrkan skall i allmänhet vara minst 400 lux (lx).

285

turvavalaistus

sv	säkerhetsbelysning; nödbelysning
en	emergency lighting
de	Notbeleuchtung <i>f</i>
fr	éclairage <i>m</i> de secours

valaistus, jota käytetään normaalin valaistuksen virransyötön häiriintyessä

belysning som används då strömtillförseln till den normala belysningen störs

286

häikäisy; häikäistyminen

sv	bländning
en	glare; dazzling
de	Blendung <i>f</i>
fr	éblouissement <i>m</i>

näkökohteen suunnasta tulevan liian *valon* aiheuttama näkökyvyn häiriö

Hyvään *valaistukseen* kuuluu häikäisyn ehkäiseminen tai välttäminen.

störning i synförmågan som orsakas av för mycket *ljus* från synobjektets håll

God *belysning* innebär att bländning förebyggs och undviks.

287

valon heijastuminen; valon heijastus

sv	ljusreflektion; reflektion; reflexion
en	reflection; reflection of light
de	Reflexion <i>f</i> ; Lichtreflexion <i>f</i>
fr	réflexion <i>f</i> ; réflexion <i>f</i> de la lumière

pinnan aiheuttama *valon* suunnan kääntyminen valon tulosuuntaan

Valon heijastuminen saattaa aiheuttaa *häikäisyä*. Valon heijastuminen haittaa työntekoa etenkin tarkkuutta vaativissa töissä.

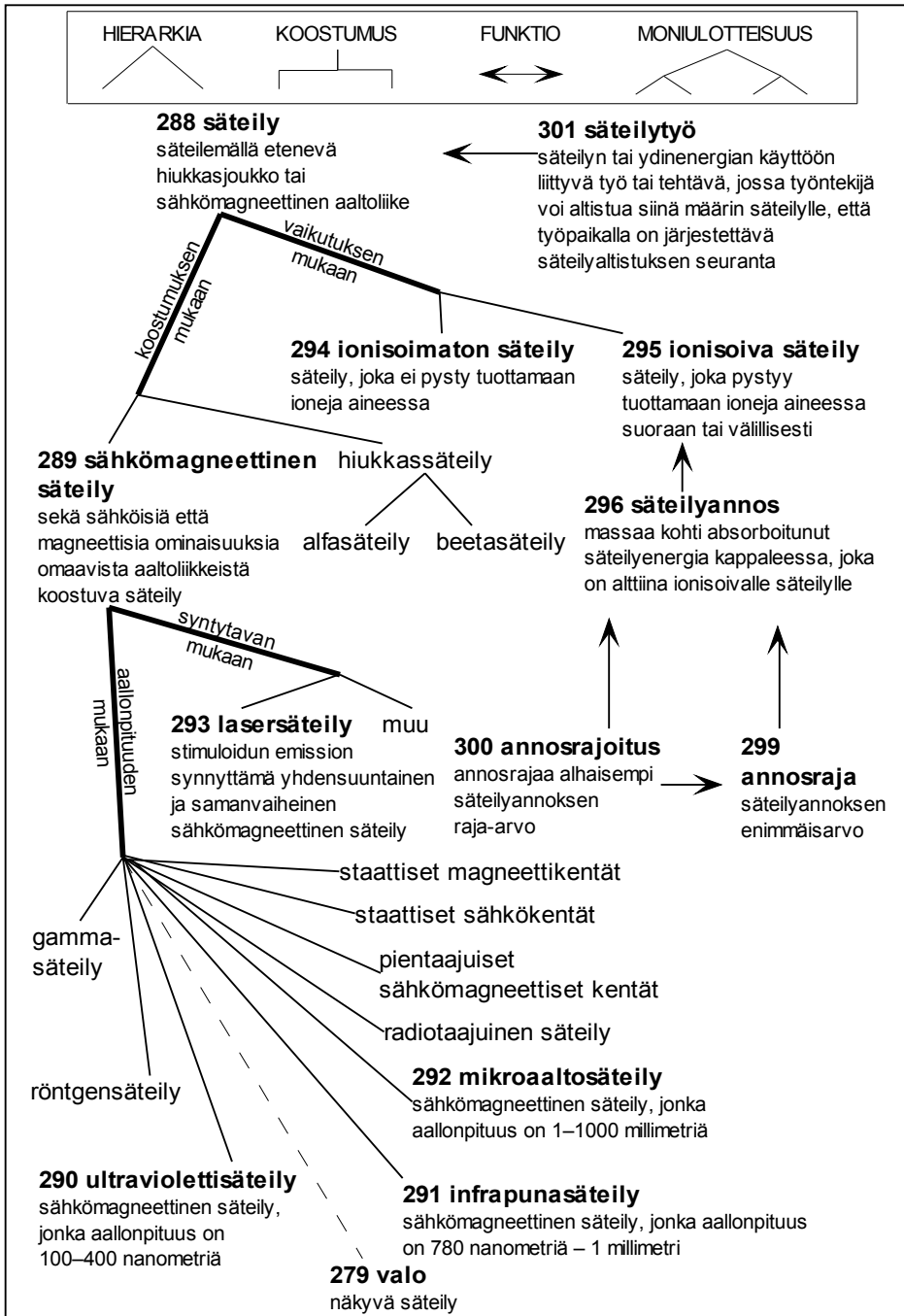
Valon heijastuminen aiheuttaa valon polarisoitumisen eli valon aalto liikkeen muuttumisen pallomaisesta janamaiseksi. Polarisoiduilla aurinkolaseilla voidaan vähentää valon heijastumisen vaikutuksia näkemiseen.

återkastning av *ljus* från en yta mot det håll ljuset kommer ifrån

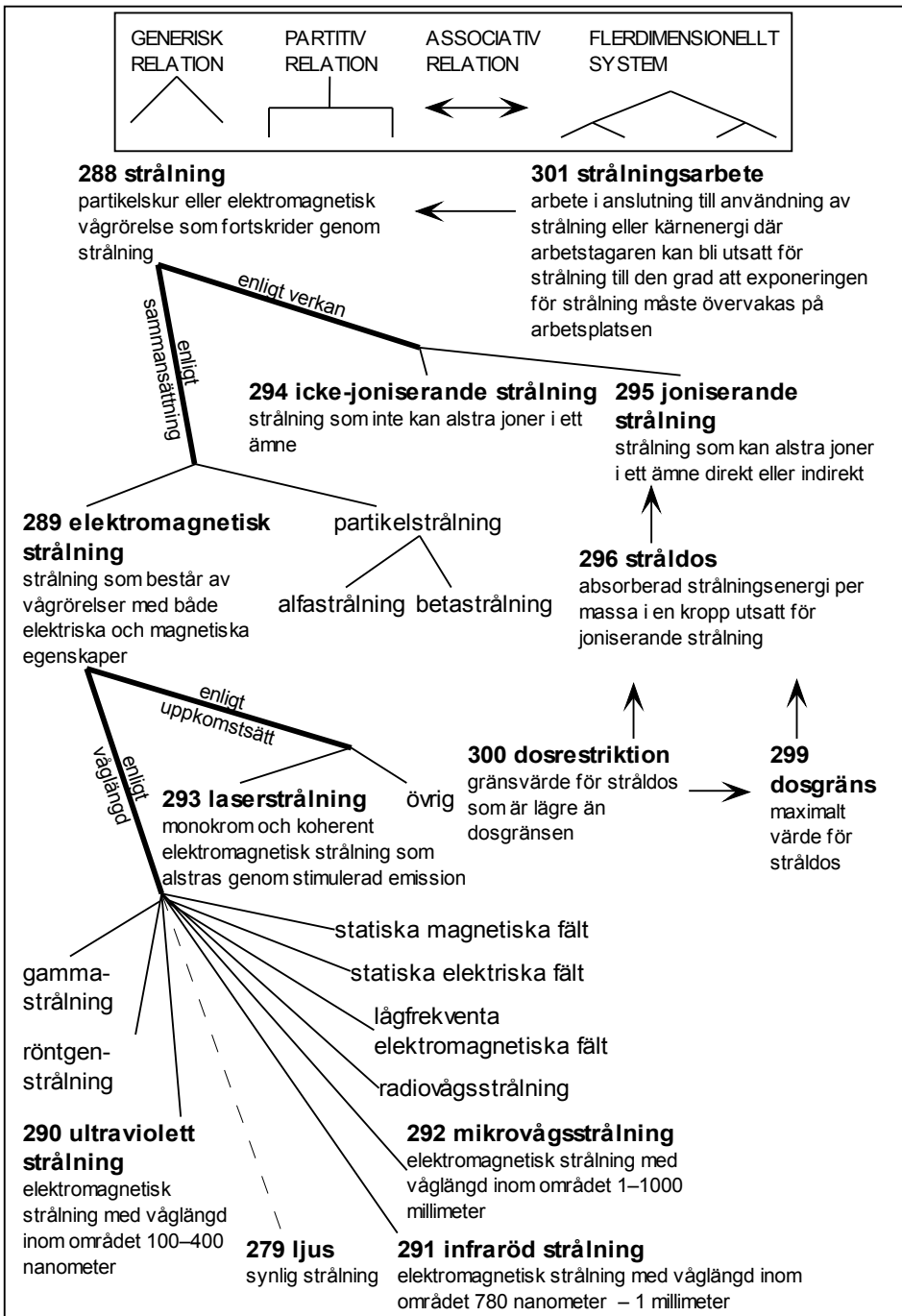
Ljusreflektionen kan orsaka *bländning*. Utförandet av *arbetsuppgifter (1)*, särskilt sådana som kräver exakthet, kan försvåras på grund av att ljuset reflekteras.

Ljusreflektioner orsakar en polarisering av ljuset vilket innebär att ljusets vågrörelser ändras från att svänga i alla plan till att svänga i bara ett plan. Polariserande solglasögon minskar ljusreflektionernas inverkan på synförmågan.

4.3.3.4 Säteily Strålning

Käsitekaavio 45. Säteily.

Begreppsdiagram 46. Strålning.

288

säteily

sv strålning

en radiation

de Strahlung *f*

fr rayonnement *m*

säteilemällä etenevä hiukkasjoukko tai sähkömagneettinen aaltoliike

partikelskur eller elektromagnetisk vågrörelse som fortskrider genom strålning

289

sähkömagneettinen säteily

sv elektromagnetisk strålning

en electromagnetic radiation

de elektromagnetische Strahlung *f*

fr rayonnement *m* électromagnétique

sekä sähköisiä että magneettisia ominaisuuksia omaavista aaltoliikkeistä koostuva *säteily*

Sähkömagneettinen säteily voi olla gammasäteilyä, röntgensäteilyä, *ultra-violettisäteilyä*, *valoa*, *infrapunasäteilyä*, *mikroaaltosäteilyä*, radiotaajuisia säteilyä, pientaajuisia sähkömagneettisia kenttiä tai staattisia sähkö- tai magneettikenttiä.

Sähkömagneettisen säteilyn eri lajit eroavat taajuuksiltaan toisistaan.

strålning som består av vågrörelser med både elektriska och magnetiska egenskaper

Elektromagnetisk strålning kan vara gammastrålning, röntgenstrålning, *ultraviolett strålning*, *ljus*, *infraröd strålning*, *mikrovågsstrålning*, radiovågsstrålning, lågfrekventa elektromagnetiska fält eller statiska elektriska eller magnetiska fält.

De olika typerna av elektromagnetisk strålning kännetecknas av olika våglängsområden.

290

ultraviolettisäteily; UV-säteily

sv	ultraviolett strålning; UV-strålning
en	ultraviolet radiation; UV radiation
de	ultraviolette Strahlung <i>f</i> , Ultraviolettstrahlung <i>f</i> , UV-Strahlung <i>f</i>
fr	rayonnement <i>m</i> ultraviolet

sähkömagneettinen säteily, jonka aallonpituus on 100–400 nanometriä (nm)

Ultraviolettisäteily nopeuttaa ihon vanhenemista ja lisää ihosyöpäriskiä.

Haitalliselle ultraviolettisäteilylle altistuvat erityisesti hitsaajat ja heidän lähellään työskentelevät sekä laboratoriossa ja ulkona työskentelevät henkilöt.

elektromagnetisk strålning med våglängd inom området 100–400 nanometer (nm)

Ultraviolettstrålning påskyndar hudens åldrande och ökar risken för hudtumörer.

Särskilt svetsare och personer som arbetar i deras närhet och personer som arbetar i laboratorier och utomhus utsätts för skadlig ultraviolett strålning.

291

infrapunasäteily; lämpösäteily

mieluummin kuin: IR-säteily

sv	infraröd strålning; värmestrålning
en	infrared radiation; heat radiation
de	Infrarotstrahlung <i>f</i> , Wärmestrahlung <i>f</i>
fr	rayonnement <i>m</i> infrarouge; rayonnement <i>m</i> thermique

sähkömagneettinen säteily, jonka aallonpituus on 780 nanometriä (nm) – 1 millimetri (mm)

Valon tavoin infrapunasäteilykin voi aiheuttaa silmävaurioita, jos infrapunasäteily on erityisen voimakasta.

Haitalliselle infrapunasäteilylle altistuvat esimerkiksi henkilöt, jotka työskentelevät teollisuudessa kuumennus- ja sulatusuunien lähellä metallin, lasin käsittelyssä tai valssaamoissa, joissa käsitellään hehkuvia metalleja.

elektromagnetisk strålning med våglängd inom området 780 nanometer (nm) – 1 millimeter (mm)

Liksom *ljus* kan infrarödstrålning orsaka ögonskador om den infraröda strålningen är särskilt stark.

För skadlig infraröd strålning utsätts till exempel personer som inom industrin hanterar metaller och glas i närheten av uppvärmnings- och smältugnar och som arbetar med glödande metaller i valsverk.

292

mikroaaltosäteily

sv	mikrovågsstrålning
en	microwave radiation
de	Mikrowellenstrahlung <i>f</i>
fr	rayonnement <i>m</i> micro-ondes; micro-ondes <i>f pl</i>

sähkömagneettinen säteily, jonka aallonpituus on 1–1000 millimetriä (mm)

Mikroaaltosäteily voi aiheuttaa silmän tai sisäelinten vahingollisen lämpenemisen aiheuttamatta kipua iholle.

elektromagnetisk strålning med våglängd inom området 1–1000 millimeter (mm)

Mikrovågsstrålning kan förorsaka skadlig uppvärmning i ögonen eller de inre organen utan att det medför smärta i huden.

293

lasersäteily

ei: laserisäteily

sv	laserstrålning
en	laser beam rather than: laser radiation
de	Laserstrahlung <i>f</i>
fr	rayonnement <i>m</i> laser; laser <i>m</i>

stimuloidun emission synnyttämä yhdensuuntainen ja samanvaiheinen *sähkömagneettinen säteily*

Jokaisella lasersäteellä on ainoastaan yksi aallonpituus, joka eri lasereilla on erilainen. Kaikki säteet etenevät lisäksi samassa tahdissa. Lasersäteiden aallonpituus voi olla 100 nanometristä (nm) 1 millimetriin (mm). Lasersäde on kapea ja keskittynyt, ja sillä on suuri intensiteetti eli energia pinta-alayksikköä kohti, minkä vuoksi se voi aiheuttaa palovammoja verkkokalvolle ja iholle.

Lasersäteily on *ionisoimatonta säteilyä*.

Lasersäteilylle voi altistua monenlaisissa tehtävissä esimerkiksi tutkimuksessa, teollisuudessa, lääketieteessä, sotilaskäytössä, rakennustöissä, autokorjaamoissa ja graafisen alan töissä.

monokrom och koherent *elektromagnetisk strålning* som alstras genom stimulerad emission

Laserstrålar har en enda våglängd. Våglängden är olika för olika lasrar. Alla laserstrålar sänds ut i samma fas. Laserstrålarnas våglängd ligger mellan 100 nanometer (nm) och 1 millimeter (mm). Laserstrålen är smal och koncentrerad och har hög intensitet, det vill säga stor energimängd per ytenhet. Den kan därför ge upphov till brännskador på näthinnan och huden.

Laserstrålning är *icke-joniserande strålning*.

Många olika arbeten kan medföra exponering för laserstrålning, till exempel forskning, industri, läkarvetenskap, militärt bruk, byggarbeten, bilverkstäder och grafiska branscher.

294

ionisoimaton säteily

sv	icke-joniserande strålning
en	non-ionizing radiation; non-ionising radiation
de	nichtionisierende Strahlung <i>f</i> ; nicht ionisierende Strahlung <i>f</i>
fr	rayonnement <i>m</i> non ionisant

säteily, joka ei pysty tuottamaan ioneja aineessa

Ionisoimaton säteily aiheuttaa pääasiassa palautuvia solutason muutoksia, kuten lämpötilan kohoamisen.

Ionisoimatonta säteilyä on esimerkiksi *ultraviolettisäteily*, *valo*, *infrapunasäteily*, *mikroaaltosäteily*, radiotaajuinen säteily sekä pientaajuiset ja staattiset sähkömagneettiset kentät. Ionisoimattomaan säteilyyn sisällytetään usein myös *ultraääni*, jonka taajuus vastaa radioaaltoja.

strålning som inte kan alstra joner i ett ämne

Den icke-joniserande strålningen orsakar huvudsakligen reversibla förändringar på cellnivå till exempel höjd kroppstemperatur.

Icke-joniserande strålning är till exempel *ultraviolett strålning*, *ljus*, *infraröd strålning*, *mikrovågsstrålning*, radiovågsstrålning samt lågfrekventa och statiska elektromagnetiska fält. Icke-joniserande strålning omfattar ofta även *ultraljud* vars våglängd motsvarar radiovågornas.

295

ionisoiva säteily

sv	joniserande strålning
en	ionizing radiation; ionising radiation
de	ionisierende Strahlung <i>f</i>
fr	rayonnement <i>m</i> ionisant

säteily, joka pystyy tuottamaan ioneja aineessa suoraan tai välillisesti

Ionisoiva säteily voi olla *sähkömagneettista säteilyä* tai hiukkassäteilyä.

Ionisoivaa säteilyä ovat gamma- ja röntgensäteily sekä alfa- ja beeta-säteily.

Ionisoivan säteilyn lähteitä ovat muun muassa radioaktiiviset aineet, röntgenlaitteet ja hiukkaskiihdyttimet. Radioaktiivisia aineita käytetään esimerkiksi ydintutkimuksessa. Lisäksi niitä esiintyy monissa laitteissa.

strålning som kan alstra joner i ett ämne direkt eller indirekt

Joniserande strålning kan vara *elektromagnetisk strålning* eller partikelstrålning.

Gamma- och röntgenstrålning samt alfa- och betastrålning är joniserande strålning.

Källor för joniserande strålning är bland annat radioaktiva ämnen, röntgenapparater och partikelacceleratorer. Radioaktiva ämnen används till exempel i kärnforskningen. Dessutom förekommer de i ett flertal apparater.

296

säteilyannos

sv stråldos
 en radiation dose
 de Strahlendosis *f*
 fr dose *f* de rayonnement; dose *f* d'irradiation

massaa kohti absorboitunut säteilyenergia kappaleessa, joka on alttiina *ionisoivalle säteilylle*

Säteilyannoksella voidaan kuvata ionisoivan säteilyn aiheuttamaa terveydellistä haittaa.

Säteilytyön yhteydessä täytyy tarkkailla *työntekijöiden* saamia säteilyannoksia *ekvivalenttiannoksina* ja *efektiivisinä annoksina*.

absorberad strålningsenergi per massa i en kropp utsatt för *joniserande strålning*

Den joniserande strålningens hälsoskadliga verkan kan beskrivas med stråldoser.

De stråldoser som *arbetstagare* exponeras för vid *strålningsarbete* bör följas upp som *ekvivalenta doser* och som *effektiva doser*.

297

ekvivalenttiannos

sv ekvivalent dos; ekvivalentdos
 en equivalent dose
 de Äquivalentdosis *f*
 fr équivalent *m* de dose; dose *f* équivalente

ionisoivasta säteilystä kudokseen tai elimen massayksikköä kohti keskimäärin siirtyneen energian ja ionisoivan säteilyn painotuskertoimen tulo

produkten av den energi per massenhet som i genomsnitt överförs från den *joniserande strålningen* till vävnaden eller organet och den joniserande strålningens viktningskonstant

298

efektiivinen annos

sv effektiv dos
 en effective dose
 de effektive Dosis *f*
 fr dose *f* efficace

ionisoivalle säteilylle alttiiksi joutuneiden kudosten ja elinten *ekvivalenttiannosten* painotettu summa

den viktade summan av *ekvivalenta doserna* för de vävnader och organ som exponerats för *joniserande strålning*

299

annosraja

sv	dosgräns
en	radiation dose limit
de	Dosisgrenzwert <i>m</i>
fr	limite <i>f</i> de dose

säteilyannoksen enimmäisarvo

Annosrajat määritellään säädöksissä.

maximalt värde för *stråldos*

Dosgränserna anges i författningarna.

300

annosrajoitus

sv	dosrestriktion
en	dose limitation; dose constraint
de	Dosisbeschränkung <i>f</i>
fr	limitation <i>f</i> de dose

annosrajaa alhaisempi *säteilyannoksen raja-arvo*

Säteilyturvakeskus asettaa annosrajoitukset silloin, kun ne ovat perusteltuja terveydelle haitallisen säteilyaltistuksen pitämiseksi niin alhaisena kuin se on käytännöllisin toimenpitein mahdollista tai eri säteilylähteistä aiheutuvan *altistumisen* huomioon ottamiseksi.

gränsvärde för *stråldos* som är lägre än *dosgränsen*

Strålskyddscentralen fastställer dosrestriktioner när de är motiverade för att den hälsovådliga strålningsexponeringen skall hållas så låg som det med hjälp av praktiska åtgärder är möjligt eller för att kunna beakta den *exponering* som olika strålningskällor orsakar.

301

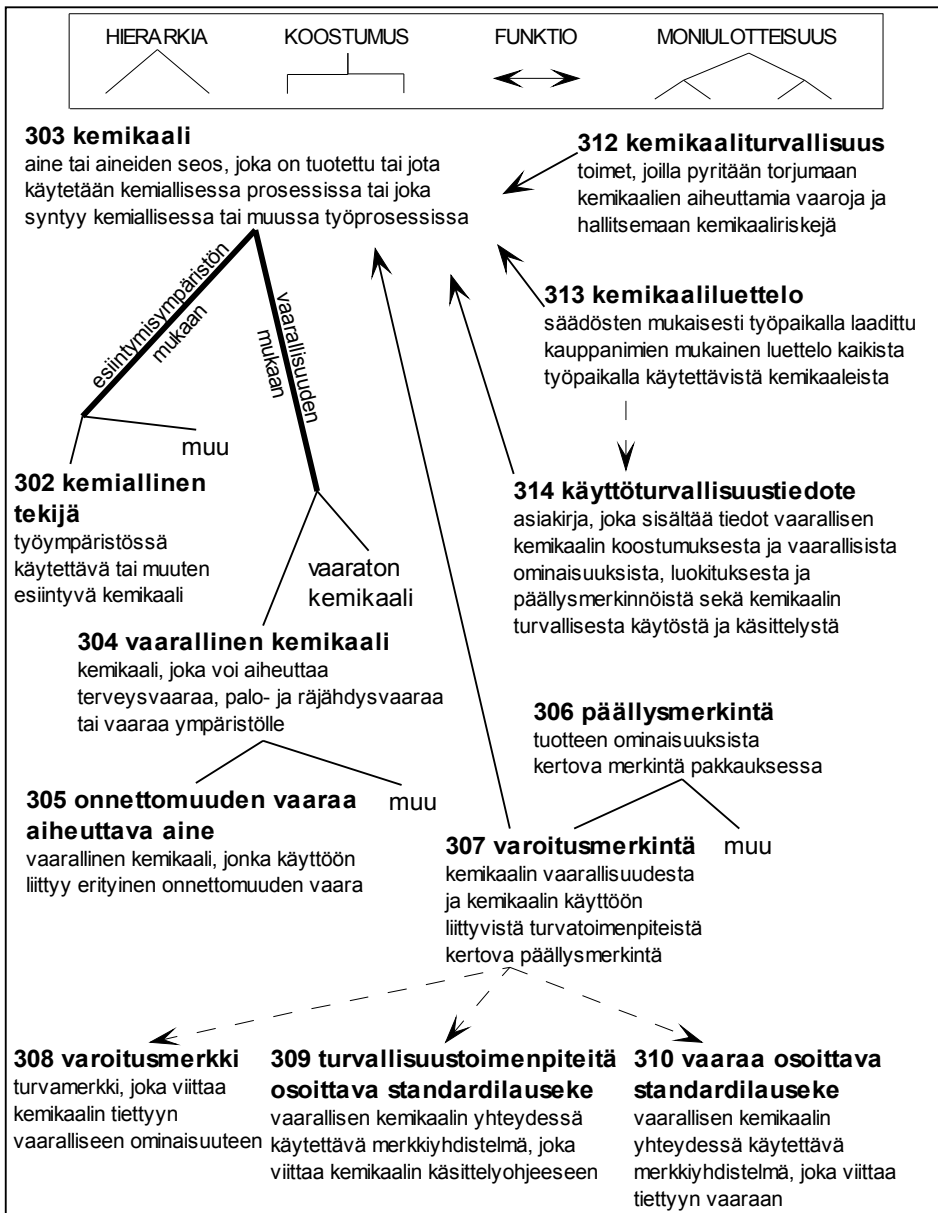
säteilytyö

sv	strålningsarbete <i>n</i>
en	radiation work
de	Arbeit <i>f</i> unter Strahlenbelastung
fr	travail <i>m</i> sous rayonnement

säteilyn tai ydinenergian käyttöön liittyvä työ tai tehtävä, jossa *työntekijä* voi altistua siinä määrin säteilylle, että työpaikalla on järjestettävä säteilyaltistuksen seuranta

arbete i anslutning till användning av *strålning* eller kärnenergi där *arbetstagaren* kan bli utsatt för strålning till den grad att exponeringen för strålning måste övervakas på arbetsplatsen

4.3.4 Kemialliset tekijät Kemiska agens

Käsitekaavio 47. Kemikaali.

Begreppsdiagram 48. Kemikalie.

302

kemiallinen tekijä

sv	kemiskt agens <i>n</i> ; kemisk faktor
en	chemical agent
de	chemischer Arbeitsstoff <i>m</i> ; chemischer Stoff <i>m</i>
fr	agent <i>m</i> chimique

työympäristössä käytettävä tai muuten esiintyvä kemikaali

Kemiallinen tekijä voi esiintyä työympäristössä eri olomuodoissa, kuten kaasuna, nesteinä tai kiinteinä aineina. Kemiallisia tekijöitä käytetään ja syntyy erilaisissa työprosesseissa.

kemikalie som används eller som annars förekommer i arbetsmiljön

Kemiska agens kan förekomma i olika former i arbetsmiljön, till exempel som gas, vätska eller fast ämne. Kemiska agens används och uppstår i olika arbetsprocesser.

303

kemikaali

sv	kemikalie
en	chemical
de	Chemikalie <i>f</i>
fr	produit <i>m</i> chimique

aine tai aineiden seos, joka on tuotettu tai jota käytetään kemiallisessa prosessissa tai joka syntyy kemiallisessa tai muussa työprosessissa

Kemikaali voi olla joko peräisin luonnosta tai ihmisen valmistama eli synteettinen kemikaali. Koostumukseltaan kemikaali voi olla alkuaine, yhdiste tai seos.

Kemikaalit voivat olla vaarattomia tai haitallisia. Haitallinen aine voi sisältyä kemikaaliin tai haitallista ainetta saattaa syntyä kemikaalin käytön seurauksena.

ämne eller ämnesblandning som producerats eller som används i kemisk process, eller som bildas i kemisk eller annan arbetsprocess

Kemikalier kan ha sitt ursprung i naturen eller vara tillverkade av människan, det vill säga syntetiska kemikalier. Till sin konsistens kan kemikalierna vara ett grundämne, en kemisk förening eller en blandning.

Kemikalier kan vara ofarliga eller skadliga. Ett skadligt ämne kan ingå i en kemikalie eller uppkomma som följd av att kemikalien används.

304

vaarallinen kemikaali; vaarallinen aine

sv farlig kemikalie; farligt ämne *n*

en dangerous chemical; dangerous substance

de Gefahrstoff *m*; gefährlicher Stoff *m*

fr substance *f* dangereuse; produit *m* chimique dangereux

kemikaali, joka aiheuttaa terveysvaaraa, palo- ja räjähdysvaaraa tai *vaaraa* ympäristölle

Suomessa vaaralliset kemikaalit luokitellaan kemikaalin ominaisuuksien mukaan terveydelle vaarallisiin, ympäristölle vaarallisiin sekä palo- ja räjähdysvaarallisiin kemikaaleihin.

Terveydelle vaaralliset kemikaalit jaetaan edelleen erittäin myrkyllisiin, haitallisiin, syövyttäviin, ärsyttäviin, herkistäviin, syöpää aiheuttaviin, perimää vaurioittaviin ja lisääntymiselle vaarallisiin kemikaaleihin.

Palo- ja räjähdysvaaralliset kemikaalit jaetaan räjähtäviin, hapettaviin, erittäin helposti syttyviin ja syttyviin kemikaaleihin.

Vaarallinen aine -termiä käytetään säädöksissä yleisesti vaarallisen kemikaalin synonyyminä, vaikka vaaralliset aineet voivat muissa yhteyksissä tarkoittaa myös muita aineita kuin kemikaaleja.

kemikalie som förorsakar hälsofara, brand- eller explosionsfara eller *fara* för omgivningen

I Finland klassificeras kemikalierna utifrån sina egenskaper som hälsofarliga, miljöfarliga och brandfarliga och explosiva kemikalier.

Hälsofarliga kemikalier indelas vidare i mycket giftiga, giftiga, skadliga, frätande, allergena, cancerframkallande, kemikalier som kan orsaka genetiska skador och kemikalier som är farliga för fortplantningen.

Brandfarliga och explosiva kemikalier indelas i explosiva, oxiderande, ytterst brandfarliga och brandfarliga kemikalier.

Termen farligt ämne används allmänt i författningarna som synonym till termen farlig kemikalie fastän ett farligt ämne i andra sammanhang även kan omfatta andra ämnen än kemikalier.

305

onnettomuuden vaaraa aiheuttava aine; OVA

sv	ämne <i>n</i> som orsakar fara för olycka
en	substance that entails risk of accident; hazardous substance
de	Gefahrstoff <i>m</i> mit erhöhtem Unfallrisiko
fr	matière <i>f</i> dangereuse

vaarallinen kemikaali, jonka käyttöön liittyy erityinen onnettomuuden *vaara*

Suomalainen asiantuntijaryhmä on laatinut OVA-turvallisuusohjeita, joista kukin sisältää tiedot tietyn onnettomuuden vaaraa aiheuttavan aineen koostumuksesta, käytöstä ja vaaroista sekä toiminnasta aineen aiheuttamassa onnettomuustilanteessa.

farlig kemikalie vars användning innebär särskild fara för olycka

En finländsk expertgrupp har utarbetat säkerhetsanvisningar för ämnen som orsakar fara för olycka. Anvisningarna innehåller information om ämnets sammansättning och användning samt om åtgärder i olycks situationer som ämnet kan förorsaka.

306

päällyksmerkintä; pakkausmerkintä

sv	påskrift
en	marking; package marking
de	Verpackungsaufschrift <i>f</i>
fr	étiquetage <i>m</i> ; marquage <i>m</i>

tuotteen ominaisuuksista kertova merkintä pakkauksessa

märkning på emballage som ger information om produktens egenskaper

307

varoituserkintä

sv	varningspåskrift /FI/
en	warning
de	Warnung <i>f</i>
fr	étiquette <i>f</i> de mise en garde; étiquette <i>f</i> d'avertissement; étiquette <i>f</i>

kemikaalin vaarallisuudesta ja kemikaalin käyttöön liittyvistä turvatoimenpiteistä kertova *päällyksmerkintä*

Vaarallisten kemikaalien varoituserkintöinä käytetään *varoituserkkiä* ja sen nimeä sekä *turvallisuustoimenpiteitä* osoittavia *standardilausekkeita* ja *vaaraa* osoittavia *standardilausekkeita*.

påskrift som informerar om en *kemikalies* farlighet eller om skyddsåtgärder som bör vidtas vid användning av kemikalien

Som varningspåskrift på *farliga kemikalier* används *varningssymboler* och deras namn samt *standardfraser* som anger *säkerhetsåtgärder* och *standardfraser* som anger *fara*.

308

varoitusmerkki

- sv varningssymbol
 en warning symbol
 de Gefahrensymbol *n*
 fr symbole *m* d'avertissement; symbole *m* de mise en garde

turvamerkki, joka viittaa *kemikaalin* tiettyyn vaaralliseen ominaisuuteen

Varoitusmerkit on nimetty ja lisäksi jokaiselle varoitusmerkille on annettu kirjaintunnus, jota käytetään *vaarallisten aineiden luettelossa* kuvaamaan varoitusmerkkiä.

säkerhetsmärkning som hänvisar till en viss farlig egenskap hos en *kemikalie*

Varningssymbolerna har fastställts och varje varningssymbol har tilldelats en bokstavs-beteckning som används i *förteckningen över farliga ämnen* för att beskriva varningssymbolen.

309

turvallisuustoimenpiteitä osoittava standardilauseke; S-lauseke

- sv standardfras som anger säkerhetsåtgärder;
 standardfras som anger skyddsåtgärder; S-fras
 en standard phrase providing safety advice; S-phrase
 de Sicherheitsratschlag *m*; Sicherheitssatz *m*; S-Satz *m*
 fr phrase *f* S

vaarallisen kemikaalin yhteydessä käytettävä merkkiyhdistelmä, joka viittaa *kemikaalin* käsittelyohjeeseen

Turvallisuustoimenpiteitä osoittavia standardilausekkeita käytetään esimerkiksi *vaarallisten aineiden luettelossa* ja kemikaalien *päällysmarkinnöissa*.

Turvallisuustoimenpiteitä osoittavia standardilausekkeita ovat esimerkiksi S7 (Säilytettävä tiiviisti suljettuna.) ja S26 (Roiskeet silmistä huuhdeltava välittömästi runsaalla vedellä ja mentävä lääkäriin.).

Yhdistetyissä turvallisuustoimenpiteitä osoittavissa standardilausekkeissa eli yhdistetyissä S-lausekkeissa lausekkeeseen on yhdistetty kahden tai useamman lausekkeen sisältö, kuten S7/9 (Säilytettävä tiiviisti suljettuna paikassa, jossa on hyvä ilmanvaihto.).

kombination av symboler som används i samband med *farliga kemikalier* för att ange hur *kemikalien* skall hanteras

Standardfraser som anger säkerhetsåtgärder används till exempel i *förteckningen över farliga ämnen* och i kemikaliernas *påskrifter*.

S7 (Förvaras väl tillsluten) och S26 (Vid stänk i ögonen spola genast med mycket vatten och kontakta läkare.) är exempel på standardfraser som anger säkerhetsåtgärder.

I standardfraser med kombinerade skyddsanvisningar, det vill säga kombinerade S-fraser kombineras innehållet i två eller flera fraser; till exempel S7/9 (Förvaras väl tillsluten på väl ventilerad plats.).

310

vaaraa osoittava standardilauseke; R-lauseke

sv	standardfras som anger fara; R-fras
en	R-phrase describing hazard
de	Gefahrenhinweis <i>m</i> ; Risikosatz <i>m</i> ; R-Satz <i>m</i>
fr	phrase <i>f</i> R

vaarallisen kemikaalin yhteydessä käytettävä merkkiyhdistelmä, joka viittaa tiettyyn *vaaraan*

Vaaraa osoittavia standardilausekkeita käytetään esimerkiksi *vaarallisten aineiden luettelossa* ja kemikaalien *päällyksmerkinnöissä*.

Vaaraa osoittavia lausekkeita ovat esimerkiksi R7 (Aiheuttaa tulipalon vaaran) ja R20 (Terveydelle vaarallista hengitettynä.).

Yhdistetyissä vaaraa osoittavissa standardilausekkeissa eli yhdistetyissä R-lausekkeissa lausekkeeseen on yhdistetty kahden tai useamman lausekkeen sisältö, kuten R14/15 (Reagoi voimakkaasti veden kanssa vapauttaen helposti syttyviä kaasuja.).

kombination av symboler som används i samband med *farliga kemikalier* för att ange viss *fara*

Standardfraser som anger fara används till exempel i *förteckningen över farliga ämnen* och i *påskrifterna* på emballagen för kemikalier.

Standardfraser som anger fara är till exempel R7 (Kan orsaka brand.) och R20 (Farligt vid inandning.).

I kombinerade standardfraser som anger fara, det vill säga kombinerade R-fraser kombineras innehållet i två eller flera fraser; till exempel R14/15 (Reagerar häftigt med vatten varvid extremt brandfarliga gaser bildas.).

311

vaarallisten aineiden luettelo; aineluettelo

sv	förteckning över farliga ämnen; ämnesförteckning
en	list of dangerous substances
de	Liste <i>f</i> der gefährlichen Stoffe
fr	liste <i>f</i> des substances dangereuses

luettelo, joka sisältää vaarallisten aineiden merkinnät ja luokitukset, vrt. *vaarallisten kemikaali*

Vaarallisten aineiden luokitus ja merkinnät on yhdenmukaistettu Euroopan yhteisöissä.

Suomessa vaarallisten aineiden luettelosta säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vaarallisten aineiden luettelosta (509/2005).

förteckning som omfattar märkningar och klassificeringar av farliga ämnen, jfr *farlig kemikalie*

Klassificeringen och märkningen av farliga ämnen har harmoniserats inom Europeiska gemenskaperna.

I Finland är det social- och hälsovårdsministeriets förordning (509/2005) som innehåller bestämmelser om förteckningen över farliga ämnen.

312

kemikaaliturvallisuus

sv	kemikaliesäkerhet
en	chemical safety
de	Chemikaliensicherheit <i>f</i>
fr	prévention <i>f</i> des risques chimiques

toimet, joilla pyritään torjumaan *kemikaalien* aiheuttamia *vaaroja* ja hallitsemaan kemikaaliriskejä

åtgärder som strävar efter att förebygga *faror* som *kemikalier* orsakar och kontrollera kemikalierisker

313

kemikaaliluettelo

sv	förteckning över kemikalier
en	list of chemicals
de	Chemikalienverzeichnis <i>n</i>
fr	liste <i>f</i> des produits chimiques

säädösten mukaisesti työpaikalla laadittu kauppanimien mukainen luettelo kaikista työpaikalla käytettävistä *kemikaaleista*

Kemikaaliluettelossa ilmoitetaan kemikaalien käyttötarkoitus, tärkeimmät aineosat, luokitustiedot ja tieto siitä, onko kemikaalista saatavilla *käyttöturvallisuustiedote*.

enligt handelsnamn uppgjord lagstadgad förteckning som utarbetas på arbetsplatsen över alla *kemikalier* som används på arbetsplatsen

I förteckningen över kemikalier anges användningsområde, de viktigaste beståndsdelarna och klassificeringsuppgifter. I förteckningen anges dessutom om *säkerhetsinformationsblad* är tillgängliga för kemikalien.

314

käyttöturvallisuustiedote

ei: † TVATM

- sv säkerhetsinformationsblad *n*; skyddsinformationsblad *n* (i finländsk lagstiftning)
en material safety data sheet; safety data sheet
de Sicherheitsdatenblatt *n*
fr fiche *f* de données de sécurité

asiakirja, joka sisältää tiedot *vaarallisen kemikaalin* koostumuksesta ja vaarallisista ominaisuuksista, luokituksesta ja *päällyserkinnöistä* sekä *kemikaalin* turvallisesta käytöstä ja käsittelystä

Vaarallisen kemikaalin luovuttaja on veloitettu laatimaan käyttö-turvallisuustiedotteet käyttöön luovuttamistaan vaarallisista kemikaaleista ja toimittamaan tiedotteen kemikaalin vastaanottajalle ensimmäisen kemikaalitoimituksen yhteydessä.

handling som innehåller uppgifter om en *farlig kemikalies* sammansättning, farliga egenskaper, klassificering och *påskrifter*, samt anvisningar för trygg användning och hantering av *kemikalien*

Den som introducerar en farlig kemikalie på marknaden är skyldig att sammanställa ett säkerhetsinformationsblad över de farliga kemikalier som han eller hon överlåter för användning och överlåta säkerhetsinformationsbladet till mottagaren av kemikalien i samband med den första kemikalieleveransen.

4.3.5 Biologiset tekijät Biologiska agens

315

biologinen tekijä

sv	biologiskt agens <i>n</i> ; biologisk faktor
en	biological agent
de	biologisches Agens <i>n</i> ; biologischer Arbeitsstoff <i>m</i>
fr	agent <i>m</i> biologique

mikro-organismi, soluviljelmä tai ihmisen loinen

Työpaikalla biologisia tekijöitä ovat esimerkiksi erilaiset *sienet*, *bakteerit*, *virukset* ja loiset. Biologisiin tekijöihin voidaan lukea myös mikro-organismeista peräisin olevat yhdisteet, kuten entsyymit ja myrkyt. Myös muunto-geeniset mikro-organismit luokitellaan biologisiksi tekijöiksi.

Biologinen tekijä voi aiheuttaa muun muassa tartuntataudin, tulehduksen, allergian tai myrkytyksen. Esimerkiksi terveydenhoitohenkilökunta ja siivoojat altistuvat neulanpistotapaturmille, joissa biologinen tekijä aiheuttaa tartunnan. Työperäisen tartuntavaaran kannalta merkityksellisiä tauteja ovat muun muassa toksoplasmoosi, listerioosi, vihurirokko, herpes, vesirokko, hepatiitti, sytomegalotulehdus ja HIV-tartunta.

Työntekijä voi altistua biologisille tekijöille esimerkiksi sairaanhoito- ja laboratoriotyössä, siivoustyössä, maataloustyössä ja teollisuustyössä sekä mikro-organismien vaurioittamissa rakennuksissa.

mikroorganism, cellodling eller invärtesparasit hos människan

Biologiska agens på arbetsplatsen är till exempel olika *svampar*, *bakterier*, *virus* och parasiter. Som biologiska agens kan föreningar med ursprung i mikroorganismer betraktas, till exempel enzymer och gifter. Även genmodifierade mikroorganismer klassificeras som biologiska agens.

Biologiska agens kan bland annat orsaka smittosamma sjukdomar, infektioner, allergi eller förgiftning. Till exempel hälsovårds- och städpersonal utsätts för risk för nålstick som kan innebära smitta på grund av ett biologiskt agens. Smittosamma sjukdomar som arbetstagare kan drabbas av på grund av sitt arbete är till exempel toxoplasmos, listerios, röda hund, herpes, vattkoppor, hepatit, cytomegalovirusinfektion och HIV.

Arbetstagare kan exponeras för biologiska agens till exempel inom sjukvården och i laboratorier, inom lantbruk och i industriarbete och i byggnader som skadats av mikroorganismer.

316

virus

sv	virus <i>n</i>
en	virus
de	Virus <i>n</i>
fr	virus <i>m</i>

Merkittävimpiä *työntekijöiden* terveydelle haittaa aiheuttavia viruksia ovat hepatiitti A ja hepatiitti B sekä HIV.

Bland de viktigaste virus som är skadliga för *arbetstagarnas* hälsa finns hepatit A och hepatit B och HIV.

317

bakteeri

sv	bakterie
en	bacterium
de	Bakterie <i>f</i>
fr	bactérie <i>f</i>

Merkittävimpiä *työntekijöiden* terveydelle haittaa aiheuttavia bakteereja ovat esimerkiksi tuberkuloosia aiheuttava *Mycobacterium tuberculosis* ja pernaruttoa aiheuttava *Bacillus anthracis*. Bakteerit saattavat erittää myrkkyjä, joita ovat esimerkiksi endotoksiini, jota voi vapautua bakteerin sisältä sen hajotessa, ja eksotoksiini, jota bakteeri voi vapauttaa solun ulkopuolelle jo eläessään.

Mycobacterium tuberculosis som orsakar tuberkulos och *Bacillus anthracis* som orsakar mjältbrand hör till de mest betydande bakterierna som kan äventyra *arbetstagares* hälsa. Bakterier kan utsöndra gifter; till exempel endotoxin kan utsöndras då bakterien bryts ner och exotoxin kan levande bakterier utsöndra utanför cellen.

318

sieni

sv	svamp
en	fungus
de	Pilz <i>m</i>
fr	champignon <i>m</i>

Sienet voivat muodostaa mykotoksiineja eli homesienimyrkkyjä, joita esiintyy pääosin itiöissä ja vähäisemmässä määrin myös rihmastossa. Homesienet ovat yleisesti *työntekijöiden* terveydelle haittaa aiheuttavia sieniä. Tunnetuimpia homesieniä ovat *Penicillium* ja *Aspergillus*.

Svampar kan bilda mykotoxiner eller mögelgifter som huvudsakligen förekommer i sporer och även i mindre grad i mycel. Mögelsvampar hör till de mest betydande svampar som kan äventyra *arbetstagares* hälsa. Till de mest kända mögelsvamparna hör *Penicillium* och *Aspergillus*.

319

punkki

sv	kvalster
en	mite
de	Milbe <i>f</i>
fr	tique <i>f</i>

yleensä pieni ja pallomainen hämähäkkieläin, joka voi elää vapaasti joko kuivalla maalla tai vesiympäristössä tai ihmisten tai eläinten sisä- tai ulkoloisena

Loisena esiintyvä punkki saattaa aiheuttaa muun muassa ihosairauksia, kuten ihotulehduksia tai syyhytautia.

Pölypunkit ovat mikroskooppisen pieniä punkkeja, joiden eritteissä esiintyvä valkuaisaine saattaa aiheuttaa ihmiselle allergisia reaktioita.

i allmänhet ett klotrunt spindeldjur som lever antingen fritt på torra land eller i vattenmiljö eller som utvärtes- eller invärtesparasit hos ett värddjur

Kvalster som lever som parasit kan orsaka bland annat hudsjukdomar som till exempel hudinfektioner eller skabb.

Dammkvalster är mikroskopiskt små kvalster vars proteinhaltiga sekret kan ge upphov till allergiska reaktioner hos människan.

320

patogeeni

sv	patogen
en	pathogen
de	Krankheitserreger <i>m</i>
fr	agent <i>m</i> pathogène

sairautta aiheuttava loinen, *bakteeri*, *virus* tai prioni

Tartuntavaaran aiheuttavista *riskitekijöistä* merkittävin on se, onko *biologinen tekijä* patogeeni.

parasit, *bakterie*, *virus* eller prion som kan framkalla sjukdom

Avgörande *riskfaktor* för smittorisken är om det *biologiska agenset* är av patogen natur.

321

infektioannos; infektoiva annos

sv	infektionsdos
en	infection dose
de	Infektionsdosis <i>f</i>
fr	dose <i>f</i> infectieuse

altistusannos, jonka *altisteena* on isäntäelimistöön sen ulkopuolelta tunkeutuva tai isäntäelimistön osasta toiseen siirtyvä tartuntatekijä

Infektioannos määrittää tartuntavaaran vakavuuden.

Infektioannoksen vaikutus vaihtelee suuresti sen mukaan, miten annos joutuu elimistöön. Vaikutus saattaa olla esimerkiksi suurempi hengitysteitse saatuna kuin ruoansulatuskanavan kautta saatuna.

exponeringsdos vars *agens* är en smittfaktor som tränger in i värdorganismen utifrån eller som flyttar sig från en del av värdorganismen till en annan

Infektionsdosen bestämmer hur allvarlig smittorisen är.

Infektionsdosens verkningar beror i hög grad på hur dosen hamnar in i organismen. Exponering via andningsvägarna kan ha allvarligare verkningar än exponering via matsmältningskanalen.

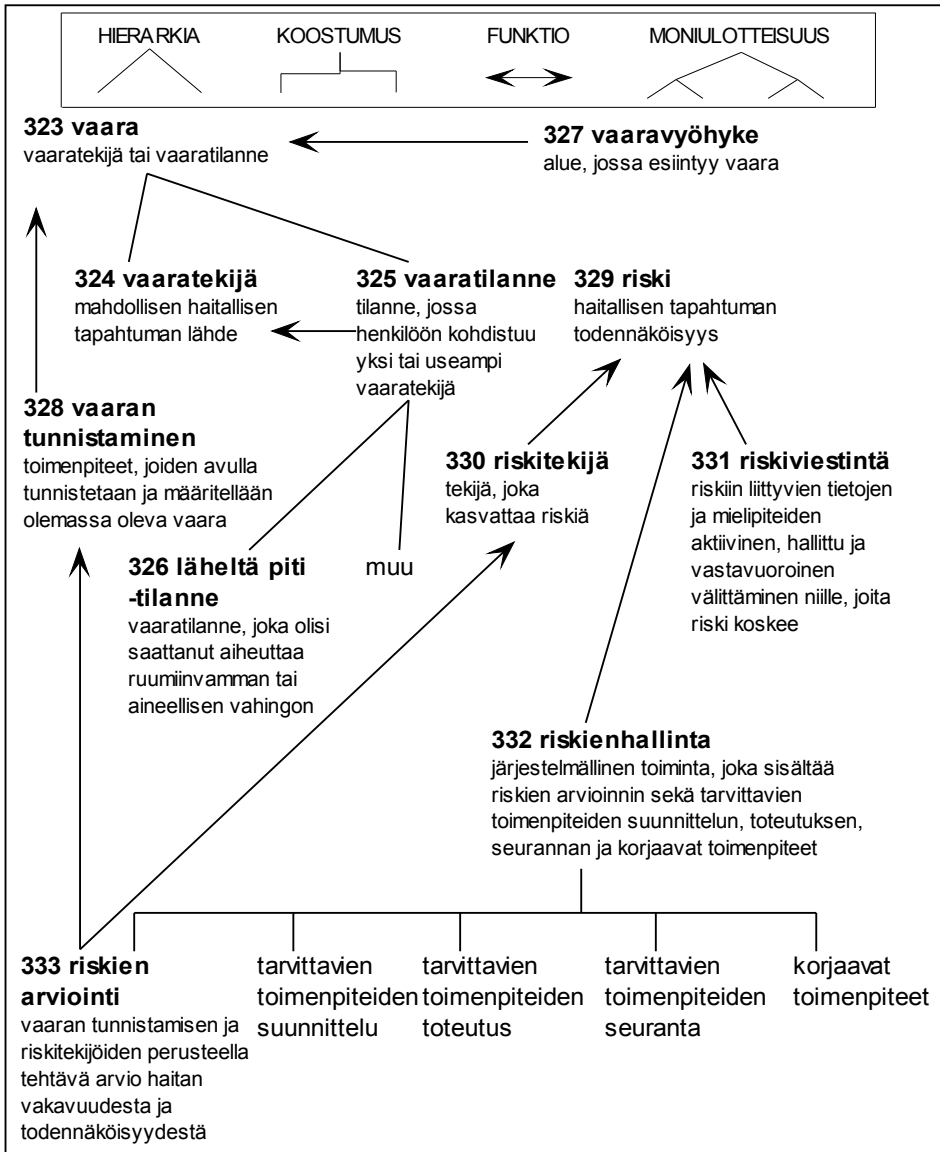
322

pandemia

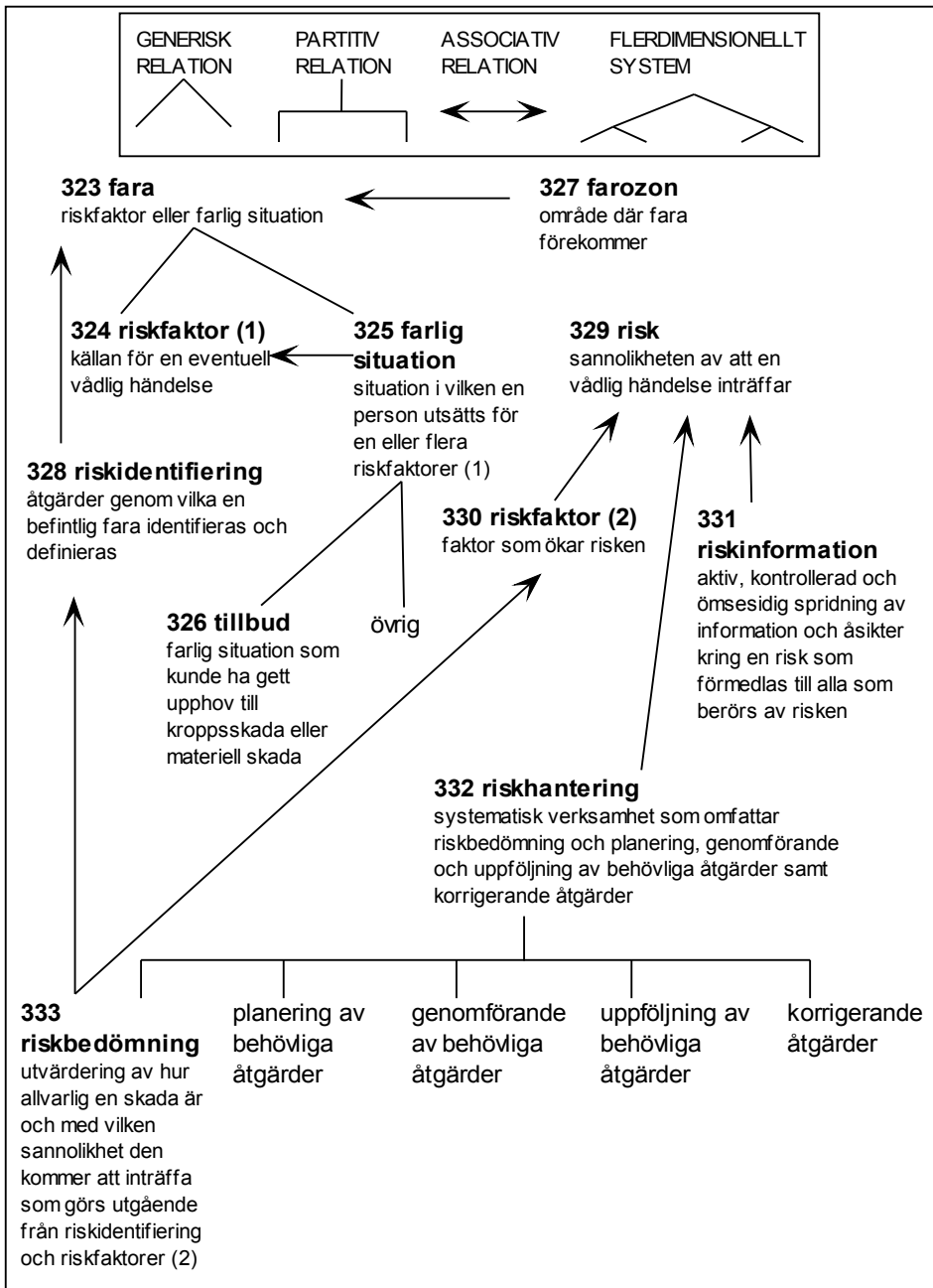
sv	pandemi
en	pandemic
de	Pandemie <i>f</i>
fr	pandémie <i>f</i>

laajalle levinnyt epidemia, johon suuret ihmismäärät sairastuvat
vitt utbredd epidemi i vilken ett stort antal människor insjuknar i

5 RISKIENHALLINTA RISKHANTERING

Käsitekaavio 49. Vaara ja riski.

Begreppsdiagram 50. Fara och risk.

323

vaara

sv fara
en hazard
de Gefahr *f*
fr danger *m*

vaaratekijä tai *vaaratilanne*

riskfaktor eller *farlig situation*

324

vaaratekijä

sv riskfaktor (1)
en risk factor (1)
de Gefährdungsfaktor *m*
fr facteur *m* de risque (1)

mahdollisen haitallisen tapahtuman lähde

Työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvä vaaratekijä on työssä tai työtilanteessa oleva tekijä, joka voi uhata *työntekijän* terveyttä.

källan för en eventuell vådlig händelse

Riskfaktorna i anslutning till *arbetshälsa* och *arbetssäkerhet* förekommer i arbetet eller i arbetssituationen och kan äventyra *arbetstagarnas* hälsa.

325

vaaratilanne

sv farlig situation
en hazardous incident; exposure (3)
de Gefährdungssituation *f*, Gefahrensituation *f*
fr situation *f* dangereuse

tilanne, jossa henkilöön kohdistuu yksi tai useampi *vaaratekijä*

situation i vilken en person utsätts för en eller flera *riskfaktorer* (1)

326

läheltä piti -tilanne

sv tillbud *n*; incident

en near-accident; incident
rather than: near miss

de Beinaheunfall *m*

fr quasi-accident *m*; presque'accident *m*; presque-accident *m*

vaaratilanne, joka olisi saattanut aiheuttaa ruumiinvamman tai aineellisen vahingon

Läheltä piti -tilanteesta pitää tehdä työpaikalla selvitys, joka käsitellään yhteisesti työpaikalla ja jonka perusteella päätetään tarpeellisista toimenpiteistä.

Lähestapaturma-termillä viitataan läheltä piti -tilanteeseen, joka olisi saattanut johtaa *tapaturmaan*.

farlig situation som kunde ha gett upphov till kroppsskada eller materiell skada

På arbetsplatsen bör det göras utredning över tillbud som tas upp till gemensam behandling på arbetsplatsen och utgående från vilken nödvändiga åtgärder vidtas.

Med den finskspråkiga termen lähestapaturma hänvisar man till ett tillbud som nästan ledde till ett *olycksfall*.

327

vaaravyöhyke

sv farozon

en danger zone; risk zone

de Gefahrenbereich *m*; Gefahrenzone *f*

fr zone *f* dangereuse; zone *f* de risque

alue, jossa esiintyy *vaara*

Vaaravyöhyke voi olla esimerkiksi koneen nielu tai alue, johon liikkuva osa voi ulottua.

område där *fara* förekommer

Farozonen kan utgöras till exempel av en maskins öppning eller det område som en rörlig del omspanner.

328

vaaran tunnistaminen

sv riskidentifiering

en hazard identification; identification of hazards

de Gefahrenerkennung *f*

fr identification *f* des dangers

toimenpiteet, joiden avulla tunnistetaan ja määritellään olemassa oleva *vaara* *åtgärder genom vilka en befintlig fara identifieras och definieras*

329

riski

sv	risk
en	risk
de	Risiko <i>n</i>
fr	risque <i>m</i>

haitallisen tapahtuman todennäköisyys

Työsuojelun näkökulmasta riskit liittyvät henkilön terveyden menetyksen mahdollisuuteen tai mahdollisuuteen aiheuttaa vahinkoa työssä.

sannolikheten av att en vådlig händelse inträffar

Ur *arbetarskyddets* perspektiv hänför sig riskerna till möjligheten att en person förlorar hälsan eller förorsakar skador i arbetet.

330

riskitekijä

sv	riskfaktor (2)
en	risk factor (2)
de	Risikofaktor <i>m</i>
fr	facteur <i>m</i> de risque (2)

tekijä, joka kasvattaa *riskiä*

faktor som ökar *risken*

331

riskiviestintä; riskin viestintä

sv	riskinformation
en	communication concerning a specific risk
de	Risikokommunikation <i>f</i>
fr	communication <i>f</i> sur les risques

riskiin liittyvien tietojen ja mielipiteiden aktiivinen, hallittu ja vastavuoroinen välittäminen niille, joita riski koskee

aktiv, kontrollerad och ömsesidig spridning av information och åsikter kring en *risk* som förmedlas till alla som berörs av risken

332

riskienhallinta; riskinhallinta

sv	riskhantering
en	risk management
de	Risikomanagement <i>n</i>
fr	gestion <i>f</i> du risque; gestion <i>f</i> des risques

järjestelmällinen toiminta, joka sisältää *riskien arvioinnin* sekä tarvittavien toimenpiteiden suunnittelun, toteutuksen, seurannan ja korjaavat toimenpiteet

systematisk verksamhet som omfattar *riskbedömning* och planering, genomförande och uppföljning av behövliga åtgärder samt korrigerande åtgärder

333

riskien arviointi; riskin arviointi; riskianalyysi

sv riskbedömning; riskutvärdering

en risk assessment; risk analysis

de Gefährdungsbeurteilung *f*, Risikobewertung *f*

fr évaluation *f* des risques; analyse *f* des risques

vaaran tunnistamisen ja riskitekijöiden perusteella tehtävä arvio haitan vakavuudesta ja todennäköisyydestä

Riskien arvioinnin tavoitteena on löytää tärkeimmät *työolojen* ja *työturvallisuuden* kehittämisalueet, joihin voidaan tehokkaasti keskittää suunniteltuja ja ennaltaehkäiseviä *riskienhallinnan* toimenpiteitä.

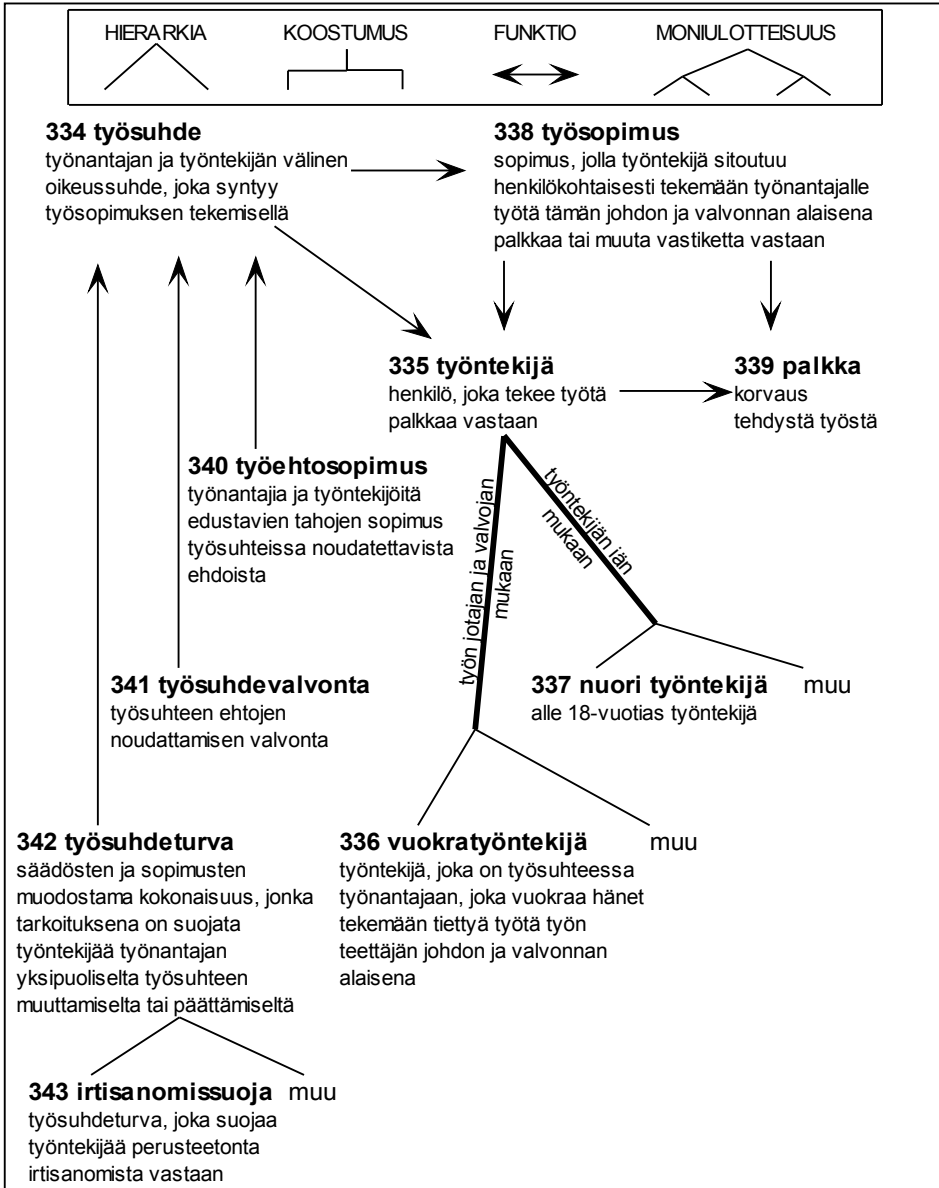
utvärdering av hur allvarlig en skada är och med vilken sannolikhet den kommer att inträffa som görs utgående från *riskidentifiering* och *riskfaktorer* (2)

Målet för riskbedömningen är att hitta de viktigaste utvecklingsobjekten i *arbetsförhållandena* och inom *arbetssäkerhet* som man kan förbättra genom riktade planerade och förebyggande åtgärder för *riskhantering*.

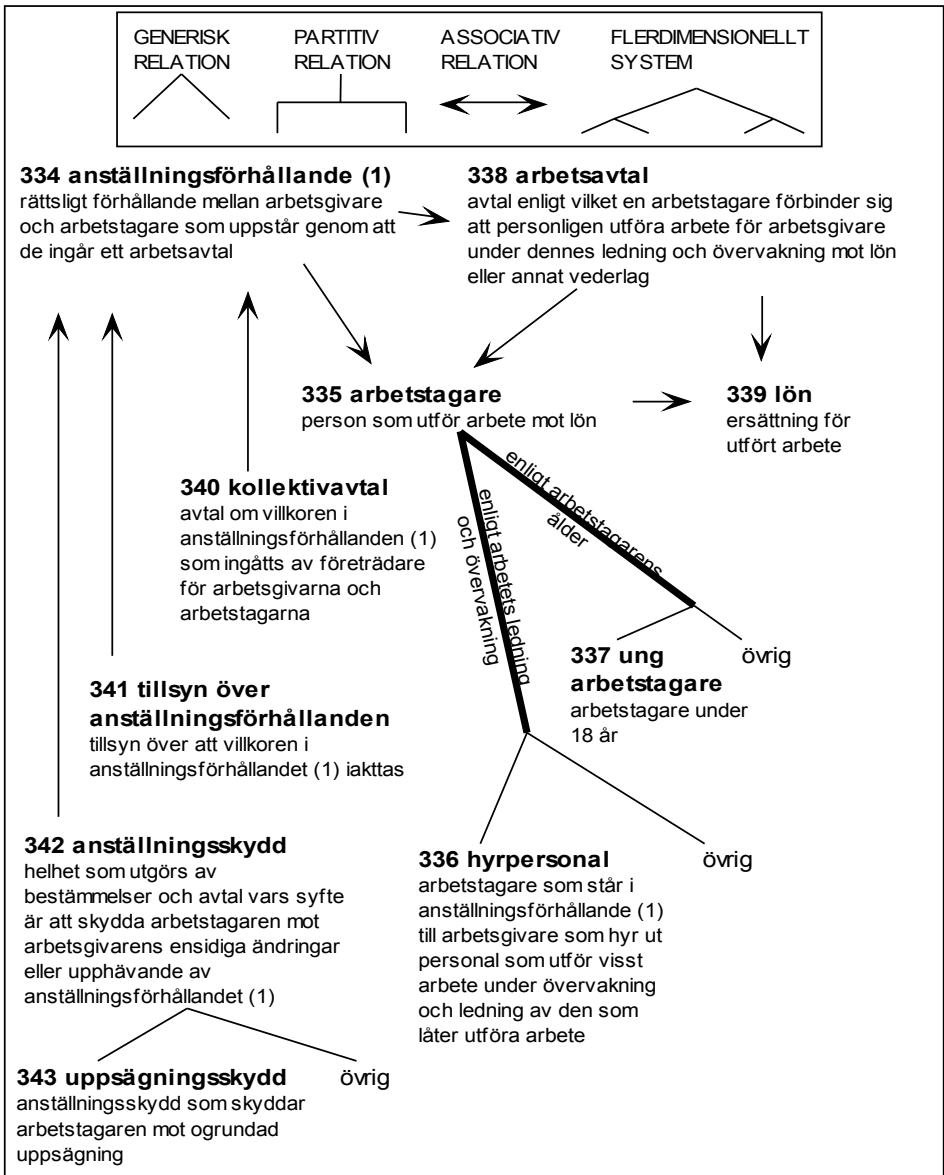

6 TYÖELÄMÄN HALLINTA ADMINISTRATION AV ARBETSLIVET

6.1 Työsuhde Anställningsförhållande

Käsitekaavio 51. Työsopimus.

Begreppsdiagram 52. Arbetsavtal.

334

työsuhde; työsopimussuhde

sv anställningsförhållande *n* (1); arbetsavtalsförhållande *n*
inte: arbetsförhållande *n*

en employment relationship; contractual employment relationship

de Arbeitsverhältnis *n*; Beschäftigungsverhältnis *n*

fr relation *f* de travail; rapports *m pl* employeurs-employés

työnantajan ja *työntekijän* välinen oikeussuhde, joka syntyy *työsopimuksen* tekemisellä

rättsligt förhållande mellan arbetsgivare och *arbetstagare* som uppstår genom att de ingår ett *arbetsavtal*

335

työntekijä

sv arbetstagare; anställd; medarbetare

en employee; worker

de Arbeitnehmer *m*

fr employé *m*; travailleur *m*; salarié *m*

henkilö, joka tekee työtä *palkkaa* vastaan

Työntekijät voidaan jaotella *työsopimuksen* tyypin mukaan toimihenkilöihin ja muihin työntekijöihin.

person som utför arbete mot *lön*

Arbetstagare kan indelas enligt *arbetsavtalets* art i tjänstemän och övriga arbetstagare.

336

vuokratyöntekijä

sv hyrpersonal; uthyrd personal; uthyrningspersonal

en agency worker

de Leiharbeitnehmer *m*; Leiharbeiter *m*

fr travailleur *m* intérimaire; intérimaire *m/f*

työntekijä, joka on *työsuhteessa* työnantajaan, joka vuokraa hänet tekemään tiettyä työtä työn teettäjän johdon ja valvonnan alaisena

arbetstagare som står i *anställningsförhållande* (1) till arbetsgivare som hyr ut personal som utför visst arbete under övervakning och ledning av den som låter utföra arbete

337

nuori työntekijä

sv ung arbetstagare
 en young worker; juvenile employee
 de junger Arbeitnehmer *m*; junge Arbeitskraft *f*
 fr jeune travailleur *m*; jeune *m* au travail

alle 18-vuotias *työntekijä*

Suomen lainsäädännössä nuoreksi työntekijäksi määritellään alle 18-vuotias henkilö, joka tekee työtä *työsuhteessa*. Nuorin henkilö, jonka saa ottaa työhön, on saman kalenterivuoden aikana vähintään 14 vuotta täytävä henkilö. Nuorten työntekijöiden työntekoa on rajoitettu Suomessa säädöksillä.

arbetstagare under 18 år

Enligt Finlands lagstiftning är en ung arbetstagare en person under 18 år som utför arbete i ett *anställningsförhållande* (1). Den yngsta personen som det är tillåtet att anställa är en person som under samma kalenderår fyller minst 14 år. Det arbete som unga arbetstagare får utföra begränsas i Finland genom författningar.

338

työsopimus

sv arbetsavtal *n*; anställningsavtal *n*
 en employment contract; contract of employment; work contract
 not: labour contract
 de Arbeitsvertrag *m*
 fr contrat *m* de travail (2)

sopimus, jolla *työntekijä* sitoutuu henkilökohtaisesti tekemään työnantajalle työtä tämän johdon ja valvonnan alaisena *palkkaa* tai muuta vastiketta vastaan

Työsopimus voi olla toistaiseksi voimassa oleva tai määräajan voimassa oleva (määräaikainen työsopimus).

avtal enligt vilket en *arbetstagare* förbinder sig att personligen utföra arbete för arbetsgivare under dennes ledning och övervakning mot *lön* eller annat vederlag

Arbetsavtalet kan gälla tillsvidare eller för en viss tid (avtal för viss tid eller tidsbegränsat avtal).

339

palkka; palkkaus

sv lön; avlöning
 en pay; > wages *pl*; > wage; > salary; < remuneration
 de Arbeitsentgelt *n*; Löhne und Gehälter *pl*; > Gehalt *n* (Angestellte);
 > Lohn *m* (Arbeiter)
 fr salaire *m*; rémunération *f*; traitement *m*

korvaus tehdystä työstä

ersättning för utfört arbete

340

työehtosopimus; TES; tes

sv	kollektivavtal <i>n</i> ; > arbetskollektivavtal <i>n</i> ; > tjänstekollektivavtal <i>n</i>
en	collective agreement; collective labour agreement; collective bargaining agreement
de	Tarifvertrag <i>m</i>
fr	< convention <i>f</i> collective; convention <i>f</i> collective des agents contractuels; contrat <i>m</i> collectif de travail

työnantajia ja *työntekijöitä* edustavien tahojen sopimus *työsuhteissa* noudatettavista ehdoista

Työehtosopimus on yleissitova eli sitä noudattavat myös liittoihin kuulumattomat työntekijät ja työnantajat, jos riittävän moni taho on sen hyväksynyt.

avtal om villkoren i *anställningsförhållanden* (1) som ingåtts av företrädare för arbetsgivarna och *arbetstagarna*

Ett kollektivavtal är allmänt bindande, det vill säga även sådana arbetstagare och arbetsgivare som inte hör till förbunden följer det, om tillräckligt många organ har godkänt det.

341

työsuhdevalvonta

sv	tillsyn över anställningsförhållanden
en	supervision of employment relationship
de	Behördenaufsicht <i>f</i> über Arbeitsverhältnisse
fr	contrôle <i>m</i> des relations de travail

työsuhteen ehtojen noudattamisen valvonta

Työsuhdevalvonnasta vastaavat viranomaiset ja työmarkkinajärjestöt.

tillsyn över att villkoren i *anställningsförhållandet* (1) iakttas

Myndigheterna och arbetsmarknadsorganisationerna svarar för tillsynen över anställningsförhållandena.

342

työsuhdeturva

- sv anställningsskydd *n*; anställningstrygghet
 en protection against unjustified termination of employment;
 ~ employment protection
 not: job security (1)
 de allgemeiner Kündigungsschutz *m*
 nicht: Arbeitsplatzschutz *m*
 fr protection *f* de la relation d'emploi; garantie *f* d'emploi

säädösten ja sopimusten muodostama kokonaisuus, jonka tarkoituksena on suojata *työntekijää* työnantajan yksipuoliselta *työsuhteen* muuttamiselta tai päättämiseltä

Työsuhdeturvaan kuuluvat muun muassa työnantajan ja työntekijän väliset yhteistoimintaneuvottelut, irtisanomisperusteet, irtisanomisaika, mahdollinen korvaus laillisesta tai laittomasta irtisanomisesta, työntekijän takaisinottovelvollisuus sekä työttömyysturvan kesto, määrä ja saamisedellytykset.

helhet som utgörs av bestämmelser och avtal vars syfte är att skydda *arbets-tagaren* mot arbetsgivarens ensidiga ändringar eller upphävande av *anställningsförhållandet* (1)

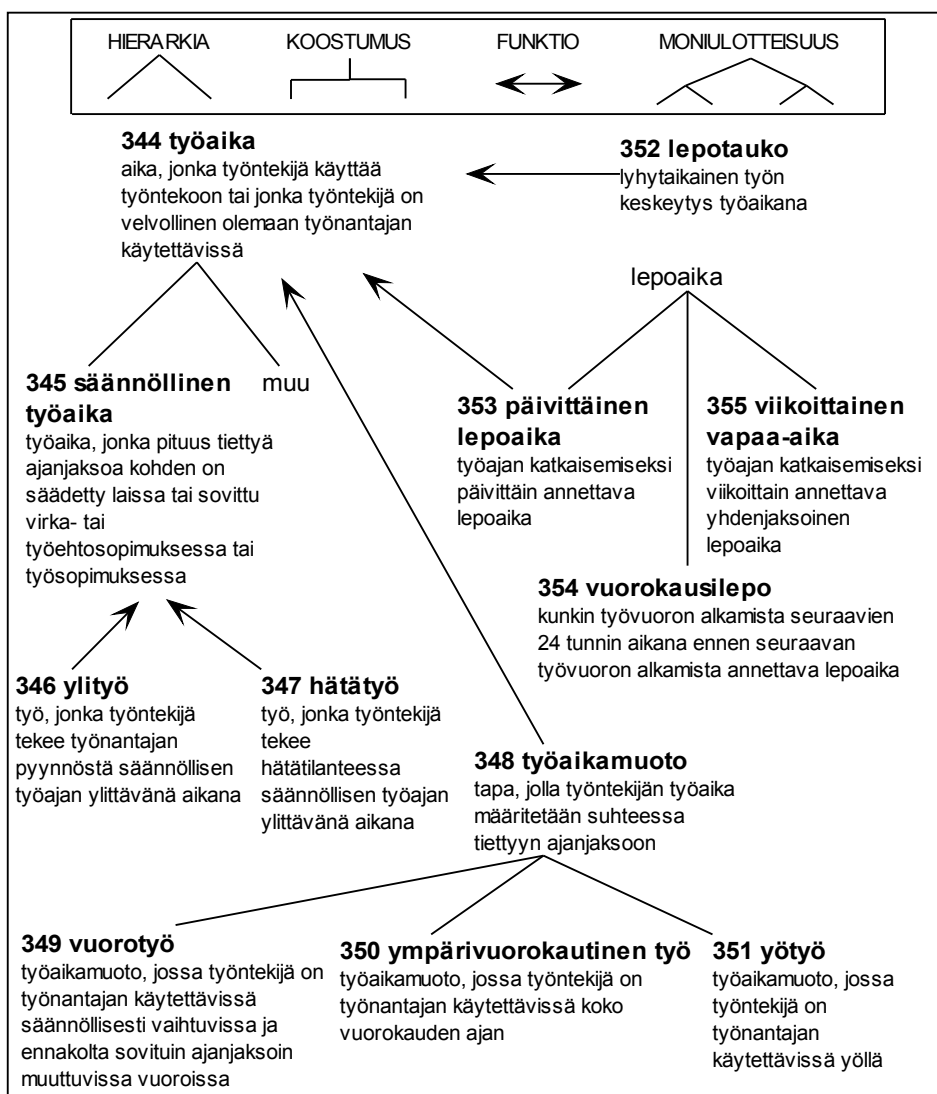
Anställningsskyddet omfattar bland annat arbetsgivarens och arbets-tagarnas förhandlingar om samverkan, uppsägningsgrunder, uppsägningsstid, eventuell gottgörelse för laglig eller olaglig uppsägning, arbetsgivarens skyldighet till återanställning och arbetslöshetsskyddets omfattning och varaktighet samt förutsättningarna för att få arbetslöshets-skydd.

343

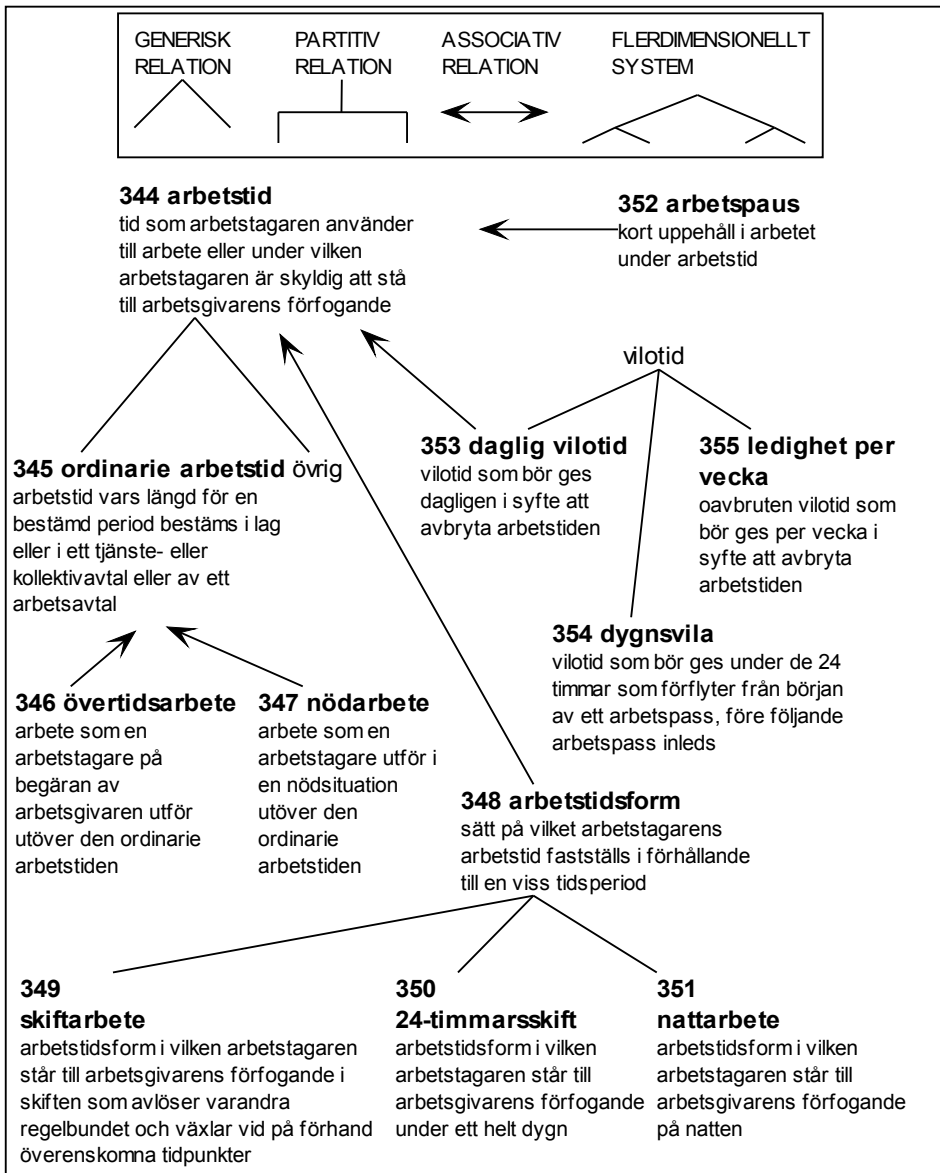
irtisanomissuoja

- sv uppsägningskydd *n*
 en protection against unjustified dismissal
 not: job security (2)
 de Kündigungsschutz *m*
 fr protection *f* contre le licenciement;
 protection *f* contre les licenciements abusifs

työsuhdeturva, joka suojaa *työntekijää* perusteetonta irtisanomista vastaan *anställningsskydd* som skyddar *arbetstagaren* mot ogrundad uppsägning

Käsitekaavio 53. Työaika.

Begreppsdiagram 54. Arbets tid.

344

työaika

sv arbetstid

en working time; working hours *pl*

de Arbeitszeit *f*

fr temps *m* de travail; durée *f* du travail; horaires *m pl* de travail;
heures *f pl* de travail; horaires *m pl*

aika, jonka *työntekijä* käyttää työntekoon tai jonka *työntekijä* on velvollinen olemaan työnantajan käytettävissä

Päivittäiset lepoajat eivät kuulu työaikaan, jos *työntekijä* saa niiden aikana esteettömästi poistua työpaikalta. Työaikaan ei kuulu myöskään matkaan käytetty aika, jos sitä ei samalla ole pidettävä työsuorituksena.

tid som *arbetstagaren* använder till arbete eller under vilken *arbetstagaren* är skyldig att stå till arbetsgivarens förfogande

Dagliga vilotider räknas inte som arbetstid om *arbetstagaren* under dessa tider obehindrat kan avlägsna sig från arbetsplatsen. Den tid som används för resa eller färd räknas inte in i arbetstiden om den inte samtidigt skall anses vara en arbetsprestation.

345

säännöllinen työaika

sv ordinarie arbetstid

en regular working hours *pl*; normal working hours *pl*

de regelmäßige Arbeitszeit *f*

fr temps *m* de travail réglementaire; durée *f* légale du travail;
~ durée *f* normale du travail

työaika, jonka pituus tiettyä ajanjaksoa kohden on säädetty laissa tai sovittu virka- tai *työehtosopimuksessa* tai *työsopimuksessa*

Säännöllisen työajan pituus voidaan säätää tai sopia esimerkiksi vuorokautta ja viikkoa kohden tai pidempää ajanjaksoa kohden.

arbetstid vars längd för en bestämd period bestäms i lag eller i ett tjänste- eller *kollektivavtal* eller av ett *arbetsavtal*

Det är möjligt att reglera eller avtala om den ordinarie arbetstiden till exempel för ett dygn eller en vecka eller för en längre period.

346

ylityö

sv övertidsarbete *n*; övertid

en overtime; overtime work

de Überstunden *f pl*

fr heures *f pl* supplémentaires; dépassement *m* du temps de travail

työ, jonka *työntekijä* tekee työnantajan pyynnöstä *säännöllisen työajan* ylittävänä aikana

Ylityötä saa teettää vain työntekijän kutakin kertaa tai lyhyehköä ajanjaksoa varten erikseen antamalla suostumuksella. Ylityön määrästä säädetään säädöksillä tai *työehtosopimuksilla*. Ylityöstä maksettava *palkka* voidaan sopia vaihdettavaksi osittain tai kokonaan vastaavaan vapaa-aikaan työntekijän säännöllisenä työaikana.

arbete som en *arbetstagare* på begäran av arbetsgivaren utför utöver den *ordinarie arbetstiden*

Övertidsarbete får utföras endast så att arbetstagaren särskilt för varje gång eller för en kortare tidsperiod ger sitt samtycke. Högstgränserna för övertidsarbete bestäms i lagen eller i *kollektivavtal*. Lön som betalas för övertidsarbete kan genom avtal delvis eller helt ersättas med motsvarande ledig tid att ta ut under arbetstagarens ordinarie arbetstid.

347

hätätyö

sv nödarbete *n*; nödfallsarbete *n /SE/*

en emergency work

de Notarbeiten *f pl*

fr travail *m* en cas de force majeure; réquisition *f*

työ, jonka *työntekijä* tekee hätätilanteessa *säännöllisen työajan* ylittävänä aikana

Hätätyötä saa teettää ennalta arvaamattomien syiden vuoksi poikkeuksellisisissa tilanteissa, esimerkiksi luonnontapahtuman tai *tapaturman* seurauksena.

arbete som en *arbetstagare* utför i en nödsituation utöver den *ordinarie arbetstiden*

Nödarbete får utföras i avvikande situationer på grund av på förhand oförutsedda skäl till exempel på grund av följderna av en naturhändelse eller ett *olycksfall*.

348

työaikamuoto; työaikamalli

sv	arbetsstidsform; arbetsstidsmodell
en	form of working hours
de	Arbeitszeitform <i>f</i>
fr	organisation <i>f</i> du temps de travail

tapa, jolla *työntekijän työaika* määritetään suhteessa tiettyyn ajanjaksoon

Työaikamuoto voi määrittää työajan pituuden suhteessa tiettyyn ajanjaksoon (kuten päivään tai viikkoon) tai työn ajoittamisen tiettyyn ajanjaksoon (kuten vuorokauden) osaan.

sätt på vilket *arbetstagarens arbetstid* fastställs i förhållande till en viss tidsperiod

Arbetsstidsformen kan fastställa arbetstidens längd i förhållande till en bestämd tidsperiod (till exempel en dag eller en vecka) eller tidssättningen av arbetet inom en bestämd tidsperiod (till exempel ett dygn).

349

vuorotyö

sv	skiftarbete <i>n</i> inte: skiftesarbete <i>n</i>
en	shift work
de	Schichtarbeit <i>f</i>
fr	travail <i>m</i> posté; travail <i>m</i> en équipes successives; travail <i>m</i> par postes /CA/

työaikamuoto, jossa *työntekijä* on työnantajan käytettävissä säännöllisesti vaihtuvissa ja ennakolta sovituin ajanjaksoin muuttuvissa vuoroissa

Vuorotyö voi olla esimerkiksi kaksivuorotyötä tai kolmivuorotyötä.

arbetsstidsform i vilken *arbetstagaren* står till arbetsgivarens förfogande i skiften som avlöser varandra regelbundet och växlar vid på förhand överenskomna tidpunkter

Skiftarbete kan utföras till exempel som två- eller treskiftarbete.

350

ympäri vuorokautinen työ

sv	24-timmarsskift <i>n</i> ; dygnsskift <i>n</i>
en	24-hour work
de	24-Stunden-Tag <i>m</i>
fr	journée <i>f</i> de travail de 24 heures

työaikamuoto, jossa *työntekijä* on työnantajan käytettävissä koko vuorokauden ajan

Ympäri vuorokautista työtä tehdään päivystystä vaativilla aloilla, kuten palo- ja pelastusalailla ja kunnossapitotyössä.

arbetsstidsform i vilken *arbetstagaren* står till arbetsgivarens förfogande under ett helt dygn

24-timmarsskift tillämpas på branscher med jourarbete till exempel inom brand- och räddningssväsendet och underhåll och service.

351

yötyö

sv	nattarbete <i>n</i>
en	night work
de	Nachtarbeit <i>f</i>
fr	travail <i>m</i> de nuit

työaikamuoto, jossa *työntekijä* on työnantajan käytettävissä yöllä

Suomen lainsäädännössä yötyöksi määritellään kello 23:n ja 6:n välisenä aikana teetettävä työ.

arbetstidsform i vilken *arbetstagaren* står till arbetsgivarens förfogande på natten

Enligt Finlands lagstiftning är nattarbete arbete som utförs mellan klockan 23 och klockan 6.

352

lepotauko; elpymistauko

sv	arbetspaus; paus; rast; återhämtningspaus
en	break in the work
de	Arbeitspause <i>f</i> ; Ruhepause <i>f</i>
fr	pause <i>f</i> (1)

lyhytaikainen työn keskeytys *työaikana*

kort uppehåll i arbetet under *arbetstid*

353

päivittäinen lepoaika; lounastauko; ruokatauko

sv	daglig vilotid; lunchrast
en	daily rest break; lunch break rather than: lunch hour
de	tägliche Ruhepause <i>f</i> ; Mittagspause <i>f</i>
fr	temps <i>m</i> de pause (1); pause <i>f</i> déjeuner; ~ pause <i>f</i> (2)

työajan katkaisemiseksi päivittäin annettava lepoaika

vilotid som bör ges dagligen i syfte att avbryta *arbetstiden*

354

vuorokausilepo

sv	dygnsvila
en	daily rest period
de	Ruhezeit <i>f</i>
fr	repos <i>m</i> quotidien

kunkin työvuoron alkamista seuraavien 24 tunnin aikana ennen seuraavan työvuoron alkamista annettava lepoaika

vilotid som bör ges under de 24 timmar som förflyter från början av ett arbetspass, före följande arbetspass inleds

355

viikoittainen vapaa-aika; viikkolepo

sv	ledighet per vecka; veckovila
en	weekly rest period
de	wöchentliche Ruhezeit <i>f</i>
fr	repos <i>m</i> hebdomadaire

työajan katkaisemiseksi viikoittain annettava yhdenjaksoinen lepoaika
oavbruten vilotid som bör ges per vecka i syfte att avbryta *arbetstiden*

356

työaikakirjanpito

sv	arbetstidsbokföring
en	record of working hours
de	Arbeitszeitbuchhaltung <i>f</i>
fr	décompte <i>m</i> et suivi <i>m</i> du temps de travail; registre <i>m</i> des heures de travail

kirjanpito, johon työnantajan on kirjattava *työntekijän* tekemät työtunnit ja niistä suoritettut korvaukset

bokföring i vilken arbetsgivaren för in de arbetstimmar som *arbetstagaren* har gjort och de ersättningar som har betalats för arbetet

357

työaikaarikkomus

sv	arbetstidsförseelse (i finländsk lagstiftning)
en	violation of working-hour regulations
de	Arbeitszeitverstoß <i>m</i>
fr	infraction <i>f</i> à la réglementation sur le temps de travail

rikkomus työaikalain säännöksiä tai määräyksiä vastaan

Työaikaarikkomuksesta voidaan tuomita sakkoon.

förseelse som bryter mot bestämmelserna i arbetstidslagen

Straffpåföljden för arbetstidsförseelse kan vara böter.

358

sairauspoissaolo; sairausloma

ei: sairasloma

sv	sjukfrånvaro; sjukledighet; sjukskrivning
en	sickness absence; sick leave
de	Abwesenheit <i>f</i> wegen Krankschreibung; krankheitsbedingte Abwesenheit <i>f</i> , krankheitsbedingte Fehlzeit <i>f</i> , Krankheitsurlaub <i>m</i>
fr	congé <i>m</i> de maladie; absence-maladie <i>f</i>

työkyvyttömyydestä johtuva poissaolo työstä

befrielse från arbetet på grund av *arbetsoförmåga*

359

erityisäitiysvapaa

sv	särskild moderskapsledighet
en	special maternity leave
de	Mutterschaftssonderurlaub <i>m</i>
fr	congé <i>m</i> extraordinaire de maternité; congé <i>m</i> extraordinaire de grossesse

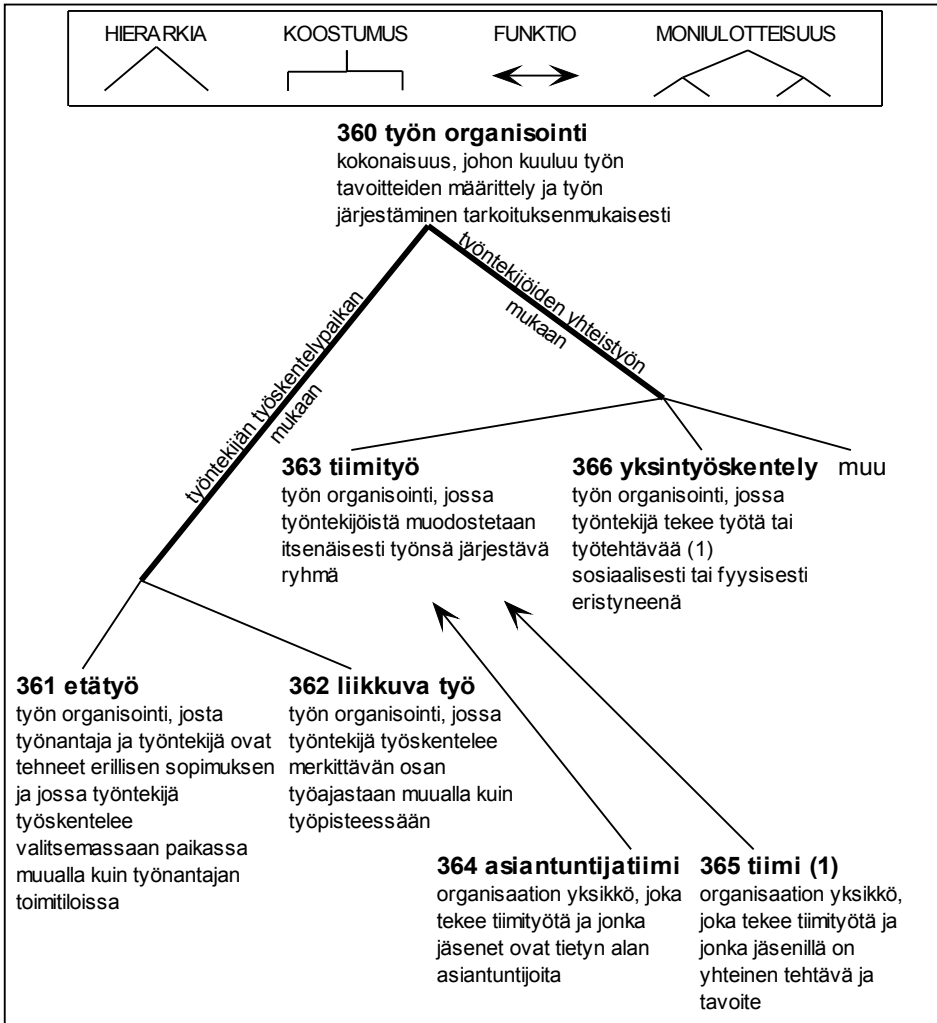
äitiysvapaa, joka myönnetään raskaana olevalle naiselle, kun *työtehtävät (1)* tai *työolot* vaarantavat hänen tai sikiön terveyden eikä *vaaratekijää* voida poistaa

Erityisäitiysvapaa voi alkaa raskauden alusta ja jatkua enintään äitiysvapaan alkamiseen asti. Erityisäitiysvapaan ajalta maksetaan erityisäitiysrahaa.

moderskapsledighet som beviljas gravida kvinnor när *arbetsuppgifterna (1)* eller *arbetsförhållandena* äventyrar hennes eller fostrets hälsa och *riskfaktorerna (1)* inte kan elimineras

Den särskilda moderskapsledigheten kan inledas från graviditetens början och fortsätta fram till moderskapsledigheten. För tiden för den särskilda moderskapsledigheten betalas särskild moderskapspenning.

6.2 Työn organisointi Arbetets organisering

Käsitekaavio 55. Työn organisointi.

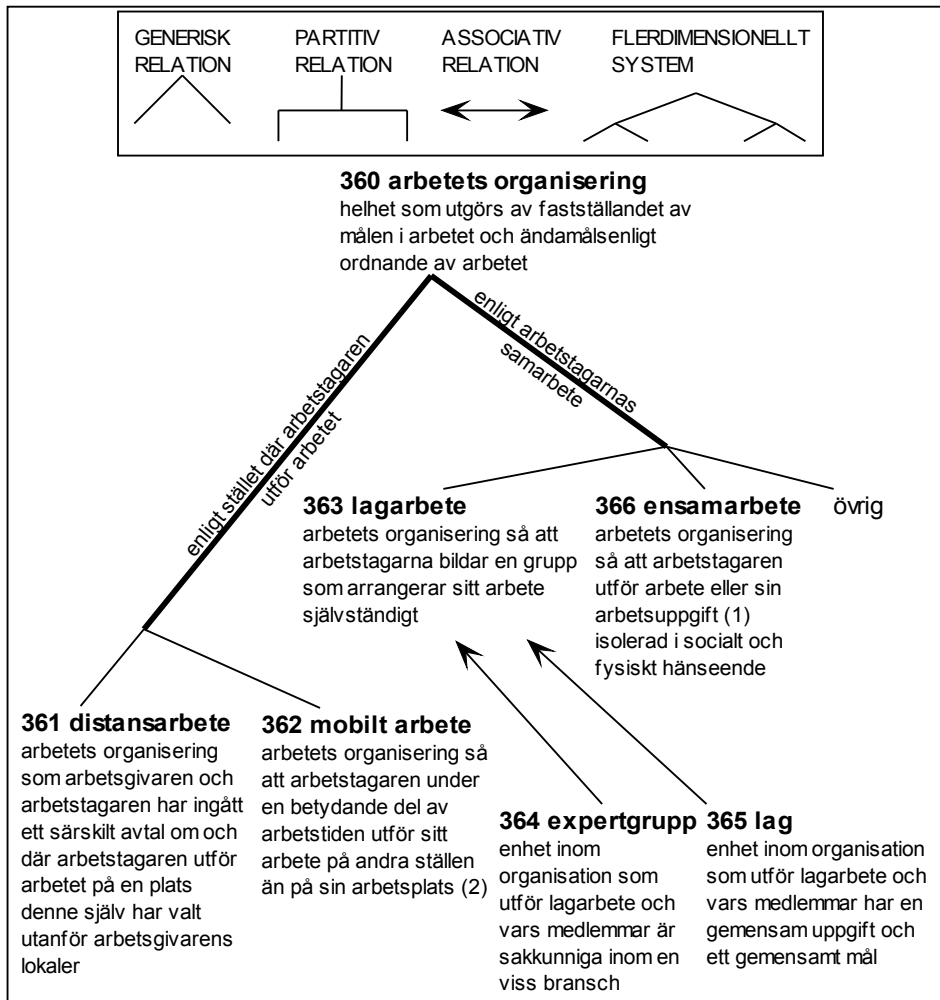
360

työn organisointi

sv arbetets organisering; organisering av arbetet; arbetsorganisation
en organization of work
de Arbeitsorganisation *f*
fr organisation *f* du travail

kokonaisuus, johon kuuluu työn tavoitteiden määrittely ja työn järjestäminen
tarkoituksenmukaisesti

helhet som utgörs av fastställandet av målen i arbetet och ändamålsenligt
ordnande av arbetet

Begreppsdiagram 56. Arbetets organisering.

361

etätyö

sv	distansarbete <i>n</i>
en	telework; distance work; telecommuting; teleworking
de	Telearbeit <i>f</i>
fr	travail <i>m</i> à distance; télétravail <i>m</i>

työn organisointi, josta työnantaja ja *työntekijä* ovat tehneet erillisen sopimuksen ja jossa työntekijä työskentelee valitsemassaan paikassa muualla kuin työnantajan toimitiloissa

Etätyön tekijä voi usein päättää *työajastaan* joustavasti.

Etätyöhön viitataan toisinaan myös termillä joustotyö.

arbetets organisering som arbetsgivaren och *arbetstagaren* har ingått ett särskilt avtal om och där arbetstagaren utför arbetet på en plats denne själv har valt utanför arbetsgivarens lokaler

Arbetstagare som arbetar på distans kan ofta bestämma flexibelt över sin *arbetstid*.

För distansarbete används även ofta termen flexibelt arbete.

362

liikkuva työ; mobiili työ

sv	mobilt arbete <i>n</i>
en	mobile work
de	mobiles Arbeiten <i>n</i>
fr	travail <i>m</i> itinérant; travail <i>m</i> mobile

työn organisointi, jossa *työntekijä* työskentelee merkittävän osan *työajastaan* muualla kuin *työpisteessään*

Liikkuvaa työtä tehdään esimerkiksi liikematkoilla ja kenttätyössä.

arbetets organisering så att *arbetstagaren* under en betydande del av *arbets-tiden* utför sitt arbete på andra ställen än på sin *arbetsplats* (2)

Mobilarbete utförs till exempel på arbetsresor och i fältarbete.

363

tiimityö

sv	lagarbete; teamarbete <i>n</i>
en	team work
de	Teamarbeit <i>f</i>
fr	travail <i>m</i> d'équipe; travail <i>m</i> en équipe

työn organisointi, jossa *työntekijöistä* muodostetaan itsenäisesti työnsä järjestävä ryhmä

arbetets organisering så att *arbetstagarna* bildar en grupp som arrangerar sitt arbete självständigt

364

asiantuntijatiimi; tiimi (2)

sv	expertgrupp
sv	expertteam <i>n</i>
en	expert team
de	Expertenteam <i>n</i>
fr	groupe <i>m</i> d'experts

organisaation yksikkö, joka tekee *tiimityötä* ja jonka jäsenet ovat tietyn alan asiantuntijoita

enhet inom organisation som utför *lagarbete* och vars medlemmar är sakkunniga inom en viss bransch

365

tiimi (1)

sv	lag; team <i>n</i>
en	team
de	Team <i>n</i>
fr	équipe <i>f</i> (2)

organisaation yksikkö, joka tekee *tiimityötä* ja jonka jäsenillä on yhteinen tehtävä ja tavoite

enhet inom organisation som utför *lagarbete* och vars medlemmar har en gemensam uppgift och ett gemensamt mål

366

yksintyöskentely; yksin työskentely

sv	ensamarbete <i>n</i>
en	isolated work; working alone; lone working
de	Alleinarbeit <i>f</i>
fr	travail <i>m</i> isolé

työn organisointi, jossa *työntekijä* tekee työtä tai *työtehtävää* (1) sosiaalisesti tai fyysisesti eristyneenä

Fyysiseksi yksintyöskentelyksi kutsutaan yksintyöskentelyä, jossa työntekijä joko ei voi saada yhteyttä työpaikan muihin työntekijöihin lainkaan tai saa yhteyden vain käyttämällä teknistä viestintä, kuten radiopuhelinta.

Psyykkiseksi yksintyöskentelyksi kutsutaan yksintyöskentelyä, jossa työntekijä työskentelee muiden joukossa, mutta työpaikan olosuhteet ovat sellaiset, että *vaaratilanteessa* muista työpaikan työntekijöistä ei ole apua tai jossa henkilö jää ilman *työyhteisön* psyykkistä tai ammatillista tukea, vaikka hänen työtehtävänsä (1) sitä ainakin ajoittain edellyttäisivätkin.

Jos yksintyöskentelyyn liittyy ilmeinen haitta tai *vaara* työntekijän turvallisuudelle tai terveydelle, työnantajan on huolehdittava haitan tai vaaran poistamisesta tai pitämisestä mahdollisimman vähäisenä.

arbetets organisering så att *arbetstagaren* utför arbete eller sin *arbetsuppgift* (1) isolerad i socialt och fysiskt hänseende

Fysiskt ensamarbete är ensamarbete i vilket arbetstagaren antingen inte kan kontakta övriga arbetstagare på arbetsplatsen alls eller i vilket han eller hon endast kan kontakta andra med hjälp av teknisk apparatur som till exempel radiotelefon.

Psykiskt ensamarbete är ensamarbete i vilket arbetstagaren arbetar bland andra men förhållandena på arbetsplatsen är sådana att arbetstagaren inte kan få hjälp av arbetsplatsens andra arbetstagare i en *farlig situation* eller att arbetstagaren inte finner psykiskt eller yrkesmässigt stöd i *arbetsgemenskapen* fastän arbetsuppgifterna (1) åtminstone tidsvis förutsätter det.

Om ensamarbetet innebär en uppenbar olägenhet eller *risk* för arbetstagarens hälsa och säkerhet bör arbetsgivaren se till att olägenheten eller risken undanröjs eller att den hålls så liten som möjlig.

367

tietotyö; tietokeskeinen työ; tietointensiivinen työ

sv	informationsarbete <i>n</i> ; kunskapsintensivt arbete <i>n</i>
en	information work; information-intensive work not: knowledge work; knowledge-based work; knowledge-intensive work
de	informationsintensive Arbeit <i>f</i>
fr	traitement <i>m</i> de l'information

työ, jossa on keskeistä tiedon vastaanottaminen ja käsittely sekä uuden tiedon tuottaminen

arbete som kännetecknas av mottagande och hantering av information och produktion av ny information

368

työn hallinta

sv	kontroll över arbetet; arbetshantering; hantering av arbetet
en	autonomy at work; control over one's work not: work management
de	Arbeitsmanagement <i>n</i>
fr	contrôle <i>m</i> sur son travail; maîtrise <i>f</i> de son activité

työntekijän mahdollisuudet vaikuttaa työhönsä ja *työympäristöönsä*

Työn hallinta liittyy toiminnan järjestykseen, aikatauluun ja sisältöön.

arbetstagarens möjligheter att påverka sitt arbete och sin *arbetsmiljö*

Kontroll över arbetet hör samman med ordningen, tidtabellerna och innehållet i arbetet.

369

työn tauottaminen

sv	pauser <i>pl</i> i arbetet
en	work pauses <i>pl</i>
de	Einlegen <i>n</i> von Pausen zwischen der Arbeit
fr	~ temps <i>m</i> de pause (2); ~ pause <i>f</i> (3)

työntekijän ajan jakaminen työn tekemiseen ja *elpymiseen*

indelning av *arbetstagarens* tid i arbete och *återhämtning*

370

työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen

sv	sammanjämknig av arbete och familjeliv
en	reconciliation of work and family life; balancing work and family life
de	Vereinbarkeit <i>f</i> von Beruf und Familie
fr	conciliation <i>f</i> du travail et de la vie familiale; équilibre <i>m</i> vie professionnelle - vie familiale

periaate, jonka mukaan sekä lainsäädännössä että käytännön *työn organisoinnissa* otetaan huomioon *työntekijän* vastuu perheestään

princip enligt vilken *arbetstagarens* ansvar för sin familj beaktas både i lag stiftningen och i *arbetets organisering* i praktiken

371

työpaikka

sv arbetsplats (1); arbetsställe *n*
 en workplace (1); place of employment
 de Arbeitsstätte *f*; Arbeitsplatz *m* (1)
 fr lieu *m* de travail; local *m* de travail

paikka, jossa *työntekijä* työskentelee

Mikäli työntekijällä ei ole kiinteää toimipaikkaa, hänen työpaikkanaan voidaan pitää esimerkiksi paikkaa, josta hän hakee työmääräyksensä tai jossa hän säilyttää työvälineensä.

plats där *arbetstagaren* utför sitt arbete

Om arbetstagaren inte har en fast stationeringsort kan till exempel en plats där arbetstagaren får sina arbetsuppgifter eller där arbetstagaren förvarar sin arbetsredskap betraktas som arbetsplats (1).

372

yhteinen työpaikka

sv gemensam arbetsplats
 en shared workplace
 de Arbeitsplatz *m* mit Beschäftigten mehrerer Arbeitnehmer
 fr lieu *m* de travail collectif

työpaikka, jossa toimii samanaikaisesti tai peräkkäin useiden työnantajien alaisia *työntekijöitä* tai itsenäisiä työnsuorittajia, jossa *työsuojeluvastuun* kantaa yksi työnantaja ja jossa kaikkien tulee huolehtia yhteisestä *työturvallisuudesta*

arbetsplats där flera än en arbetsgivares *arbetstagare* eller självständiga utförare arbetar samtidigt eller efter varandra och där en arbetsledare bär *arbetarskyddsansvar* och där alla skall se till den gemensamma *arbetssäkerheten*

373

työpiste

sv arbetsplats (2)
 en work site; work place; workplace (2)
 de Arbeitsplatz *m* (2)
 fr poste *m* de travail (2)

työntekijälle varattu työtila varustuneen

Työpiste voi olla esimerkiksi koneen tai pöydän ääressä.

Työntekijän täytyy voida säätää työpiste itselleen sopivaksi.

arbetsutrymme med kringutrustning som reserverats för en *arbetstagare*

En arbetsplats (2) kan utgöras till exempel av en maskin eller utrymme vid ett bord.

Arbetstagaren måste kunna få justera arbetsplatsen (2) så att den är lämplig för honom eller henne.

374

henkilöstötilat *pl*; sosiaalitila

sv personalrum *n*

en personnel rooms *pl*; staff room for workers

de Sanitär- und Sozialräume *m pl*; Sanitär- und Sozialeinrichtungen *f pl*

fr salle *f* du personnel; local *m* du personnel

työpaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä olevat henkilöstön käytössä olevat, muuhun kuin työntekoon tarkoitetut tilat

Työpaikan henkilöstötilat suunnitellaan työn luonteen ja keston sekä *työntekijöiden* lukumäärän mukaan. Henkilöstötiloja ovat esimerkiksi peseytymis-, pukeutumis- ja vaatteidensäilytystilat sekä ruokailu-, lepo- ja käymälätilat.

rum på arbetsplatsen eller i dess omedelbara närhet som används av arbetstagarna för andra ändamål än arbete

Personalrummen på arbetsplatsen planeras med beaktande av arbetets art och varaktighet och antalet *arbetstagare*. Personalrum är till exempel tvätt- och omklädningsrum, förvaringsskåp för kläder och mat- och vilrum samt toaletter.

375

työtehtävä (1)

sv arbetsuppgift (1)

en work task

de Arbeitsaufgabe *f*

fr tâche *f*

tehtävä, joka *työntekijän* on työssä suoritettava

uppgift som *arbetstagaren* skall utföra i arbetet

376

työmenetelmä

sv arbetsmetod

en work method

de Arbeitsmethode *f*

fr méthode *f* de travail

tiettyssä *työtehtävässä* (1) noudatettava menettelytapa tai työjärjestys

handlingssätt eller arbetsordning som tillämpas vid utförandet av en viss *arbetsuppgift* (1)

377

työntutkimus

sv arbetsstudie

en work study; work research (2); research on work (2)

de Arbeitsstudie *f*

fr étude *f* du travail; recherche *f* sur le travail

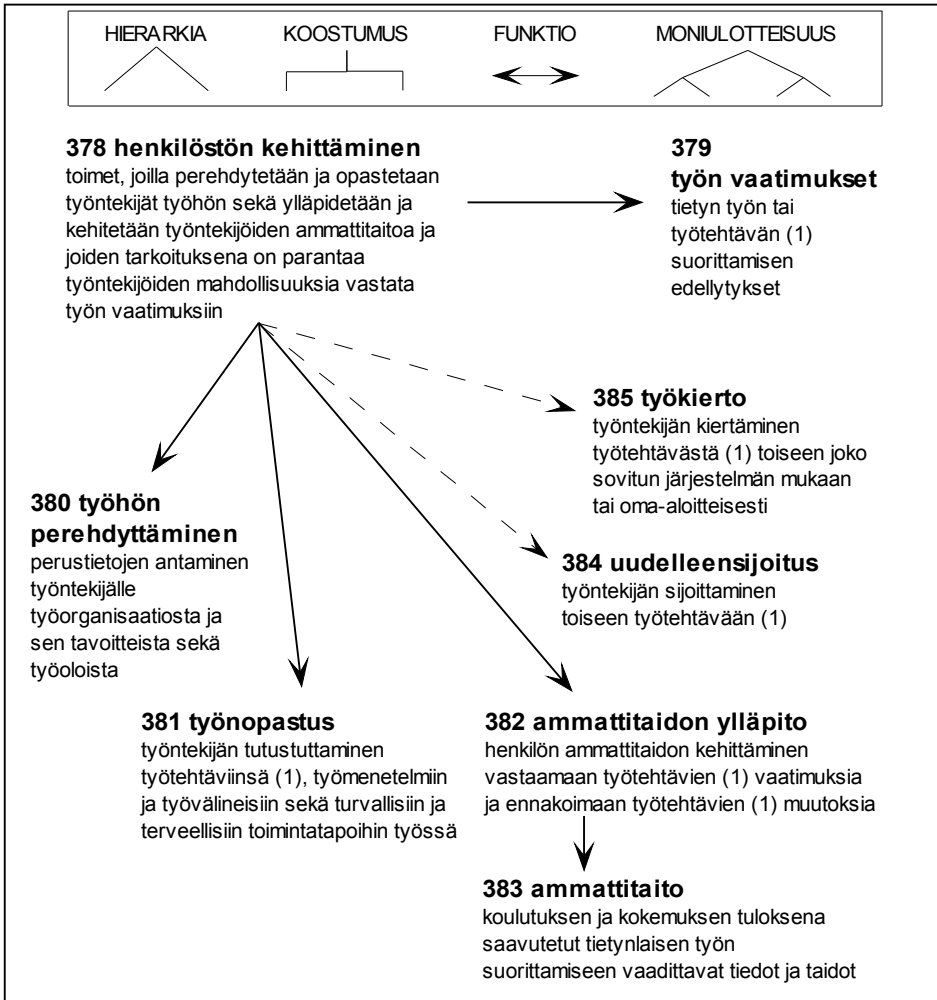
työn tai työprosessin järjestelmällinen tutkiminen *työmenetelmän* parantamiseksi

Kehittävä työntutkimus on työntutkimusta, joka pyrkii järjestelmällisesti ratkaisemaan työn muutokseen liittyviä ongelmia ja joka tuottaa käytännön kehittämistyöhön uudenlaisia välineitä ja laajaa näkemystä työstä toiminta-järjestelmänä, johon liittyy työn tekijä, välineet, kohde, säännöt, yhteisö ja työnjako.

systematisk undersökning av ett arbete eller en arbetsprocess för att kunna förbättra *arbetsmetoden*

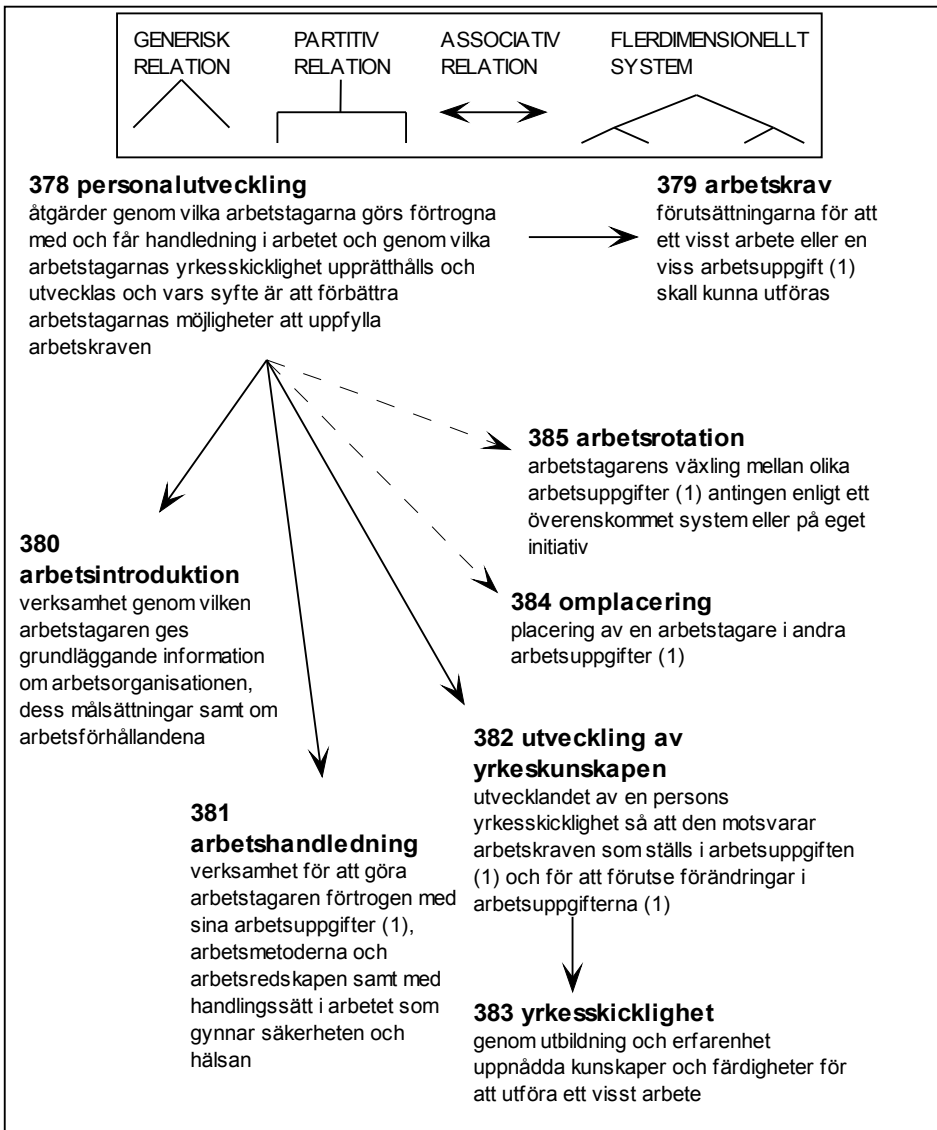
En utvecklande arbetsstudie innebär undersökning av arbetet i vilken man systematiskt strävar efter att lösa problem i anslutning till förändringar i arbetet och som producerar nya instrument för det paktiska utvecklings-arbetet och breda perspektiv om arbetet som ett verksamhetssystem som omfattar den som utför arbetet, redskapen, arbetsobjektet, regler, arbets-gemenskapen och arbetsfördelningen.

6.3 Henkilöstön kehittäminen Personalutveckling

Käsitekaavio 57. Henkilöstön kehittäminen.

Begreppsdiagram 58. Personalutveckling.

378

henkilöstön kehittäminen

sv	personalutveckling
en	human resources development; HRD; personnel development
de	Personalentwicklung <i>f</i>
fr	développement <i>m</i> des ressources humaines; développement <i>m</i> du personnel

toimet, joilla perehdytetään ja opastetaan *työntekijät* työhön sekä ylläpidetään ja kehitetään työntekijöiden *ammattitaitoa* ja joiden tarkoituksena on parantaa työntekijöiden mahdollisuuksia vastata *työn vaatimuksiin*, vrt. *työhön perehdyttäminen, työnopastus, ammattitaidon ylläpito*

Työntekijöiden mahdollisuuksia vastata työn vaatimuksiin voidaan parantaa esimerkiksi *uudelleensijoituksen* ja *työkierron* avulla ja kannustamalla työntekijöitä kouluttautumaan.

åtgärder genom vilka *arbetstagarna* görs förtrogna med och får handledning i arbetet och genom vilka arbetstagarnas *yrkesskicklighet* upprätthålls och utvecklas och vars syfte är att förbättra arbetstagarnas möjligheter att uppfylla *arbetskraven*, jfr *arbetsintroduktion, arbetshandledning, utveckling av yrkeskunskapen*

Arbetstagarnas möjligheter att uppfylla kraven i arbetet kan förbättras till exempel genom *omplaceringar* och *arbetsrotation* och genom att uppmuntra arbetstagarna att utbilda sig.

379

työn vaatimukset *pl*

sv	arbetskrav <i>n pl</i> ; kraven <i>n pl</i> i arbetet
en	requirements <i>pl</i> for the work
de	Arbeitsanforderungen <i>f pl</i>
fr	exigences <i>f pl</i> de l'emploi; exigences <i>f pl</i> du poste; qualités <i>f pl</i> requises

tietyn työn tai *työtehtävän (1)* suorittamisen edellytykset

Työntekijä vastaa työn vaatimuksiin tarjolla olevien *työn hallinnan* mahdollisuuksien ja omien edellytystensä mukaan.

förutsättningarna för att ett visst arbete eller en viss *arbetsuppgift (1)* skall kunna utföras

Arbetstagaren uppfyller arbetskraven med hjälp av de möjligheter till *kontroll över arbetet* som erbjuds och sina egna förutsättningar.

380

työhön perehdyttäminen

sv	arbetsintroduktion; inskolning
en	orientating a new worker to the workplace
de	Arbeitseinführung <i>f</i>
fr	accueil <i>m</i> des nouveaux embauchés au lieu de: initiation <i>f</i> au travail

perustietojen antaminen *työntekijälle* työorganisaatiosta ja sen tavoitteista sekä *työoloista*

verksamhet genom vilken *arbetstagaren* ges grundläggande information om arbetsorganisationen, dess målsättningar samt om *arbetsförhållandena*

381

työnopastus

sv	arbetshandledning
en	occupational instruction and guidance
de	Einarbeitung <i>f</i>
fr	formation <i>f</i> des nouveaux embauchés

työntekijän tutustuttaminen *työtehtäviinsä (1)*, *työmenetelmiin* ja työvälineisiin sekä turvallisiin ja terveellisiin toimintatapoihin työssä

verksamhet för att göra *arbetstagaren* förtrogen med sina *arbetsuppgifter (1)*, *arbetsmetoderna* och arbetsredskapen samt med handlingssätt i arbetet som gynnar säkerheten och hälsan

382

ammattitaidon ylläpito

sv	utveckling av yrkeskunskapen; upprätthållande <i>n</i> av yrkesskickligheten /FI/; upprätthållande <i>n</i> av yrkeskunskap /FI/
en	maintenance of professional skills; maintenance of professional competence
de	Aufrechterhaltung <i>f</i> der beruflichen Fähigkeiten
fr	maintien <i>m</i> de la compétence professionnelle; formation <i>f</i> continue; formation <i>f</i> permanente

henkilön *ammattitaidon* kehittäminen vastaamaan *työtehtävien (1)* vaatimuksia ja ennakoimaan *työtehtävien (1)* muutoksia

utvecklandet av en persons *yrkesskicklighet* så att den motsvarar arbetskraven som ställs i *arbetsuppgiften (1)* och för att förutse förändringar i arbetsuppgifterna (1)

383

ammattitaito

- sv yrkesskicklighet; yrkeskunskap; professionalism
 en professional skills *pl*; professional competence
 de berufliche Fähigkeiten *f pl*; berufliches Können *n*
 fr qualification *f* professionnelle; compétence *f* professionnelle; expertise *f*

koulutuksen ja kokemuksen tuloksena saavutetut tietynlaisen työn suorittamiseen vaadittavat tiedot ja taidot

genom utbildning och erfarenhet uppnådda kunskaper och färdigheter för att utföra ett visst arbete

384

uudelleensijoitus

- sv omplacering
 en relocation; transfer to other work tasks
 de Umsetzung *f*
 fr mutation *f*; reclassement *m*; changement *m* de poste; changement *m* d'affectation

työntekijän sijoittaminen toiseen *työtehtävään* (1)

Uudelleensijoituksen syynä voi olla henkilön *työkyvyn* muutos tai työtehtävien (1) uudelleenorganisointi.

placering av en *arbetstagare* i andra *arbetsuppgifter* (1)

Orsaken till omplacering kan vara förändringar i en persons *arbetsförmåga* eller omorganisering av arbetsuppgifterna (1).

385

työkierto; työnkierto

- sv arbetsrotation; arbetsväxling
 en job rotation; work rotation
 de Arbeitsrotation *f*
 fr rotation *f* des postes; rotation *f* des postes de travail; rotation *f* des tâches; roulement *m* des tâches

työntekijän kiertäminen *työtehtävästä* (1) toiseen joko sovitun järjestelmän mukaan tai oma-aloitteisesti

arbetstagarens växling mellan olika *arbetsuppgifter* (1) antingen enligt ett överenskommet system eller på eget initiativ

386

työn rikastaminen

- sv horisontell arbetsutvidgning
en job enrichment
de Arbeitsbereicherung *f*
fr enrichissement *m* des tâches; valorisation *f* des tâches

työntekijän työtehtävien (1) kokonaisuuden muuttaminen yhdistämällä aikaisempaa vaativampia ja vastuullisempia tehtäviä

förändring i helheten av *arbetstagarens arbetsuppgifter (1)* genom att tillägga mera krävande och ansvarsfulla uppgifter än tidigare

387

työn laajentaminen

- sv vertikal arbetsutvidgning
en job enlargement
de Arbeitserweiterung *f*
fr élargissement *m* des tâches

työntekijän työtehtävien (1) kokonaisuuden muuttaminen yhdistämällä siihen uusia työvaiheita

förändring i helheten av *arbetstagarens arbetsuppgifter (1)* genom att tillägga nya arbetsmoment till den

388

pätevyys

- sv kompetens; behörighet
en competence; qualifications *pl*
de Kompetenz *f*
fr capacité *f*, compétence *f*, aptitude *f*, qualification *f*

työntekijältä edellyttävät kelpoisuusvaatimukset tiettyyn tehtävään

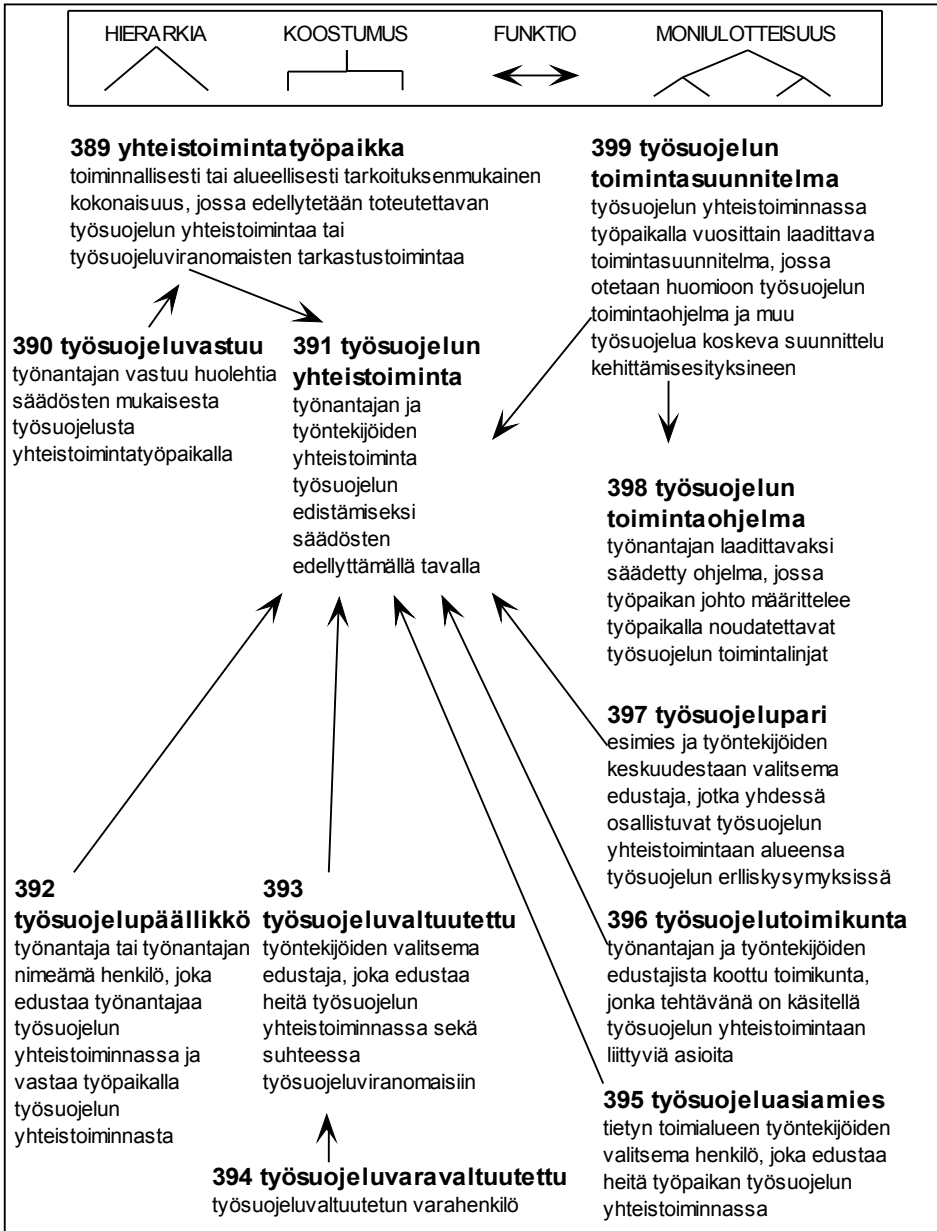
Pätevyys vaaditaan esimerkiksi räjähdetyössä, asbestin purkutyössä ja vaarallisten aineiden kuljetuksessa.

krav på lämplighet som en *arbetstagare* skall uppfylla för att kunna sköta en viss uppgift

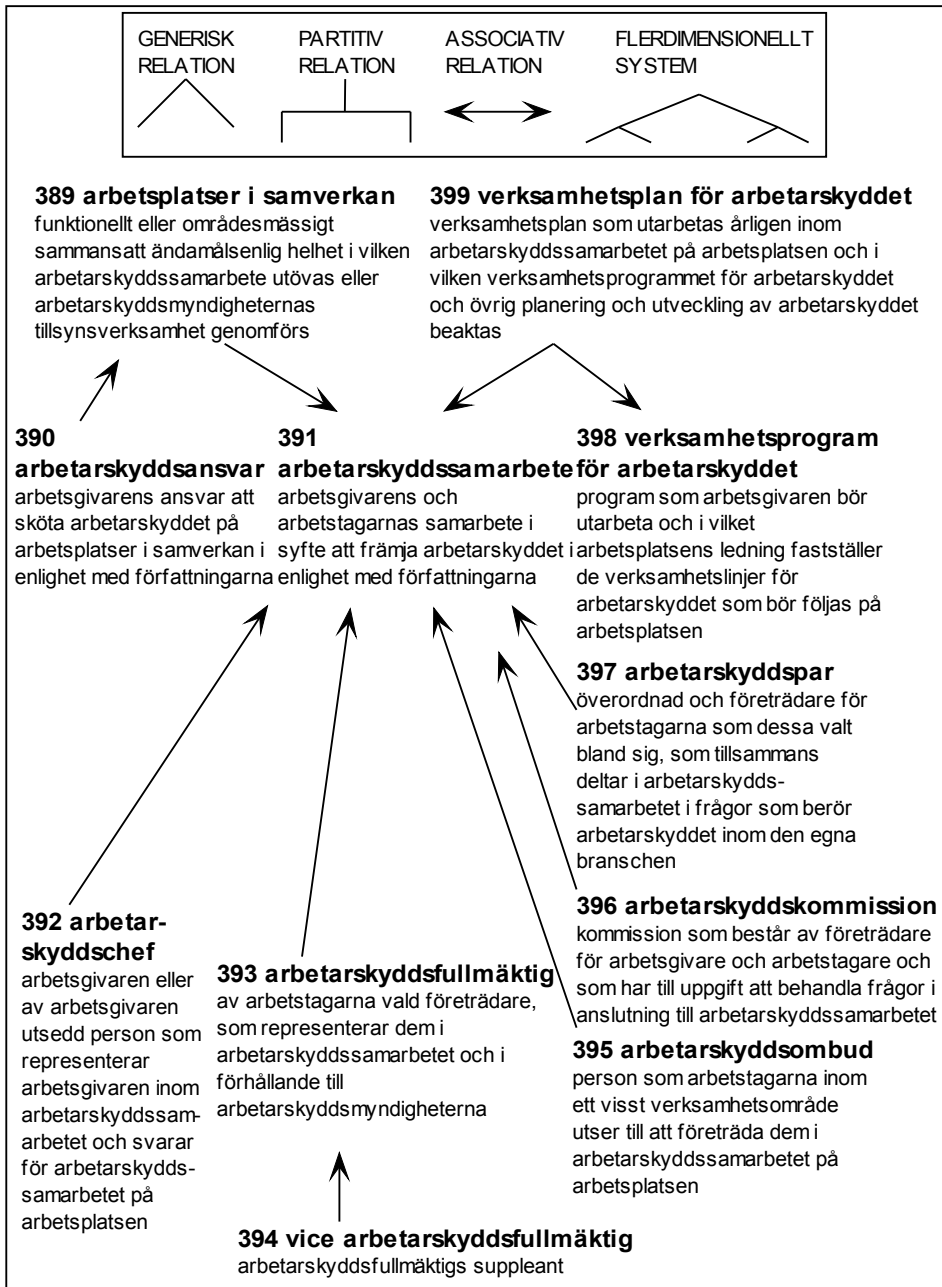
Kompetens krävs bland annat för explosivt arbete, asbestrivningsarbete och transport av farliga ämnen.

7 TYÖSUOJELUN ORGANISOINTI ORGANISERING AV ARBETARSKYDDET

7.1 Työsuojelun organisointi ja toimijat työpaikalla Organisering av arbetarskyddet och arbetsplatsens aktörer inom arbetarskyddet

Käsitekaavio 59. Työsuojelun organisointi työpaikalla.

Begreppsdiagram 60. Organisering av arbetarskyddet på arbetsplatsen.

389

yhteistoimintatyöpaikka

sv arbetsplatser i samverkan

en comprehensive system of joint action in workplace safety

toiminnallisesti tai alueellisesti tarkoituksenmukainen kokonaisuus, jossa edellytetään toteutettavan *työsuojelun yhteistoimintaa* tai *työsuojeluviranomaisten* tarkastustoimintaa

Yhteistoimintatyöpaikka voi muodostua yhdestä tai useammasta *työpaikasta*.

funktionellt eller områdesmässigt sammansatt ändamålsenlig helhet i vilken *arbetarskyddssamarbete* utövas eller *arbetarskyddsmyndigheternas* tillsynsverksamhet genomförs

En samarbetsplats kan bestå av en eller flera *arbetsplatser* (1).

390

työsuojeluvastuu; työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite

sv arbetarskyddsansvar *n*; ansvar *n* för arbetarskyddet /FI/;

arbetsgivarens allmänna omsorgsplikt /FI/; arbetsmiljöansvar *n* /SE/

en occupational safety and health liability

de Arbeitsschutzverantwortung *f*; Arbeitgeberverantwortung *f*

fr responsabilité *f* juridique en matière de santé et de sécurité au travail; responsabilité *f* juridique en santé-sécurité

työnantajan vastuu huolehtia säädösten mukaisesta *työsuojelusta yhteistoimintatyöpaikalla*

Työsuojeluvastuun kantavat työpaikalla linjaorganisaatiot.

arbetsgivarens ansvar att sköta *arbetarskyddet* på *arbetsplatser i samverkan* i enlighet med författningarna

Arbetarskyddsansvaret bärs på arbetsplatsen av linjeorganisationen.

391

työsuojelun yhteistoiminta; työsuojeluyhteistoiminta

sv arbetarskyddssamarbete *n* /FI/; arbetsmiljösamarbete *n* /SE/

en cooperation in occupational safety and health matters

de Zusammenarbeit *f* im Arbeitsschutz

fr collaboration *f* en santé-sécurité;

collaboration *f* en matière de santé et de sécurité au travail

työnantajan ja *työntekijöiden* yhteistoiminta *työsuojelun* edistämiseksi säädösten edellyttämällä tavalla

Työsuojelun yhteistoiminnan tarkoituksena on lisätä työntekijän mahdollisuuksia vaikuttaa työpaikkansa työsuojeluun.

arbetsgivarens och *arbetstagarnas* samarbete i syfte att främja *arbetarskyddet* i enlighet med författningarna

Syftet med samarbete i arbetarskyddsfrågor är att öka arbetstagarnas möjligheter att inverka på arbetarskyddet på sin arbetsplats.

392

työsuojelupäällikkö

- sv arbetarskyddschef /FI/; skyddschef /SE/
en labour protection officer; occupational safety officer;
occupational safety and health manager; labour protection manager
de Arbeitsschutzleiter *m*; Leiter *m* Arbeitsschutz
fr directeur *m* de la santé et sécurité du travail;
responsable *m/f* santé-sécurité

työnantaja tai työnantajan nimeämä henkilö, joka edustaa työnantajaa *työsuojelun yhteistoiminnassa* ja vastaa työpaikalla työsuojelun yhteistoiminnasta

arbetsgivaren eller av arbetsgivaren utsedd person som representerar arbetsgivaren inom *arbetarskyddssamarbetet* och svarar för arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatsen

393

työsuojeluvaltuutettu

- sv arbetarskyddsfullmäktig /FI/; skyddsombud *n* /SE/
en labour protection representative; occupational safety representative;
occupational safety and health representative; labour protection delegate
de Arbeitsschutzbeauftragter *m*
fr délégué *m* à la santé et à la sécurité au travail;
représentant *m* du personnel chargé de la santé et de la sécurité au travail

työntekijöiden valitsema edustaja, joka edustaa heitä *työsuojelun yhteistoiminnassa* sekä suhteessa *työsuojeluviranomaisiin*

Työsuojeluvaltuutettu on lain mukaan valittava työpaikassa, jossa säännöllisesti työskentelee vähintään kymmenen työntekijää.

Tietyillä toimialoilla työsuojeluvaltuutetut nimeävät keskuudestaan päätyösuojeluvaltuutetun, joka edustaa kaikkia toimipaikan työsuojeluvaltuutettuja.

av *arbetstagarna* vald företrädare, som representerar dem i *arbetarskyddssamarbetet* och i förhållande till *arbetarskyddsmyndigheterna*

Enligt lag bör en arbetarskyddsfullmäktig väljas på arbetsplatser där minst tio arbetstagare regelbundet arbetar.

Inom vissa branscher utser arbetarskyddsfullmäktige bland sig en huvudarbetarskyddsfullmäktig som företräder alla arbetarskyddsfullmäktige på arbetsplatsen.

394

työsuojeluvaravaltuutettu; varavaltuutettu

sv	vice arbetarskyddsfullmäktig /FI/
en	deputy safety representative
de	stellvertretender Arbeitsschutzbeauftragter <i>m</i>
fr	délégué <i>m</i> adjoint à la santé et à la sécurité au travail

työsuojeluvaltuutetun varahenkilö

Työpaikassa, jossa säännöllisesti työskentelee vähintään kymmenen *työntekijää*, on lain mukaan valittava kaksi työsuojeluvaravaltuutettua.

arbetarskyddsfullmäktigs suppleant

På arbetsplatser där minst 10 *arbetstagare* regelbundet arbetar skall enligt lag väljas två vice arbetarskyddsskyddsfullmäktige.

395

työsuojeluasiamies

sv	arbetarskyddsombud <i>n</i> /FI/
en	worker nominated to represent a certain work unit or occupation in safety matters not: † ombudsman
fr	< médiateur <i>m</i>

tietyn toimialueen *työntekijöiden* valitsema henkilö, joka edustaa heitä työpaikan *työsuojelun yhteistoiminnassa*

Työsuojeluasiamies saattaa edustaa esimerkiksi tietyn yksikön tai osaston henkilöstöä. Työsuojeluasiamiehen tehtäviin kuuluu osallistua toimialueen koskevien työsuojeluasioiden käsittelyyn ja toteutukseen.

Työsuojeluasiamies valitaan työmarkkinasopimusten perusteella.

person som *arbetstagarna* inom ett visst verksamhetsområde utser till att företräda dem i *arbetarskyddssamarbetet* på arbetsplatsen

Arbetarskyddsombudet kan företräda personalen till exempel inom en bestämd enhet eller avdelning. Till arbetarskyddsombudets uppgifter hör att delta i behandlingen av arbetarskyddsfrågor som berör hans eller hennes eget verksamhetsområde.

Arbetarskyddsombudet väljs utgående från arbetsmarknadsavtal.

396

työsuojelutoimikunta

- sv arbetarskyddskommission
en occupational safety and health committee; labour protection committee; safety and health committee
de Arbeitsschutzausschuss *m*
fr comité *m* d'hygiène, de sécurité et des conditions de travail; CHSCT *m*

työnantajan ja *työntekijöiden* edustajista koottu toimikunta, jonka tehtävänä on käsitellä *työsuojelun yhteistoimintaan* liittyviä asioita

Työsuojelutoimikunta on lain mukaan oltava vähintään 20 työntekijän työpaikoilla.

kommission som består av företrädare för arbetsgivare och *arbetstagare* och som har till uppgift att behandla frågor i anslutning till *arbetarskyddssamarbetet*

Enligt lag skall det finnas en arbetarskyddskommission på arbetsplatser med minst 20 arbetstagare.

397

työsuojelupari

- sv arbetarskyddspar *n*
en supervisor and workers' representative who, as a pair, handle safety questions
fr binôme *m* en santé-sécurité au travail

esimies ja *työntekijöiden* keskuudestaan valitsema edustaja, jotka yhdessä osallistuvat *työsuojelun yhteistoimintaan* alueensa *työsuojelun* erilliskysymyksissä

Työsuojeluparissa työntekijöitä edustaa yleensä kyseisen alueen *työsuojeluasiamies*. Työsuojeluparin tarpeesta sovitaan paikallisesti työpaikalla.

Työsuojelupari edustaa työpaikan osastoa tai muuta toiminnallista osa-aluetta.

överordnad och företrädare för *arbetstagarna* som dessa valt bland sig, som tillsammans deltar i *arbetarskyddssamarbetet* i frågor som berör *arbetarskyddet* inom den egna branschen

I ett arbetarskyddspar företräds arbetstagarna vanligtvis av *arbetarskyddsombudet* inom sektorn. Om behovet av arbetarskyddspar ingås lokala avtal på arbetsplatsen.

Arbetarskyddsparet representerar en avdelning eller ett annat funktionellt delområde på arbetsplatsen.

398

työsuojelun toimintaohjelma; työsuojeluohjelma

sv verksamhetsprogram *n* för arbetarskyddet

en occupational safety and health policy
rather than: prevention policy

de Arbeitsschutzpolitik *f*

fr programme *m* en matière de santé et de sécurité au travail;
programme *m* santé-sécurité;
politique *f* en matière de santé et de sécurité au travail

työnantajan laadittavaksi säädetty ohjelma, jossa työpaikan johto määrittelee työpaikalla noudatettavat *työsuojelun* toimintalinjat

Työsuojelun toimintaohjelmasta johdettavat tavoitteet turvallisuuden ja terveellisuuden edistämiseksi sekä *työkyvyn* ylläpitämiseksi on otettava huomioon työpaikan kehittämistoiminnassa ja suunnittelussa ja niitä on käsiteltävä *työntekijöiden* tai heidän edustajiensa kanssa.

program som arbetsgivaren bör utarbeta och i vilket arbetsplatsens ledning fastställer de verksamhetslinjer för *arbetarskyddet* som bör följas på arbetsplatsen

De mål för främjande av säkerhet och hälsa samt bevarande av *arbetsförmågan* som kan härledas ur verksamhetsprogrammet för arbetarskyddet skall beaktas vid utvecklandet av arbetsplatsen och i planeringen, och de skall behandlas tillsammans med *arbetstagarna* eller företrädare för dem.

399

**työsuojelun toimintasuunnitelma; toimintasuunnitelma;
työsuojelusuunnitelma**

sv verksamhetsplan för arbetarskyddet; arbetarskyddsplan

en occupational safety and health plan

de Jahresplan *m* für den betrieblichen Arbeitsschutz

fr plan *m* en matière de santé et de sécurité au travail;
plan *m* santé-sécurité; plan *m* SST

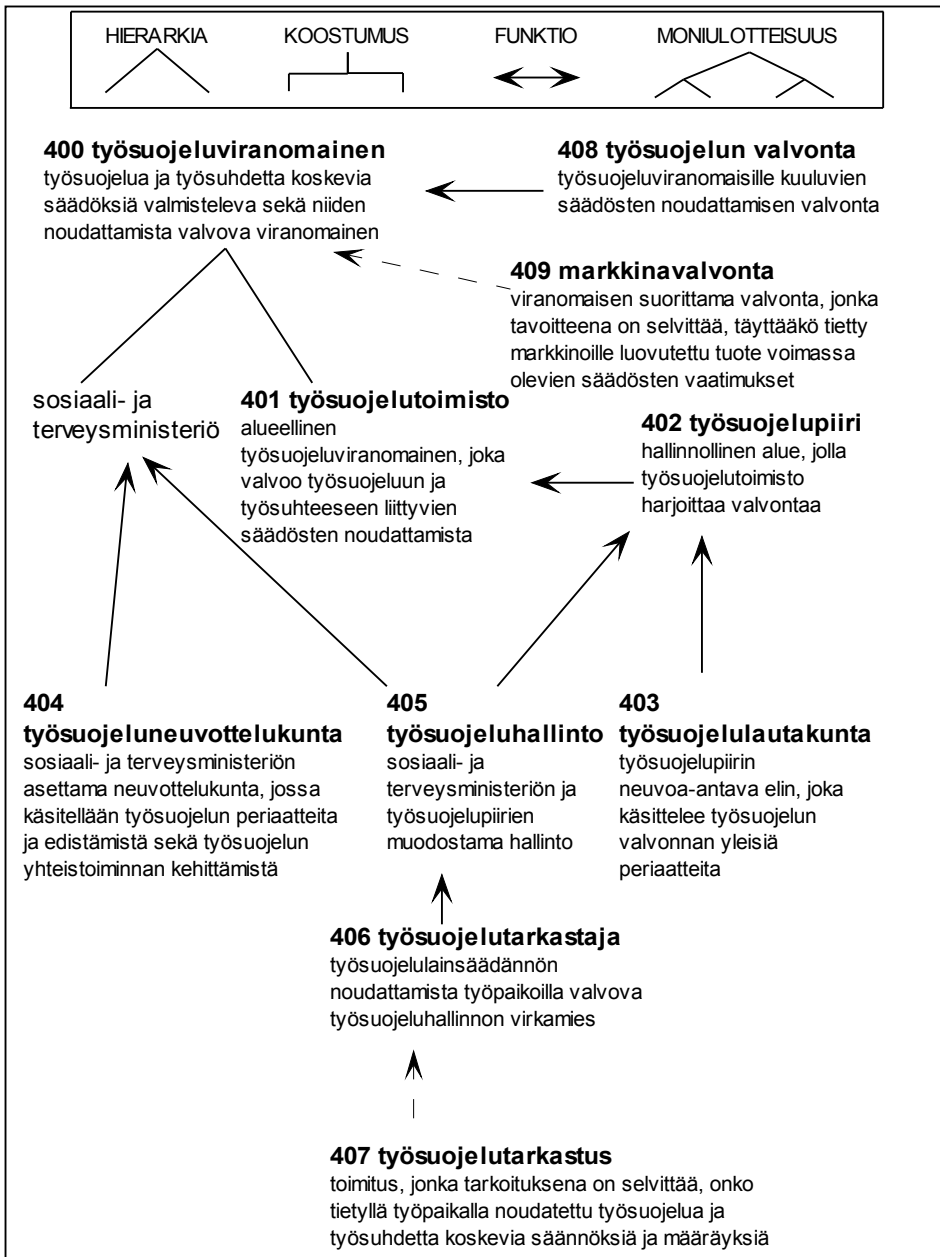
työsuojelun yhteistoiminnassa työpaikalla vuosittain laadittava toiminta suunnitelma, jossa otetaan huomioon *työsuojelun toimintaohjelma* ja muu *työsuojelua* koskeva suunnittelu kehittämisesityksineen

Työsuojelun toimintasuunnitelma laaditaan *työsuojelutoimikunnassa* tai muussa sitä korvaavassa yhteistoimintamenettelyssä.

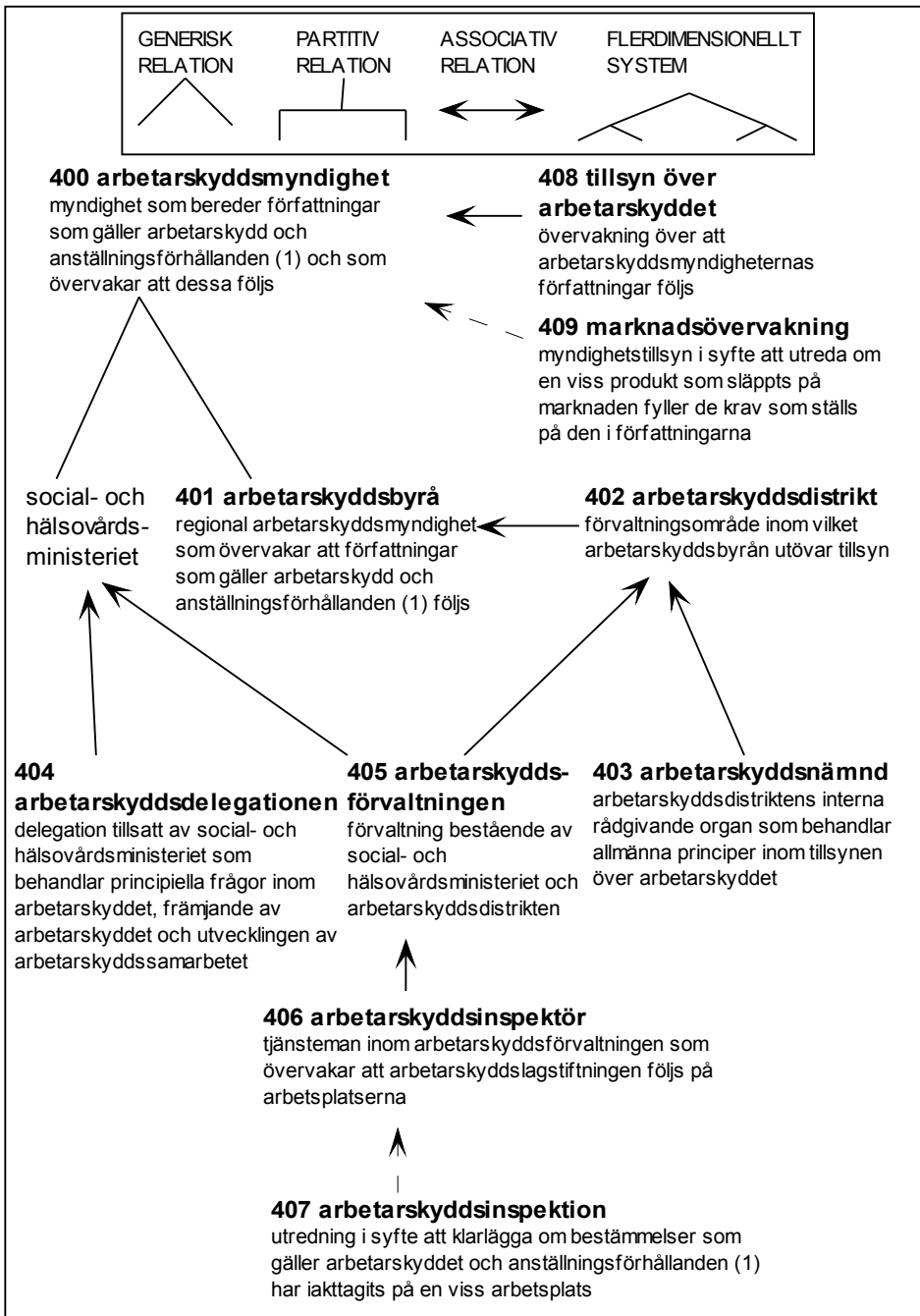
verksamhetsplan som utarbetas årligen inom *arbetarskyddssamarbetet* på arbetsplatsen och i vilken *verksamhetsprogrammet för arbetarskyddet* och övrig planering och utveckling av *arbetarskyddet* beaktas

Arbetarskyddsplanen utarbetas av *arbetarskyddskommissionen* eller inom ett annat samarbetsorgan som motsvarar den.

7.2 Työsuojelun valvonta ja toimijat Tillsyn över arbetarskyddet och aktörer inom tillsynen

Käsitekaavio 61. Julkiset toimijat.

Begreppsdiagram 62. Offentliga aktörer.

400

työsuojeluviranomainen

- sv arbetarskyddsmyndighet /FI/; arbetsmiljömyndighet /SE/
en occupational safety and health authority
de Arbeitsschutzbehörde *f*
fr autorité *f* en charge de la santé et de la sécurité au travail;
> inspection *f* du travail (1)

työsuojelua ja *työsuhdetta* koskevia säädöksiä valmisteleva sekä niiden noudattamista valvova viranomainen

Työsuojeluviranomaisia ovat Suomessa sosiaali- ja terveysministeriö ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistot.

Työsuojeluviranomainen voi asettaa *vaaraa* aiheuttavan koneen, työvälineen tai muun teknisen laitteen, tuotteen tai *työmenetelmän* käyttökieltoon tai kieltää työnteon jatkamisen, kunnes vaaran aiheuttaja on poistettu tai korjattu. Jos hengen tai terveyden menettämisen vaara on välitön, *työsuojelutarkastaja* voi antaa väliaikaisen käyttökiellon, jota on noudatettava heti.

myndighet som bereder författningar som gäller *arbetarskydd* och *anställningsförhållanden* (1) och som övervakar att dessa följs

Arbetarskyddsmyndigheterna i Finland är social- och hälsovårdsministeriet och *arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer*.

Arbetarskyddsmyndigheten kan sätta farliga maskiner, arbetsredskap eller andra tekniska anordningar, produkter eller *arbetsmetoder* under användningsförbud eller förbjuda att farligt arbete fortgår tills de farliga förhållandena har rättats till eller undanröjts. En *arbetarskyddsinspektör* kan genast meddela ett temporärt användningsförbud om det finns en omedelbar *fara* för liv eller fara för förlorad hälsa.

401

työsuojelutoimisto

- sv arbetarskyddsbyrå
en regional occupational safety and health authority
de Arbeitsschutzamt *n*
fr autorité *f* régionale en charge de la protection des travailleurs;
autorité *f* régionale en charge de la santé et de la sécurité au travail

alueellinen *työsuojeluviranomainen*, joka valvoo *työsuojeluun* ja *työsuhteeseen* liittyvien säädösten noudattamista

regional *arbetarskyddsmyndighet* som övervakar att författningar som gäller *arbetarskydd* och *anställningsförhållanden* (1) följs

402

työsuojelupiiri

- sv arbetarskyddsdistrikt *n* /FI/; arbetsmiljödistrikt *n* /SE/
en Occupational Safety and Health Inspectorate; labour protection district
de Amtsbezirk *m* des Arbeitsschutzamtes
fr section *f* de l'inspection du travail

hallinnollinen alue, jolla *työsuojelutoimisto* harjoittaa valvontaa

förvaltningsområde inom vilket *arbetarskyddsbyrån* utövar tillsyn

403

työsuojelulautakunta

- sv arbetarskyddsnämnd
en Advisory Committee on Occupational Safety and Health;
labour protection board
de Bezirksausschuss *m* für Arbeitsschutz
fr comité *m* consultatif en matière de santé et de sécurité au travail

työsuojelupiirin neuvoa-antava elin, joka käsittelee *työsuojelun valvonnan* yleisiä periaatteita

Työsuojelulautakunta koostuu työmarkkinajärjestöjen ja alan asiantuntijoiden edustajista.

arbetarskyddsdistriktens interna rådgivande organ som behandlar allmänna principer inom *tillsynen över arbetarskyddet*

Arbetarskyddsnämnden består av företrädare för både arbetsmarknadens organisationer och specialister på respektive ämnesområde.

404

työsuojeluneuvottelukunta

- sv arbetarskyddsdelegationen
en Advisory Board for Labour Protection
de beratender Ausschuss *m* für Arbeitsschutz
fr commission *f* consultative en matière de santé et de sécurité au travail

sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asettama neuvottelukunta, jossa käsitellään *työsuojelun* periaatteita ja edistämistä sekä *työsuojelun yhteistoiminnan* kehittämistä

delegation tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet som behandlar principiella frågor inom *arbetarskyddet*, främjande av arbetarskyddet och utvecklingen av *arbetarskyddssamarbetet*

405

työsuojeluhallinto

sv arbetarskyddsförvaltningen
en Labour Inspectorate
de Arbeitsschutzverwaltung *f*
fr inspection *f* du travail (2)

sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön ja työsuojelupiirien muodostama hallinto

Suomi on jaettu työsuojelupiireihin maantieteellisin perustein.

förvaltning bestående av social- och hälsovårdsministeriet och *arbetarskyddsdistrikten*

Finland är indelat i arbetarskyddsdistrikt på geografiska grunder.

406

työsuojelutarkastaja

sv arbetarskyddsinspektör /FI/; arbetsmiljöinspektör /SE/
en occupational safety and health inspector; OS&H inspector;
labour inspector
de Arbeitsschutzinspektor *m*
fr inspecteur *m* du travail

työsuojelulainsäädännön noudattamista työpaikoilla valvova *työsuojeluhallinnon* virkamies

tjänsteman inom *arbetarskyddsförvaltningen* som övervakar att arbetarskyddslagstiftningen följs på arbetsplatserna

407

työsuojelutarkastus; työpaikkatarkastus

sv arbetarskyddsinspektion /FI/; arbetsmiljöinspektion /SE/
en occupational safety and health inspection
de Arbeitsschutzinspektion *f*
fr inspection *f* du travail

toimitus, jonka tarkoituksena on selvittää, onko tietyllä työpaikalla noudatettu *työsuojelua* ja *työsuhdetta* koskevia säännöksiä ja määräyksiä

Työsuojelutarkastus voi koskea *työsuhdetta*, *työympäristöä*, tuotetta, *työmenetelmää*, *työntekijän* terveyttä tai muuta työsuojeluun tai työsuhteen kuuluvaa asiaa.

Työsuojelutarkastuksia tekevät *työsuojelutarkastajat* ja niitä tehdään usein työpaikoilla omaehtoisesti.

utredning i syfte att klarlägga om bestämmelser som gäller *arbetarskyddet* och *anställningsförhållanden* (1) har iakttagits på en viss arbetsplats

Arbetsplatsinspektionen kan gälla *anställningsförhållanden* (1), *arbetsmiljön*, en produkt, *arbetsmetoder*, *arbetstagarnas* hälsa eller andra frågor som berör arbetarskydd eller anställningsförhållanden (1).

Arbetarskyddsinspektionerna genomförs av *arbetarskyddsinspektörer* och görs ofta på eget initiativ.

408

työsuojelun valvonta; työpaikkavalvonta

sv	tillsyn över arbetarskyddet /FI/; arbetarskyddstillsyn /FI/; arbetsmiljötillsyn /SE/
en	supervision of occupational safety and health
de	Arbeitsschutzaufsicht <i>f</i>
fr	contrôle <i>m</i> de la santé et de la sécurité au travail; surveillance <i>f</i> de la santé et de la sécurité au travail

työsuojeluviranomaisille kuuluvien säädösten noudattamisen valvonta

Työsuojelun valvontaa toteutetaan *työsuojelutarkastuksilla* ja tarkastuskohteissa alan asiantuntijoilla teetettävillä *työsuojelua* koskevilla tutkimuksilla.

övervakning av att *arbetarskyddsmyndigheternas* författningar följs

Arbetarskyddstillsynen bedrivs genom *arbetarskyddsinspektioner* och olika undersökningar som gäller *arbetarskydd* och som sakkunniga anlitas för.

409

markkina- valvonta

sv	marknadsövervakning; marknadstillsyn
en	market surveillance
de	Marktüberwachung <i>f</i>
fr	surveillance <i>f</i> du marché

viranomaisen suorittama valvonta, jonka tavoitteena on selvittää, täyttääkö tietty markkinoille luovutettu tuote voimassa olevien säädösten vaatimukset

Työsuojeluviranomaisten tekemä markkina- valvonta koskee työssä käytettäviä koneita, laitteita ja *henkilönsuojaimia*.

myndighetstillsyn i syfte att utreda om en viss produkt som släppts på marknaden fyller de krav som ställs på den i författningarna

Den marknadsövervakning som *arbetarskyddsmyndigheterna* utövar gäller maskiner, anordningar och *personlig skyddsutrustning* som används i arbete.

410

STUK – Säteilyturvakeskus

sv	STUK – Strålsäkerhetscentralen, Finland
en	STUK – Radiation and Nuclear Safety Authority, Finland
de	STUK – Zentralamt <i>n</i> für Strahlenschutz und nukleare Sicherheit, Finnland
fr	STUK – Autorité <i>f</i> de Radioprotection et Sûreté Nucléaire, Finlande

sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalalla toimiva viranomainen, jonka tehtävänä on *säteilyn* vahingollisten vaikutusten estäminen ja rajoittaminen, säteilyn ja ydinenergian käytön turvallisuusvalvonta sekä näihin liittyvä tutkimus, koulutus ja tiedottaminen

myndighet inom social- och hälsovårdministeriets förvaltningsområde vars uppgift är att förhindra och begränsa skadliga inverkningar av *strålning*, övervaka säkerheten vid användning av strålning och kärnenergi och därmed relaterad forskning, utbildning och informationsspridning

411

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus; STTV

sv Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral

en National Product Control Agency for Welfare and Health

fr Centre national de contrôle des produits en matière sanitaire et sociale

sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva viranomainen, jonka tehtävänä on ehkäistä alkoholijuomista ja alkoholipitoisista aineista sekä tupakasta ja *kemikaaleista* ja niiden käytöstä aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ja varmistaa niitä koskevien määräysten noudattaminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ylläpitää *kemikaalirekisterin tuoterekisteriä*.

centralämbetsverk inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde vars uppgift är att förebygga sådana samhälleliga, sociala och hälsorelaterade skadeinverkingar som alkoholdrycker, alkoholhaltiga ämnen, tobak och *kemikalier* medför och att säkerställa att därmed förbundna bestämmelser följs

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral upprätthåller *Kemikalieregistrets produktregister*.

412

Työterveyslaitos

sv Arbetshälsoinstitutet

en Finnish Institute of Occupational Health

sosiaali- ja terveysministeriön alainen itsenäinen julkisoikeudellinen yhteisö, jonka tehtävänä on työsuojelu- ja työterveysalan tutkimus- ja palvelutoiminta työikäisen väestön *työ-* ja toimintakyvyn, kokonaisterveyden ja elämänlaadun edistämiseksi

Työterveyslaitoksen organisaatio muodostuu valtakunnallisista osaamiskeskuksista. Työterveyslaitoksella on alueellisia toimipisteitä.

självständigt offentligrättsligt samfund som lyder under social- och hälsovårdsministeriet och vars uppgift är forskning och serviceverksamhet inom arbetarskyddet och företagshälsovården för att främja arbets- och funktionsförmågan, hälsan och livskvalitet hos befolkningen i arbetsför ålder

Arbetshälsoinstitutets organisation består av riksomfattande kompetenscentra. Arbetshälsoinstitutet har regionala verksamhetsställen.

413

Työsuojelurahasto; TSR

sv Arbetarskyddsfonden

en Finnish Work Environment Fund

sosiaali- ja terveysministeriön valvonnassa toimiva rahasto, joka rahoittaa *työoloja* parantavaa ja *työyhteisöjen* toiminnan turvallisuutta ja tuottavuutta edistävää tutkimus-, kehitys- ja tiedotustoimintaa

Työsuojelurahasto saa varat toimintaansa *työtapaturmavakuutuksen* maksutulosta.

fond under social- och hälsovårdsministeriets övervakning som finansierar forsknings-, uvecklings och informationsverksamhet som förbättrar *arbetsförhållandena* och främjar säkerheten och produktiviteten i *arbetsgemenskaperna*

Andelar av betalda arbetsolycksfallförsäkringspremier bildar Arbetarskyddsfondens verksamhetsmedel.

414

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto; TVL

sv Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund *n*; OFF *n*

en Federation of Accident Insurance Institutions

lakisääteisen tapaturmavakuutuksen keskuselin, joka koordinoi lakisääteisen tapaturmavakuutuksen toimeenpanoa ja ylläpitää tapaturmatilastoja

Suomessa lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön on oltava Tapaturmavakuutuslaitosten liiton jäsen.

den lagstadgade olycksfallsförsäkringens centralorgan som koordinerar verkställandet av den lagstadgade olycksfallsförsäkringen och för statistik över olycksfall

Ett försäkringsbolag som bedriver lagstadgad olycksfallsförsäkring i Finland måste vara medlem i Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund.

415

työneuvosto

sv arbetsrådet

en Labour Council

de Arbeitsschutzrat *m*

fr conseil *m* de la santé et sécurité du travail

työministeriön alainen riippumaton erityisviranomainen, joka antaa pyynnöstä lausuntoja tiettyjen työlaainsäädännön alaan kuuluvien lakien soveltamisesta ja tulkinnasta sekä käsittelee ja ratkaisee *työsuojelutoimiston* poikkeuslupa-asioissa antamia päätöksiä koskevat oikaisuvaatimukset

oberoende specialmyndighet som lyder under arbetsministeriet och som på begäran ger utlåtanden om tillämpningen och tolkningen av vissa lagar inom arbetslagstiftningen och behandlar och avgör rättelseyrkanden som gäller beslut av *arbetarskyddsbyråer* i dispensärenden

416

Turvatekniikan keskus; TUKES

sv Säkerhetsteknikcentralen; TUKES
en Safety Technology Authority; TUKES
de Zentralamt *n* für Sicherheitstechnik; TUKES
fr Office *m* national de la technologie de sécurité; TUKES

kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla toimiva viranomainen, jonka tehtävänä on valvoa ja edistää teknistä turvallisuutta ja luotettavuutta henkilö-, omaisuus- ja ympäristövahinkojen estämiseksi

TUKESin toimialoja ovat kemikaali- ja prosessiturvallisuus, sähkö- ja painelaiteturvallisuus, pelastustoimen laitteet, jalometallituotteet, CE-merkityt rakennustuotteet ja mittaaminen.

ämbetsverk som verkar inom handels- och industriministeriets förvaltningsområde vars uppgift är att övervaka och främja teknisk säkerhet och tillförlitlighet i syfte att förhindra person-, egendoms- och miljöskador

TUKES verksamhetsområden omfattar kemikalie- och processäkerhet, elsäkerhet, tryckbärande anordningars säkerhet, anordningar inom räddningsväsendet, ädelmetallprodukter, CE-märkta byggprodukter och legal metrologi.

417

VTT

ei: † Valtion teknillinen tutkimuskeskus

sv VTT
en VTT Technical Research Centre of Finland

kauppa- ja teollisuusministeriön alainen asiantuntijaorganisaatio, joka tuottaa tutkimus-, kehitys-, testaus- ja tietopalveluita yrityksille ja julkiselle sektorille

expertorganisation som lyder under handels- och industriministeriet och som producerar tjänster inom forskning, utveckling, testning och information för företag och för den offentliga sektorn

418

Työturvallisuuskeskus

sv Arbetarskyddscentralen
en Centre for Occupational Safety

työmarkkinaosapuolten toimija, joka tuottaa *työyhteisöille* ajankohtaiseen tietoon perustuvaa koulutusta, tiedotusta, julkaisuja ja kehittämispalveluja tavoitteenaan *työolojen* sekä työn terveellisuuden, turvallisuuden ja tuloksellisuuden parantaminen

arbetsmarknadsparternas aktör som producerar utbildning, information, publikationer och utvecklingstjänster för *arbetsgemenskaperna* utifrån aktuell information med målet att förbättra *arbetsförhållandena*, arbetshälsa, säkerhet och resultat

419

työalatoimikunta

ei: † turvallisuustyön työalatoimikunta

sv branschkommitté

en Occupational Safety Committee

de Komitee *n* für Arbeitssicherheit

fr comité *m* de sécurité au travail;
comité *m* technique de santé et de sécurité au travail;
comité *m* de branche

tietyn toimialan työnantaja- ja työntekijäliittojen yhteistyöelin, joka seuraa toimialansa *työsuojelun* kehitystä, suunnittelee ja toteuttaa alakohtaisia työsuojelutoimenpiteitä ja kehittää alansa työsuojelua kouluttamalla, tiedottamalla ja tuottamalla aineistoa

Työalatoimikunnat toimivat *Työturvallisuuskeskuksen* yhteydessä.

arbetsgivar- och arbetstagarförbundens samarbetsorgan inom viss bransch som följer med utvecklingen av *arbetarskyddet* inom sin bransch, planerar och genomför branschspecifika arbetarskyddsåtgärder och utvecklar arbetarskyddet i den egna branschen genom utbildning och information och genom att producera material

Branschkommittéerna verkar i anslutning till *Arbetarskyddscentralen*.

420

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry; SPEK

sv Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland; SPEK

en Finnish National Rescue Association SPEK

de Finnische Zentralorganisation *f* für Rettungstätigkeiten

palo-, pelastus- ja väestönsuojelualan valtakunnallinen keskusjärjestö, joka valistaa ja opastaa onnettomuuksien ehkäisyssä ja omatoimisessa varautumisessa

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ylläpitää rekisteriä *tulityökortin* ja *työturvallisuuskortin* haltijoista.

riksomfattande centralorganisation inom brand-, räddnings- och befolknings-skyddsbranschen som ger information och handledning om förebyggandet av olyckor och om egen beredskap

Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland upprätthåller register över innehavarna av *hetarbetscertifikat* och *arbetssäkerhetskort*.

421

Suomen Standardisoimisliitto SFS ry; SFS

sv SFS; Finlands Standardiseringsförbund *n* SFS rf

en Finnish Standards Association SFS; SFS

de Finnischer Standardisierungsverband *m* SFS; SFS *m*

fr Association *f* finlandaise de normalisation

suomalainen standardisoinnin keskusjärjestö, joka ohjaa ja koordinoi kansallista standardisointityötä

Suomen Standardisoimiliitto SFS ry osallistuu *Kansainvälisen standardisoinnissa* ISON ja *Eurooppalaisen standardisoinnissa* CENin toimintaan Suomen edustajana.

centralorganisationen för standardisering i Finland som styr och koordinerar den nationella standardiseringsverksamheten

SFS deltar i *Internationella Standardiseringsorganisationen ISO* och *Europeiska Standardiseringskommittén CEN*ns verksamhet som Finlands representant.

7.3 Työsuojelun kansainvälisiä toimijoita Internationella aktörer inom arbetarskyddet

422

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

sv Europeiska arbetsmiljöbyrån

en European Agency for Safety and Health at Work

de Europäische Agentur *f*ür Sicherheit und Gesundheitsschutz am Arbeitsplatz

fr Agence *f*européenne pour la sécurité et la santé au travail

Euroopan unionin organisaatio, johon kuuluu hallitusten, työnantajajärjestöjen ja ammattiliittojen edustajia kaikista Euroopan unionin jäsenvaltioista ja jonka tarkoituksena on tehdä Euroopan työpaikoista turvallisempia, terveellisempiä ja tuottavampia

organisation inom Europeiska unionen i vilken företrädare för regeringar, arbetsgivarorganisationer och fackförbund från alla medlemsländer i Europeiska unionen ingår och vars syfte är att arbeta för att göra arbetsplatserna i Europa säkrare, hälsosammare och mer produktiva

423

Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö; Dublin-instituutti

sv	Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor
en	European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions
de	Europäische Stiftung <i>f</i> zur Verbesserung der Lebens- und Arbeitsbedingungen
fr	Fondation <i>f</i> européenne pour l'amélioration des conditions de vie et de travail

Euroopan yhteisöjen järjestelmään kuuluva säätiö, jonka tavoitteena on edistää parempien elin- ja työolojen suunnittelua ja luomista toimilla, joilla on tarkoitus kehittää ja levittää tätä kehitystä tukevaa tietämystä

fond inom Europeiska gemenskapen vars mål är att främja planering och skapande av bättre levnads- och *arbetsförhållanden* med åtgärder vars syfte är att utveckla och sprida kunskap som stöder denna utveckling

424

Euroopan kemikaalivirasto; Kemikaalivirasto

sv	Europeiska kemikaliemyndigheten
en	European Chemicals Agency
de	Europäische Agentur <i>f</i> für chemische Stoffe
fr	Agence <i>f</i> européenne des produits chimiques

Euroopan unionin organisaatio, joka valvoo *kemikaalien* rekisteröintiin, arviointiin ja lupamenettelyyn liittyviä tekijöitä sekä pyrkii varmistamaan, että yhteisön tason päätöksenteko on johdonmukaista

Yhtenäistä järjestelmää kemikaalien rekisteröintiä, arviointia ja lupamenettelyä varten Euroopan unionissa kutsutaan REACHiksi (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals).

organisation inom Europeiska unionen som övervakar frågor i anslutning till registrering, utvärdering och tillståndsprövning av *kemikalier* och strävar efter att säkerställa att beslutsfattandet på gemenskapsnivå är systematiskt

Det gemensamma systemet inom Europeiska unionen för registrering, utvärdering och tillståndsprövning av kemikalier kallas REACH (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals).

425

työturvallisuuden ja työterveyshuollon neuvoa-antava komitea

sv	Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor
en	Advisory Committee on Safety and Health Protection at Work
de	Beratender Ausschuss <i>m</i> für Sicherheit und Gesundheit am Arbeitsplatz
fr	Comité <i>m</i> consultatif pour la sécurité et la protection de la santé sur le lieu de travail

Euroopan unionin komitea, jonka tehtävänä on tukea Euroopan komissiota *työturvallisuuteen* ja *työterveyteen* liittyvien kysymysten valmistelussa ja toteuttamisessa sekä edistää kansallisten viranomaisten ja työntekijä- ja työnantaja-järjestöjen yhteistyötä

kommitté inom Europeiska unionen vars uppgift är att stödja Europeiska kommissionen i beredningen och verkställandet av frågor i anslutning till *arbetssäkerhet* och *arbetshälsa* och främja de nationella myndigheternas och arbetstagar- och arbetsgivarorganisationernas samarbete

426

johtavien työsuojelutarkastajien komitea; SLIC

sv	Yrkesinspektörskommittén; SLIC
en	Senior Labour Inspectors Committee; SLIC
de	Ausschuss <i>m</i> Hoher Arbeitsaufsichtsbeamter; SLIC <i>m</i>
fr	Comité <i>m</i> des hauts responsables de l'inspection du travail; CHRIT <i>m</i>

Euroopan unionin komitea, jonka tehtävänä on tukea Euroopan komissiota *työturvallisuutta* ja *työterveyttä* koskevien työnvalvonnan periaatteiden määrittelyssä sekä kehittää menettelytapoja kansallisten työnvalvontajärjestelmien arviointiin näiden periaatteiden mukaisesti

kommitté inom Europeiska unionen vars uppgift är att stödja Europeiska kommissionen i fastställandet av principerna för tillsynen över arbetet när det gäller *arbetssäkerhet* och *arbetshälsa* och i enlighet med dessa principer utveckla handlingsätt för att utvärdera nationella tillsynssystem

427

kemiallisten aineiden työperäisen altistuksen raja-arvoja käsittelevä tiedekomitea; SCOEL

- sv Vetenskapliga kommittén för yrkeshygieniska gränsvärden för kemiska agens; SCOEL
en Scientific Committee on Occupational Exposure Limits; SCOEL
de Wissenschaftlicher Ausschuss *m* für Grenzwerte berufsbedingter Exposition gegenüber chemischen Arbeitsstoffen; SCOEL *m*
fr Comité *m* scientifique en matière de limites d'exposition professionnelle à des agents chimiques; CSLEP *m*

Euroopan unionin komitea, jonka tehtävänä on neuvoa tieteellisesti Euroopan komissiota ja luoda perusta komission laatimille lainsäädännöllisille ehdotuksille, jotka liittyvät työpaikan *kemikaalien altistustason raja-arvoihin*

Komitean jäsenet ovat riippumattomia tieteellisiä asiantuntijoita kemian, toksikologian, epidemiologian, *työlääketieteen* ja *työhygienian* aloilta.

kommitté inom Europeiska unionen vars uppgift är att bistå Europeiska kommissionen med vetenskapliga råd och skapa en grund för de lagförslag som kommissionen utarbetar i anslutning till *gränsvärdena* för *exponeringsnivån* för arbetsplatsens *kemikalier*

Kommitténs medlemmar är oberoende vetenskapliga experter inom kemi, toksikologi, epidemiologi, *yrkesmedicin* och *arbetshygien*.

428

Kansainvälinen työjärjestö; ILO

- sv Internationella arbetsorganisationen; ILO
en International Labour Organisation; ILO
de Internationale Arbeitsorganisation *f*; ILO
fr Organisation *f* Internationale du Travail; OIT *f*

Yhdistyneiden kansakuntien erityisjärjestö, joka pyrkii edistämään sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia sekä *työntekijöiden* oikeuksia

specialorganisation inom Förenta nationerna som strävar efter att främja social rättvisa och internationellt erkända mänskliga rättigheter och *arbetstagarnas* rättigheter

429

Mailman terveysterveysjärjestö; WHO

- sv Världshälsoorganisationen; WHO
en World Health Organization
de Weltgesundheitsorganisation *f*
fr Organisation *f* mondiale de la Santé; OMS *f*

Yhdistyneiden kansakuntien erityisjärjestö, jonka tavoitteena on mahdollisimman hyvän terveyden saavuttaminen kaikille ihmisille

specialorganisation inom Förenta nationerna vars mål är att uppnå en så bra hälsa som möjligt för alla människor

430

Kansainvälinen syöväntutkimusjärjestö; IARC

sv Internationella cancerforskningsinstitutet *n* IARC
en International Agency for Research on Cancer; IARC
de Internationales Krebsforschungszentrum *n*; IARC *n*
fr Centre *m* International de Recherche sur le Cancer; CIRC *m*

Maailman terveysjärjestön alainen järjestö, joka koordinoi ihmisillä esiintyvän syövän syiden ja *karsinogeenien* mekanismien tutkimusta sekä kehittää tieteellisiä strategioita syövän hallintaan

organisation som lyder under *Världshälsoorganisationen* och som koordinerar forskningen av orsakerna till cancer som uppträder hos människan och karsinogena mekanismer samt utvecklar vetenskapliga strategier för hanteringen av cancer

431

Kansainvälinen sosiaaliturvajärjestö; ISSA

sv Internationella socialförsäkringsorganisationen; ISSA
en International Social Security Association; ISSA
de Internationale Vereinigung *f* für Soziale Sicherheit; IVSS *f*
fr Association *f* internationale de la sécurité sociale; AISS *f*

kansainvälinen järjestö, joka kokoaa yhteen maailman eri maiden sosiaaliturvaa käsitteleviä instituutioita ja hallintoelimiä ja jonka tavoitteena on olla mukana tukemassa ja kehittämässä koko maailman sosiaaliturvaa

internationell organisation i vilken institutioner och administrativa organ som behandlar socialskydd i olika länder i hela världen samlas och vars syfte är att stödja och utveckla socialskyddet i hela världen

432

Kansainvälinen työterveyskomissio; ICOH

sv ICOH
en International Commission on Occupational Health; ICOH
de Internationale Arbeitsschutzkommission *f*
fr Commission *f* Internationale de la Santé au Travail; CIST *f*

kansainvälinen yhdistys, joka pyrkii edistämään työterveys- ja työturvallisuusalan tieteellistä edistymistä, tietämystä ja kehitystä

internationell organisation som strävar efter att främja vetenskapliga framsteg, kunskap och utveckling inom branschen för arbetssäkerhet och arbetshälsa

433

Kansainvälinen työsuojelutarkastajien yhdistys; IALI

sv IALI

en International Association of Labour Inspection; IALI

de Internationale Vereinigung *f*ür Arbeitsinspektion; IALI *f*

fr Association *f* Internationale de l'Inspection du Travail; AIIT *f*

kansainvälinen *työsuojelutarkastajien* yhdistys, joka tarjoaa ammattimaista tukea kaikkien maiden työsuojeluorganisaatioille

arbetarskyddsinspektörernas internationella förening som erbjuder professionellt stöd för arbetarskyddsorganisationerna i alla länder

434

Kansainvälinen ergonomiayhdistys; IEA

sv IEA

en International Ergonomics Association; IEA

de Internationaler Verband *m* für Ergonomie; IEA *m*

fr Association *f* Internationale d'Ergonomie; AIE *f*

kansainvälinen ergonomiayhdistysten liitto, jonka tavoitteena on kehittää ja edistää *ergonomian* teoriaa ja soveltamista ja parantaa ihmisten elämänlaatua

internationellt förbund av ergonomiföreningar vars syfte det är att utveckla och främja *ergonomiska* teorier och deras tillämpningar och förbättra människornas livskvalitet

435

Pohjoismainen työmarkkina- ja työympäristöpolitiikan virkamieskomitea

sv Nordiska ämbetsmannakommittén för arbetsmarknads- och arbetsmiljöpolitik

en Permanent committee for senior officials within Labour Market and Working environment

Pohjoismaiden ministerineuvostoon kuuluva komitea, jossa käsitellään pohjoismaisia työmarkkina- ja työsuojeluasioita

kommitté inom Nordiska ministerrådet som behandlar nordiska arbetsmarknads- och arbetarskyddsfrågor

436

Pohjoismainen työsuojelukoulutusinstituutti; NIVA

sv Nordiska institutionen för vidareutbildning inom arbetsmiljöområdet; NIVA

en Nordic Institute for Advanced Training in Occupational Health

pohjoismainen koulutusinstituutti, joka pyrkii edistämään *työterveyttä* ja *työoloja* kouluttamalla tutkijoita ja ammatinharjoittajia työterveyden ja *työturvallisuuden* alalla

nordiskt utbildningsinstitut som strävar att främja *arbetshälsan* och *arbetsförhållandena* genom att ordna fortbildning för forskare och andra sakkunniga inom områdena arbetshälsa och *arbetssäkerhet*

437

Eurooppalainen standardisoimisjärjestö CEN

sv Europeiska Standardiseringskommittéen CEN
en European Committee for Standardization; CEN
de Europäisches Komitee *n* für Normung; CEN *n*
fr Comité *m* Européen de Normalisation; CEN *m*

eurooppalainen standardisoinnin keskusjärjestö, joka ohjaa ja koordinoi eurooppalaista standardisointityötä

europesk centralorganisation för standardisering som styr och koordinerar det europeiska standardiseringsarbetet

438

Kansainvälinen standardisoimisjärjestö ISO

sv Internationella Standardiseringsorganisationen ISO
en International Organization for Standardization; ISO
de Internationale Organisation *f* für Normung; ISO *n*
fr Organisation *f* internationale de normalisation; ISO *f*

kansainvälinen standardisoinnin keskusjärjestö, joka ohjaa ja koordinoi kansainvälistä standardisointityötä

internationell centralorganisation för standardisering som styr och koordinerar det internationella standardiseringsarbetet

439

Eurooppalainen sähköalan standardisoimisjärjestö CENELEC

sv Europeiska elektrotekniska standardiseringskommittéen; CENELEC
en European Committee for Electrotechnical Standardization; CENELEC
de Europäisches Komitee *n* für elektrotechnische Normung; CENELEC *n*
fr Comité *m* Européen de Normalisation Electrotechnique; CENELEC *m*

eurooppalainen sähkö- ja elektroniikka-alan standardisoimisjärjestö

europesk standardiseringorganisation inom el- och elektronikbranschen

440

IEC

sv Internationella elektrotekniska kommissionen IEC
en International Electrotechnical Commission; IEC
de Internationale Elektrotechnische Kommission *f*; IEC *f*
fr Commission *f* Electrotechnique Internationale; CEI *f*

kansainvälinen sähkö- ja elektroniikka-alan standardisointijärjestö

internationell standardiseringorganisation inom el- och elektronikbranschen

8 REKISTEREITÄ JA MENETELMIÄ REGISTER OCH METODER

441

työsuojeluhenkilörekisteri

sv personregister *n* för arbetarskyddet
en Register of Occupational Safety Personnel
de Personenregister *n* für Arbeitssicherheit
fr registre *m* des personnels SST

lakisääteinen rekisteri, johon kootaan työnantajien ilmoitusten perusteella työpaikkojen *työsuojelun yhteistoimintaan* osallistuvan henkilöstön yhteystietoja

Työsuojeluhenkilörekisteriin ilmoitetaan muun muassa *työsuojelupäällikön, työsuojeluvaltuutetun, työsuojeluvaravaltuutetun, työsuojelutoimikunnan* jäsenten ja *työsuojeluasiamiesten* nimet sekä *työterveyshuollon* yhteystiedot.

Työsuojeluhenkilörekisterin tarkoituksena on edistää erilaisen *työsuojeluun* liittyvän tiedon levittämistä sekä työsuojelun työpaikkakohtaista valvontaa ja tarkastustoimintaa.

Työsuojeluhenkilörekisteriä ylläpitää yksityis- ja kuntasektorilla *Työturvallisuuskeskus* ja valtionhallinnossa Valtiokonttori sosiaali- ja terveysministeriön valvonnassa.

lagstadgat register i vilket kontaktuppgifter till personal som deltar i *arbetarskyddssamarbetet* på arbetsplatserna samlas utgående från arbetsgivarnas anmälningar

Till personregistret för arbetarskyddet anmäls bland annat *arbetarskyddschefens, arbetarskyddsfullmäktiges, vice arbetarskyddsfullmäktiges, arbetarskyddskommissionens* medlemmars och *arbetarskyddsombudens* namn och *företagshälsovårdens* kontaktuppgifter.

Avsikten med personregistret för arbetarskyddet är att främja förmedlingen av olika slag av arbetarskyddsinformation och tillsynen över och kontrollen av *arbetarskyddet* på arbetsplatserna.

Personregistret för arbetarskyddet förs under övervakning av social- och hälsovårdsministeriet inom den privata och kommunala sektorn av *Arbetarskyddscentralen* och inom statsförvaltningen av Statskontoret.

442

vaurio- ja onnettomuusrekisteri; VARO

sv olycks- och skaderegister *n*; VARO
en Accident and Damage Database; VARO

Turvatekniikan keskuksen ylläpitämä rekisteri, johon tallennetaan Turvatekniikan keskuksen toimialalla sattuneita onnettomuuksia ja *vaaratilanteita*

register som förs av *Säkerhetsteknikcentralen* och som innehåller information om olycksfall och *farliga situationer* som inträffat inom Säkerhetsteknikcentralens verksamhetsområde

443

tapaturmaselostusrekisteri; TAPS

- sv register *n* över utredningar av olycksfall TAPS
en Register of occupational accidents and diseases of the District Safety Authority
de Register *n* der Arbeitsschutzverwaltung über Arbeitsunfälle und Berufskrankheiten

rekisteri, johon kootaan *työsuojelun* piirihallinnon tarkastajien laatimia tapaturma- ja ammattitautiselostuksia

register över utredningar om olycksfall och yrkessjukdomar vilka gjorts av inspektörerna inom distriktsförvaltningen för *arbetarskydd*

444

työtapaturma- ja ammattitautirekisteri; tapaturmakuvausrekisteri

- sv register *n* över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ylläpitämä rekisteri *työtapaturmista* ja *ammattitaudeista* sekä niihin liittyvistä vakuutuksista ja korvauksista

register som förs av *Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund* och som innehåller information om *arbetsolycksfall* och *yrkessjukdomar* samt försäkringar och ersättningar

445

sähkö- ja hissiurakoitsijarekisteri

- sv el- och hissentreprenörsregister *n*
en Electrical and Elevator Contractors Register

Turvatekniikan keskuksen ylläpitämä rekisteri, johon tallennetaan tietoa sähkö- ja hissialan toiminnanharjoittajista

Sähköalan töitä saavat tehdä ainoastaan sähköalan ammattilaiset, joilla on riittävä *pätevyys* ja jotka ovat ilmoittaneet toiminnastaan Turvatekniikan keskukselle.

register som förs av *Säkerhetsteknikcentralen* och som innehåller information om yrkesutövare inom el- och hissbranschen

Elektriska arbeten får utföras endast av yrkesutbildade personer med tillräcklig *kompetens* inom elbranschen som har anmält sin verksamhet hos Säkerhetsteknikcentralen.

446

ASA-rekisteri

sv ASA-register *n*

en Finnish Registry of Workers Exposed to Carcinogenic Substances

Työterveyslaitoksen ylläpitämä rekisteri, johon tallennetaan työnantajien vuosittaisiin ilmoituksiin perustuvaa tietoa työpaikalla käytetyistä tai esiintyneistä syöpäsairauden *vaaraa* aiheuttavista aineista ja näille aineille *altistumisesta*

Työnantajan on pidettävä luetteloa työpaikalla käytettävistä ja esiintyvistä syöpäsairauden *vaaraa* aiheuttavista tekijöistä ja niitä sisältävistä tuotteista sekä niistä *työntekijöistä*, jotka altistuvat syöpäsairauden *vaaraa* aiheuttaville tekijöille työssään merkittävästi enemmän kuin muut.

register som förs av *Arbetshälsoinstitutet* och som innehåller information från arbetsgivarnas årliga anmälningar om vilka ämnen som föranleder risk för cancersjukdomar som använts eller förekommit på arbetsplatsen, eller om *exponering* för dessa ämnen skett

Arbetsgivaren skall föra en förteckning över agens som används och förekommer på arbetsplatsen och som föranleder risk för cancersjukdom samt över produkter som innehåller sådana agens och över *arbetstagare* som i sitt arbete exponeras för nämnda agens i betydligt högre grad än sådana personer som inte i särskild mån exponeras för sådana agens.

447

työperäisten sairauksien rekisteri; TPSR

sv register *n* över arbetsrelaterade sjukdomar

en Finnish Registry of Occupational Diseases

Työterveyslaitoksen ylläpitämä rekisteri, johon tallennetaan vakuutuslaitoksille ilmoitetut uudet ammattitautitapaukset sekä lääkärien *työsuojelutoimistoille* ilmoittamat uudet ammattitautitapaukset ja työstä johtuneet muut sairaalloiset tilat

Työperäisten sairauksien rekisterin tarkoituksena on edistää *ammattitautien* ja muiden *työhön liittyvien sairauksien* tutkimusta, selvittelyä, diagnosointia, hoitoa ja ehkäisyä.

register som förs av *Arbetshälsoinstitutet* och som innehåller information om nya yrkessjukdomsfall som anmälts för försäkringsanstalterna och nya yrkessjukdomsfall och övriga arbetsrelaterade sjuktillstånd som läkare har anmält för *arbetarskyddsbyrån*

Syftet med registret över arbetsrelaterade sjukdomar är att främja forskning, utredning, diagnosticering, vård och förebyggande av *yrkessjukdomar* och övriga *arbetsrelaterade sjukdomar* (1).

448

panostajarekisteri

sv register *n* över laddare

työsuojeluviranomaisen ylläpitämä rekisteri, johon tallennetaan *panostajan pätevyyskirjan* saaneiden henkilöiden tiedot sekä panostajan pätevyyskirjasta ilmenevän oikeutuksen laajuus ja voimassaoloaika

Ainoastaan panostajan pätevyyskirjan saanut henkilö tai tällaisen henkilön valvonnassa oleva henkilö saa käsitellä ja käyttää räjähteitä työssä.

register som förs av *arbetarskddsmyndigheterna* och som innehåller information om personer som beviljats *kompetensbrev för laddare* och omfattningen och giltighetstiden för befogenheterna som framgår av kompetensbrevet för laddare

Endast personer som beviljats kompetensbrev för laddare eller personer under övervakning av en person med kompetensbrev för laddare får hantera och använda explosiva ämnen i arbetet.

449

annosrekisteri

sv dosregister *n*

en Dose Register

de Strahlenschutzregister *n*

fr relevé *m* des doses

Säteilyturvakeskuksen ylläpitämä rekisteri, johon tallennetaan tietoa *säteilytyössä* toimivien henkilöiden *säteilystä* saamista *säteilyannoksista*

register som förs av *Strålsäkerhetscentralen* och som innehåller information om *stråldoser* som personer i *strålningsarbete* har fått av *strålning*

450

kemikaalirekisterin tuoterekisteri; KETU

sv Kemikalieregistrets produktregister *n*

en Product Register of the Chemicals Register

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tuoterekisteriyksikön ylläpitämä rekisteri, johon tallennetaan tietoja Suomessa markkinoilla olevista *kemikaaleista*

Kemikaalirekisterin tuoterekisterissä julkaistaan pääosin samat tiedot kuin *käyttöturvallisuustiedotteessa*.

Kemikaalirekisterin tuoterekisteriin toimitetaan tiedot kemikaaleista, jotka on luokiteltu palo- tai räjähdysvaaralliseksi tai terveydelle tai ympäristölle vaaralliseksi. Ilmoitus toimitetaan myös valmisteista, joita ei ole luokiteltu vaaralliseksi, mutta jotka sisältävät terveydelle tai ympäristölle vaarallista ainetta tai ainetta, jolle on määrätty työperäisen *altistumisen raja-arvo*. Tiedot toimitetaan sekä ammatissa käytettävistä että yleiseen kulutukseen tarkoitettuista kemikaaleista.

Kemikaalirekisterin tuoterekisteriä käytetään pääasiassa myrkytysten hoidon ja ennaltaehkäisyn kannalta tarpeellisen tiedon keräämiseen. Rekisteriä käytetään myös kemikaalivalvonnan apuvälineenä sekä lainsäädännön valmistelussa. Rekisteristä annetaan ohjeita, laaditaan tiedotteita, tehdään kartoituksia ja julkaisuja sekä selvitetään ammattitautitapauksia.

register som förs av produktregisterenheten vid social- och hälsovårdens produkttillsynscentralen och som innehåller information om *kemikalier* på den finländska marknaden

I Kemikalieregistrets produktregister publiceras i huvudsak samma information som i *säkerhetsinformationsbladen*.

I kemikalieregistrets produktregister förs uppgifter in om kemikalier som klassificeras som brand- eller explosionsfarliga eller som utgör en fara för hälsan eller miljön. Produkter som inte klassificerats som farliga men som innehåller ämnen som är farliga för hälsan eller miljön eller ämnen för vilka ett *gränsvärde* för den arbetsrelaterade *exponeringen* har fastställts anmäls också till registret. Uppgifter lämnas både för kemikalier som används yrkesmässigt och för kemikalier avsedda för allmänt bruk.

Kemikalieregistrets produktregister används främst för insamling av information som behövs för att vårda och förebygga fall av förgiftning. Registret utnyttjas även som hjälpmedel inom kemikalietillsynen och i beredningen av lagstiftning. Utgående från informationen i registret ges råd, utarbetas meddelanden, görs kartläggningar, publiceras material och utreds yrkessjukdomsfall.

451

TUTTAVA

sv TUTTAVA
en TUTTAVA housekeeping programme
de TUTTAVA-Programm *n*
fr programme *m* TUTTAVA

Työterveyslaitoksen kehittämä työpaikan turvallisuuden sekä työpaikan järjestyksen ja siisteyden kehittämiseen tarkoitettu ohjelma

TUTTAVAn peruslähtökohtia ovat pienryhmätyöskentely, yhdessä asetettu tavoite, järjestelmällinen toteutus ja myönteinen palaute motivointikeinona.

TUTTAVA on lyhenne turvallisesti tuottavista työtavoista.

programvara utvecklat av *Arbetshälsoinstitutet* som är avsedd att användas vid utveckling av arbetsplatsens säkerhet samt arbetsplatsens ordning och reda

Utgångspunkterna för TUTTAVA är arbete i smågrupper, gemensam målsättning, systematisk omsättning i praktiken och positiv respons som motiveringsmetod.

TUTTAVA är förkortning av finska orden turvallisesti tuottavat työtavat.

452

ELMERI

sv ELMERI
en ELMERI observation method
de ELMERI-Beobachtungsmethode *f*
fr méthode *f* ELMERI

teollisuuden *työympäristön* havainnointimenetelmä, jolla arvioidaan työtapojen ja työympäristön turvallisuutta sekä työssä esiintyviä *kuormitustekijöitä*

Elmeri tarkastelee ovatko tietyt työympäristön osa-alueet kunnossa vai eivät. Tarkasteltavat osa-alueet ovat työskentely, järjestys ja siisteys, kone- ja laiteturvallisuus, työympäristötekijät, *ergonomia*, kulkutiet sekä ensiapu- ja pelastusvalmius. Tulokseksi saadaan työpaikan Elmeri-indeksi.

observationsmetod för den industriella *arbetsmiljön* varmed utvärdering av arbetssätten och säkerheten i arbetsmiljön samt *belastningsfaktorerna* som förekommer i arbetet sker

Med hjälp av ELMERI-metoden kan man undersöka om vissa delområden i arbetsmiljön är i ordning eller inte. Delområdena som undersöks är arbete, ordning och reda, säkerheten hos maskiner och anordningar, arbetsmiljöfaktorer, *ergonomi*, förbindelseleder och förstahjälpen och räddningsberedskap. Resultatet utgörs av arbetsplatsens ELMERI-index.

453

Näppära

sv Näppära
en Näppära assessment method
de Näppära-Einschätzungsmethode *f*
fr méthode *f* Näppära

näyttöpäätetyöpaikan arviointimenetelmä, jolla arvioidaan ja dokumentoidaan *fyysinen työympäristö*, työasennot, laitteet ja kalusteet sekä *työhön perehdyttäminen* ja *työnopastus*

Näppära perustuu havainnointiin ja haastatteluun.

bedömningsmetod för arbete vid bildskärm varmed utvärdering och dokumentering av den *fysiska arbetsmiljön*, arbetsställningar, anordningar och möbler och *arbetsintroduktionen* och *arbetshandledningen* sker

Näppära-metoden grundar sig på observationer och intervjuer.

454

TR-mittari

sv TR-mätaren
en TR Safety observation method
fr indice *m* TR

rakennustyömaan turvallisuustason havainnointimenetelmä, jolla saadaan selville työmaan *työturvallisuuden taso*

TR-mittarissa arvioidaan, onko työskentelytavat, telineet, koneet ja välineet, putoamissuojaus, *sähköturvallisuus*, *valaistus*, järjestys ja jätehuolto toteutettu oikein vai väärin. Tulokseksi saadaan TR-indeksi. Menetelmällä voidaan korvata lakisääteinen viikoittainen kunnossapitotarkastus.

observationsmetod för säkerhetsnivån på byggarbetsplatser som används för att klarlägga på vilken nivå *arbetssäkerheten* på byggarbetsplatsen är

Med hjälp av TR-mätaren utvärderas om arbetssättena, ställningarna, maskinerna och redskapen, fallskydden, *elsäkerheten*, *belysningen*, ordningen och avfallshanteringens har ordnats rätt eller fel. Resultatet är ett TR-index. Byggplatsen kan ersätta den lagstadgade veckovisa inspektionen med TR-metoden.

455

Pk-yrityksen riskien hallinta; pk-rh

sv riskhantering i SM-företag

en Risk Management in SMEs

monipuolinen ja laaja materiaali, joka koostuu *riskienhallinnan* kirjasta, tietokorteista, työvälaineistä (tarkistuslistat tai menetelmät), kirjallisuusluetteloista ja kalvosarjasta

Riskienhallinnan työvälaineita on kehitetty yrityksen haavoittuvuuden analysoimiseen, liikeriskien, sopimus- ja vastuuriskien, tuoteriskien, henkilöriskien, ympäristöriskien ja muiden riskilajien hallintaan. Kukin osa-alue sisältää useita lomakkeita, joiden avulla voidaan arvioida tilannetta kysymysten ja tarkistuslistojen avulla ja tehdä johtopäätökset jatkotoimia varten.

mångsidigt och omfattande material som består av en bok över *riskhantering*, faktakort, arbetsredskap (checklistor eller metoder), litteraturförteckningar och stordiaserier

Arbetsredskapen för riskhanteringen har utvecklats för analys av företagens sårbarhet och hanteringen av företags-, avtals-, ansvars-, produkt-, person-, miljö- och övriga riskarter. Vart och ett av delområdena omfattar blanketter med frågor och checklistor med hjälp av vilka situationen kan utvärderas och slutledningar dras, med tanke på vidare åtgärder.

456

KEMI-ARVI

sv Kemi-Arvi

en Kemi-Arvi chemical assessment programme

de Kemi-Arvi-Programm *n* zur Risikobewertung von Chemikalien

fr logiciel *m* Kemi-Arvi

tietokoneohjelma, joka auttaa erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä kemikaaliriskien arvioinnissa ja *vaarojen* välttämässä

Ohjelmaan voidaan tallentaa joko *kemikaalin käyttöturvallisuustiedote* kokonaisuudessaan tai olennaisin tieto *kemiallisen tekijän* vaarallisista ominaisuuksista. Siihen tallennetaan myös tietoja siitä, missä ja mihin ainetta käytetään. Vaaran arviointi *työntekijöiden altistumisesta* kemiallisille tekijöille tehdään *kemikaaliluettelo*on tallennettujen tietojen ja yrityksen oman tietämyksen avulla. Ohjelma sisältää kysymyssarjoja, joita voidaan käyttää arvioitaessa työpaikan kemiallisten tekijöiden aiheuttamaa *riskiä* työntekijöiden terveydelle ja turvallisuudelle. Kemi-Arvi ottaa huomioon myös kemikaalionnettomuudet niin työntekijöiden kuin ympäristönkin kannalta.

dataprogram som består främst små och medelstora företag när det gäller att bedöma kemikalieriskerna och undvika *faror*

Programmet kan innehålla informationen i *kemikaliens säkerhetsinformationsblad* i sin helhet eller endast väsentlig information om farliga egenskaper hos ett *kemiskt agens*. I programmet sparas även information om var och för vilket ändamål agenset används. Riskbedömningen av *arbets-tagarnas exponering* för kemiska agens fullföljs med hjälp av data som sparats i *förteckning över kemikalier* och företagets egen kunskap. Programmet omfattar frågeblock som kan utnyttjas i bedömningen av *riskerna* på arbetsplatsen som de kemiska agensen medför för hälsan och säkerheten. I Kemi-Arvi beaktas även kemikalieolyckorna både ur arbets-tagarnas och miljöns synvinkel.

457

Työkykyindeksi

sv Index för arbetsförmåga

en Work Ability Index; WAI

mittari, jonka avulla voidaan selvittää, miten henkilö kokee *työkykynsä* suhteessa *työn vaatimuksiin*, terveyteensä, työssä jatkamiseen ja psyykkisiin voima varoihinsa

Työkykyindeksi on rekisteröity tavaramerkki.

mätare för att klargöra hur människan upplever sin *arbetsförmåga* i relation till *arbetskraven*, sin hälsa, sina möjligheter att stanna kvar i arbetslivet och sina psykiska resurser

Index för arbetsförmåga är ett registrerat varumärke.

9 TYÖSUOJELUALAN YHTEISTYÖORGANISAATIOITA SAMARBETSORGAN INOM ARBETARSKYDDET

458

Työsuojelupäälliköt ry

sv Arbetarskyddscheferna rf

työsuojeluasiantuntijoiden ja -osaajien yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää turvallisuutta, *työhyvinvointia* ja työympäristötoimintaa, lisätä jäsentensä tietoutta turvallisuuteen, työhyvinvointiin ja *työympäristöön* liittyvissä kysymyksissä, välittää jäsenilleen alaan liittyvää tietoa sekä kotimaassa että ulkomailla, luoda jäsenilleen mahdollisuuksia osallistua alan koulutustoimintaan sekä toimia jäsentensä ammatillisena yhteisönä ja edustajana annettaessa lausuntoja alaan liittyvissä kysymyksissä

förening för arbetarskyddsexperter och -sakkunniga med syfte att främja säkerheten, *välbefinnandet i arbetet* och arbetsmiljöverksamheten, öka medlemmars kunskap i frågor som berör säkerheten, välbefinnande i arbetet och *arbetsmiljön*, förmedla medlemmarna inhemsk och utländsk information om branschen, erbjuda medlemmarna möjligheter att delta i branschspecifika utbildningar och i egenskap av medlemmarnas fackinstans och yrkesgemenskap ge utlåtanden i frågor som uppstår inom branschen

459

Työfysioterapeutit ry

sv Arbetsfysioterapeuterna rf

en Finnish Association of Occupational Physiotherapists

työterveyshuollossa toimivien *työfysioterapeuttien* yhdistys, jonka tavoitteena on kehittää työfysioterapiaa yhteistyössä alan tutkimusta ja koulutusta tuottavien tahojen kanssa, tehdä moniammatillista yhteistyötä muiden työhyvinvointipalveluja kehittävien ja tuottavien asiantuntijoiden ja ammattilaisten kanssa, tukea työterveyshuollossa toimivia fysioterapeutteja ammatillisesti sekä jakaa heille tietoa *työsuhteeseen* liittyvissä asioissa

förening för *företagsfysioterapeuter* som arbetar inom *företagshälsovården* med syfte att utveckla arbetsfysioterapi i samarbete med parterna som producerar forskning och utbildning inom branschen, samarbeta över yrkesgränserna med övriga sakkunniga och yrkesutbildade personer som utvecklar och producerar arbetshälsojänster, yrkesmässigt stödja fysioterapeuter som arbetar inom företagshälsovården och sprida information bland dessa i frågor som gäller *anställningsförhållanden* (1)

460

Suomen Työterveyslääkäriyhdistys ry; STLY

sv Finlands Företagsläkarförening rf

en Finnish Association of Occupational Health Physicians

aatteellinen yhdistys, jonka tavoitteena on kehittää suomalaista *työterveys-huoltoa* sen kaikilla toimialoilla sekä tukea työterveyshuoltoon liittyvää tutkimus-työtä

ideell förening med syfte att utveckla den finländska *företagshälsovården* inom alla dess sektorer och stödja forskningarbete som utförs i anslutning till företagshälsovården

461

Suomen työsuojelualan yritysten liitto ry; STYL

sv Finlands Arbetarskyddsföretags Förbund n r.f.

en Association of Finnish Suppliers of Labour Safety Equipment

työsuojelualan yritysten yhdistys, jonka tehtävänä on kouluttaa jäsenistöään ja vaikuttaa *työsuojelun* yleiseen kehitykseen yhdessä viranomaisten kanssa

förening för företag inom arbetarskyddsbranschen vars uppgift det är att utbilda sina medlemmar och medverka i den allmänna utvecklingen av *arbetarskyddet* tillsammans med myndigheterna

462

Suomen riskienhallintayhdistys

en Risk Management Society of Finland

yhdistys, jonka tavoitteena on kehittää yritysten *riskienhallinnan* ammatillista osaamista sekä tukea ja edistää riskienhallinta-ajattelua ja alan tietouden leviämistä koko yhteiskunnassa

förening vars syfte det är utveckla yrkeskunskapen inom företagens *riskhantering* och stödja och främja riskhanteringstänkesätt och spridningen av branschkännedomen i hela samhället

463

Suomen Työhygienian Seura; STHS

en Finnish Occupational Hygiene Society; FOHS

työhygieenikkojen ja muiden *työhygienian* asiantuntijoiden yhteistyöfoorumi, jonka tavoitteena on työhygieenisen tiedon ja *ammattitaidon* edistäminen ja ammattikunnan arvostuksen lisääminen

samarbetsforum för arbetshygieniker och andra sakkunniga inom *arbetshygien* med syfte att främja information och *yrkesskicklighet* om arbetshygien och höja yrkeskårens prestige

464

Suomen Työterveyshoitajaliitto ry

sv Finlands Företagshälsovårdareförbund *n*

en Finnish Association of Occupational Health Nurses; FAOHN

työterveyshoitajien valtakunnallinen etujärjestö, jonka tehtävänä on valvoa työterveyshoitajien ammatillisia ja palkkauksellisia etuja

företagshälsovårdarnas nationella intresseorganisation vars uppgift det är bevaka företagshälsovårdarnas yrkes- och avtalsintressen

465

Työterveyden Edistämisyhdistys ry; TEY

sv Föreningen för befrämjandet av arbetarskyddet r.f.

en Association for Promotion of Occupational Health

yhdistys, jonka tarkoituksena on *työterveyden* ja *työsuojelun* edistäminen

förening vars syfte det är att främja *arbetshälsa* och *arbetarskydd*

Ranskankielinen hakemisto / Index français

Les numéros de l'index renvoient aux numéros des fiches terminologiques.

A

absence-maladie	358
accident	145
accident de la circulation professionnelle	148
accident de trajet	149
accident du travail	146
accident grave	150
accident majeur	164
accident sur le lieu de travail	147
accueil des nouveaux embauchés	380
acouphène	66
actions en milieu de travail	16
aérosol	226
aérosol biologique	231
affections provoquées par le bruit	65
Agence européenne des produits chimiques	424
Agence européenne pour la sécurité et la santé au travail	422
agent	193
agent biologique	315
agent chimique	302
agent pathogène	320
agent physique	243
AIE	434
AIIT	433
air d'extraction	218
air expulsé	218
air extrait	218
air frais	217
air intérieur	214
air neuf	217
air recyclé (1)	215
air recyclé (2)	216
air repris	216
air soufflé	217
AISS	431
alarme	46
allergène	202
allergie des voies respiratoires	72
allergie professionnelle	62
allergie respiratoire	72
alvéolite allergique	73
alvéolite allergique extrinsèque	73
ambiance de travail	173
ambiance thermique	186
analyse des risques	333
appareil de protection respiratoire	115

appel d'urgence	46
appel de secours	46
aptitude	388
aptitude au travail	32
armoire de premiers soins	43
arrêt d'urgence	142
Association finlandaise de normalisation	421
Association Internationale d'Ergonomie	434
Association Internationale de l'Inspection du Travail	433
Association internationale de la sécurité sociale	431
assurance accidents	163
assurance accidents du travail	163
asthme	75
astreinte	52
atmosphère explosible	132
atteinte des membres supérieurs due aux vibrations	83
atténuation des vibrations	276
autorité en charge de la santé et de la sécurité au travail	400
autorité régionale en charge de la protection des travailleurs	401
autorité régionale en charge de la santé et de la sécurité au travail	401

B

bactérie	317
baromètre des conditions de travail	176
bien-être au travail	168
binôme en santé-sécurité au travail	397
bioaérosol	231
boîte de premiers soins	44
boîte de secours	44
bonnes pratiques de santé au travail	15
botte de protection	119
botte de sécurité	120
bouchon d'oreille	109
brouillard	227
bruit	247
bruit ambiant	248
bruit de fond	248
bruit de structure	273
bruit impulsif	249
bruit impulsionnel	249

Les numéros de l'index renvoient aux numéros des fiches terminologiques.

bruit nocif	251	comité d'hygiène, de sécurité et des	
bruit solarien	273	conditions de travail	396
C		comité de branche	419
cancer professionnel	63	comité de sécurité au travail	419
cancérigène	204	Comité des hauts responsables de	
cancérogène	204	l'inspection du travail	426
capacité	388	Comité Européen de Normalisation	437
capacité de travail	32	Comité Européen de Normalisation	
carcinogène	204	Electrotechnique	439
carte de bruit	263	Comité scientifique en matière de	
carte de niveaux sonores	263	limites d'exposition professionnelle	
cartographie du bruit	263	à des agents chimiques	427
casque antibruit	111	comité technique de santé et de	
casque de protection	107	sécurité au travail	419
catastrophe	164	commande à deux mains	140
CEI	440	commande bimanuelle	140
ceinture de sécurité	128	commission consultative en matière	
ceinture de travail	126	de santé et de sécurité au travail	404
CEN	437	Commission Electrotechnique	
CENELEC	439	Internationale	440
Centre International de Recherche		Commission Internationale de la	
sur le Cancer	430	Santé au Travail	432
Centre national de contrôle des		communication sur les risques	331
produits en matière sanitaire et		compétence	388
sociale	411	compétence professionnelle	383
certificat de boufefeu	95	concentration maximale au poste	
certificat de préposé au tir	95	de travail	201
certificat de sécurité au travail	93	conciliation du travail et de la	
champignon	318	vie familiale	370
changement d'affectation	384	conditionnement d'air	219
changement de poste	384	conditions de travail	2
charge de travail	47	confort thermique	187
charge mentale	166	congé de maladie	358
charge mentale de travail	166	congé extraordinaire de grossesse	359
chaussure de protection	119	congé extraordinaire de maternité	359
chaussure de sécurité	120	conseil de la santé et sécurité du	
CHRIT	426	travail	415
CHSCT	396	contrainte	51
CIRC	430	contrat collectif de travail	340
CIST	432	contrat de travail (2)	338
climat de travail	173	contravention à la réglementation sur	
climat intérieur	213	la santé et la sécurité au travail	99
climatisation	219	contrôle de la santé et de la sécurité	
collaboration en matière de santé et		au travail	408
de sécurité au travail	391	contrôle des relations de travail	341
collaboration en santé-sécurité	391	contrôle périodique (1)	24
collectif de travail	171	contrôle périodique (2)	143
comité consultatif en matière de		contrôle sur son travail	368
santé et de sécurité au travail	403	convention collective	340
Comité consultatif pour la sécurité et		convention collective des agents	
la protection de la santé sur le lieu		contractuels	340
de travail	425	coquilles antibruit	110
		courant d'air	225

coûts des accidents	157
CSLEP	427
culture de la sécurité	4
culture de sécurité	4
D	
danger	323
déclaration d'accident	161
décompte et suivi du temps de travail	356
délégué à la santé et à la sécurité au travail	393
délégué adjoint à la santé et à la sécurité au travail	394
délit de non respect de la réglementation sur la santé et la sécurité au travail ..	98
dépassement du temps de travail	346
dermatite allergique de contact	81
dermatite d'irritation	80
dermatite de contact allergique	81
dermatite irritative de contact	80
dermatite professionnelle	79
dermatose professionnelle	79
développement des ressources humaines	378
développement du personnel	378
directeur de la santé et sécurité du travail	392
discrimination au travail	178
dispositif anti-chute	124
dispositif d'alarme	141
dispositif de blocage	138
dispositif de protection	138
dispositif de protection respiratoire	115
dispositif de sécurité	136
distance de sécurité	139
dose d'irradiation	296
dose de bruit	253
dose de rayonnement	296
dose efficace	298
dose équivalente	297
dose infectieuse	321
douche d'urgence	41
douche de secours	41
douche de sécurité	41
douche oculaire d'urgence	42
droit d'arrêt	96
droit de retrait	97
durée d'exposition	197
durée de réverbération	265
durée du travail	344
durée légale du travail	345
durée normale du travail	345

E	
éblouissement	286
éclairage	282
éclairage de secours	285
éclairage général	283
éclairage localisé	284
économie du milieu de travail	13
écran de protection	137
écran de soudage	123
écran facial	112
écran facial pour casque	113
effets reprotoxiques	60
égalité (1)	181
égalité (2)	182
élargissement des tâches	387
émission de bruit	256
émission sonore	256
émission vibratoire	274
employé	335
enquête d'accident des tiers (TOT)	160
enquête d'accident TOT	159
enrichissement des tâches	386
entretien de la capacité de travail	33
environnement acoustique	244
environnement de travail	3
environnement intérieur	184
environnement physique de travail	183
environnement psychosocial de travail	165
EPI	101
épicondylite	70
épuisement professionnel	61
équilibre vie professionnelle-vie familiale	370
équipe (1)	171
équipe (2)	365
équipement de flottaison	104
équipement de protection individuelle	101
équivalent de dose	297
ergonomie	85
ergonomie cognitive	87
ergonomie des systèmes	88
ergonomie du lieu de travail	86
ergonomie du poste de travail	86
ergonomie physique	86
étiquetage	306
étiquette	307
étiquette d'avertissement	307
étiquette de mise en garde	307
étude du travail	377
évaluation de l'aptitude au travail	27
évaluation des risques	333

examen CE de type	144
examen d'aptitude	22
examen de santé	21
examen médical	21
examen médical d'embauchage (1)	22
examen médical d'embauchage (2)	23
examen médical d'embauche (1)	22
examen médical d'embauche (2)	23
examen médical périodique	24
exigences de l'emploi	379
exigences du poste	379
expertise	383
exposition (1)	192
exposition (2)	194
exposition au bruit	252
exposition aux vibrations	275

F

facilité d'utilisation	89
facteur de charge	48
facteur de risque (1)	324
facteur de risque (2)	330
facteur de stress	48
fiche de données de sécurité	314
fonctionnement du collectif de travail .	172
Fondation européenne pour l'amélioration des conditions de vie et de travail	423
formation aux premiers secours	45
formation aux premiers soins	45
formation continue	382
formation des nouveaux embauchés .	381
formation des secouristes	45
formation permanente	382
fréquence des accidents	151
fréquence des accidents du travail	151
fumée (1)	228
fumée (2)	230
fumée de soudage	229
fumée de soudure	229

G

gamme audible	266
gant de protection	117
garantie d'emploi	342
genouillère	121
gestion de la sécurité et de la santé au travail	174
gestion de la SST	174
gestion des risques	332
gestion du risque	332
gilet de sauvetage	103
groupe d'experts	364

H

harcèlement	179
harnais de sécurité	125
heures de travail	344
heures supplémentaires	346
horaires	344
horaires de travail	344
hygiène du travail	185
hygiène industrielle	185
hyperthermie	189
hypothermie	191

I

identification des dangers	328
inaptitude au travail	34
incapacité de travail	34
indice TR	454
infirmière de santé au travail	29
infirmière en santé au travail	29
infirmier d'entreprise	29
infirmier de santé au travail	29
infirmier en santé au travail	29
infirmière d'entreprise	29
infraction à la réglementation sur la santé et la sécurité au travail (1)	98
infraction à la réglementation sur la santé et la sécurité au travail (2)	99
infraction à la réglementation sur le temps de travail	357
infrason	245
initiation au travail	380
inspecteur du travail	406
inspection du travail	407
inspection du travail (1)	400
inspection du travail (2)	405
intérimaire	336
invalidité	34
ISO	438

J

jeune au travail	337
jeune travailleur	337
journée de travail de 24 heures	350

K

kinésithérapeute	30
------------------------	----

L

laser	293
lave-yeux d'urgence	42
lésions dues aux gestes répétitifs	68
levage	55
levage manuel	55

lieu de travail	371	méthode Näppärä	453
lieu de travail collectif	372	métrologie des risques	198
ligne de vie	127	micro-ondes	292
limitation de dose	300	microparticule	241
limite d'explosivité	133	milieu de travail	3
limite de dose	299	monitoring biologique	199
liste des produits chimiques	313	motivation au travail	169
liste des substances dangereuses	311	mutagène	203
local de travail	371	mutation	384
local du personnel	374		
logiciel Kemi-Arvi	456	N	
lumière	279	nanoparticule	242
lumière artificielle	281	nature de la lésion	156
lumière du jour	280	niveau acoustique continu équivalent	264
lumière naturelle	280	niveau d'exposition	195
lunettes de sécurité	114	niveau de bruit	262
lutte contre le bruit	257	niveau de pression acoustique	260
lutte contre les vibrations	277	niveau de pression sonore	260
		niveau sonore	261
M		non-discrimination	181
maintien de la compétence		nuisance sonore	250
professionnelle	382		
maîtrise de son activité	368	O	
maîtrise du bruit	257	objectif zéro accident	153
maladie à caractère professionnel	58	Office national de la technologie de	
maladie à composante		sécurité	416
professionnelle (1)	57	OIT	428
maladie de Raynaud	84	OMS	429
maladie des doigts blancs	84	organisation des premiers secours	39
maladie liée à l'amiante	82	organisation du temps de travail	348
maladie professionnelle (3)	59	organisation du travail	360
management de la santé et de la		Organisation internationale de	
sécurité au travail	175	normalisation	438
marquage	306	Organisation Internationale du	
marquage CE	100	Travail	428
masque	112	Organisation mondiale de la Santé	429
masque de soudeur	123	oscillation	267
matériel de premiers secours	40	oscillation forcée	269
matière dangereuse	305	oscillation propre	268
médecin du travail	28		
médecine du travail (1)	8	P	
médecine du travail (2)	14	pandémie	322
médecine du travail fondée sur des		parité	181
faits	18	particule ultrafine	241
médecine factuelle	18	pause (1)	352
médecine fondée sur des faits	18	pause (2)	353
médiateur	395	pause (3)	369
mesure du bruit	254	pause déjeuner	353
mesures anti-bruit	257	permis de feu	94
mesures de l'exposition	198	phrase R	310
mesures techniques de sécurité	90	phrase S	309
méthode de travail	376	physiologie du travail	9
méthode ELMERI	452	plan d'activité du médecin du travail	17

Les numéros de l'index renvoient aux numéros des fiches terminologiques.

plan de retour au travail	37	protection des genoux	121
plan en matière de santé et de		protection des mains	116
sécurité au travail	399	protection des pieds	118
plan santé-sécurité	399	protection des travailleurs	1
plan SST	399	protection oculaire	114
pneumopathie d'hypersensibilité	73	protège-genoux	121
politique en matière de santé et de		psychologie du travail	11
sécurité au travail	398	psychologie industrielle	11
pollution sonore	250	psychologue d'entreprise	31
poste de travail (2)	373	psychologue du service de médecine	
poumon du fermier	74	du travail	31
poussière	232	psychologue du travail	31
poussière abrasive	238		
poussière biologique	235	Q	
poussière de bois	237	qualification	388
poussière de moisissure	236	qualification professionnelle	383
poussière fibreuse	239	qualités requises	379
poussière inorganique	233	quantité de poussière	240
poussière organique	234	quasi-accident	326
premiers secours	38		
presqu'accident	326	R	
presque-accident	326	rapports employeurs-employés	334
pression acoustique	259	rayonnement	288
prévention des accidents	154	rayonnement électromagnétique	289
prévention des risques chimiques	312	rayonnement infrarouge	291
prévention des risques professionnels ...	1	rayonnement ionisant	295
prévention technique	90	rayonnement laser	293
produit chimique	303	rayonnement micro-ondes	292
produit chimique dangereux	304	rayonnement non ionisant	294
programme de lutte contre le bruit	258	rayonnement thermique	291
programme de lutte contre les		rayonnement ultraviolet	290
vibrations	278	réadaptation professionnelle	36
programme de prévention de la		recherche sur le travail	377
toxicomanie et de l'alcoolisme	19	reclassement	384
programme de prévention des		récupération	53
addictions	19	réduction des vibrations	276
programme en matière de santé et de		réduction du bruit	257
sécurité au travail	398	réflexion	287
programme santé-sécurité	398	réflexion de la lumière	287
programme TUTTAVA	451	registre des accidents	162
promotion de la santé	20	registre des heures de travail	356
promotion de la santé sur le lieu de		registre des personnels SST	441
travail	33	relation de travail	334
protecteur d'oreille	108	relation dose-effet	196
protecteur de la jambe	118	relevé des doses	449
protection auditive	108	rémunération	339
protection contre le licenciement	343	repos hebdomadaire	355
protection contre les coupures	122	repos quotidien	354
protection contre les licenciements		représentant du personnel chargé de	
abusifs	343	la santé et de la sécurité	
protection contre les scies à chaîne ...	122	au travail	393
protection de la relation d'emploi	342	réquisition	347
protection de la tête	106	responsabilité juridique en matière	

de santé et de sécurité au travail ...	390
responsabilité juridique en	
santé-sécurité	390
responsabilité sociale des entreprises ..	12
responsable santé-sécurité	392
rétablissement	53
rhinite	76
rhinite d'origine professionnelle	77
rhinite professionnelle	77
risque	329
risque d'accident	155
rotation des postes	385
rotation des postes de travail	385
rotation des tâches	385
roulement des tâches	385

S

salaire	339
salarié	335
salle du personnel	374
santé au travail	5
santé et sécurité au travail	1
satisfaction au travail	170
satisfaction des travailleurs	170
sciences du travail	7
sciences économiques du travail	13
section de l'inspection du travail	402
sécurité au travail	6
sécurité des équipements de travail ...	129
sécurité des équipements sous	
pression	131
sécurité des machines	134
sécurité électrique	130
sensibilisant	202
services de médecine du travail	14
services de santé au travail	14
signalisation de sécurité	92
situation dangereuse	325
sociologie du travail	10
sociologie industrielle	10
soins de première urgence	38
source de bruit	255
sous-charge de travail	50
statistiques des accidents du travail ...	158
stress	167
structure de protection	135
STUK – Autorité de Radioprotection	
et Sûreté Nucléaire, Finlande	410
substance dangereuse	304
surcharge de travail	49
surmenage	49
surveillance biologique	199
surveillance de la santé et de la	

sécurité au travail	408
surveillance du marché	409
surveillance médicale	21
surveillance médicale particulière	26
symbole d'avertissement	308
symbole de mise en garde	308
syndrome des vibrations du système	
main-bras	83
syndrome du canal carpien	71
syndrome toxique des poussières	
organiques	78
système d'aspiration localisée	223

T

tablier de protection	122
tâche	375
taux d'incidence des accidents du	
travail	152
taux de fréquence des accidents	151
technique de sécurité (1)	90
technologie de la sécurité	91
télétravail	361
temps de pause (1)	353
temps de pause (2)	369
temps de réverbération	265
temps de travail	344
temps de travail réglementaire	345
teneur en poussière	240
tennis elbow	70
ténosynovite	69
tique	319
TMS	67
traitement	339
traitement de l'information	367
traitement inéquitable	177
traitement injustifié	177
traumatisme sonore	65
travail à distance	361
travail à la chaleur	188
travail au chaud	188
travail au froid	190
travail aux températures élevées	188
travail d'équipe	363
travail de nuit	351
travail en cas de force majeure	347
travail en équipe	363
travail en équipes successives	349
travail isolé	366
travail itinérant	362
travail mobile	362
travail monotone	56
travail par postes	349
travail posté	349

Les numéros de l'index renvoient aux numéros des fiches terminologiques.

travail répétitif	54	vapeur	228
travail sous rayonnement	301	ventilation	220
travailleur	335	ventilation générale	221
travailleur handicapé	35	ventilation industrielle	224
travailleur intérimaire	336	ventilation locale	222
trouble mental	64	ventilation par aspiration localisée	223
troubles musculo-squelettiques	67	vérification périodique	143
trousse de premiers secours	44	vêtement de flottaison individuel	104
trousse de premiers soins	44	vêtement de protection	102
trousse de secours	44	vêtements de protection	105
TUKES	416	vibration (1)	267
U		vibration (2)	270
ultrason	246	vibration forcée	269
utilisabilité	89	vibration globale du corps	271
V		vibration propre	268
V.F.I.	104	vibrations corps entier	271
valeur biologique d'exposition	200	vibrations main-bras	272
valeur de crête	210	vibrations transmises par la main	272
valeur de référence	211	violence au travail	180
valeur indicative	212	violence sur le lieu de travail	180
valeur limite	205	virus	316
valeur limite biologique	208	visite d'embauche	22
valeur limite d'exposition	201	visite médicale d'embauche (1)	22
valeur limite de caractère		visite médicale d'embauche (2)	23
contraignant	206	visite médicale post-exposition	25
valeur limite indicative	207	Z	
valeur moyenne d'exposition	201	zone d'audibilité	266
valeur-seuil (2)	209	zone d'audition	266
valorisation des tâches	386	zone dangereuse	327
		zone de risque	327

Saksankielinen hakemisto / Deutsches Register

Die Nummer im Register beziehen sich auf die Eintragsnummer.

24-Stunden-Tag	350	Arbeitspause	352
A		Arbeitsphysiologie	9
Abluft	218	Arbeitsplatz (1)	371
Abwesenheit wegen		Arbeitsplatz (2)	373
Krankschreibung	358	Arbeitsplatz mit Beschäftigten	
Aerosol	226	mehrerer Arbeitnehmer	372
Agens	193	Arbeitsplatzschutz	342
akustische Umgebung	244	Arbeitspsychologie	11
Alleinarbeit	366	Arbeitsrotation	385
Allergen	202	Arbeitsschutz	1
allergisches Kontaktekzem	81	Arbeitsschutzamt	401
Allgemeinbeleuchtung	283	Arbeitsschutzaufsicht	408
allgemeine Belüftung	221	Arbeitsschutzausschuss	396
allgemeine Lüftung	221	Arbeitsschutzbeauftragter	393
allgemeine Ventilation	221	Arbeitsschutzbehörde	400
allgemeiner Kündigungsschutz	342	Arbeitsschutzinspektion	407
Amtsbezirk des Arbeitsschutzamtes ..	402	Arbeitsschutzinspektor	406
anorganischer Staub	233	Arbeitsschutzleiter	392
Äquivalentdosis	297	Arbeitsschutzpolitik	398
äquivalenter Dauerschallpegel	264	Arbeitsschutzrat	415
Arbeit unter Strahlenbelastung	301	Arbeitsschutzverantwortung	390
Arbeitgeberverantwortung	390	Arbeitsschutzverwaltung	405
Arbeitnehmer	335	Arbeitssicherheit	6
Arbeits- und		Arbeitssoziologie	10
Organisationspsychologie	11	Arbeitsstätte	371
Arbeitsanforderungen	379	Arbeitsstudie	377
Arbeitsaufgabe	375	Arbeitsüberlastung	49
Arbeitsbeanspruchung	51	Arbeitsumfeld	3
arbeitsbedingte Erkrankung (1)	57	Arbeitsumgebung	3
arbeitsbedingte Erkrankung (2)	58	Arbeitsumwelt	3
Arbeitsbedingungen	2	Arbeitsunfähigkeit	34
Arbeitsbelastung	47	Arbeitsunfall	146
Arbeitsbereicherung	386	Arbeitsunfallhäufigkeit	151
Arbeitseinführung	380	Arbeitsunfallquote	152
Arbeitsentgelt	339	Arbeitsunfallversicherung	163
Arbeitserweiterung	387	Arbeitsverhältnis	334
Arbeitsfähigkeit	32	Arbeitsvertrag	338
Arbeitsgemeinschaft	171	Arbeitswissenschaft	7
Arbeitsgesundheit	5	Arbeitszeit	344
Arbeitshygiene	185	Arbeitszeitbuchhaltung	356
arbeitshygienische Messung	198	Arbeitszeitform	348
Arbeitsklima	173	Arbeitszeitverstoß	357
Arbeitsleben-Barometer	176	Arbeitszufriedenheit	170
Arbeitsmanagement	368	asbestbedingte Erkrankung	82
Arbeitsmedizin	8	Asthma	75
Arbeitsmethode	376	Atemschutz	115
Arbeitsmotivation	169	Atemschutzgerät	115
Arbeitsorganisation	360	Atemwegsallergie	72
		Auffanggurt	125

Die Nummer im Register beziehen sich auf die Eintragsnummer.

Aufrechterhaltung der beruflichen Fähigkeiten	382
Augendusche	42
Augenschutz	114
Ausbrennen	61
Ausschuss Hoher Arbeitsaufsichtsbeamter	426

B

Bakterie	317
Beanspruchung	52
behinderter Arbeitnehmer	35
Behördenaufsicht über Arbeitsverhältnisse	341
Beinaheunfall	326
Beinschutz	118
Belästigung	179
Belästigung am Arbeitsplatz	177
Belastung	48
Belastungschaden	68
Beleuchtung	282
Belüftung	220
beratender Ausschuss für Arbeitsschutz	404
Beratender Ausschuss für Sicherheit und Gesundheit am Arbeitsplatz ...	425
Bereitschaft zur Ersten Hilfe	39
berufliche Fähigkeiten	383
berufliche Rehabilitation	36
berufliches Können	383
berufsbedingte Allergie	62
berufsbedingte Erkrankung (1)	57
berufsbedingte Erkrankung (2)	58
berufsbedingte Rhinitis	77
berufsbedingter Krebs	63
Berufshautkrankheit	79
Berufskrankheit	59
Beschäftigungsverhältnis	334
betriebliche Gesundheitsförderung	33
betriebliche Gesundheitsfürsorge	14
Betriebsarzt	28
betriebsärztliche Betreuung	14
Betriebsklima	173
Betriebskrankenpfleger	29
Betriebskrankenschwester	29
Betriebsphysiotherapeut	30
Betriebsunfall	146
Beurteilung der Arbeitsbedingungen	16
Beurteilung der Arbeitsfähigkeit	27
bewerteter Schalldruckpegel	261
Bezirksausschuss für Arbeitsschutz ...	403
Bioaerosol	231
biologischer Arbeitsstoff	315

biologischer Expositionswert	200
biologischer Grenzwert	208
biologischer Staub	235
biologisches Agens	315
Biomonitoring	199
Blendung	286
Burnout-Syndrom	61

C

CE-Kennzeichnung	100
CEN	437
CENELEC	439
Chemikalie	303
Chemikaliensicherheit	312
Chemikalienverzeichnis	313
chemischer Arbeitsstoff	302
chemischer Stoff	302

D

Dienstwegeunfall	148
Diskriminierung am Arbeitsplatz	178
Dosis-Wirkung-Beziehung	196
Dosisbeschränkung	300
Dosisgrenzwert	299
Drescherlunge	74
effektive Dosis	298

E

EG-Baumusterprüfung	144
Eigenschwingung	268
Einarbeitung	381
Einlegen von Pausen zwischen der Arbeit	369
Einstellungsuntersuchung	22
elektrische Sicherheit	130
elektromagnetische Strahlung	289
ELMERI-Beobachtungsmethode	452
Epikondylitis	70
Erfassung von Arbeitsunfällen	158
Ergonomie	85
erste Hilfe	38
Erste-Hilfe-Ausbildung	45
Erste-Hilfe-Ausrüstung	40
Erste-Hilfe-Ausstattung	40
Erste-Hilfe-Schrank	43
Erstuntersuchung	23
erzwungene Schwingung	269
Europäische Agentur für chemische Stoffe	424
Europäische Agentur für Sicherheit und Gesundheitsschutz am Arbeitsplatz	422
Europäische Stiftung zur	

Verbesserung der Lebens- und Arbeitsbedingungen	423	Gehörschutzhelm	111
Europäisches Komitee für elektrotechnische Normung	439	Gehörschutzstöpsel	109
Europäisches Komitee für Normung ..	437	Geräuschemission	256
evidenzbasierte betriebliche Gesundheitsfürsorge	18	gesellschaftliche Verantwortung der Unternehmen	12
exogenallergische Alveolitis	73	Gesichtsschutz	112
Expertenteam	364	Gesichtsschutzschild	113
explosionsgefährdeter Bereich	132	Gesundheitsförderung	20
Explosionsgrenze	133	gesundheitsgefährdender Lärm	251
Exponierung	192	Gesundheitsschaden durch wiederholte Belastung	68
Exposition	192	Gesundheitsuntersuchung	21
Expositionsdauer	197	Gewalt am Arbeitsplatz	180
Expositions-dosis	194	Gleichberechtigung	181
Expositions-niveau	195	Gleichstellung	182
Expositions-pegel	195	Grenzwert	205
Expositions-zeit	197	Großunfall	164
F		gute Praktiken für betriebliche Gesundheitsfürsorge	15
Farmerlunge	74	H	
Feuerarbeitsausweis	94	Haltegurt	126
fibrogener Staub	239	Hand-Arm-Schwingung	272
Finnische Zentralorganisation für Rettungstätigkeiten	420	Hand-Arm-Vibration	272
Finnischer Standardisierungsverband SFS	421	Hand-Arm-Vibrationssyndrom	83
Förderung der Gesundheit	20	Handschutz	116
Fremdgeräusch	248	Hebearbeit	55
Funktionieren der Arbeitsgemeinschaft	172	Hintergrundgeräusch	248
Fuß- und Beinschutz	118	Hintergrundlärm	248
Fußschutz	118	Hitzearbeit	188
G		Höchstwert	210
Ganzkörperschwingung	271	Holzstaub	237
Ganzkörpervibration	271	Hörbereich	266
Gebrauchstauglichkeit	89	Hyperthermie	189
Gefahr	323	Hypothermie	191
Gefährdungsbeurteilung	333	I	
Gefährdungsfaktor	324	IALI	433
Gefährdungssituation	325	IARC	430
Gefahrenbereich	327	IEA	434
Gefahrenerkennung	328	IEC	440
Gefahrenhinweis	310	ILO	428
Gefahrensymbol	308	Impulslärm	249
Gefahrenzone	327	indikativer Grenzwert	207
gefährlicher Stoff	304	Industrielüftung	224
Gefahrsituation	325	Infektionsdosis	321
Gefahrstoff	304	Informationsergonomie	87
Gefahrstoff mit erhöhtem Unfallrisiko ..	305	informationsintensive Arbeit	367
Gehalt	339	Infrarotstrahlung	291
Gehörschutz	108	Infraschall	245
		Innenklima	213
		Innenluft	214
		Innenumgebung	184

Die Nummer im Register beziehen sich auf die Eintragsnummer.

Internationale Arbeitsorganisation	428	Lärmbegrenzung	257
Internationale		Lärmbekämpfung	257
Arbeitsschutzkommission	432	Lärmbekämpfungsprogramm	258
Internationale Elektrotechnische		Lärmbelastung	252
Kommission	440	Lärmdosis	253
Internationale Organisation für		Lärmemission	256
Normung	438	Lärmexposition	252
Internationale Vereinigung für		Lärmkarte	263
Arbeitsinspektion	433	Lärmmessung	254
Internationale Vereinigung für		Lärmminderung	257
Soziale Sicherheit	431	Lärmminderungsprogramm	258
Internationaler Verband für		Lärmniveau	262
Ergonomie	434	Lärmpegel	262
Internationales		Lärmquelle	255
Krebsforschungszentrum	430	Lärmschaden	65
Invalidität	34	Lärmverschmutzung	250
ionisierende Strahlung	295	Laserstrahlung	293
ISO	438	Leiharbeiter	336
IVSS	431	Leiharbeitnehmer	336
J		Leistungsfähigkeit der	
Jahresplan für den betrieblichen		Arbeitsgemeinschaft	172
Arbeitsschutz	399	Leiter Arbeitsschutz	392
junge Arbeitskraft	337	Licht	279
junger Arbeitnehmer	337	Lichtreflexion	287
K		Liste der gefährlichen Stoffe	311
Kältearbeit	190	Lohn	339
Kapselgehörschutz	110	Löhne und Gehälter	339
Kapselgehörschützer	110	lokale Absaugung	223
Karpaltunnelsyndrom	71	lokale Ventilation	222
Karzinogen	204	Lüftung	220
Katastrophe	164	M	
Kemi-Arvi-Programm zur		MAK-Wert	201
Risikobewertung von		Marktüberwachung	409
Chemikalien	456	Maschinensicherheit	134
Klimatisierung	219	Maßnahmen zur Aufrechterhaltung	
Knieschutz	121	der Arbeitsfähigkeit	33
kognitive Ergonomie	87	maximaler	
Komitee für Arbeitssicherheit	419	Arbeitsplatzkonzentrationswert	201
Kompetenz	388	Mikropartikel	241
Kopfschutz	106	Mikrowellenstrahlung	292
Körperschall	273	Milbe	319
krankheitsbedingte Abwesenheit	358	Mittagspause	353
krankheitsbedingte Fehlzeit	358	Mobbing	179
Krankheitserreger	320	mobiles Arbeiten	362
Krankheitsurlaub	358	monotone Arbeit	56
Kündigungsschutz	343	Muskel-Skelett-Erkrankung	67
künstliches Licht	281	Mutagen	203
Kunstlicht	281	Mutterschaftsurlaub	359
L		N	
Lärm	247	nachgehende Untersuchung	25
		Nachsallzeit	265

Nachtarbeit	351	Punktbeleuchtung	284
Nachuntersuchung	24	Punktentlüftung	223
Nanopartikel	242	R	
Nanoteilchen	242	R-Satz	310
Näppä-rä-Einschätzungsmethode	453	Rauch (1)	228
natürliches Licht	280	Rauch (2)	230
Naturlicht	280	Raumklima	213
Nebel	227	Recht auf Arbeitsverweigerung	97
nicht ionisierende Strahlung	294	Recht zur Unterbrechung der Arbeit	96
nichtionisierende Strahlung	294	Referenzwert	211
Notarbeiten	347	Reflexion	287
Notbeleuchtung	285	regelmäßige Arbeitszeit	345
Notfalldusche	41	regelmäßige Inspektion	143
Notruf	46	Register der Arbeitsschutzverwaltung über Arbeitsunfälle und Berufskrankheiten	443
Notschalter	142	repetitive Arbeit	54
O		Restitution	53
ODTS	78	Rettungsweste	103
Ohrensausen	66	Rhinitis	76
Ohrenstöpsel	109	Richtwert	212
Ohrstöpsel	109	Risiko	329
Ökonomie der Arbeitsumgebung	13	Risikobewertung	333
organischer Staub	234	Risikofaktor	330
P		Risikokommunikation	331
Pandemie	322	Risikomanagement	332
Peritendinitis	69	Risikosatz	310
Personalentwicklung	378	Rückluft	216
Personenregister für Arbeitssicherheit	441	Ruhepause	352
persönliche Schutzausrüstung	101	Ruhezeit	354
persönliche Schutzausrüstung gegen Absturz	124	S	
persönliches Arbeitssicherheitszertifikat	93	S-Satz	309
physikalischer Faktor	243	Sanitär- und Sozialeinrichtungen	374
physische Arbeitsumgebung	183	Sanitär- und Sozialräume	374
physische Ergonomie	86	Schadensart	156
Pilz	318	Schalldruck	259
Plan der betrieblichen Gesundheitsfürsorge	17	Schalldruckpegel	260
Plan der betriebsärztlichen Betreuung	17	Schallmessung	254
Plan für die Wiedereingliederung ins Arbeitsleben	37	Schallpegel	262
Platzbeleuchtung	284	Schichtarbeit	349
Programm zur Minimierung der Exposition gegenüber Vibrationen	278	Schimmelstaub	236
psychische Belastung	166	Schleifstaub	238
psychische Störung	64	Schnittschutz	122
Psychologe in der arbeitsmedizinischen Dienst	31	Schnupfen	76
psychosoziale Arbeitsumgebung	165	Schutzabdeckung	137
		Schutzabstand	139
		Schutzanzug	102
		Schutzhandschuh	117
		Schutzhelm	107
		Schutzkleidung	105
		Schutzkonstruktion	135

Die Nummer im Register beziehen sich auf die Eintragsnummer.

Schutzschuh	120	Strahlung	288
schutztechnische Anlage	136	Stress	167
Schutzvorrichtung	138	STUK – Zentralamt für Strahlenschutz und nukleare Sicherheit, Finnland	410
Schweißerschutz	123	Suchtprogramm	19
Schweißerschutzschild	123	Systemergonomie	88
Schweißrauch	229		
Schwellenwert	209	T	
schwerer Arbeitsunfall	150	tägliche Ruhepause	353
Schwimmhilfe	104	Tarifvertrag	340
Schwimmweste	103	Team	365
Schwingung (1)	267	Teamarbeit	363
Schwingung (2)	270	Telearbeit	361
Schwingungsbekämpfung	277	Temperaturverhältnisse	186
Schwingungsdämpfung	276	Tendovaginitis	69
Schwingungsemission	274	Tennisarm	70
Schwingungsexposition	275	Tennisellbogen	70
SCOEL	427	thermische Behaglichkeit	187
Sehnenscheidenentzündung	69	Tinnitus	66
SFS	421	toxisches Kontaktekzem	80
Sicherheit am Arbeitsplatz	6	TUKES	416
Sicherheit der Arbeitsmittel	129	TUTTAVA-Programm	451
Sicherheit von Druckgeräten	131		
Sicherheitsabstand	139	U	
Sicherheitsdatenblatt	314	Überstunden	346
Sicherheitsdusche	41	Ultraschall	246
Sicherheitsgeschirr	125	ultraviolette Strahlung	290
Sicherheitsgurt (1)	125	Ultraviolettstrahlung	290
Sicherheitsgurt (2)	128	Umluft	215
Sicherheitskultur	4	Umsetzung	384
Sicherheitsleine	127	Unfall	145
Sicherheitsmanagement (1)	174	Unfall am Arbeitsplatz	147
Sicherheitsmanagement (2)	175	Unfallanzeige	161
Sicherheitsratschlag	309	Unfallgefahr	155
Sicherheitssatz	309	Unfallhäufigkeit	151
Sicherheitsschuh	119	Unfallkosten	157
Sicherheitstechnik (1)	90	Unfallquote	152
Sicherheitstechnik (2)	91	Unfallverhütung	154
Sicherheitszeichen	92	Unfallverzeichnis	162
Sicherungsgeschirr	125	Unterforderung	50
Sicherungsgurt	125	Unterkühlung	191
SLIC	426	Untersuchung der tödlichen Arbeitsunfälle	159
soziale Verantwortung der Unternehmen	12	Untersuchung der tödlichen Arbeitsunfälle bei Selbständigen	160
Spitzenwert	210	UV-Strahlung	290
Statistik über Arbeitsunfälle	158		
Staub	232	V	
Staubgehalt	240	Ventilation	220
stellvertretender Arbeitsschutzbeauftragter	394	Verbandskasten	44
störende Lärm	250	verbindlicher Grenzwert	206
Störung der reproduktiven Gesundheit	60	Vereinbarkeit von Beruf und Familie	370
Strahlendosis	296	Vergehen gegen	
Strahlenschutzregister	449		

Arbeitsschutzgesetze	98	Wegeunfall	149
Vergiftung durch organischen Staub	78	Weißfingerkrankheit	84
Verpackungsaufschrift	306	Weltgesundheitsorganisation	429
Verstoß gegen Arbeitsschutzgesetze ...	99	Wissenschaftlicher Ausschuss für	
Vibration	270	Grenzwerte berufsbedingter	
Vibrationsbekämpfung	277	Exposition gegenüber chemischen	
Vibrationsdämpfung	276	Arbeitsstoffen	427
Vibrationsemission	274	wöchentliche Ruhezeit	355
Vibrationsexposition	275	Wohlbefinden am Arbeitsplatz	168
Virus	316		
Visier	113	Z	
Vorsorgeuntersuchung	26	Zentralamt für Sicherheitstechnik	416
W		Ziel von null Unfällen	153
Wärmestrahlung	291	Zug	225
Warnanlage	141	Zuluft	217
Warnung	307	Zusammenarbeit im Arbeitsschutz	391
		Zweihandbetätigung	140

Englanninkielinen hakemisto / English index

Numbers in the index refer to the term record numbers.

24-hour work 350

A

ability to work 32
 abrasive dust 238
 accident 145
 Accident and Damage Database 442
 accident at work 146
 accident classification 158
 accident costs 157
 accident frequency 151
 accident incidence rate 152
 accident on the way to or from work ... 149
 accident prevention 154
 accident rate 151
 accident record 162
 accident register 162
 accident report 161
 accident risk 155
 acoustic environment 244
 Advisory Board for Labour Protection . 404
 Advisory Committee on Occupational
 Safety and Health 403
 Advisory Committee on Safety and
 Health Protection at Work 425
 aerosol 226
 agency worker 336
 air conditioning 219
 air treatment 219
 allergen 202
 allergic alveolitis 73
 allergic contact dermatitis 81
 allergic eczema 81
 ambient noise 248
 anti-noise helmet 111
 artificial light 281
 asbestos-induced disease 82
 asbestos-related disease 82
 assessment of work ability 27
 assessment of work capacity 27
 Association for Promotion of
 Occupational Health 465
 Association of Finnish Suppliers of
 Labour Safety Equipment 461
 asthma 75
 attenuating the vibration 276
 autonomy at work 368

B

background noise 248
 bacterium 317
 balancing work and family life 370
 binding limit value 206
 bioaerosol 231
 biological agent 315
 biological dust 235
 biological exposure value 200
 biological limit value 208
 biomonitoring 199
 break in the work 352
 bullying 179
 burn-out 61

C

capacity to work 32
 carcinogen 204
 carpal tunnel syndrome 71
 catastrophe 164
 CE marking 100
 CEN 437
 CENELEC 439
 Centre for Occupational Safety 418
 charger's certificate 95
 chemical 303
 chemical agent 302
 chemical safety 312
 cognitive ergonomics 87
 cold work 190
 collective agreement 340
 collective bargaining agreement 340
 collective labour agreement 340
 communication concerning a
 specific risk 331
 commuting accident 149
 company health service 14
 competence 388
 comprehensive system of joint
 action in workplace safety 389
 concentration known to be harmful 201
 contract of employment 338
 contractual employment relationship .. 334
 control over one's work 368
 cooperation in occupational safety
 and health matters 391
 corporate social responsibility 12
 costs of accidents 157

Numbers in the index refer to the term record numbers.

crime against occupational safety and health 98

D

daily rest break 353
daily rest period 354
danger zone 327
dangerous chemical 304
dangerous substance 304
dazzling 286
dead fingers 84
deputy safety representative 394
disabled worker 35
disaster 164
distance work 361
disturbing noise 250
dose constraint 300
dose limitation 300
Dose Register 449
dose-effect ratio 196
dose-effect relationship 196
draft 225
draught 225
drug and alcohol abuse prevention
    plan 19
duration of exposure 197
dust 232
dust level 240

E

ear plug 109
ear protectors 108
 earmuffs 110
EC type examination 144
economics of the work environment 13
effective dose 298
Electrical and Elevator Contractors
    Register 445
electrical safety 130
electromagnetic radiation 289
ELMERI observation method 452
emergency call 46
emergency eye-wash fountain 42
emergency lighting 285
emergency shower 41
emergency stop device 142
emergency stop push button 142
emergency work 347
employee 335
employment accident 146
employment contract 338
employment protection 342
employment relationship 334

equality (1) 181
equality (2) 182
equity 181
equivalent continuous sound level 264
equivalent dose 297
ergonomics 85
European Agency for Safety and
    Health at Work 422
European Chemicals Agency 424
European Committee for
    Electrotechnical Standardization ... 439
European Committee for
    Standardization 437
European Foundation for the
    Improvement of Living and
    Working Conditions 423
evidence-based occupational health 18
exhaust air 218
expert team 364
explosive atmosphere 132
explosive limit 133
exposure (1) 192
exposure (2) 194
exposure (3) 325
exposure agent 193
exposure level 195
exposure time 197
exposure-effect relationship 196
extract air 218
extrinsic allergic alveolitis 73
eye protector 114
eye shield 114

F

face protector 112
face shield (1) 112
face shield (2) 113
fall arrest system 124
FAOHN 464
farmer's lung 74
Federation of Accident Insurance
    Institutions 414
fibrous dust 239
Finnish Association of Occupational
    Health Nurses 464
Finnish Association of Occupational
    Health Physicians 460
Finnish Association of Occupational
    Physiotherapists 459
Finnish Institute of Occupational
    Health 412
Finnish National Rescue Association
    SPEK 420

Numbers in the index refer to the term record numbers.

Finnish Occupational Hygiene Society	463	health examination prior to starting hazardous work	23
Finnish Registry of Occupational Diseases	447	health promotion	20
Finnish Registry of Workers Exposed to Carcinogenic Substances	446	health screening	21
Finnish Standards Association SFS ...	421	hearing damage	65
Finnish Work Environment Fund	413	hearing damage caused by noise	65
first aid	38	hearing protector	108
first aid cabinet	43	hearing zone	266
first aid kit	44	heat radiation	291
first aid preparedness	39	hoisting	55
first aid supplies and equipment	40	hot work	188
first aid training	45	hot work licence	94
floating jacket	104	HRD	378
fog	227	human resources development	378
FOHS	463	hygienic measurement	198
foot and leg protector	118	hypersensitivity pneumonitis	73
foot protector	118	hyperthermia	189
forced vibration	269	hypothermia	191
form of working hours	348		
fume	228	I	
fumes	230	IALI	433
functioning of the work community	172	IARC	430
fungus	318	ICOH	432
		identification of hazards	328
G		IEA	434
general lighting	283	IEC	440
general ventilation	221	ILO	428
glare	286	impulse noise	249
good occupational health practice	15	incapacity for work	34
good occupational health service practice	15	incident	326
guard	137	indicative limit value	207
guideline value	212	indoor air	214
		indoor climate	213
H		indoor environment	184
hand guard	116	industrial hygiene	185
hand protector	116	industrial medicine	8
hand-arm vibration	272	industrial safety	1
hand-arm vibration syndrome	83	industrial safety and health	1
hand-transmitted vibration	272	industrial ventilation	224
handicapped worker	35	infection dose	321
harassment	179	information work	367
hard hat	107	information-intensive work	367
hazard	323	infrared radiation	291
hazard identification	328	infrasound	245
hazardous incident	325	inorganic dust	233
hazardous substance	305	International Agency for Research on Cancer	430
head protector	106	International Association of Labour Inspection	433
health at work	5	International Commission on Occupational Health	432
health control of exposed group	26	International Electrotechnical Commission	440
health examination	21		

International Ergonomics Association	434	lifting work	55
International Labour Organisation	428	light	279
International Organization for Standardization	438	lighting	282
International Social Security Association	431	limit value	205
ionising radiation	295	limiting value	205
ionizing radiation	295	list of chemicals	313
irritant contact dermatitis	80	list of dangerous substances	311
ISO	438	loading factor	48
isolated work	366	local air extraction	223
ISSA	431	local exhaust ventilation	223
J		local lighting	284
job enlargement	387	local ventilation	222
job enrichment	386	local vibration	272
job rotation	385	lone working	366
job satisfaction	170	lowering the noise level	257
job security (1)	342	lunch break	353
job security (2)	343	lunch hour	353
juvenile employee	337	M	
K		machine safety	134
keeping accident statistics	158	maintenance of professional competence	382
Kemi-Arvi chemical assessment programme	456	maintenance of professional skills	382
knee pad	121	maintenance of work ability	33
knee protector	121	major accident	164
knowledge work	367	market surveillance	409
knowledge-based work	367	marking	306
knowledge-intensive work	367	material safety data sheet	314
L		medical check-up	21
labour contract	338	mental disorder	64
Labour Council	415	mental health disorder	64
labour inspector	406	mental work load	166
Labour Inspectorate	405	metal fume	229
labour protection	1	microparticle	241
labour protection board	403	microwave radiation	292
labour protection committee	396	mist (1)	227
labour protection delegate	393	mist (2)	228
labour protection district	402	mite	319
labour protection manager	392	mobile work	362
labour protection officer	392	mold dust	236
labour protection representative	393	monotonous work	56
labour science	7	mould dust	236
laser beam	293	musculoskeletal disease	67
laser radiation	293	musculoskeletal disorder	67
leg protector	118	mutagen	203
level of exposure	195	N	
life jacket	103	nanoparticle	242
life line	127	Näppärä assessment method	453
		National Product Control Agency for Welfare and Health	411
		natural light	280
		natural vibration	268

Numbers in the index refer to the term record numbers.

near miss	326	occupational safety and health	
near-accident	326	committee	396
night work	351	occupational safety and health	
noise	247	inspection	407
noise attenuation	257	occupational safety and health	
noise control	257	inspector	406
noise dose	253	Occupational Safety and Health	
noise emission	256	Inspectorate	402
noise exposure	252	occupational safety and health	
noise injury	65	liability	390
noise level	262	occupational safety and health	
noise level measurement	254	manager	392
noise map	263	occupational safety and health plan ...	399
noise reduction	257	occupational safety and health policy .	398
noise source	255	occupational safety and health	
noise that is hazardous to health	251	representative	393
noise-control programme	258	occupational safety card	93
non-ionising radiation	294	Occupational Safety Committee	419
non-ionizing radiation	294	occupational safety officer	392
Nordic Institute for Advanced		occupational safety representative	393
Training in Occupational Health	436	occupational skin disease	79
normal working hours	345	occupational sociology	10
O		occupational traffic accident	148
occupational accident	146	ODTS	78
occupational accident insurance	163	ombudsman	395
occupational allergy	62	organic dust	234
occupational cancer	63	organic dust toxic syndrome	78
occupational discrimination	178	organization of work	360
occupational disease	59	organizational ergonomics	88
occupational health	5	orientating a new worker to the	
occupational health care	14	workplace	380
occupational health care plan	17	OS&H	1
occupational health nurse	29	OS&H inspector	406
occupational health physician	28	OSH	1
occupational health psychologist	31	over load	49
occupational health service	14	overloading	49
occupational health service plan	17	overstraining	49
occupational health services	14	overtime	346
occupational hygiene	185	overtime work	346
occupational illness	59	overwork	49
occupational injury or illness	59	P	
occupational instruction and		package marking	306
guidance	381	pandemic	322
occupational medicine	8	pathogen	320
occupational physiology	9	pay	339
occupational physiotherapist	30	peak value	210
occupational psychology	11	periodic health check-up	24
occupational rhinitis	77	periodic health examination	24
occupational safety	6	periodic inspection (2)	143
occupational safety and health	1	Permanent committee for senior	
occupational safety and health		officials within Labour Market and	
authority	400	Working environment	435

personal buoyancy aid	104	reactive airways dysfunction syndrome; see asthma.....	75
personal flotation device	104	recirculation air	216
personal protective equipment	101	reconciliation of work and family life ...	370
personal protector	101	record of working hours	356
personal protector against cuts	122	recovery	53
personnel development	378	reducing the vibration	276
personnel rooms	374	reference value	211
physical ergonomics	86	reflection	287
physical examination of applicant	22	reflection of light	287
physical factor	243	regional occupational safety and health authority	401
physical work environment	183	Register of occupational accidents and diseases of the District Safety Authority	443
place of employment	371	Register of Occupational Safety Personnel	441
plan to prevent drug and alcohol abuse	19	regular working hours	345
pneumoconiosis	74	relocation	384
post-employment health examination ...	25	remuneration	339
pre-employment health examination ...	22	repetitive strain injury	68
pre-employment physical examination .	22	repetitive work	54
pre-placement health examination	23	repetitive work task	54
pressure equipment safety	131	reproductive health disorder	60
prevention policy	398	requirements for the work	379
Product Register of the Chemicals Register	450	research on work (1)	7
professional competence	383	research on work (2)	377
professional skills	383	respiratory allergy	72
protection against unjustified dismissal	343	respiratory mask	115
protection against unjustified termination of employment	342	respiratory protective device	115
protective apron	122	respiratory protective equipment	115
protective clothing	105	return air	216
protective device	138	return to work plan	37
protective footwear	119	reverberation time	265
protective garment	102	rhinitis	76
protective glove	117	right to stop doing hazardous work	97
protective structure	135	right to stop hazardous work	96
protector against chainsaw	122	risk	329
psychosocial work environment	165	risk analysis	333
Q		risk assessment	333
qualifications	388	risk factor (1)	324
R		risk factor (2)	330
R-phrases describing hazard	310	risk management	332
radiation	288	Risk Management in SMEs	455
radiation dose	296	Risk Management Society of Finland .	462
radiation dose limit	299	risk of injury	155
radiation work	301	risk zone	327
RADS; see asthma.....	75	S	
Raynaud's phenomenon	84	S-phrases	309
Raynaud's sign	84	safety and health at work	1
REACH; see European Chemicals Agency.....	424	safety and health committee	396
		safety at work	6

Numbers in the index refer to the term record numbers.

safety belt (1)	126	supervision of employment	
safety belt (2)	128	relationship	341
safety clothing	105	supervision of occupational safety	
safety culture	4	and health	408
safety data sheet	314	supervisor and workers' representative	
safety distance	139	who, as a pair, handle safety	
safety engineering	90	questions	397
safety footwear	120	supply air	217
safety glove	117	survey of the workplace	16
safety harness	125	system ergonomics	88
safety helmet	107		
safety management (1)	174	T	
safety management (2)	175	team	365
safety of work equipment	129	team work	363
safety shower	41	technical protective device	136
safety sign	92	telecommuting	361
safety technology	91	telework	361
Safety Technology Authority	416	teleworking	361
salary	339	tendovaginitis	69
Scientific Committee on		tennis elbow	70
Occupational Exposure Limits	427	tenosynovitis	69
SCOEL	427	thermal comfort	187
seat belt	128	thermal conditions	186
secondary air	215	threat of violence at work	180
Senior Labour Inspectors Committee	426	threshing-dust pneumoconiosis	74
sensitizer	202	threshold value	209
sensitizing agent	202	tinnitus	66
serious accident	150	TOT accident investigation	159
SFS	421	TOT investigation	159
shared workplace	372	TR Safety observation method	454
shield	137	transfer to other work tasks	384
shift work	349	TUKES	416
sick leave	358	TUTTAVA housekeeping	
sickness absence	358	programme	451
SLIC	426	two-hand control	140
smoke	230	type of injury	156
sound level	261		
sound pressure	259	U	
sound pressure level	260	ultra-fine particle	241
special health examination of exposed		ultrasound	246
group	26	ultraviolet radiation	290
special maternity leave	359	unfair treatment at work	177
staff room for workers	374	unfitness for work	34
standard phrase providing safety		unjust treatment at work	177
advice	309	usability	89
strain	52	UV radiation	290
stress (1)	51		
stress (2)	167	V	
structure-borne sound	273	vapor	228
STUK – Radiation and Nuclear		vapour	228
Safety Authority, Finland	410	VARO	442
substance that entails risk of		ventilation	220
accident	305	vibration (1)	267

vibration (2)	270	work motivation	169
vibration control	277	work pauses	369
vibration control program	278	work physiology	9
vibration control programme	278	work physiotherapist	30
vibration emission	274	work place	373
vibration exposure	275	work research (1)	7
vibration-induced disease	83	work research (2)	377
violation of occupational safety and health regulations	99	work rotation	385
violation of working-hour regulations ..	357	work site	373
violence at work	180	work study	377
virus	316	work task	375
vocational rehabilitation	36	work under load	50
VTT Technical Research Centre of Finland	417	work unit	171
W		work-induced disease	58
wage	339	work-induced illness	58
wages	339	work-related accident	147
WAI	457	work-related disease (1)	57
warning	307	work-related disease (2)	58
warning device	141	work-related illness (1)	57
warning symbol	308	work-related illness (2)	58
weekly rest period	355	worker	335
welder's hand screen	123	worker nominated to represent a certain work unit or occupation in safety matters	395
welder's protective screen	123	workers' protection	1
welder's protective shield	123	working ability	32
welding fume	229	working alone	366
well-being at work	168	working climate	173
white fingers	84	working conditions	2
white-finger syndrome	84	working environment	3
whole-body vibration	271	working hours	344
wood dust	237	working life barometer	176
work ability	32	working time	344
Work Ability Index	457	workload	47
work accident	146	workload factor	48
work atmosphere	173	workplace (1)	371
work capacity	32	workplace (2)	373
work climate	173	workplace accident	147
work community	171	workplace health	5
work contract	338	workplace health promotion	33
work disability	34	workplace investigation	16
work environment	3	workplace survey	16
work in a cold environment	190	World Health Organization	429
work in a hot environment	188	Y	
work injury	146	young worker	337
work life barometer	176	YTOT accident investigation	160
work load	47	YTOT investigation	160
work load factor	48	Z	
work management	368	zero accidents objective	153
work method	376		

Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register

Numren i registret anger termpostnumren.

24-timmarsskift 350

A

A-ljudnivå; se ljudnivå 261

aerosol 226

agens 193

akut toxisk alveolit 78

allergen 202

allergi i andningsvägarna 72

allergisk alveolit 73

allergisk kontaktdermatit 81

allergiskt kontakteksem 81

allmänbelysning 283

allmänventilation 221

allvarlig olycka 150

allvarligt olycksfall 150

andningsskydd 115

ansiktsskydd 112

ansiktsskärm 113

anställd 335

anställningsavtal 338

anställningsförhållande (1) 334

anställningsförhållande (2); se

arbetsförhållanden 2

anställningsskydd 342

anställningstrygghet 342

ansvar för arbetarskyddet 390

antidrogprogram 19

användbarhet 89

användningsförbud; se

arbetarskyddsmyndighet 400

arbetarskydd 1

arbetarskyddsansvar 390

arbetarskyddsbrott 98

arbetarskyddsbyrå 401

Arbetarskyddscentralen 418

Arbetarskyddschef 392

Arbetarskyddscheferna rf 458

arbetarskyddsdelegationen 404

arbetarskyddsdistrikt 402

Arbetarskyddsfonden 413

arbetarskyddsfullmäktig 393

arbetarskyddsförseelse 99

arbetarskyddsförvaltningen 405

arbetarskyddsinspektion 407

arbetarskyddsinspektör 406

arbetarskyddskommission 396

arbetarskyddsmyndighet 400

arbetarskyddsnämnd 403

arbetarskyddsombud 395

arbetarskyddspar 397

arbetarskyddsplan 399

arbetarskyddssamarbete 391

arbetarskyddstillsyn 408

arbetets organisering 360

arbetsavtal 338

arbetsavtalsförhållande 334

arbetsbelastning 47

arbeitsfysiologi 9

arbeitsfysioterapeut 30

Arbeitsfysioterapeuterna rf 459

arbetsförhållande 334

arbetsförhållanden 2

arbetsförmåga 32

arbetsgemenskap 171

arbetsgivarens allmänna

omsorgsplikt 390

arbetshandledning 381

arbetshantering 368

arbetshygien 185

arbetshygieniker; se arbetshygien 185

arbetshygienisk mätning 198

arbetshälsa 5

Arbetshälsoinstitutet 412

arbetsintroduktion 380

arbetsklimat 173

arbetskollektivavtal 340

arbetskrav 379

arbetslivsbarometer 176

arbetslivsinriktad rehabilitering 36

arbetslöshetsskydd;

se anställningsskydd 342

arbetsmedicin 8

arbetsmetod 376

arbetsmiljö 3

arbetsmiljöansvar 390

arbetsmiljöarbete 1

arbetsmiljöbrott 98

arbetsmiljödistrikt 402

arbetsmiljöekonomi 13

arbetsmiljöinspektion 407

arbetsmiljöinspektör 406

arbetsmiljömyndighet 400

arbetsmiljösamarbete 391

arbetsmiljötillsyn 408

arbetsmotivation 169

arbetsförmåga 34

arbetsolycka 146

Numren i registret anger termpostnumren.

arbetsolycksfall	146
arbetsolycksfallsförsäkring	163
arbetsorganisation	360
arbetspaus	352
arbetsplats (1)	371
arbetsplats (2)	373
arbetsplatser i samverkan	389
arbetsplatsergonomi	86
arbetsplatsklimat	173
arbetsplatsolycksfall	147
arbetsplatsutredning	16
arbetsplatsvåld	180
arbetsprestation; se skadeklassificering.....	158
arbetspsykolog; se psykolog inom företagshälsovården.....	31
arbetspsykologi	11
arbetspåfrestning	51
arbetsrelaterad cancer	63
arbetsrelaterad sjukdom (1)	57
arbetsrelaterad sjukdom (2)	58
arbetsrotation	385
arbetsrådet	415
arbetssjukdom	59
arbetssociologi	10
arbetsstress; se stress.....	167
arbetsstudie	377
arbetsställe	371
arbetssäkerhet	6
arbetssäkerhetskort	93
arbetstagare	335
arbetstagare med funktionshinder	35
arbetstid	344
arbetstidsbokföring	356
arbetstidsform	348
arbetstidsförseelse	357
arbetstidsmodell	348
arbetstillfredsställelse	170
arbetsuppgift (1)	375
arbetsuppgift (2); se skadeklassificering.....	158
arbetsvetenskap	7
arbetsvillkor	2
arbetsväxling	385
artificiellt ljus	281
ASA-register	446
asbestdamm; se fiberdamm.....	239
asbestsjukdom	82
astma	75
ATEX; se explosionsfarligt område.....	132
avgångshälsoundersökning	25
avlönning	339
avvikelse; se skadeklassificering.....	158

B	
bakgrundsbuller	248
bakterie	317
basventilation	221
bedömning av arbetsförmågan	27
behörighet	388
bekämpning av olycksfall	154
belastningsfaktor	48
belastningssjukdom	68
belysning	282
benskydd	118
beredskap för första hjälpen	39
bilbälte	128
bindande gränsvärde	206
bioaerosol	231
biologisk faktor	315
biologiskt agens	315
biologiskt damm	235
biologiskt exponeringsvärde	200
biologiskt gränsvärde	208
biologiskt mätvärde	200
biomonitorering	199
blydamm; se oorganiskt damm.....	233
bländning	286
branschkommitté	419
buller	247
bullerbekämpning	257
bullerbekämpningsprogram	258
bullerdos	253
bulleremission	256
bullerexponering	252
bullerförorening	250
bullerkarta	263
bullerkälla	255
bullermätning	254
bullernivå	262
bullerskada	65
bullerutsläpp	256

C	
C-ljudnivå; se ljudnivå.....	261
CE-märke; se CE-märkning.....	100
CE-märkning	100
cellulosadamm; se organiskt damm.....	234
CENELEC	439
certifikat för heta arbeten	94
cirkulationsluft	215
cytomegalovirusinfektion; se biologiskt agens.....	315

D	
daglig vilotid	353
damm	232

Numren i registret anger termpostnumren.

dammhalt	240
dammkvalster; se kvalster.....	319
dimma	227
diskriminering i arbetslivet	178
distansarbete	361
distansskydd; se skydd.....	137
dos-effektförhållande	196
dosgräns	299
dosregister	449
dosrestriktion	300
drag	225
dygnsskift	350
dygnsvila	354

E

effektiv dos	298
effterklangstid	265
EG-märkning om överensstämmelse ..	100
EG-typkontroll	144
egensvängning	268
ekvivalent dos	297
ekvivalent kontinuerlig ljudnivå	264
ekvivalentdos	297
el- och hissentreprenörsregister	445
elektromagnetisk strålning	289
ELMERI	452
ELMERI-index; se ELMERI.....	452
elsäkerhet	130
endotoxin; se bakterie.....	317
ensamarbete	366
epikondylit i överarmen; se belastningssjukdom.....	68
ergonomi	85
Europeiska arbetsmiljöbyrån	422
Europeiska elektrotekniska standardiseringskommittéen	439
Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor	423
Europeiska kemikaliemyndigheten	424
Europeiska Standardiseringskommittéen CEN	437
evidensbaserad företagshälsovård	18
exotoxin; se bakterie.....	317
expertgrupp	364
expertteam	364
explosionsfarligt område	132
explosionsgräns	133
exponering	192
exponeringsdos	194
exponeringsnivå	195
exponeringstid	197

F

fallskydd	124
fara	323
farlig kemikalie	304
farlig situation	325
farligt ämne	304
farozon	327
fiberdamm	239
fiberhaltigt damm	239
fickförpackning; se första hjälpen-förpackning.....	44
filterskydd; se andningsskydd.....	115
findamm; se dammhalt.....	240
fingerskydd; se handskydd.....	116
Finlands Arbetarskyddsföretags Förbund r.f.	461
Finlands Företagshälsovårdareförbund	464
Finlands Företagsläkarförening rf	460
Finlands Standardiseringsförbund SFS rf	421
flexibelt arbete; se distansarbete.....	361
flytdräkt	104
flytoverall	104
flytväst	103
frisksugluftsapparat; se andningsskydd.....	115
friskvård (1)	20
friskvård (2)	33
frånluft	218
fungerande arbetsgemenskap	172
fysikalisk faktor	243
fysikaliskt agens	243
fysisk arbetsmiljö	183
fysiskt ensamarbete; se ensamarbete.....	366
färdolycksfall	149
förbudsskylt; se säkerhetsmärkning.....	92
Föreningen för befrämjandet av arbetarskyddet r.f.	465
företagsfysioterapeut	30
företagshälsovård	14
företagshälsovårdare	29
företagshälsovårdens verksamhetsplan	17
företagshälsovårdsläkare	28
företagspsykolog; se psykolog inom företagshälsovården.....	31
företagssjukgymnast	30
företagssköterska	29
företagssäkerhet; se arbetssäkerhet.....	6
första hjälpen	38

första hjälpen-beredskap	39
första hjälpen-förpackning	44
första hjälpen-låda; se första hjälpen-förpackning.....	44
första hjälpen-skylt; se säkerhetsmärkning.....	92
första hjälpen-skåp	43
första hjälpen-väska; se första hjälpen-förpackning.....	44
första hälsoundersökning	23
förteckning över farliga ämnen	311
förteckning över kemikalier	313

G

gasfilterskydd; se andningsskydd.....	115
gemensam arbetsplats	372
god företagshälsovårdspraxis	15
gränslägesbrytare; se skyddsanordning.....	138
gränsvärde	205

H

halt som befunnits skadlig	201
handikappad arbetstagare	35
handledsskydd; se handskydd.....	116
handskydd	116
handvibration	272
hantering av arbetet	368
helkroppsvibration	271
helskyddsdräkt; se skyddskläder.....	102
hepatit A; se virus.....	316
hepatit B; se virus.....	316
hepatit; se biologiskt agens.....	315
herpes; se biologiskt agens.....	315
heta arbeten; se hetarbetscertifikat.....	94
hetarbete	188
hetarbetscertifikat	94
hett arbete	188
HIV; se virus.....	316
hjälm med hörselskydd	111
horisontell arbetsutvidgning	386
HTP-värde	201
huvudarbetsarskyddsfullmäktig; se arbetsarskyddsfullmäktig.....	393
huvudskydd	106
hygieniskt gränsvärde	206
hypertermi	189
hypotermi	191
hyrpersonal	336
hälsofarligt buller	251
hälsofrämjande	20
hälsofrämjande på arbetsplatsen	33
hälsofrämjande åtgärder	33

hälsokontroll	21
hälsoskadligt buller	251
hälsoundersökning	21
hälsoundersökning för placering i arbetet	22
hälsoundersökning inför anställning	22
hälsoundersökning vid nyanställning	22
hörselområde	266
hörselskydd	108
hörselskyddskåpa	110
hörseltröskel; se hörselområde.....	266

I

IALI	433
icke-joniserande strålning	294
ICOH	432
IEA	434
ILO	428
impulsbuller	249
incident	326
Index för arbetsförmåga	457
indikativt gränsvärde	207
industriventilation	224
infektionsdos	321
informationsarbete	367
informationsergonomi	87
informationsskyld; se säkerhetsmärkning.....	92
infraljud	245
infraröd strålning	291
ingreppsskydd; se skydd.....	137
inloppsluft	217
inneklimat	213
inneluft	214
innemiljö	184
inomhusklimat	213
inskolning	380
integrerande ljudnivåmätare; se ekvivalent kontinuerlig ljudnivå..	264
Internationella arbetsorganisationen	428
Internationella cancerforskningsinstitutet IARC	430
Internationella elektrotekniska kommissionen IEC	440
Internationella socialförsäkringsorganisationen	431
Internationella Standardiseringsorganisationen ISO	438
invaliditet	34
isolerande skydd; se andningsskydd.....	115
ISSA	431

J			
joniserande strålning	295	ljudtrycksnivå	260
jämlikhet	181	ljus	279
jämställdhet	181	ljusreflektion	287
		ljusridå; se skyddsanordning.....	138
K		lokal belysning	284
kadmiumdamm;		lokal ventilation	222
se oorganiskt damm.....	233	luftkonditionering	219
kallt arbete	190	lunchrast	353
karcinogen	204	lyftarbete	55
karpaltunnelsyndrom	71	lön	339
katastrof	164		
Kemi-Arvi	456	M	
kemikalie	303	manuellt utfört arbete	55
Kemikalierregistrets produktregister ..	450	marknadstillsyn	409
kemikaliesäkerhet	312	marknadsövervakning	409
kemisk faktor	302	maskinsäkerhet	134
kemiskt agens	302	medarbetare	335
klassificering av skada	158	medicinsk invaliditet	34
knäskydd	121	mental störning	64
kognitiv ergonomi	87	metalldamm; se oorganiskt damm.....	233
kollektivavtal	340	mikropartikel	241
kombinerade R-fraser;		mikrovågsstrålning	292
se standardfras som anger fara.....	310	mineraldamm; se oorganiskt damm.....	233
kombinerade S-fraser;		missbruksprogram	19
se standardfras som anger		mjöldamm; se organiskt damm.....	234
säkerhetsåtgärder.....	309	mobbing (1)	178
kompetens	388	mobbing (2)	179
kompetensbrev för laddare	95	mobilt arbete	362
kontaktdermatit	80	monotont arbete	56
kontroll över arbetet	368	mushand; se belastningssjukdom.....	68
kort för heta arbeten	94	muskuloskeletal sjukdom	67
kostnader för olycksfall	157	mutagen	203
kraven i arbetet	379	mutation; se mutagen.....	203
kränkande särbehandling i arbetet	177	mykotoxin; se svamp.....	318
kunskapsintensivt arbete	367	mögeldamm	236
kvalster	319	mögelgift; se svamp.....	318
kåpa	110	mögelsvamp; se svamp.....	318
känselskydd; se skyddsanordning.....	138		
		N	
L		nanopartikel	242
lag	365	nattarbete	351
lagarbete	363	naturligt ljus	280
larmmeddelande	46	NIVA	436
laserstrålning	293	nivågränsvärde	201
ledighet per vecka	355	nollvision för olycksfall	153
likställdhet	182	Nordiska institutionen för vidareutbildning	
listerios; se biologiskt agens.....	315	inom arbetsmiljöområdet	436
ljudmiljö	244	Nordiska ämbetsmannakommittén för	
ljudnivå	261	arbetsmarknads- och	
ljudnivåmätare;		arbetsmiljöpolic	435
se ekvivalent kontinuerlig ljudnivå..	264	Näppärä	453
ljudtryck	259	nödanmälan	46
		nödarbete	347

nödbelysning	285	psykiskt ensamarbete; se ensamarbete.....	366
nöddusch	41	psykolog inom företagshälsovården	31
nödfallsarbete	347	psykosocial arbetsmiljö	165
nödstopp	142	punktbelysning	284
nödutgångsskylt; se säkerhetsmärkning.....	92	punktsug	223
O		punktutsugning	223
OFF	414	punktventilation	222
olycks- och skaderegister	442	påbudsskylt; se säkerhetsmärkning.....	92
olycksfall	145	påfrestning (1)	51
olycksfall i arbetet	146	påfrestning (2)	52
olycksfall i arbetstrafiken	148	påskrift	306
olycksfall på arbetsplatsen	147	påtvingad svängning	269
olycksfall under arbetsfärd	149	R	
olycksfallsanmälan	161	R-fras	310
olycksfallsbekämpning	154	RADS; se astma.....	75
olycksfallsfrekvens	151	rast	352
Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund	414	Raynauds fenomen	84
olycksfallsförteckning	162	Raynauds syndrom	84
olycksfallskostnader	157	referensvärde	211
olycksfallskvot	152	reflektion	287
olycksfallsrisk	155	reflexion	287
omedelbar faktor som orsakade skadan; se skadeklassificering.....	158	register över arbetsrelaterade sjukdomar	447
omplacering	384	register över laddare	448
oorganiskt damm	233	register över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar	444
ordinarie arbetstid	345	register över utredningar av olycksfall TAPS	443
organisering av arbetet	360	rehabiliteringsplan	37
organiskt damm	234	repetitivt arbete	54
osakligt bemötande i arbetet	177	reproduktionsstörning	60
oxygenapparat; se andningsskydd.....	115	riktad hälsoundersökning	26
P		riktvärde	212
pandemi	322	rinit	76
pappersdamm; se organiskt damm.....	234	risk	329
partikelfilterskydd; se andningsskydd..	115	riskbedömning	333
patogen	320	riskfaktor (1)	324
paus	352	riskfaktor (2)	330
pauser i arbetet	369	riskhantering	332
periodisk besiktning	143	riskhantering i SM-företag	455
periodisk hälsoundersökning	24	riskidentifiering	328
personalrum	374	riskinformation	331
personalutveckling	378	riskutvärdering	333
personlig skyddsutrustning	101	Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor	425
personregister för arbetarskyddet	441	Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland	420
plan för återgång till arbetslivet	37	räddningsväst	103
polarisering; se ljusreflektion.....	287	rätt att avbryta arbetet	96
processventilation	224	rätt att vägra utföra arbete	97
professionalism	383	röda hund; se biologiskt agens.....	315
psykisk belastning	166		
psykisk störning	64		

Numren i registret anger termpostnumren.

rök (1)	228	smärttröskel; se hörselområde.....	266
rök (2)	230	snittskydd	122
S		snuva	76
S-fras	309	Social- och hälsovårdens	
samhällsansvar	12	produktillsynscentral	411
sammanjämkning av arbete och		SPEK	420
familjeliv	370	spiktrampskydd; se skyddssko.....	119
SCOEL	427	standardfras som anger fara	310
senskideinflammation	69	standardfras som anger	
sexuella trakasserier;		skyddsåtgärder	309
se mobbning (2).....	179	standardfras som anger	
SFS	421	säkerhetsåtgärder	309
sjukdomar i rörelseorganen	67	stendamm; se oorganiskt damm.....	233
sjukfrånvaro	358	stomljud	273
sjukledighet	358	storolycka	164
sjukskrivning	358	stress	167
självantändningsgräns;		stråldos	296
se explosionsgräns.....	133	strålning	288
skadans art	156	strålningsarbete	301
skadeklassificering	158	STUK – Strålsäkerhetscentralen,	
skadesätt; se skadeklassificering.....	158	Finland	410
skiftarbete	349	stödbälte	126
skiftesarbete	349	störande buller	250
skydd	137	svamp	318
skyddsanordning	138	svetsmask; se svetsskärm.....	123
skyddsavstånd	139	svetsrök	229
skyddsbåge; se skyddskonstruktion....	135	svetsskydd	123
skyddsbälte	127	svetsskärm	123
skyddschef	392	svängning	267
skyddsförkläde; se skyddskläder.....	102	syntetisk kemikalie; se kemikalie.....	303
skyddsglasögon; se ögonskydd.....	114	systemergonomi	88
skyddshandskar	117	sågningsskydd	122
skyddshjälm	107	säkerhet i arbete	6
skyddshytt; se skyddskonstruktion.....	135	säkerheten hos arbetsutrustning	129
skyddsinformationsblad	314	säkerheten hos tryckbärande	
skyddskläder	102	anordningar	131
skyddsklädsel	105	säkerhetsavstånd	139
skyddskonstruktion	135	säkerhetsbelysning	285
skyddskåpa; se skydd.....	137	säkerhetsbälte (1)	128
skyddsnät; se skyddskonstruktion.....	135	säkerhetsbälte (2)	126
skyddsombud	393	säkerhetshantering	174
skyddsräck; se skyddskonstruktion....	135	säkerhetsinformationsblad	314
skyddssko	119	säkerhetskultur	4
skyddsteknik (1)	90	säkerhetsledning	175
skyddsteknik (2)	91	säkerhetslina	127
skyddsteknisk anordning	136	säkerhetsmärkning	92
skyddsärm; se handskydd.....	116	säkerhetssele	125
skärskadeskydd	122	säkerhetssko	120
slemsäcksinflammation;		säkerhetsteknik (1)	90
se belastningssjukdom.....	68	säkerhetsteknik (2)	91
SLIC	426	Säkerhetsteknikcentralen	416
slipdamm	238	säkringsbälte	127
		särskild moderskapsledighet	359

särskild moderskapspenning;
se särskild moderskapsledighet..... 359

T

team 365
teamarbete 363
temporärt användningsförbud;
se arbetarskyddsmyndighet..... 400
tendinit 69
tennisarmbåge 70
termisk komfort 187
textildamm; se organiskt damm..... 234
tillbud 326
tillsatsbelysning 284
tillsatsventilation 224
tillsyn över anställningsförhållanden ... 341
tillsyn över arbetarskyddet 408
tilluft 217
tinnitus 66
tjänstekollektivavtal 340
tjänsteman; se arbetstagare..... 335
toppvärde 210
TOT-rapport; se TOT-undersökning... 159
TOT-undersökning 159
totaldamm; se dammhalt..... 240
toxiskt syndrom framkallat av
organiskt damm 78
toxoplasmos; se biologiskt agens..... 315
TR-index; se TR-mätaren..... 454
TR-mätaren 454
trakasserier 179
treskiftsarbete; se skiftarbete..... 349
tryckluftsapparat; se andningsskydd... 115
trädamm 237
tröskdammslunga 74
tröskelvärde 209
TUKES 416
TUTTAVA 451
tvåhandsmanövrering 140
tvåskiftsarbete; se skiftarbete..... 349
tåhätta; se skyddssko..... 119
tåskydd; se säkerhetssko..... 120

U

ultraljud 246
ultraviolett strålning 290
underbelastning 50
undre antändningsgräns;
se explosionsgräns..... 133
ung arbetstagare 337
upprätthållande av yrkeskunskap 382
upprätthållande av
yrkesskickligheten 382

uppsägningsgrund;
se anställningsskydd..... 342
uppsägningskydd 343
uppsägningsstid; se anställningsskydd. 342
utbildning i första hjälpen 45
utbrändhet 61
uthyrd personal 336
uthyrningspersonal 336
utrustning för första hjälpen 40
utveckling av yrkeskunskapen 382
UV-strålning 290

V

varningsanordning 141
varningspåskrift 307
varningssymbol 308
VARO 442
vattkoppor; se biologiskt agens..... 315
veckovila 355
vegetabiliska damm;
se organiskt damm..... 234
ventilation 220
verksamhet för bevarande av
arbetsförmågan 33
verksamhetsplan för arbetarskyddet .. 399
verksamhetsprogram för
arbetarskyddet 398
vertikal arbetsutvidgning 387
Vetenskapliga kommittén för
yrkeshygieniska gränsvärden för
kemiska agens 427
WHO 429
vibration 270
vibrationsbekämpning 277
vibrationsbekämpningsprogram 278
vibrationsdämpning 276
vibrationsemission 274
vibrationsexponering 275
vibrationsskada 83
vice arbetarskyddsfullmäktig 394
virus 316
visir 113
vita fingrar 84
VTT 417
våld i arbetet 180
våld på arbetsplatsen 180
välbefinnande i arbetet 168
Världshälsoorganisationen 429
värmeförhållanden 186
värmekomfort 187
värmestrålning 291

Y

yrkesallergi	62
yrkesastma; se astma.....	75
yrkesbetingad astma; se astma.....	75
yrkeshudsjukdom	79
yrkeshygien	185
yrkesinriktad rehabilitering	36
Yrkesinspektörskommittén	426
yrkeskunskap	383
yrkesmedicin	8
yrkessjukdom	59
yrkesskicklighet	383
yrkesssko	119
yrkessnuva	77
YTOT-rapport; se YTOT-undersökning.....	160
YTOT-undersökning	160

A

återhämtning	53
återhämtningspaus	352
återkommande besiktning	143

återkommande hälsoundersökning	24
återluft	216
åtgärdsgräns; se bindande gränsvärde.....	206
åtgärdsgränsvärde; se bindande gränsvärde.....	206

Ä

ämne som orsakar fara för olycka	305
ämneshäfte	311

Ö

ögonusch	42
ögonskydd	114
öronpropp	109
öronsus	66
överanstängning	49
överbelastning	49
övertid	346
övertidsarbete	346
övre antändningsgräns; se explosionsgräns.....	133

Suomenkielinen hakemisto

Hakemiston numerot viittaavat termitietuenumeroihin.

A

A-äänitaso; ks. äänitaso.....	261
aerosoli	226
aineluettelo	311
alempi syttymisraja; ks. räjähdysraja...	133
alikuormitus	50
alkutarkastus	23
allergeeni	202
allerginen alveoliitti	73
allerginen kosketusekseema	81
allerginen kosketushottuma	81
altiste	193
altistuminen	192
altistumisaika	197
altistumisen taso	195
altistus (1)	192
altistus (2)	194
altistusaika	197
altistusannos	194
altistustaso	195
ammattillinen kuntoutus	36
ammatti-ihotauti	79
ammattiastma; ks. astma.....	75
ammattijalkine	119
ammattinuha	77
ammattitaidon ylläpito	382
ammattitaito	383
ammattitauti	59
annos-vaikutussuhde	196
annosraja	299
annosrajoitus	300
annosrekisteri	449
ASA-rekisteri	446
asbestipöly; ks. kuitupöly.....	239
asbestisairaus	82
asiantuntijatiimi	364
astma	75
ATEX; ks. räjähdysvaarallinen tila.....	132

B

bakteeri	317
bioaerosoli	231
biologinen altistumisarvo	200
biologinen pöly	235
biologinen raja-arvo	208
biologinen tekijä	315
biomonitorointi	199

C

C-äänitaso; ks. äänitaso.....	261
CE-merkintä	100
CE-merkki; ks. CE-merkintä.....	100

D

Dublin-instituutti	423
--------------------------	-----

E

efektiivinen annos	298
ekstoksiini; ks. bakteeri.....	317
ekvivalenttiannos	297
ekvivalenttiäänitaso	264
ELMERI	452
Elmeri-indeksi; ks. ELMERI.....	452
elpyminen	53
elpymistauko	352
endotoksiini; ks. bakteeri.....	317
enimmäistasoarvo	201
ensiapu	38
ensiapukaappi	43
ensiapukoulutus	45
ensiapulaukku; ks. ensiapupakkaus.....	44
ensiapumerkki; ks. turvamerkki.....	92
ensiapupakkaus	44
ensiapupakki; ks. ensiapupakkaus.....	44
ensiapuvalmius	39
ensiapuvarustus	40
epäasiallinen kohtelu työssä	177
epäorgaaninen pöly	233
ergonomia	85
eristävä suojain; ks. hengityssuojain...	115
erityinen sairastumisen vaara; ks. työhön liittyvä sairaus.....	57
erityisäitiysraha; ks. erityisäitiysvapaa.	359
erityisäitiysvapaa	359
etäisyysuojus; ks. suojus.....	137
etätyö	361
Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö	423
Euroopan kemikaalivirasto	424
Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto	422
Eurooppalainen standardisoimisjärjestö CEN	437
Eurooppalainen sähköalan standardisoimisjärjestö CENELEC	439
EY-tyyppitarkastus	144

Hakemiston numerot viittaavat termitietuenumeroihin.

EY-vaatimustenmukaisuusmerkintä ...	100	hätäuloskäyntimerkki; ks. turvamerkki..	92
F			
fysikaalinen tekijä	243	IALI	433
fyysinen ergonomia	86	IARC	430
fyysinen työympäristö	183	ICOH	432
fyysinen yksintyöskentely; ks. yksintyöskentely.....	366	IEA	434
H			
haitalliseksi tunnettu pitoisuus	201	IEC	440
happilaite; ks. hengityssuojain.....	115	ilmanvaihto	220
hengityksensuojain	115	ilmastointi	219
hengityssuojain	115	ILO	428
hengitystieallergia	72	impulssimelu	249
henkilönsuojain	101	infektioannos	321
henkilöstön kehittäminen	378	infektoiva annos	321
henkilöstötilat	374	informaatioergonomia	87
henkinen kuormittavuus	166	infrapunasäteily	291
henkinen kuormitus	166	infraääni	245
hepatiitti A; ks. virus.....	316	integroiva äänitasomittari; ks. keskiäänitaso.....	264
hepatiitti B; ks. virus.....	316	ionisoimaton säteily	294
hepatiitti; ks. biologinen tekijä.....	315	ionisoiva säteily	295
herkiste	202	IR-säteily	291
herkistävä aine	202	irtisanomisaika; ks. työsuhteturva.....	342
herpes; ks. biologinen tekijä.....	315	irtisanomisperuste; ks. työsuhteturva.....	342
hienopölypitoisuus; ks. pölypitoisuus...	240	irtisanomissuoja	343
hiirikäsi; ks. rasitussairaus.....	68	iskumelu	249
hiontapöly	238	ISSA	431
hitsausuhuuru	229	itsesyttymislämpötila; ks. räjähdysraja.....	133
hitsausnaamari; ks. hitsaussuojain.....	123	J	
hitsaussuojain	123	jalkojensuojain	118
HIV; ks. virus.....	316	jauhöpöly; ks. orgaaninen pöly.....	234
homepöly	236	johtavien työsuojelutarkastajien komitea	426
homepölykeuhko	74	joustotyö; ks. etätyö.....	361
homesieni; ks. sieni.....	318	jälkikaiunta-aika	265
homesienimyrkky; ks. sieni.....	318	jännetupentulehdus	69
HTP-arvo	201	jännetupittulehdus	69
huippuarvo	210	järjestelmäergonomia	88
huuru	228	K	
hygieeninen raja-arvo	206	kaasunsuodatinsuojain; ks. hengityssuojain.....	115
hypertermia	189	kadmiumpöly; ks. epäorgaaninen pöly.....	233
hypotermia	191	kaksinkäsinkäyttö	140
hyvä työterveyshuoltokäytäntö	15	kaksivuorotyö; ks. vuorotyö.....	349
häikäistyminen	286	Kansainvälinen ergonomiayhdistys ...	434
häikäisy	286	Kansainvälinen sosiaaliturvajärjestö ...	431
häirintä	179	Kansainvälinen standardisoimisjärjestö ISO	438
häiritsevä melu	250	Kansainvälinen syöväntutkimusjärjestö	430
hätäilmoitus	46		
hätäpuhelu; ks. hätäilmoitus.....	46		
hätäpysäytin	142		
hätäsuihku	41		
hätätyö	347		

Kansainvälinen työjärjestö	428	kupusuojain	110
Kansainvälinen työsuojelutarkastajien yhdistys	433	kuuloalue	266
Kansainvälinen työterveyskomissio	432	kuulokynnys; ks. kuuloalue.....	266
karpaalikanavaoireyhtymä	71	kuulonsuojain	108
karpaalitunnelioireyhtymä	71	kuulonsuojauskypärä	111
karsinogeeni	204	kuulosuojain	108
kasviperäinen pöly; ks. orgaaninen pöly.....	234	kuumatyö	188
kasvojensuojain	112	kylmätyö	190
kasvosuojain	112	kynnysarvo	209
kehittävä työntutkimus; ks. työntutkimus.....	377	käsiensuojain	116
kehotärinä	271	käsiin kohdistuva ääriä	272
keinovalo	281	käsitärinä	272
kelluntapukine	104	käytettävyys	89
KEMI-ARVI	456	käyttökielto; ks. työsuojeluviranomainen.....	400
kemiallinen tekijä	302	käyttöturvallisuustiedote	314
kemiallisten aineiden työperäisen altistuksen raja-arvoja käsittelevä tiedekomitea	427	L	
kemikaali	303	laserisäteily	293
kemikaaliluettelo	313	lasersäteily	293
kemikaalirekisterin tuoterekisteri	450	lepotauko	352
kemikaaliturvallisuus	312	liikkuva työ	362
Kemikaalivirasto	424	limapussin tulehdus; ks. räsituslaira. 68	
keskeyttämisoi. 96		listerioosi; ks. biologinen tekijä.....	315
keskiäänitaso	264	lisääntymisterveiden häiriö	60
KETU	450	loputarkastus	25
kieltomerkki; ks. turvamerkki.....	92	lounastauko	353
kierrätysilma	215	luonnonvalo	280
kiusaaminen; ks. häirintä.....	179	lyijypöly; ks. epäorgaaninen pöly.....	233
kivipöly; ks. epäorgaaninen pöly.....	233	läheltä piti -tilanne	326
kognitiivinen ergonomia	87	lähestaturma; ks. läheltä piti -tilanne.....	326
kohdeilmanvaihto	222	lämpöolot	186
kohdepoisto	223	lämpösäteily	291
kohdevalaistus	284	lämpövihtyvyys	187
koko kehon ääriä	271	M	
kokonaispöly; ks. pölypitoisuus.....	240	Maa. lman terv. järj. 429	
kokonaisturvallisuus; ks. työturvallisuus.....	6	markkinavalvonta	409
kokosuo. 102		melu	247
kokovaljaat	125	melualtistus	252
kolmivuorotyö; ks. vuorotyö.....	349	meluannos	253
koneen turvallisuus	134	melukartta	263
koneturvallisuus	134	melukipukynnys; ks. kuuloalue.....	266
korvan humina	66	melulähde	255
korvan soiminen	66	melumittaus	254
korvatulppa	109	melunmittaus	254
kotelo; ks. suojus.....	137	meluntorjunta	257
kuitupöly	239	meluntorjuntaohjelma	258
kuormittuneisuus	52	melupäästö	256
kuormitustekijä	48	melusaaste	250
		melutaso	262
		meluvamma	65

metallihuuru	229
metallipöly; ks. epäorgaaninen pöly.....	233
mielenterveyden häiriö	64
mielenterveyshäiriö	64
mikroaaltosäteily	292
mineraalipöly;	
ks. epäorgaaninen pöly.....	233
mobiili työ	362
monotoninen työ	56
mutaatio; ks. mutageeni.....	203
mutageeni	203
mykotoksiini; ks. sieni.....	318
määräaikainen työ sopimus;	
ks. työ sopimus.....	338
määräaikaistarkastus (1)	24
määräaikaistarkastus (2)	143
määräysmerkki; ks. turvamerkki.....	92

N

nanohiukkanen	242
naulaanastumissuojus;	
ks. suojajalkine.....	119
nenätulehdus	76
nielunsuojus; ks. suojus.....	137
NIVA	436
nolla tapaturmaa -tavoite	153
nollatapaturmatavoite	153
nostotyö	55
nuha	76
nuori työntekijä	337
Näppärä	453
näyttöön perustuva työterveyshuolto	18

O

ohjearvo	212
ohjemerkki; ks. turvamerkki.....	92
oikeus pidättäytyä työn tekemisestä	97
olkaluun sivunastan tulehdus; ks.	
rasitussairaus.....	68
ominaisvärähtely	268
onnettomuuden vaaraa aiheuttava	
aine	305
orgaaninen pöly	234
orgaanisten pölyjen toksinen	
oireyhtymä	78
organisatorinen ergonomia	88
OVA	305
OVA-ohje; ks. onnettomuuden	
vaaraa aiheuttava aine.....	305
OVA-turvallisuusohje; ks.	
onnettomuuden vaaraa aiheuttava	
aine.....	305

P

paikallisilmanvaihto	222
paikallispoisto	223
paineilmahengityslaitte;	
ks. hengityssuojain.....	115
painelaiteturvallisuus	131
painotussuodatin; ks. äänitaso.....	261
pakkausmerkintä	306
pakkovärähtely	269
palautusilma	216
palkka	339
palkkaus	339
paloilmoitus; ks. hätäilmoitus.....	46
palvelussuhde; ks. työolot.....	2
pandemia	322
panostajan pätevyyskirja	95
panostajarekisteri	448
paperipöly; ks. orgaaninen pöly.....	234
patogeeni	320
pelastusliivi	103
pelastusliivit	103
pienhiukkanen	241
pk-rh	455
Pk-yrityksen riskien hallinta	455
pohjehermon halvaus;	
ks. rasitussairaus.....	68
Pohjoismainen työmarkkina- ja	
työympäristöpolitiikan	
virkamieskomitea	435
Pohjoismainen	
työsuojelukoulutusinstituutti	436
poikkeama;	
ks. työtapaturmien tilastointi.....	158
poistoilma	218
polarisoituminen;	
ks. valon heijastuminen.....	287
polvensuojain	121
polvisuojain	121
psykososiaalinen työympäristö	165
psykkinen kuormittavuus	166
psykkinen yksintyöskentely;	
ks. yksintyöskentely.....	366
punkki	319
putoamissuojain	124
puupöly	237
päihdeohjelma	19
päivittäinen lepoaika	353
pätevyys	388
päällyksmerkintä	306
päänsuojain	106
päätyösuojeluvaltuutettu; ks.	
työsuojeluvaltuutettu.....	393
pöly	232

pölynsuodatinsuojain; ks. hengityssuojain.....	115	sormisuojaus; ks. käsiensuojain.....	116
pölypitoisuus	240	Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus	411
pölypunkki; ks. punkki.....	319	sosiaalitila	374
R		SPEK	420
R-lauseke	310	STHS	463
RADS; ks. astma.....	75	STLY	460
raitisilmahengityslaite; ks. hengityssuojain.....	115	stressi	167
raja-arvo	205	STTV	411
rajakytkin; ks. suojalaite.....	138	STUK – Säteilyturvakeskus	410
rannekanavaoireyhtymä	71	STYL	461
ranteensuojaus; ks. käsiensuojain.....	116	sukupuolinen häirintä; ks. häirintä.....	179
rasitussairaus	68	sumu	227
Raynaud'n ilmiö	84	suodatinsuojain; ks. hengityssuojain...	115
Raynaud'n oireyhtymä	84	suoja-aita; ks. suojarakenne.....	135
REACH; ks. Euroopan kemikaalivirasto.....	424	suojaesiliina; ks. suojavaate.....	102
riniitti	76	suojaetäisyys	139
riski	329	suojaahiha; ks. käsiensuojain.....	116
riskianalyysi	333	suojaalkine	119
riskien arviointi	333	suojakypärä	107
riskienhallinta	332	suojakäsine	117
riskin arviointi	333	suojalaite	138
riskin viestintä	331	suojarakenne	135
riskinhallinta	332	suojaesiliina; ks. silmäsuojain.....	114
riskitekijä	330	suojaustekninen laite	136
riskiviestintä	331	suojavaate	102
runkoääni	273	suojavaatetus	105
ruokatauko	353	suojavaerkko; ks. suojarakenne.....	135
räjähdyksiraja	133	suojaus	137
räjähdyksivaarallinen tila	132	Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry	420
S		Suomen riskienhallintayhdistys	462
S-lauseke	309	Suomen Standardisoimisliitto SFS ry .	421
sairasloma	358	Suomen Työhygienian Seura	463
sairausloma	358	Suomen työsuojelualan yritysten liitto ry	461
sairauspoissaolo	358	Suomen Työterveyshoitajaliitto ry	464
savu	230	Suomen Työterveyslääkäriyhdistys ry	460
SCOEL	427	suunnattu terveystarkastus	26
selluloosapöly; ks. orgaaninen pöly.....	234	suorannettomuus	164
SFS	421	synteettinen kemikaali; ks. kemikaali..	303
sieni	318	sytomegalotulehdus; ks. biologinen tekijä.....	315
silmiensuojain	114	sähkö- ja hissiurakoitsijarekisteri	445
silmikko	113	sähkömagneettinen säteily	289
silmäsuihku	42	sähköturvallisuus	130
silmäsuojain	114	säteily	288
sisäilma	214	säteilyannos	296
sisäilmasto	213	säteilytyö	301
sisäympäristö	184	säännöllinen työaika	345
sitova raja-arvo	206		
SLIC	426		

T		tuki- ja liikuntaelimestön sairaus	67
tapaturma	145	tuki- ja liikuntaelinsairaus	67
tapaturma- ja ammattitauti- ilmoituslomake; ks. tapaturmailmoitus	161	tukivyo	126
tapaturmailmoitus	161	TULE-sairaus	67
tapaturmakustannukset	157	TULES	67
tapaturmakuvarekisteri	444	tulityö; ks. tulityökortti	94
tapaturmaluettelo	162	tulityökortti	94
tapaturman vaara	155	tuloilma	217
tapaturmantorjunta	154	tulppasuojain	109
tapaturmaselostusrekisteri	443	tuntopysäytin; ks. suojalaite	138
tapaturmasuhde	152	turvaetäisyys	139
tapaturmatorjunta	154	turvajalkine	120
tapaturmavaara	155	turvakaari; ks. suojarakenne	135
Tapaturmavakuutuslaitosten liitto	414	turvaköysi	127
TAPS	443	turvalaite	138
tasa-arvo	181	turvallisuuden hallinta	174
tasa-arvoisuus	181	turvallisuusjohtaminen	175
taskupakkaus; ks. ensiapupakkaus	44	turvallisuuskulttuuri	4
taustamelu	248	turvallisuustekniikka (1)	90
tekstiilipöly; ks. orgaaninen pöly	234	turvallisuustekniikka (2)	91
tenniskyynärpää	70	turvallisuustoimenpiteitä osoittava standardilauseke	309
teollisuusilmanvaihto	224	turvallisuustyön työalatoimikunta	419
terveydelle vaarallinen melu	251	turvamerkki	92
terveyden edistäminen	20	turvaohjaamo; ks. suojarakenne	135
terveystarkastus	21	Turvatekniikan keskus	416
tes	340	turvavalaistus	285
TES	340	turvavaljaat	125
TEY	465	turvavyö	128
tietointensiivinen työ	367	TUTTAVA	451
tietokeskeinen työ	367	TVATM	314
tietotyö	367	TVL	414
tiimi (1)	365	tykytoiminta	33
tiimi (2)	364	tyyppitarkastus	144
tiimityö	363	työaika	344
tinnitus	66	työaikakirjanpito	356
toimenpidearvo; ks. sitova raja-arvo	206	työaikamalli	348
toimenpideraja-arvo; ks. sitova raja-arvo	206	työaikamuoto	348
toimenpideraja; ks. sitova raja-arvo	206	työaikaerikkomus	357
toimihenkilö; ks. työntekijä	335	työalatoimikunta	419
toimintasuunnitelma	399	työehtosopimus	340
toistorasitus; ks. rasitussairaus	68	työfysiologia	9
toistotyö	54	Työfysioterapeutit ry	459
toksoplasmoosi; ks. biologinen tekijä	315	työfysioterapeutti	30
TOT-raportti; ks. TOT-tutkinta	159	työhygieenikko; ks. työhygieniä	185
TOT-tutkinta	159	työhygieeninen mittaus	198
TPSR	447	työhygieniä	185
TR-indeksi; ks. TR-mittari	454	työhyvinvointi	168
TR-mittari	454	työhön liittyvä sairaus	57
TSR	413	työhön perehdyttäminen	380
TUKES	416	työhönpaluu-suunnitelma	37
		työhönsijoitustarkastus	22
		työhöntulotarkastus	22

työilmapiiri	173	työsuhde	334
työkierto	385	työsuhdeturva	342
työkuormitus	47	työsuhdevalvonta	341
työkyky	32	työsuojelu	1
Työkykyindeksi	457	työsuojeluasiamies	395
työkykyä ylläpitävä toiminta	33	työsuojeluhallinto	405
työkyvyn arviointi	27	työsuojeluhenkilörekisteri	441
työkyvyttömyys	34	työsuojelulautakunta	403
työliikennetapaturma	148	työsuojelun toimintaohjelma	398
työlääketiede	8	työsuojelun toimintasuunnitelma	399
työmatkatapaturma	149	työsuojelun valvonta	408
työmenetelmä	376	työsuojelun yhteistoiminta	391
työmotivaatio	169	työsuojeluneuvottelukunta	404
työn hallinta	368	työsuojeluohjelma	398
työn ja perhe-elämän		työsuojelupari	397
yhteensovittaminen	370	työsuojelupiiri	402
työn kuormittavuus	47	työsuojelupäällikkö	392
työn kuormitus	47	Työsuojelupäälliköt ry	458
työn laajentaminen	387	Työsuojelurahasto	413
työn organisointi	360	työsuojelusuunnitelma	399
työn rikastaminen	386	työsuojelutarkastaja	406
työn tauottaminen	369	työsuojelutarkastus	407
työn vaatimukset	379	työsuojelutoimikunta	396
työnantajan yleinen		työsuojelutoimisto	401
huolehtimisvelvoite	390	työsuojeluvaltuutettu	393
työneuvosto	415	työsuojeluvaravaltuutettu	394
työnkierto	385	työsuojeluvastuu	390
työnopastus	381	työsuojeluviranomainen	400
työntekijä	335	työsuojeluyhteistoiminta	391
työntutkimus	377	työsuoritus;	
työolobarometri	176	ks. työtapaturmien tilastointi.....	158
työolosuhteet	2	työsyrintä	178
työolot	2	työtapaturma	146
työpaikka	371	työtapaturma- ja	
työpaikkaselvitys	16	ammattitautirekisteri	444
työpaikkatapaturma	147	työtapaturmataajuus	151
työpaikkatarkastus	407	työtapaturmavakuutus	163
työpaikkavalvonta	408	työtapaturmien tilastointi	158
työpaikkavälikivalta	180	työtehtävä (1)	375
työperäinen allergia	62	työtehtävä (2);	
työperäinen astma; ks. astma.....	75	ks. työtapaturmien tilastointi.....	158
työperäinen sairaus	58	Työterveyden Edistämisyhdistys ry	465
työperäinen syöpä	63	työterveys	5
työperäisten sairauksien rekisteri	447	työterveyshoitaja	29
työpiste	373	työterveyshuollon erikoislääkäri;	
työpsykologi;		ks. työterveyslääkäri.....	28
ks. työterveyshuollon psykologi.....	31	työterveyshuollon psykologi	31
työpsykologia	11	työterveyshuollon toimintasuunnitelma	17
työsopimus	338	työterveyshuolto	14
työsopimussuhde	334	Työterveyslaitos	412
työsosiologia	10	työterveyslääkäri	28
työssä kuormittuminen	51	työtiede	7
työstressi; ks. stressi.....	167	työttömyysturva; ks. työsuhdeturva.....	342

työturvallisuuden ja työterveyshuollon neuvoo-antava komitea	425	Valtion teknillinen tutkimuskeskus	417
työturvallisuus	6	vamman aiheuttaja; ks. työtapaturmien tilastointi.....	158
Työturvallisuuskeskus	418	vamman laatu	156
työturvallisuuskortti	93	varavaltuutettu	394
työturvallisuusrikkomus	99	varmistusvyö	127
työturvallisuusrikos	98	VARO	442
työttytyväisyys	170	varoitustaite	141
työuupumus	61	varoituserkintä	307
työväkiualta	180	varoituserkki	308
työvälineen turvalliuus	129	varvassuoju; ks. suojajalkine.....	119
työyhteisö	171	varvassuoju; ks. turvajalkine.....	120
työyhteisön toimivuus	172	vaurio- ja onnettomuusrekisteri	442
työympäristö	3	vesirokko; ks. biologinen tekijä.....	315
työympäristötalous	13	veto	225
tärinä	270	WHO	429
tärinäaltistus	275	vihurirokko; ks. biologinen tekijä.....	315
tärinäntorjunta	277	viikkolepo	355
tärinäntorjuntaohjelma	278	viikoittainen vapaa-aika	355
tärinänvaimennus	276	viiltosuojoin	122
tärinäpäästö	274	viitearvo	211
tärinäsaiaus	83	viiteraja-arvo	207
tärinätauti	83	viljelijän homepölykeuhko	74
U		virus	316
ultraviolettisäteily	290	visiiri	113
ultraääni	246	VTT	417
uudelleensijoitus	384	vuokratyöntekijä	336
UV-säteily	290	vuorokausilepo	354
V		vuorotyö	349
vaara	323	väliaikainen käyttökielto; ks. työsuojeluviranomainen.....	400
vaaraa osoittava standardilauseke	310	värähtely	267
vaarallinen aine	304	Y	
vaarallinen kemikaali	304	yhdenvertaisuus	182
vaarallisten aineiden luettelo	311	yhdistetty R-lauseke; ks. vaaraa osoittava standardilauseke.....	310
vaaran tunnistaminen	328	yhdistetty S-lauseke; ks. turvalliisuustoimenpiteitä osoittava standardilauseke.....	309
vaaratekijä	324	yhdistetty turvalliisuustoimenpiteitä osoittava lauseke; ks. turvalliisuustoimenpiteitä osoittava standardilauseke.....	309
vaaratilanne	325	yhdistetty vaaraa osoittava standardilauseke; ks. vaaraa osoittava standardilauseke.....	310
vaaravyöhyke	327	yhteinen työpaikka	372
vahingoittumistapa; ks. työtapaturmien tilastointi.....	158	yhteiskuntavastuu	12
vahingoittumistapaan liittyvä välitön aiheuttaja; ks. työtapaturmien tilastointi.....	158	yhteistoimintaneuvottelu; ks. työsuhdeturva.....	342
vajaakuntainen työntekijä	35	yhteistoimintatyöpaikka	389
vakava tapaturma	150	ksin työskentely	366
valaistus	282		
valkosormisuus	84		
valo	279		
valon heijastuminen	287		
valon heijastus	287		
valoverho; ks. suojalaite.....	138		

yksintyöskentely	366	YTOT-tutkinta	160
yksitoikkoinen työ	56	yötyö	351
yleisilmanvaihto	221		
yleisvalaistus	283	Ä	
ylempi syttymisraja; ks. räjähdysraja...	133	ärsytysihottuma	80
ylikuormitus	49	äänenpaine	259
ylityö	346	äänenpainetaso	260
ympärivuorokautinen työ	350	äänitaso	261
yritysturvallisuus; ks. työturvallisuus.....	6	äänitasomittari; ks. keskiäänitaso.....	264
YTOT-raportti; ks. YTOT-tutkinta.....	160	ääniympäristö	244